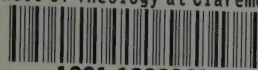

School of Theology at Claremont

1001 1338069

The Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT

WEST FOOTHILL AT COLLEGE AVENUE
CLAREMONT, CALIFORNIA

The Four Gospels from the
Irish Codex Harleianus
(Mus. Brit. Harl. 1023)

BY THE SAME WRITER

THE FOUR GOSPELS

FROM

THE CODEX CORBEIENSIS

TOGETHER WITH

THE FLEURY PALIMPSEST

OXFORD: AT THE CLARENDON PRESS, 1907

Price: 12s. 6d. nett.

THE FOUR GOSPELS

FROM

THE CODEX VERONENSIS

With two Collotype Facsimiles

OXFORD: AT THE CLARENDON PRESS, 1911

Price: 21s. nett.

THE RECORDS UNROLLED

The Story of the Most Ancient MSS. of the New Testament
With Coloured Diagram and five Facsimiles

LONDON: HEATH, CRANTON & OUSELEY, LTD., 1911

Price: 2s. 6d. nett.

SACRED LATIN TEXTS: No. I

THE EPISTLES AND APOCALYPSE

FROM

THE CODEX HARLEIANUS

Numbered Harl. 1772 in the British Museum

LONDON: DAVID NUTT, 1912

Price: 21s. nett.

SACRED LATIN TEXTS: No. II

THE EPISTLES OF S. PAUL

FROM

THE CODEX LAUDIANUS

Numbered Laud. Lat. 108 in the Bodleian Library, Oxford

LONDON: HEATH, CRANTON & OUSELEY, LTD., 1914

Price: 12s. 6d. nett.

SACRED LATIN TEXTS: No. IV

THE CATHOLIC EPISTLES AND APOCALYPSE

FROM

THE CODEX LAUD. LAT. 43

In the Bodleian Library, Oxford [*In Preparation.*]

AD
AMICUM
CONCIUEMQUE

MEUM

WALTER MORRISON, M.A. (Oxon.)

QUI HAEC STUDIA BIBLICA
MAGNOPERE FOUET
ATQUE PROMOUET

D. D. D.

HAEC SCRIPTA SUNT
UT CREDATIS QUIA
IHS XPS EST FILIUS HOMINIS ET FILIUS DEI
ET
UITAM AETERNAM
HABEATIS
IN NOMINE EIUS.

—S. Ioh. xx. 31.

prologus

Ancur suauelicta dī 7 p̄p̄u m̄bab
 q̄mate p̄lur atq; totum r̄mone dīp̄
 pul; racenogum m̄p̄t aḡn̄r p̄d̄ capn
 l̄l̄nta. ^{1. auct̄} ^{1. noli t̄p̄} ^{1. ma n̄c} ^{1. dīangelio}
^{1. roma} ^{1. ma n̄c} ^{1. dīangelio}
 m̄talia p̄p̄t̄ m̄p̄t̄d̄m̄ meo. Juro
 aḡn̄sū f̄ deb̄it̄ x̄p̄o. Nam m̄gum p̄n
 ep̄n tuocm̄ p̄p̄e exclamationis m̄p̄t̄d̄m̄
 p̄p̄n̄em l̄l̄nt̄e electionis or̄ch̄oīc. 1. m̄n̄g
 Ut p̄dicant p̄p̄n̄at̄m̄ iohann̄s p̄l̄m̄ f̄a
 ch̄aue tuocm̄ ^{1. ioh̄n̄s} adun̄q̄at̄q; em̄r̄ū non
 solum uerbum cap̄o p̄c̄m̄ f̄ & corp̄s d̄n̄
 t̄oīa p̄ūb̄um d̄uīn̄e uoc̄is animat̄m̄ m̄t̄q̄o
 suauelict̄e p̄dicationis or̄ch̄oīh̄et. ut q̄r
 h̄ l̄ḡn̄r p̄n̄t̄ cui p̄l̄t̄ū cap̄n̄r t̄oīo 7 d̄
 adūl̄m̄l̄n̄r habitaculum cap̄o deb̄it̄
 aḡn̄oīh̄e. atq; m̄p̄e p̄ūb̄um uoc̄is q̄ m̄
 d̄ron̄at̄q; p̄d̄oīh̄at̄ m̄l̄m̄p̄t̄.
 Oīn̄q; p̄p̄e q̄ euangelii op̄i m̄p̄n̄r 7 p̄ab
 q̄r mo d̄n̄ p̄dicane d̄m̄ m̄choan̄s n̄labo
 n̄aut̄ n̄ac̄it̄at̄m̄ cap̄n̄r. q̄ m̄p̄n̄oīh̄s
 uic̄at̄ dic̄e. f̄ t̄oīa m̄p̄n̄m̄. expul̄p̄o
 nem d̄p̄h̄t̄q; ierum̄um n̄ū t̄m̄p̄t̄at̄onem
 diabuli. d̄ḡt̄at̄onem b̄er̄q̄at̄m̄ & m̄m̄p̄t̄
 um p̄t̄ul̄t̄ anḡl̄on̄ū. ut m̄p̄t̄uēn̄r n̄oī.
 ad̄m̄t̄l̄l̄ḡe r̄o a p̄nḡula m̄b̄l̄ū d̄p̄m̄ḡ
 en̄r nec auct̄or̄it̄e. p̄c̄e n̄eī ad̄m̄h̄et.
 & p̄p̄h̄roo op̄i p̄l̄m̄t̄ud̄onem non nega
 n̄et. Den̄q; am̄p̄t̄at̄re p̄b̄i p̄ort̄ p̄d̄e

Bible. NT. Gospels. Latin. 1914.

SACRED LATIN TEXTS: No. III

BS
2552
H3
B8

The Four Gospels

from the

Irish Codex Harleianus

NUMBERED HARL. 1023 IN THE BRITISH MUSEUM
LIBRARY

NOW FIRST EDITED WITH AN INTRODUCTION
DESCRIPTIVE OF THE MS. AND ITS CORRECTORS

BY

E. S. BUCHANAN, M.A., B.Sc.

EDITOR OF OLD-LATIN BIBLICAL TEXTS, NOS. V AND VI;
SACRED LATIN TEXTS: NOS. I AND II, ETC.

WITH TWO COLLOTYPE FACSIMILES

HEATH CRANTON & OUSELEY, LTD.
FLEET LANE, LONDON, E.C.

1914

25-13295

WE may never be able to recover the exact text of each document in the Canon as it left the hands of its writer. But we *can* make progress in detecting and eliminating errors, and we have been going the wrong way about it. We have been trying to reconstruct texts *without knowing the history of transmission*. We have (so to speak) been asking the cart to draw the horse. The result has been worse than useless. It has left us with a minus quantity on our hands ; with a heap of faded worn-out Arian heresies. It has left us with resurrected ghosts of the past, which our forefathers had unceremoniously buried. It has encouraged novices with but a veneer of learning to play the Marcion, and censor out anything which displeases them. These pseudo-scientific folk attack our religion at its very roots, as did the old second century heretics. Better away with Christianity as such altogether, than accept the heavily adulterated milk of the Word offered for our consumption to-day.

H. C. HOSKIER

(ex litteris recentissime ad me scriptis).

THE FOUR GOSPELS

FROM

THE IRISH CODEX HARLEIANUS 1023

NOT the least of the treasures in the rich Harley Collection of 7639 MSS., now preserved in the British Museum, is the unpretending little quarto volume of eighty-eight leaves which is catalogued as *Harl. 1023*. It is an Irish work, and is included in the facsimiles of the *National MSS. of Ireland*, published by J. T. Gilbert in 1874, and exhibiting Folios 106, 112, 342, and 652. The MS. is remarkable for the fact that it employs no colour whatever (except on the initial letter of each gospel) and is written throughout with severe simplicity in the same black ink. It once contained portraits of the four evangelical figures, viz., the Man (S. Matthew), the Lion (S. Mark), the Ox (S. Luke), the Eagle (S. John). Of these the Man and the Ox have disappeared, but the Lion and the Eagle have come down to us. They are striking survivals of early Irish art. Although delineated with much sureness of hand, they have a quaint rudeness which bespeaks a locality with art traditions of a primitive order, and out of touch with the outside world.

It is difficult to assign the actual copying of the MS. to an earlier date than the tenth century; but it is certain from its art, as well as from its spelling and text, that it partially reproduces an Irish ancestor, not only older than the days of St. Patrick, but older even than the mid-fourth century, which is the earliest date to which our most ancient extant vellum MSS. of the Gospels can be assigned.

Humphry Wanley (1672-1726), the learned librarian of the first Earl of Oxford, whose portrait hangs in the MS. room of the British Museum, thus describes the Codex in his *Catalogue of the Harleian Manuscripts* :

Codex membranaceus in 4to, Latine sed Litteris Hyberniciis exaratus ; in quo conspiciuntur :

1. Evangelia iv. Editionis Vulgatae haud tamen sine Lectionibus variantibus. In initio desiderantur folia nonnulla quibus scriptae fuere Prefatio S. Hieronymi, necnon pars prior Evangelii secundum Matthaeum ; ad Comma scilicet 25 Capitis xxiii.
2. Post Evangelium D. Matthaei, leguntur Versus quidam resonantes de Christo, aliena manu sed Hybernica conscripti ; sc. *Sola Divina saluandus sum Medicina*, &c. Fol. 9b.
3. Imago, quâ etsi rudissima delineatione, ad Unguem (!) tamen repraesentatur Leo de Marci. Fol. 10b.
4. Prologus Evangelii secundum Lucam notissimus : cuius Initium, *Lucas Sirus Natione*, &c. Fol. 33.
5. Evangelium D. Lucae excipiunt Quaestiones pauculae de Eva, &c., ex Alcuino forsân desumptae. Fol. 63b.
6. Successio 42 Regum Ægyptiorum, qui Pharaones adpellabantur. Fol. 63b.
7. Prologus in Evangelium sec. Johannem, qui ab his Verbis incipit, *Hic est Johannis Evangelista*. Fol. 64.
8. Imago Aquilae, indocta manu delineata. Fol. 64b.
9. De Libris utriusque Testamenti, Versibus. Fol. 88b.
10. Nomina Septem Dormientium. Fol. 88b.

No information is given us by Wanley as to how the MS. came into the Earl of Oxford's collection. There is reason to believe that the Codex left Ireland in the twelfth century and passed across the English Channel to France. Its history, from the time it left the hands of its last corrector, who wrote a Continental non-Irish hand, until it came into the possession of Robert Harley, is involved in complete obscurity. Nor have we any means to-day of discovering when or how it was so grievously mutilated as to lose 26 out of its original 114 leaves.

The birth-place of the MS. we can trace with a probability amounting to certainty. For our MS. bears a striking resemblance in handwriting and general composition to another MS. of the Harleian Collection numbered 1802. The compatriot MS. *Harl. 1802* was one of Jean Aymon's thefts from the Bibliothèque Royale, and was stolen at the

same time as *Harl. 1772*. Of Aymon's exploits we have already given an account in our *Sacred Latin Texts: No. I*.

With the two MSS. *Harl. 1023* and *Harl. 1802* before me as I write, and both open at the first page of S. Luke's Gospel, *Harl. 1023* strikes the eye as being considerably the earlier of the two. It has a simplicity of execution and an absence of colour and ornament which are the distinguishing marks of the earliest MSS. From our knowledge that *Harl. 1802* was written at Armagh in A.D. 1138, we conclude that *Harl. 1023* was written in the same locality, not later than the eleventh, and possibly not earlier than the tenth century. Irish scripts vary so little in fundamentals between the tenth and thirteenth centuries that it is difficult to fix their date precisely where the evidence for dating is purely external.

That both *Harl. 1023* and *Harl. 1802* are from the same school of copying is apparent to the most casual observer. The lion before S. Mark's Gospel survives in both—each foot furnished with a single claw, though coloured in the one MS. and uncoloured in the other; but it is an Irish lion in both, and not a zoological one. The ornamental letters with which each MS. begins the Gospels are obviously derived from a common original. But in *Harl. 1802* the interlacing work is much in advance of that in *Harl. 1023*. Again, the frequent capital letters in *Harl. 1802* are beautifully tinted with bright yellow, red, green, and dark crimson pigments, while the colouring matter in *Harl. 1023*, which was only used for its four initial Gospel letters (one of them now lost), is of a dullness such as we find in eighth and ninth century Irish MSS., viz. in the Codex Laudianus of S. Paul's Epistles at Oxford, and in the Codex Boernerianus at Dresden. There is a total absence of red and crimson pigments in *Harl. 1023*.

There is another MS. with which *Harl. 1023* has an even closer affinity—the celebrated Book of Armagh. This priceless treasure was written in the early years of the ninth century at Armagh, and is now preserved in the library of Trinity College, Dublin. It has been splendidly edited at the beginning of the present year for the Royal Irish Academy by the eminent scholar Dr. John Gwynn, *paginatim, verbatim, litteratim*. Every student of the Latin New Testament must rejoice at this publication, which for accuracy and fullness leaves nothing to be desired. When in Dublin in 1913 I had the MS. in my hands

for the greater part of two days, and was struck by the great resemblance in text and writing and spelling between *Harl.* 1023 and the Book of Armagh. No two Irish MSS. are so nearly related to each other in text as *Harl.* 1023 and its elder brother.

To Wordsworth and White's Irish group D E L Q R of the Gospels we must now add *Harl.* 1023, which, although most closely united in text with D, is united only a little less closely in text with the Rushworth Gospels (R) and that gem of Celtic art, the Book of Kells (Q). With E and L the text relationship of *Harl.* 1023 is not so close as with D Q R.

The Book of Armagh and our MS. are much alike in plainness (yet beauty) of execution and in their entire style of handwriting. Although *Harl.* 1023 stands midway in time of production between the Book of Armagh and *Harl.* 1802, it is in text even more tenacious of the old tradition than its older compatriot. Many pre-Vulgate readings lost in *Harl.* 1023 are preserved in D; but an even greater number of ancient readings lost in D are preserved in *Harl.* 1023.

SOME ACCOUNT OF THE MS. AND ITS CORRECTORS

Harl. 1023 is written in a characteristic Irish handwriting in pages of 27, 28, or 29 lines. Some pages, where the scribe wishes to economise in vellum, contain nearly twice as much text as others. There are 88 leaves surviving out of the original number of 114, and each leaf now measures 8 in. $\times$ 5 $\frac{3}{4}$ in. The MS. (like the Codex Veronensis) was normally composed of quires of 12 leaves. The texts of S. Mark, S. Luke, and S. John each begin a new quire, and were each (so I believe) written by a different scribe from the scribe of S. Matthew, although all four scribes belong to the same school of writing.

The first two quires of S. Matthew, consisting of 24 leaves, have totally perished. Quire 3, which concludes S. Matthew and contains also the Prologue and Picture of S. Mark, is a ten-leaved quire. The text of S. Mark begins with quire 4 (of 12 leaves), and concludes at the beginning of the eleventh leaf of quire 5, the rest of the leaf being used for the Prologue of S. Luke. The last leaf of quire 5, which contained the Picture of S. Luke, has been abstracted from the MS. and has perished. The text of S. Luke begins with quire 6 (of 12 leaves), con-

14
88
26 last

tinues on quire 7 (of 12 leaves originally, but the first leaf has unhappily been lost), and concludes with an eight-leaved quire, whereof the last leaf is used for the Prologue and Picture of S. John. The text of S. John then begins on quire 9, and occupies exactly two quires of 12 leaves each.

The scribe who copied S. John's Gospel writes EMANUEL at the head of nearly every page of that Gospel. A corrector (whom I denote as *m*²) has written MATHEUS over the recto pages of S. Matthew, and MARCUS over the recto pages of S. Mark, and has also written PROLOGUS before the Prologue of S. Mark. S. Luke's Gospel is written without any heading; nor has a heading been supplied by any of the correctors. The Christian Hymn on Fols. 9*b* and 10*a* in rhymed hexameters is written, as Wanley says, "alia manu sed Hybernica." This hymn is undoubtedly of Irish authorship and very ancient, for it is redolent of the spirit of the earliest Christian centuries. S. Paul is invoked as *spiritualis et acer* ("spiritual and acute") and S. Peter as *nobilis incola romae* ("a noble inhabitant of Rome"). The Virgin Mary is invoked as *parens xp̄i*, and S. John the Evangelist as "the beloved of God" (*care dō*). Many expressions have such appropriateness and beauty that the hymn must always rank one of our earliest Christian non-liturgical treasures.

Other features of the MS. are the marginal insertion of the names of the Pharaohs of Egypt, and of the names of the Seven Sleepers of Ephesus. These suggest that our text is ultimately derived from an Egyptian or African exemplar, and the questions concerning Adam and Eve and the Flood, which Wanley would strangely enough attribute to Alcuin, are from internal evidence plainly earlier than the sixth, and possibly as old as the third century, for they have a strongly Origenistic flavour. In addition, there is textual evidence to confirm the belief that the grand-parent or great-grand-parent of our MS. came out of Egypt—not later than the age of Origen.

There are two moral dicta written in the MS. by the original penmen, which are as follows:

Qui uult orationem suam uolare ad dñm faciat illi (ille *m*²) duas alas. id est elimoysinam et ieunium et ascendet celeriter et exaudietur., ("He who wishes his prayer to fly to the Lord, let him make for it two wings, viz., almsgiving and fasting, and it will go up quickly and be heard and answered"). Fols. 1*b* and 2.

Penitentia uera est penitenda non admittere et commissa defflere., penitentia obolare (*sic*) peccata indubitanter credimus etiam si in ultimo spū amīssorum quis peniteat., ("True penitence is not to commit again things to be repented of, and to weep for committing them. We believe, without any doubt, that repentance doth abolish sins, even if a man repent of his misdeeds at his last breath"). Fols. 87*b* and 88.

The scribe denoted as *m*² has written on Fol. 87*b*: Non est in mundo diues qui dicit habundo ("There is no rich man on earth who says I have no dearth"). One of the original scribes (so it seems) has scribbled on Fol. 88*b*, leleges .i. gentes tuscorum. No other marginal writing occurs in the MS. except the lectionary indications, *Incipit* and *finis*. The lections in *Harl.* 1023 marked for public reading were as follows (the verses are reckoned inclusively): S. Mark iv. 1-9, viii. 15-26, xvi. 9-13 (*usque ad ceteris*); S. Luke vii. 17-28, xiv. 16 (Homo quidam)-24, xiv. 26-33, xvi. 10-15, xvii. 20-37, xviii. 1-8 (*usque ad illorum*), xxiv. 1-12; S. John i. 15-18, iii. 25-36, viii. 1-11, xii. 46-50. No lections have been marked in the surviving chapters of S. Matthew.

There are some Irish translations of Latin words on some of the pages of the MS. These have been given in the notes at the foot of the page on which they occur. These glosses are the work of a scribe (denoted as *m*¹) who much resembles the copyist in his writing. This scribe knew more Irish than Latin. He glosses stabulum .i. midach thech, and stabulario .i. medico. Examples of his work may be seen in our illustrative Plates I and II. His Latin corrections inserted in the MS. display the same small acquaintance with Latin, and, as the reader who studies the Notes to the text will observe, he often corrects sense into nonsense.

The work of the scribe *m*³ (*saec.* xi.-xii.) is not Irish but Franco-Spanish. He does not write the Irish abbreviation for autem, but writes aū or haū. He uses a blacker ink than the ink used by any of the Irish scribes, and writes in a completely different style. He is a philosopher (or school-man) and a grammarian. On Fol. 72*b* he writes apoiopessis .i. defectio sermonis. He shows again his knowledge of Greek and grammar by writing on Fol. 69, probaton grece ouis. He corrects only in S. John, and uses a good text which has marked affinities with the Golden Gospels *Martini-Turonensis* and the Spanish Codex Toletanus. It is possible that he may have belonged to the Greater Monastery at

Tours, once the home of the celebrated Codex Egertonensis now in the British Museum. The work of this corrector establishes the fact that after being copied and corrected in Ireland, *Harl.* 1023 was carried to the Continent. To its migration across the Channel in the eleventh or twelfth century we doubt not that it owes, like *Harl.* 1802, its preservation from destruction. The story of how it found its way back to Great Britain has yet to be written.

SPELLING OF THE MS.

The spelling of the Book of Armagh and of *Harl.* 1023 is strangely and strikingly alike. Both MSS. confuse e and i; both MSS. use st for z in such forms as scandalistabor, babtizam; both MSS. confuse uoluntatibus and uoluptatibus (S. Luc. viii. 14); both MSS. confuse u and o and write domu; both MSS. frequently double the letter s where non-Irish texts use a single s and *vice versa*; both MSS. always spell babtizo, puplicanus, and never baptizo or publicanus; both MSS. insert the letter í in unexpected places, viz. both MSS. have dociturus for docturus; both MSS. have such forms as anguelis, euangelista, longue; both MSS. spell poenitentia and coepistis (= cepistis); both MSS. confuse o and a in such words as colophis (*Harl.* 1023, colofis); both MSS. use y and i interchangeably; both MSS. spell bethzaida instead of bethsaida; and finally both MSS. write double c or double f where non-Irish MSS. have only one c or one f and *vice versa*. On the other hand, zabulus found in D is not found in *Harl.* 1023 by the first hand although it is inserted in S. Luke iv. 5 by the corrector *m*¹, whilst robbi and robboni, constant in *Harl.* 1023, do not occur in D.

The following remarkable forms are found in *Harl.* 1023:

a for *e* and *vice versa*: amaus, alax-andri, patissent, sacardotis, salemon, serephta, faciem.

a for *i*: infirmatas, ascendamus.

b for *p* and *vice versa*: babtizo, puplicanus, puplicam, alabis, scripbantur.

b for *u* and *vice versa*: introibit, uubam, grauatum.

c doubled or used singly: accetum,

sicceram, faccibus, peccunia, accubitis (= a cubitis), brachio, bucellam.

d for *t* and *vice versa*: sedendem, dati (= tanti), pretereundem, contempnauerunt, intellegenta, tata (= data).

d for *b* and *vice versa*: scridis, deberat, ab (= ad).

e for *i* and *vice versa*: cremine, rob-bone, dilegite, demisit, denareis, sinete,

confidete, degitum, necodimus, collegent, dedimus, deleramentum, dilicti, difinitum, stirilis, accipi, tollire, dicedentes, missiam, piluem, sepilire, prignantibus, haberis.

f doubled : deficere, defflere, effesso, effraim.

g for *c* : gubitum, indiget.

g for *gu* and *vice versa* : sangis, ungentum, lingam, euangelista, uirginem, intingat, longue, angelos.

h added or omitted : choors, choortem, channan, enchenia, helizabeth, habundo, habundantius, hostium, hostiariae, erodes, aurite, ebreice, ortus, ortulanus, ordiacos, deinc, exortationis, ymno, olochaustomatibus.

i added or omitted : dimittiens, uidiens, gaudiens, gaudientes, pusillius, iterium, ungeniti, mansieritis, ficio, pruinas, ordiacos, ordeacis.

l doubled or used singly : uillicum, uillicationis, alloes, sallientis, ellectos, policem, singulatim.

m for *b* or *p* : scamellum *bis*, palmate.

m for *mm* : comendauerunt, conumor.

n doubled : sannata, channan, iordanne.

n intrusive : derelinquisti, uinci, conuinciebat, onstendens.

o for *a* and *vice versa* (*frequenter*) : eos (= eas), robbi, robboni, ogridulis, colofis, columpniantibus, apocolipsin, longore, golgatha, gazaflacium, caram (= coram), saluatur (= soluatur).

o for *u* and *vice versa* : monomentis, insola, spelonca, tonica, ioda, auricola, porpoream, mormurabant, motuum, apostulus, diabolus, agriculas, parabolis, consularentur.

oe for *e* : coepistis (= cepistis).

p for *ph* : pilippus.

p intrusive : dampnabunt, sompni, condempnabimini.

ss for *s* and *vice versa* (*frequentissime*) : uassa, uissus, accusset, precissus, issaias, presura, fuisset, permisa, diserebat, hysopo.

t doubled : muttus.

u doubled : cafarnauum, uubam, saluus (= salus).

u for *i* : adsimulabimus, dupondio, fastudentibus, singulatim.

y for *i* and *vice versa* : cybos, catyno, pylatus, pylippus, sinagoga, apocalipsi.

z for *s* : bethzaida.

z for *st* and *vice versa* : babtiza, euangelisto, babtistaretur, astema, profetista.

i phonetic : isciretis, iscindamus (*MS.* ascendamus).

The following are also noteworthy : aron, isac, nubs, bethlem, abrahaam, retiam, mannam, operam. Transpositions are : clauariae, anloge, sico, esyrach, palsmator, tiybriadis. The archetype of our MS. did not divide its words : hence arose such errors as existi ambo (for existimabo), cui iussit (for cuius sit), and conuenissent (for cum uenissent). The following blunders show that the copyists of the MS. had no exact knowledge of Latin : creat (= credat), ex puteo (= ex sputo), potare (= portare), dixisset (= dilexisset), celebraret (= cribraret), dicunt (= ducunt), dixit (= dedit), uidisset (= audisset), caute (= caute), nihil (= mihi), docebantur (= dicebantur), fundamenta (= fundata), credere

(=cedere), tecum (=tectum), sicut (=sicut), satura (=statura), ergo (=ego), parabolis (=paruulis), adhuc (=ad (at) nunc), est *bis* (=eius), uoluntatibus (=uoluptatibus), ait (=at), at (=ait), caiphas (=cephas).

The errors of Homoeoteleuton in *Harl.* 1023 can be counted on the fingers of one hand. No Irish MS. of the Gospels is so free from this fault, and this fact shows that the copyists were careful and accurate workmen.

The punctuation by the first hand consists only of a simple point, or two points placed side by side, or a point and comma placed side by side. The semicolon is not used by the first hand, although it has been plentifully inserted in the MS. by the corrector denoted as m^3 .

The corrector m^1 , and the first hand occasionally, place (Greek-wise) a sign that resembles a capital H without its second vertical stroke over the letters t and p to show that they are to be aspirated, and the same sign over the first word of a sentence to mark interrogation. These marks, few if any of which are due to the original copyist, have not been inserted.

In addition to the punctuation of the first hand, the punctuation of the first corrector (m^1) has been given; for so alike is the ink employed by this hand that it has been impossible to discriminate between m^* and m^1 . The same is true of the tiny tails affixed to the letter e to denote æ; of these, too, it is impossible to say whether they belong to m^* or to m^1 , and therefore they have all been expressed in the text. The punctuation inserted by the correctors m^2 and m^3 can easily be discriminated from that of m^* and m^1 , and has been ignored.

CONCERNING THE SCRIBES AND THEIR ARCHETYPE

The copyists of *Harl.* 1023 were neither grammarians nor Latin scholars, but simple-minded men endowed with keen eyesight and possessed of a natural gift for draughtsmanship. Their knowledge of Latin was not an exact knowledge, but they seem to have committed much of the Old-Latin Bible to memory; and it is in part owing to this memory that they so often write ancient readings and then erase them. Sometimes they do not erase them, but leave the variant readings side by side, as is done so frequently in the Book of Kells. Thus in S. John xii. 35, the scribe has given us a triplicate conflation, and in the same Gospel we

find autem ergo on three occasions side by side where the Vulgate reading is ergo. In all these and such-like conflation, *the ancient reading is always written first* and the Vulgate reading follows. This is an invariable rule which is never broken. Where the scribe does not write the older reading from memory, he probably copies it from the exemplar before him before noticing that his exemplar's text had undergone correction from the Vulgate.

One has the sense, as one works at such MSS. as *Harl. 1023*, of the Western text, ousted and buried by the Vulgate, every now and then "outcropping" and showing the existence of a whole buried strata of readings. Skilful Continental scribes, with the aid of ecclesiastics versed in the Latin tongue, totally eliminated the Western element and left scarcely a trace of it behind. It was to their ignorance of Latin and to their non-superintendence by trained ecclesiastics of the Roman Church that the Irish MSS. have preserved such a large number of Western readings, which the partisans of the Vulgate endeavoured to stamp out of existence. The wish is constantly in our minds—Oh, that we might recover the ancient text from which (but only after it had undergone revision) our *Harl. 1023* was copied! The Western readings that survive—so to speak, by accident—make us desire the whole text in its unrevised form. Having tasted the old wine, we have lost our taste for the new wine; for, as we meditate thereon, we constantly say to ourselves that the old is better. Certainly the Western readings set us free from the shackles prepared for us by men, and attach us more securely and more directly to God.

ANTIQUITY OF BASIC TEXT OF *Harl. 1023*

The antiquity of the basic text of *Harl. 1023* is proved by its many agreements with the best MSS. of the Old-Latin and Eastern versions. This is especially so in S. Luke and S. John. These two Gospels are shown by the extraneous matter added to them to have an Egyptian ancestry. Certainly their text has more Western readings than are found in S. Matthew and S. Mark. Many of the unique readings of *Harl. 1023* may appear at first startling; but when we find our MS. *in the same context* agreeing alone with *a* or *b* or *e* or *ff* or Syr^{sin} or *N* or pers, we cannot lightly dismiss its testimony.

The readings that are affected in *Harl. 1023* are nearly all texts on which orthodox or heretical ecclesiastics have based their teaching. There

is no impugning in our MS. of the historicity of a single fact of the Gospel narrative. The shifting of texts brings into question the validity of certain Church forms and ceremonies; but it leaves absolutely unaffected the record of the marvellous acts of the Son of God.

It would carry us beyond the space at our disposal to give the student an examination of the whole MS. in detail, with a view to finding its basic agreement with the Old-Latin and the Eastern Versions. We have therefore confined our survey to the last four chapters of the Gospel according to S. John.

S. John xvii. 8 —et cognouerunt *cum a d e q vg^R N A D W goth.*

24 >mundi constit. *cum c e Cyprian.*

xviii. 33 Introiuit autem (—iterum) diatess syr sah pers (?) Gr
C² 33 259.

9 +in *ante* pretorium *cum b e δ* alone of Latin MSS.

xix. 13 golgotha *cum N Paris*⁹⁷. A remarkable agreement.

No other Latin MS. reads thus.

{ 19 crucem: +eius arab aeth pers syr [non latt Gr.].

{ 31 >corpora in cruce. Cf. Verss. [non Gr. Latt.].

xix. 30 —ergo *cum a* pers arm Gr 33 [*δε pro ouu* syr sah].

34 —continuo *cum e* pers sah^{uno} [hiat Syr^{sin}].

36 os: +eius *cum a (c) f q r δ vg^b*.

39 —et *ante* nicodemus *cum a ff v* Gr 73.

xx. 28 ds meus: +es tu *fin.* Cf. + >tu es *ad init. claus. a c*
(pers).

31 >ihs xps est *b c f (d e m)* Gr W (D) (X) pers Syr^{sin}
arm Iren^{int}.

xxi. 3 uadimus *pro* uenimus. [Cf. syr aeth].

4 *fin.* esset (*pro* est) *a.*

6 in dexteram: +partem* *cum a b c d e f q r vg^{DR} dim*
deer Amb.

xxi. 7 *om.* petro with *b vg^B †*

11 retem 1° *cum b ff r.*

* Observe in the rest of the verse nauis (*pro* nauigii) *cum b d e f q r δ* gat *Ɔ^{mg} R*; retem *cum b Ɔ^{mg}*; retiam *cum d e f*. Note the add. (*ex* S. Lc. v. 5 *ut udir*) with *g₂ D E Ɔ^R R dur deer μ* and *κ^{ca}aeth* Cyr. Further as to etiam [et iam] or retiam, note that we hold both as does *b*.

† This omission, while quite possibly basic, is not supported by the other Irish MSS. In this case, while petro is read by the mass of the Old-Latin and Vulgate MSS., Simon is found in Syr^{sin} and Cephas in Syr^{pesh} and pers. Observe *Harl.* 1023 is again with *b [+ Ɔ^{D Ɔ^{mg} T}]* for addition of itaque against Vulgate MSS., where the basic Greek supports as a body with *ouu*, rendered ergo by *d e q*. The limit of our agreement with *b* is reached in the following verse, where it should be noted that *b* stands alone with ceteri for alii, which is found elsewhere only in Syr^{sin}.

- S. John. xxi 11 retē 2° *cum ff solo*.
 13 panem: +et benedixit *r β δ mg vg^{DEW} Syr^{sin} et hier.* Cf.
 +benedicens *d f (ευχαριστησας D)*.
ibid. dedit *a c d e f r β δ gat foss dim Dgr*, dabat *b vg^{tres}*.
 15 *om.* plus his *a b c e f f r aur 1 22 2^{pe} Sod¹⁷⁸ Syr^{sin}*.
 [Omission not supported by other Irish MSS.]
 20 *om.* sequentem *cum ff N W boh. Ambrosiaster*.
Cf. c, qui sequentem post discipulum ponit cum arab.
 20 dñe quis est latt *Gr^{plur} et verss.*
 >quis est dñe *Harl. 1023*.
 quis est (—dñe) *Greek C* 435*.
 22 sic: +ego *cum pers.* [Cf. S. Lc. xxiv. 11, where alone
 with the Persian Version the archetype of *Harl.*
 1023 omitted et non credebant illis.]
 23 morietur 1° *cum c*.
ibid. *om.* quid ad te *a e vg^D N* 1 22 2^{pe} Sod¹⁷⁸ evst⁶³*
Syr^{sin} Syr^{hier} arm.
 24 test. perhibet de his latt *Gr*.
 test. perhibet de me de his *ff*.
 test. perhibet de ihu *a e*.
 test. perhibuit (=f arab copt pers syr) ueritati *Harl.*
 1023.
 test. perhibuit ueritati de his *vg^D*.
ibid. eius test. est *cum Gr B C W*.
 eius est test. 33.
 est eius test. *D d aur Cyr*.
 est test. eius latt. *Syr Gr^{plur}*.
 est test. est (—eius) *Harl. 1023*.

CONFLATIONS AND PATCH-WORK READINGS

The student of the text of *Harl. 1023* will observe that the scribes who copied the MS. had before them two texts. One of these texts was extremely ancient, certainly pre-Tatian. Above it, or in its margin, or in both places, were later corrections to make it correspond with the Vulgate. This being so, the scribes act as follows: (1) they copy the old text; or (2) they copy the later Vulgate text; or (3) they copy the old text and then erase it and substitute the Vulgate text, in which case the *first-copied* text is undoubtedly the genuine Western reading; or (4) they copy both the old text and the later text; or (5) they copy only part of the old text to which they join the later corrected text, and so produce a patch-work text as in S. Luke ii. 4, where the addition of *pater tuus* is shown to have

been no part of the original MS. by the subsequent dolens and (verse 9) querebas. Again in S. John iv. 23, 24, the original reading was almost certainly as follows:—*Nam et pater eorum dñs quem adorant sps est et querit tales qui adorant eum in spū et ueritate*, and as such we have translated it. As the scribe left the text it is untranslatable. Once more, in S. John v. 19, the utterly unintelligible *quicumque enim ille hec et filius similiter diligit*, we believe represents *quicumque enim illū hic et filium similiter diligit*. Finally, in S. John xii. 35, we read: *Ambulate dum tempus est | lumen habetis in uobis | Ambulate cum in uobis lumen est | lucem habetis in uobis*, *i.e.* four readings instead of the single reading of the Vulgate, *Ambulate dum lucem habetis*. The obvious inference from such copying is that the copyists were incapable of improving or re-shaping the material they were copying. In fact, one of the strongest reasons for believing in the genuineness of our text is the fact that it has been cradled among a primitive and simple people, whose reverence (as well as ignorance) forbade them to play the part played by Marcion and mutilate the sacred writings. That such mutilations actually took place in the second and third centuries is only too patent from the words S. Irenaeus (*apud Eusebium*) appended to his lost work on the Ogdoad:

ADIURO TE QUI TRANSCRIPSERIS LIBRUM HUNC PER DOMINUM NOSTRUM IHESUM CHRISTUM ET ADUENTUM EIUS IN GLORIA CUM UENIET IUDICARE UIUOS ET MORTUOS, UT CONFERAS HAEC QUAE SCRIBIS ET EMENDES DILIGENTER AD EXEMPLARIA DE QUIBUS TRANSCRIPSERIS AD FIDEM. ET UT SACRAMENTUM ADIURATIONIS HUIUS SIMILITER TRANSCRIBAS ET INSERAS HIS QUAE TRANSCRIPSISTI.

("Whoever thou art that copiest this book, I adjure thee by our Lord Jesus Christ and His coming in glory to judge the quick and the dead, that thou compare what thou writest with the exemplar and make it agree faithfully therewith, and that thou transcribe this oath of adjuration and insert it in the copy that thou hast made.")

CHARACTER OF THE TEXT

The value of Internal Evidence has been much neglected since the days of Griesbach. Theories have dominated and men have been the victims of their own self-constituted systems. Our fathers believed that from the beginning the Scriptures were guarded from all alterations and corruptions by the superintending Providence of God. They would not believe that tares had been sown among the wheat. We have learned that there is no gift of God—not even the Holy Scriptures—which the wiliness of Satan and the lust of power in man will not corrupt and has not corrupted. The following readings will show that the Western

Text, preserved in Ireland as late as the eleventh century, had escaped the knife of the followers of Arius and Macedonius, had escaped a revision that thought it impolite to speak of the devil, had escaped a revision that wished to put saints and their merits in the place of the Grace of God, to put baptism instead of true repentance for the remission of sins; had escaped a revision that sought to take away from God the Holy Spirit His Personality, and to invest in the Church and priesthood the powers which are His alone.

We may never be able to recover all the words of the Lord Jesus in their original unaltered form, but we can at least remove from Him such sayings as that about "eternal *torture*," which men have put into His mouth.

Greek and Vulgate

Tell us, when shall these things be? and what shall be the sign of Thy coming and of the end of the world (S. Matt. xxiv. 3).

John did baptize in the wilderness, and preach the baptism of repentance for the remission of sins (S. Mark i. 4).

And preached, saying, There cometh one mightier than I after me, the latchet of whose shoes I am not worthy to stoop down and unloose (i. 7).

I indeed have baptized you with water, but He shall baptize you with the Holy Ghost (i. 8).

And when the daughter of the said Herodias came in, and danced, and pleased Herod and them that sat with him, the king said unto the damsel, Ask of me what thou wilt and I will give it thee (vi. 22).

David therefore himself calleth Him Lord; and whence is He then his son?

But of that day and hour knoweth no man, no, not the angels which are in heaven, neither the Son but the Father (xiii. 32).

Take ye heed, watch and pray: for ye know not when the time is (xiii. 33).

Western Text in Harl. 1023

Tell us, when shall all these things be?

John did baptize in the wilderness, and preach repentance for the remission of sins.

And preached the Son of God, saying, There cometh one mightier after me the latchet of whose shoes I am not worthy to unloose.

I baptize you in water, but the Son of God shall baptize you with the Holy Ghost.

And when the daughter of the said Herodias came in, and danced, and pleased Herod and them that sat with him, the king said to the mother of the damsel, Ask of me what thou wilt and I will give it to thy daughter.

David therefore himself calleth Him God; and how is He then his son?

But of that day and hour knoweth no one on earth, nor the angels in heaven, nor the Son of man, except the Father.

Take ye heed, watch and pray: for ye will not know before the time is.

Greek and Vulgate

This is My blood of the new testament, which is shed for many (xiv. 24).

And He cometh and findeth them sleeping and saith unto Peter, Simon, sleepest thou? Couldst thou not watch one hour? Watch ye and pray lest ye enter into temptation. The spirit truly is ready but the flesh is weak (xiv. 37, 38).

And the superscription of His accusation was written over, The king of the Jews (xv. 26).

For he shall be great in the sight of the Lord (S. Luke i. 15).

He shall be great, and shall be called the Son of the Highest; and the Lord God shall give unto Him the throne of His father David, and He shall reign over the house of Jacob for ever (i. 32, 33).

And the angel answered and said unto her, The Holy Ghost shall come upon thee and the power of the Highest shall overshadow thee (i. 35).

The child Jesus tarried behind in Jerusalem; and Joseph and his mother [his parents (*Vulgate and R.V.*)] knew not of it (i. 43).

And she brought forth a son (i. 57).

And the child grew, and waxed strong in spirit, filled with wisdom: and the grace of God was upon Him (ii. 40).

And when they saw Him, they were amazed; and his mother said unto Him, Son, why hast Thou thus dealt with us? behold, thy father and I have sought Thee sorrowing. And He said, How is it that ye sought me? (ii. 48, 49).

For it is written, Thou shalt worship the Lord thy God, and Him only shalt thou serve (iv. 8).

Whatsoever we have heard done in Capernaum do also here in Thy country.

Western Text in Harl. 1023

This is My blood of the new and eternal testament, which will be shed for many.

And He cometh and findeth them sleeping, and saith unto Peter, Simon, sleepest thou? Couldst thou not watch one hour? Watch, and pray that this cup pass from Me; the spirit truly is ready, but the flesh is weak.

And the superscription of His accusation was written over, Jesus, the king of the Jews.

For he shall be a great prophet before the Lord.

He shall be great and shall be called the Son of the Highest; and the Lord God shall give unto His Son the throne of His father David, and He shall reign over the house of David for ever.

And he answered and said, The Holy Ghost shall come upon thee and the power of the Most High Spirit of God shall overshadow thee.

The child Jesus tarried behind in Jerusalem and Joseph knew not of it, nor the mother of the Lord Jesus.

And she brought forth according to the word of God a son.

And the child grew, and was filled with wisdom, and the grace of God was with Him.

And seeing Him they were amazed; and his mother said to Him, Son, why hast Thou thus dealt with me? Behold, I have sought Thee sorrowing. And he said to His mother, How is it that thou soughtest Me?

It is written, Thou shalt worship the Lord thy God, and His servant only shalt thou be.

Whatsoever we have heard done in Capernaum do here and in David's

Greek and Vulgate

And He said, Verily I say unto you, No prophet is accepted in his own country (iv. 24).

And they were astonished at His doctrine; for His word was with power (iv. 32).

And it came to pass on the second sabbath after the first that He went through the corn fields. And His disciples plucked the ears of corn (vi. 1).

Bless them that curse you (vi. 28).

And ye shall be the children of the Highest; for He is kind unto the unthankful and the evil. Be ye therefore merciful as your Father is merciful. Judge not, and ye shall not be judged (vi. 35, 36).

Unto you it is given to know the mysteries of the kingdom of God; but to others in parables (viii. 10).

Take heed therefore how ye hear (viii. 18).

Wherefore I say unto thee, Her sins which are many are forgiven for she loved much; but to whom little is forgiven the same loveth little. And He said unto her, Thy sins are forgiven (vii. 47, 48).

Our Father, which art in heaven (xi. 2).

Give us day by day our daily bread (xi. 3).

And the son said unto him, Father, I have sinned against heaven and in thy sight, and am no more worthy to be called thy son. But the father said to his servants, Bring forth the best robe and put it on him (xv. 21, 22).

But as soon as this thy son was come which hath devoured thy living with harlots, thou hast killed for him the fatted calf (xv. 29).

Western Text in Harl. 1023

country. And he saith, Verily I say unto you, No prophet is acceptable in David's country.

And they were astonished at the teaching of the Holy Spirit, for the word of the Lord Jesus was powerful.

And it came to pass on the second sabbath after the first, when Jesus passed through the corn fields, that He was hungry and His disciples. And His disciples plucked the ears of corn.

Do good to them that curse you.

And ye shall be children of the Most High God; for He is kind to the unthankful and the evil. Be ye therefore kind to the unthankful, and compassionate them, even as your Father compassionates them. Judge not your brethren and ye shall not be judged.

God hath given to you to know the mystery of His kingdom; but to others I speak in parables.

Take heed how ye hear the Word of God.

Wherefore I say to thee, Let her many sins be forgiven her, for she loved much. For the less one is forgiven, the less one loves. And the Lord Jesus said to her, Thy sins are forgiven thee.

Holy Father, which art in heaven.

Give us to-day for bread the Word of God from heaven.

And his son said to him, Sir I have sinned against heaven and in thy sight, and am now not worthy to be thy servant. But the father said to his servants, Bring forth for my son the best robe and put it on him.

But as soon as this son of the devil came, who hath devoured thy living with fornicators, thou hast killed for him the fatted calf.

Greek and Vulgate

The Pharisee stood and prayed thus with himself, God, I thank Thee I am not as other men are (xviii. 11).

He added and spake a parable because he was nigh to Jerusalem and because they thought that the kingdom of God should immediately appear (xix. 11).

And (they) were continually in the temple, praising and blessing God (xxiv. 53).

In Him was life; and the life was the light of men (S. John i. 4).

He was in the world and the world was made by Him and the world knew Him not (i. 10).

And I knew Him not; but He that sent me to baptize with water, the same said unto me, Upon Whom thou shalt see the Spirit descending and remaining on Him, the same is He Which baptizeth with the Holy Ghost. And I saw and bare record that this is the Son of God (i. 33, 34).

Except a man be born of water and of the Spirit, he cannot enter into the kingdom of God (iii. 5).

But the hour cometh and now is when the true worshippers shall worship the Father in spirit and in truth, for the Father seeketh such to worship Him. God is a spirit, and they that worship Him must worship in spirit and in truth (iv. 23, 24).

The Son can do nothing of Himself but what He seeth the Father do; for what things soever He doeth these also doeth the Son likewise. For the Father loveth the Son, and sheweth Him all things that Himself doeth, and He will shew Him greater works than these that ye may marvel (v. 19, 20).

Western Text in Harl. 1023

The Pharisee stood and prayed thus with himself, I thank God I am not as other men.

He added and spake a parable because he was nigh to Jerusalem and because they thought that His kingdom would immediately be manifested.

And in the temple they were praising and blessing the Lord.

In Him was the life of God, which is the light of men.

He was in the world, and the world was made by Him, and the world knew not the Son of God.

And I knew Him not; but He Who sent me to baptize the Son of God with water, the same said unto me, Upon Whom thou shalt see the Spirit of God descending and remaining on Him, the same is He Who baptizeth with the Holy Spirit of God. And I saw and bare record that this is the Chosen One of God.

Except a man be born of the Spirit, he cannot enter into the kingdom of God.

But the hour cometh and now is when the true worshippers shall worship the Father in spirit and in truth; for God, their Father, Whom they worship, is spirit, and seeketh such as worship Him in spirit and in truth.

The Son can do nothing of Himself without the Father seeing Him do it. For whosoever loveth Him, the same loveth the Son likewise. For the Father loveth the Son, and sheweth Him all things that the Holy Spirit doeth, and greater works than these will He shew Him, that ye may know that the Christ is the Son of God.

Greek and Vulgate

No man can come unto Me, except the Father Which hath sent me draw him (vi. 44).

And Jesus said unto her, Neither do I condemn thee; go and sin no more (viii. 11).

He that followeth Me shall not walk in darkness, but shall have the light of life (viii. 12).

I am one that bear witness of Myself and the Father that hath sent me beareth witness of Me (viii. 18).

Then said some of the Pharisees, This man is not of God, because He keepeth not the Sabbath day (ix. 16).

I am the door; by me if any man enter in, he shall be saved, and shall go in and out and find pasture (x. 9).

Therefore doth My Father love Me, because I lay down My life that I might take it again. No man taketh it from Me, but I lay it down of Myself. I have power to lay it down, and I have power to take it again (x. 17, 18).

How long dost Thou make us to doubt? If Thou be the Christ, tell us plainly (x. 24).

Then many of the Jews which came to Mary and had seen the things which Jesus did, believed on Him (xi. 45).

If we let Him thus alone, all men will believe on Him; and the Romans shall come and take away both our place and nation (xi. 48).

The people therefore that was with Him when He called Lazarus out of his grave, and raised him from the dead, bare record (xii. 17).

Behold, the world is gone after Him (xii. 19).

If any man serve Me, let him follow

Western Text in Harl. 1023

No man can come unto Me, except the Father, Which sent Me, and the Holy Spirit draw him.

And Jesus said unto her, Neither will I condemn thee; go thy way, and, daughter, sin no further.

He that followeth Me shall not walk in darkness, but shall have the eternal light of the life of God.

I bear witness of Myself, and the Father That hath sent me beareth witness of Me, and the Holy Spirit.

Then said some of the Pharisees, Is not this the man that keepeth not the Sabbath?

I am the door; by me if any man enter in, he shall be saved, and shall go in and find pasture.

Therefore doth My Father love Me, because I am laying down My life that I may resume that which no one hath taken away from Me. But I will lay down that which I have the power of laying down and the power of taking again.

How long dost Thou keep us in suspense? If Thou art God, tell us plainly.

Many therefore of the Jews who had come to Mary and seen the miracle believed on Him.

If we let Him thus alone, all men will believe on Him, and will come and deprive us of our station and nation.

The people therefore who were with the Lord Jesus when he cried with a loud voice, Lazarus! at the grave, and raised him from the dead, were bearing record.

Behold, all the world is gone after one that hath the devil.

If any man follow Me, he is My

Greek and Vulgate

Me; and where I am there shall also My servant be (xii. 26).

Father, glorify Thy name (xii. 28).

Then Jesus said unto them, Yet a little while is the light with you. Walk while ye have the light (xii. 35).

Then cometh He to Simon Peter: and Peter saith unto Him, Lord, dost Thou wash my feet (xiii. 6).

If ye know these things, happy are ye if ye do them (xiii. 17).

And if I go and prepare a place for you, I will come again and receive you unto Myself (xiv. 3).

Verily, verily I say unto you, He that believeth on Me, the works that I do shall he do also (xiv. 12).

And whatsoever ye shall ask in My name, that will I do, that the Father may be glorified in the Son (xiv. 13).

If a man love Me he will keep My word, and My Father will love him and We will come unto him and make our abode with him (xiv. 23).

And the word which ye hear is not Mine, but the Father's Which sent Me (xiv. 24).

Whose soever sins ye remit, they are remitted unto them; and whose soever sins ye retain, they are retained (xx. 23).

And Thomas answered and said unto Him, My Lord and my God (xx. 28).

These things are written that ye might believe that Jesus is the Christ, the Son of God; and that believing ye might have life through His name (xx. 31).

Western Text in Harl. 1023

servant, and where I am there shall also My servant be.

Father, glorify Thy Son.

Then said Jesus unto them, Yet a little while am I with you. Walk while there is time as children of the light.

Then cometh He to Simon Peter: and Peter saith unto Him, Lord, Thou shalt never wash feet.

If ye do these things, happy shall ye be.

And as soon as I have prepared this place for you, I will come again and receive you unto Myself.

Verily, verily I say unto you, He that believeth that the Father is in Me, the works that I do shall he do also.

And whatsoever ye shall ask in My name, that will I do, that the Son of God may be glorified.

If a man love Me he will keep My word, and My Father will love him, and we will come unto him, and the Holy Spirit will make with him a dwelling-place.

And the word which ye hear is not man's, but the Father's Which sent Me.

Whose soever sins ye remit, it is the Holy Spirit That shall remit them; and whose soever sins ye retain, it is the Holy Spirit That shall retain them.

And Thomas answered and said unto Him, Thou art my Lord and my God.

These things have been written that ye may believe that Jesus Christ is Son of man and Son of God, and have life eternal in His name.

A feature of the MS. is the use of *dñs ihs*, where other MS. have either *ihs* (or *dñs*). This may be liturgical, but on the other hand it may be original, and a study of the above changes makes for the latter supposition. Many of these changes are found in verses which attribute

to the Son of God, or to the Holy Spirit of God, the attributes of Deity. These changes render Holy Writ in less sharp conflict with the opinions of the followers of Arius and Macedonius. They have found their way into all MSS. of the East, and it is only the Western text preserved in Ireland that has remained unrevised and unaccommodated to the spirit of the age.

Textual facts compel us to admit that the rehandling of parts of the text took place before the death of Polycarp (martyred *c.* 165), and considerably before Tertullian (died *c.* 240).

In his Epistle to the Philippians Polycarp alludes to S. Mark xiv. 38 in these words:—*Sobrii simus in orationibus . . . supplicationibus petentes omnium perspectorem dñm ne nos inducat in temptationem: secundum quod dixit dñs: sps quidem promptus est, caro autem infirma.* Now S. Mark xiv. 38 has two distinct forms in the Old-Latin text. These forms are:—

(α)
Uigilate [*or* Surgite] et orate ut non intretis in temptationem: sps quidem promptus, caro autem [*or* uero] infirma *with a b d.*

(β)
Uigilate [*or* Surgite] et orate ut transeat a uobis temptatio: sps quidem promptus, caro autem infirma *with c ff k.*

Now it is manifest that the MS. Polycarp quotes from supported (α), which is the inferior text of the two, owing to the fact that it has been harmonized into verbal agreement with S. Matthew xxvi. 41. Hitherto I have believed that the *c ff* archetype (which is extremely ancient) supported by *k* contained the true reading of the evangelist S. Mark. But my belief has now been shaken by the discovery of a third reading (γ) in *Harl.* 1023, which I will now place side by side with (β):—

(β)
Uigilate et orate ut transeat a uobis temptatio: sps quidem promptus, caro autem infirma.

(γ) = *Harl.* 1023
Uigilate et orate *ut calix iste a me transeat*: sps quidem prumtus est, caro autem infirma.

This third reading has a very peculiar interest in view of the strongly anti-Arian tendencies of the MS. as a whole; and it is difficult to see why it should have been rehandled, except that it was open to objections from the Docetae and other heretics who were the predecessors of Marcion, and who regarded the Lord's flesh as phantasmal. It is indeed conceivable that (γ) may indicate the true text, although I admit this belief involves a very early change in S. Matthew xxvi. 41, of which no MS. now survives to tell the tale. Such a deeply significant reading is utterly alien to the mind of the ordinary glossator, and therefore—while calling aloud for support from other documents—may not be summarily set aside.

Another instance may be taken from S. Mark iv. 15 :—

(α)

Hi autem sunt qui circa uiam
ubi [or quibus] seminatur [uerbum]
et cum audierint confestim uenit
satanas with *d ff i*.

(β)

Hi autem sunt qui iuxta uiam
seminantur qui *neglegenter uerbum*
susciipiunt et cum audierint confestim
uenit satanas with *a b (c) f q r*.

Here the Latin basic text shows a wide disparity, and I was inclined to follow *b* as being on the whole more truly basic in S. Mark than either *d* or *ff*. But the accession of a third form of text in *Harl.* 1023 has made it possible that *neither* the *b r* text *nor* the *d ff* text exhibits the evangelist's autograph. The true text may in this case be the *lectio breuior* of *Harl.* 1023, viz.: Hi autem sunt qui circa uiam ubi seminatur uerbum et confestim uenit satanas. In that case, since the additions both in the *b r* text and in the *d ff* text can be traced back to the second century, the ancestor of the non-added-to text of *Harl.* 1023 cannot have flourished later than the days of Polycarp, that is, than sub-apostolic times.

Another instance may be taken from S. John iii. 5 :—

(α)

Nisi quis renatus [natus *f r*]
fuerit ex aqua et spū [scho] non
potest introire in regnum dī with
nearly all the Latin MSS.

(β)

Nisi quis natus fuerit ex spū et
aqua non potest introire in regnum
dī with *Syr^{sin}*.

The Codex Veronensis (*b*) has a remarkable text: Nisi quis renatus fuerit et aqua et spiriti [P=espirit[al]i[ter]] non potest renasci in regnum dī. The conjecture spiritaliter is supported by the fact that *b* always writes spiritus and its compounds *in gold* and *in compendium*, viz. sps, etc. Now in the MS. spiriti is *in silver*, and is *not in compendium*. Evidently there is basic disturbance, and the reading of the ancestor of *Harl.* 1023, which adds nothing concerning water, is the text which best explains (α) and (β), viz. Nisi quis renatus fuerit ex spū non potest introire in regnum dī.

In this connection H. C. Hoskier has pointed out to me another disturbance in this passage not hitherto noted. For ⲛ transposes the word γεννηθη (natus fuerit) to a position after πνευματος—a fact not recorded in Tischendorf nor in von Soden. To support the basic omission of υδατος και I would emphasize the significance of the fact of the change of order in *Syr^{sin}* as exhibited in (β) above. In many other places (as students of the text know) such changes of order are sure indications that the exemplar which was being copied was without a part of the clause, and the words which were once absent may be discovered by the variation in their order of insertion. In this instance υδατος και in the first position becomes

καὶ ὕδατος in the second position in Syr^{sin}. Hence we infer that in the ancestor of Syr^{sin} "water" stood *in the margin* of the text.

A further argument in support of the absence from the autograph text of the word "aqua" is the general Latin form RENATUS (actually changed by *f r* to natus). A man may be born (or begotten) a second time by the Holy Ghost, but not a second time by water and the Holy Ghost.

Our last example is taken from the Lord's Prayer in S. Luke xi. 3 :—

(α)	(β)
Panem nostrum superstantialem da nobis hodie <i>with Jerome and the Vulgate.</i>	Panem nostrum cottidianum da nobis hodie <i>with the Old-Latin MSS.</i>

The rival claims of (α) and (β) are now disputed by a third reading found in *Harl.* 1023: (γ) Panem uerbum di celestem da nobis hodie. And with (γ) we may compare Tertullian, *De Oratione*: Panis est sermo di uiui qui descendit de caelis.

Tertullian thus shows a knowledge of (γ) as well as (β). However unique some of these readings of *Harl.* 1023 may appear, it is clear that they cannot be put aside as glosses. If (γ) gives us the original text, it must have been altered very early in the second century; for the texts of Irenaeus and Tatian—at least as we have them to-day—show no trace of this reading preserved by our MS. from sub-apostolic times.

With regard to the passage under consideration (where the phrase quoted from *De Oratione* is not recorded in Roensch, although he quotes another passage from *Aduersus Marcion*: (Qui etiam de caelo panem angelorum quotidianum populo suo praestitit), it is certain that *Tertullian knew of the reading caelestis*. Hence we deduce what we are chiefly concerned to establish, viz. the *immensely early character* of such peculiar readings of *Harl.* 1023, which precludes them from being classed as "Hibernian" or "wanton"; while it is obvious that they have nothing in common with the ordinary Western glosses.

PLAN OF THE PRESENT EDITION

The MS. is printed line for line and page for page. The numerous *compendia scribendi* have been expanded except in the words ds, dns, ihs, xps, sps, scs, and their inflections. This will render the contents of the MS. more accessible to the general reader, and the collotype facsimiles will give the curious the scope and extent and nature of the abbreviations employed throughout the MS.

All capital letters have been represented and all paragraphs. Where his first-written words have been erased by the first hand himself, they

have either been restored to the text or (more rarely) relegated to the notes. The difficulty of recovering these original erasures has been considerable, and has been much enhanced by the indifferent light capacity of the MS. room of the British Museum where the Codex has been copied.

Six months have been spent in revising my first copy of the text, and day by day the faculty for deciphering the erased words has grown with increased familiarity with the shape and form and space occupied by every letter of the original. But the surest clue to the erasures has been the abbreviation lines so frequent in the MS. When these were first located they afforded the basis for future research. Experience gathered from copying *Harl. 1772* (*Sacred Latin Texts : No. I*) and *Laud. Lat. 108* (*Sacred Latin Texts : No. II*) has also been of great use in solving the still more difficult problems of *Harl. 1023*.

All the corrections inserted by the three correctors in addition to those by the scribe himself have been given, and all writing of any kind whatever found in the MS., except a handwriting of the age of Queen Anne, which inserted our modern chapter enumeration.

Since the end of 1913 the text of the Book of Armagh (kindly given me in proof before the actual publication of the MS. itself by Dr. John Gwynn) has been in my hands, and has been of the utmost help and value. It is a source of gratification to be able to publish another text from Armagh, which contains in the main the same precious text tradition as the text which Dr. Gwynn has so splendidly and so accurately and completely edited for all time.

Our fathers thought that they were in the possession of what was in all points the authentic word of God. We have come to see that we have not yet reached finality in our search for the inspired autographs. The "original Greek" proves to be not always original; and our Greek MSS., none of which is earlier than the fourth century, are too late. It was long before the days of Jerome that the mischief was done. The centre of gravity has shifted since even thirty years ago. The "Versions" are now coming into the field and demanding careful attention. Eberhard Nestle in one of his last written letters expressed the view that the "Versions" had not been allowed sufficient weight in the past.* H. C. Hoskier, in America, has anticipated the textual

* Nestle's words are: "Westcott and Hort are wrong in maintaining that the text of $\aleph B$ is the most ancient. Like the Textus Receptus it is only a recension (probably

trend in his *Genesis of the Versions*, and his textual theories can no longer be dismissed as moonshine. Even our English authority, Sir Frederick Kenyon, though opposing what he considers an over-estimate of the value of the Versions, said to the present writer that he was "open to conviction" on the question of their relative value compared with the Greek MSS.

A new era of non-dogmatism is dawning. The authority that is based on a partial survey of history is everywhere beginning to totter. The human spirit that threw off the yoke of Rome at the Reformation succumbed to another yoke, viz. that of a Biblical code—fixed and unalterable for all time. This latter yoke ceases if the original wording of the Gospel has not yet in all cases been recovered.

Once in far-away New Zealand, where I was taken in my childhood, and had seen before me as I grew up, a great chain of snow-capped mountains, I made the effort when in my teens to reach their summit. The first peak was ascended after an exhausting climb, only to find that a still higher peak lay before me. This in turn was ascended; but the summit still stretched far above me and beyond me. Night came on and frustrated further effort. So it is with the searcher after Truth. It seems easy to define and comprehend in one's University days; but as the quest proceeds the horizon recedes, and the traveller, when night comes, is still far from his destination.

My thanks are due to Dr. Gwynn for all he has taught me by his Introduction to the Book of Armagh, and also to Mr. Flower, of the British Museum, for help with the Celtic words in the MSS. To H. C. Hoskier for his encouraging words about the extreme value of Versions in determining the original text I am deeply grateful. He has often "refreshed my spirit" during the prosecution of the work which is now sent forth, that by the grace of God it may bear into all lands its witness to the Truth.

LONDINI,

d. 28 Aprilis post Incarnationem a. 1914.

---

that of Hesychius). Where then is the primitive text? We must first of all, and above all, study the Old-Latin versions and the Sahidic version in Horner's new edition. We shall perhaps find more old and good readings in the Textus Receptus than we have been disposed to think existed there; but it is from an exact editing of the Old-Latin and Oriental Versions that we have most to gain." These words are to us now a message *d'outre tombe*.

CONTENTS

Euangelium secundum S. Mattheum (<i>Incipit</i> xxiii, 25)	Fol. I
Prologus in S. Marci Euangelium	9
Uersus quidam de Christo Salvatore nostro	9*
Imago Leonis de S. Marci	10*
Euangelium secundum S. Marcum	11
Prologus in S. Lucae Euangelium	33
Euangelium secundum S. Lucam (<i>Deficit</i> ix, 23-61)	34
Quaestiones pauculae de Eua	63*
Successio Regum Egyptiorum	63*
Prologus in S. Iohannis Euangelium	64
Imago Aquilae de S. Iohannis	64*
Euangelium secundum S. Iohannem	65
Uersus de libris utriusque Testamenti	88*
Nomina Septem Dormientium	88*

CORRECTORES

m^{*} (saec. x.-xi.) prima manus.

*m*¹ (saec. x.-xi.) corrector Hibernicus, qui lectiones perpaucas Hibernicas et nonnunquam uitiosas in codice inseruit. Atramento persimili illi primae manus utebatur, ex quo eius correctiones ab opere ipsius scribae aliquoties difficile est distinguere.

*m*² (saec. xi.) manus Hibernica. Correctiones consentientes cum Codice Euangeliorum Kenanensi, et aliis codicibus Hibernicis, hic illic in margine collocauit. Lectiones ecclesiasticas quasdam, ut eas in Ecclesia facilius legeret, maxima cum diligentia interpunxit et correxit.

*m*³ (saec. xii.) scriba Gallicus uel Hispanensis, qui tantummodo in Euangelio S. Iohannis correctiones inseruit. Correctiones istae concordant preter omnes cum textu Codicis Toletani et Codicis Euangeliorum Martini-Turonensi. Ex quo credendum est scribam hunc in monasterio Gallico uel Hispanensi uixisse. Multum laborauit hic corrector in textu S. Iohannis Euangelii interpungendo.

²⁵ **U**ae uobis scribae et farisei hipýchritae quia mundatis id quod de foris est calices et parabsidis. intus autem pleni estis rapina et immunditia ²⁶ farisee cece munda prius quod intus est calicis et parabsidis ut fiat et quod de foris est mundum.

²⁷ **U**ae uobis scribae et farisei hipochrite quia similes estis sepulchris dealbatis que foris apparent hominibus speciosa. intus uero plena ossibus mortuorum. et omni spurcitia ²⁸ sic et uos foris apparentis hominibus iusti. intus autem pleni estis hipochrissi et iniquitate. ²⁹ **U**ae uobis scribae et farisei hypochritae qui aedificatis sepulchra profetarum et urnatis monumenta iustorum. ³⁰ et dicitis. si fuissetis in diebus patrum nostrorum non essemus socii eorum in sanguine profetarum. ³¹ Itaque testimonium estis uosmetipsis quia filii estis eorum qui profetas occiderunt. ³² **E**t uos implete mensuram patrum uestrorum.

³³ serpentes germina uiperarum quomodo fugietis a iudicio gehennae. ³⁴ **I**deo ecce ego mitto ad uos profetas et sapientes et scribas. et ex illis occiditis et cruci figetis et ex eis flagellabitis in sinagogis uestris. et persequimini de ciuitate in ciuitatem. ³⁵ ut ueniat super uos omnis sanguis qui effusus est super terram a sanguine abel iusti usque ad sanguinem zachariae filii barachiae quem occiderunt inter templum et altare. ³⁶ **A**men dico uobis uenient hec omnia super generationem istam. ³⁷ **H**ierusalem hierusalem que occidis profetas et lapidas eos qui ad te misi sunt. Quotiens uolui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas suas et noluisti. ³⁸ Ecce relinquitur uobis uestra domus deserta. ³⁹ dico enim uobis non me uidebitis a modo donec dicatis. benedictus qui uenit in nomine dñi. ²⁴ ¹ **E**t egressus ihs de templo ibat.

²⁵ hipochritae *m*¹id: *erasum*calicis *m*¹estis: sunt *ipse*²⁶ et: id *m*¹²⁷ hipochritae *m*¹²⁹ ornatis *m*¹

et accesserunt ad eum discipuli eius ut ostenderent ei aedificia gazo
filacii. ² Ipse autem respondens dixit illis, uidetis hec omnia. **A**men dico
uobis non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruatur.

³ **S**edente autem eo super montem oliueti accesserunt ad eum discipuli eius.
dicentes, dic nobis quando omnia hec fient. ⁴ Et respondens ihs dixit illis ui
dete ne quis uos seducat ullo modo. ⁵ Multi enim uenient in nomine meo
dicentes, ego sum xps et multos seducent. ⁶ Audituri autem estis prelia et
opiniones preliorum. Uidete ne turbemini. Oportet enim hec fieri sed non
dum est finis. ⁷ Consurget enim gens in gentem et regnum in regnum, et erunt
pestilentiae et fames, et terremotus per loca. ⁸ hec autem omnia initia sunt
dolorum. ⁹ Tunc tradent uos in tribulationem et occident uos, et eri
tis uos odio omnibus gentibus propter nomen meum. ¹⁰ **E**t tunc scanda
lizabuntur multi et inuicem tradent se et odio habebunt inuicem.

¹¹ et multi pseodoprofetae surgent, et seducent multos. ¹² et
quoniam abundabit iniquitas refrigescet caritas multorum.

¹³ qui autem perseuerauerit usque in finem saluus erit. ¹⁴ **E**t tunc predicabitur
hoc euangelium regni in uniuerso orbe in testimonium omnibus gen
tibus, et tunc uenit consummatio. ¹⁵ **C**um uero uideritis abominationem
desolationis que dicta est a danielo profeta stantem in loco
sco qui legit intelligat. ¹⁶ **T**unc qui in iudea sunt fugient ad mon
tes ¹⁷ et qui sub tecto non discedent tollentes aliquid de domu sua. ¹⁸ et qui in a
gro non reuertetur accipere bona sua. ¹⁹ **U**ae autem prignatibus et nu
trientibus in illis diebus. ²⁰ **O**rate autem ut non fiat fuga uestra
in hieme uel in sabbato. ²¹ Erit enim tribulatio magna tunc qualis
non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet. ²² **E**t nisi breuiati
fuissent dies illi non fieret salua omnis caro, sed propter electos
breuiabuntur dies. ²³ **T**unc si quis uobis dixerit ecce hic est xps aut
ille nolite credere illi. ²⁴ Surgent enim psedoxpi et seodo

¹ aedificationem templi *m*¹
secreto *m*¹
consummationis seculi *m*¹

omnia: *om. m*¹

ll. 5, 6, 7, 8 *erasit et rescripsit m*¹

fient: + et quod signum aduentus tui et

⁴ > illis dixit *m*¹

³ eius: +

¹⁴ ueniet *m*¹

¹⁷ qui sunt in tecto *m*¹

tollere *m*¹

¹⁸ tollere tonicam suam *m*¹

profetae. et dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducantur si fieri potest etiam electi. ²⁵ ecce predixi uobis. ²⁶ si ergo dixerint uobis. ecce in deserto est nolite exire. ecce in pentalibus nolite credere. ²⁷ Sicut enim fulgor exiit ab oriente et apparet usque in occidentem ita erit aduentus filii hominis.

²⁸ **U**bicumque fuerit corpus illic congregabuntur aquilae.

²⁹ **S**tatim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur. et luna non dabit lumen suum. et stellae cadent de celo et uirtutes celorum commouebuntur. et tunc apparebit signum filii hominis in celo. ³⁰ **E**t tunc plangent se omnes tribus terrae et uidebunt filium hominis uenientem in nubibus celi cum uirtute multa et maiestate. ³¹ et mittet angelos suos cum tuba et uoce magna. et congregabunt electos eius. a. IIII. uentis et a summis celorum usque ad terminos eorum. ³² **A**b arbore ficī autem ficī discite parabolam. cum iam ramus eius tener fuerit et folia nascitis quia prope est aestas. ³³ ita et uos cum uideritis hec omnia scitote quia prope est in ianuis. ³⁴ **A**men dico uobis quia non preteribit hec generatio donec omnia fiant. ³⁵ celum et terra transibunt. uerba autem mea non preteribunt. ³⁶ De die autem illa et hora illa nemo scit neque angeli celorum nisi pater solus. ³⁷ sicut autem in diebus noe ita erit et aduentus filii hominis. ³⁸ sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes et bibentes et nubentes et nubtum tradentes usque ad eum diem quo intrauit noe in arcam ³⁹ et non cognouerunt donec uenit diluuium et tulit omnes. ita erit et aduentus filii hominis. ⁴⁰ **T**unc duo erunt in agro unus adsumetur et unus relinquetur. ⁴¹ **D**uae molentes in mola una adsumetur et una relinquetur. ⁴² **U**igilate ergo quia nescitis qua die uel qua hora dñs uester uenturus est. ⁴³ Illud autem scito te quoniam si sciret pater familias qua hora fur uenturus esset

uigilaret utique et non sineret perfodiri domum suam. ⁴⁴ Ideoque et uos estote parati. quia nescitis qua hora filius hominis uenturus est. ⁴⁵ Quis putas est fidelis seruus et prudens quem constituit dñs super familiam suam ut det illis cibum in tempore. ⁴⁶ Beatus ille seruus quem cum uenerit dñs eius inuenerit sic facientem. ⁴⁷ Amen dico uobis quoniam super omnia bona sua constituet eum.

⁴⁸ **S**i autem dixerit malus ille seruus in corde suo moram facit dñs uenire ⁴⁹ et coepit percutere conseruos suos. manducet autem et bibat cum ebriis. ⁵⁰ ueniet dñs serui illius in die qua non sperat et hora qua ignorat. ⁵¹ et diuidet eum partemque eius ponet cum hýpochritis. illic erit fletus et stridor dentium.

²⁵ ¹ **T**unc simile erit regnum celorum .x. uirginibus que accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso et sponsae. ² u. autem ex eis erant fatuae. et .u. prudentes. ³ sed .u. fatuae acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum. ⁴ prudentes uero acceperunt oleum in uassis cum lampadibus suis. ⁵ moram autem faciente sponso dormitauerunt omnes et dormierunt. ⁶ media autem nocte clamor factus est. Ecce sponsus uenit exite obuiam ei. ⁷ Tunc surrexerunt omnes uirgines illae et ornauerunt lampades suas. ⁸ fatuae autem sapientibus dixerunt. **D**ate nobis de oleo uestro. quia lampades nostrae extinguuntur. ⁹ Responderunt prudentes atque dixerunt. nonne forte non sufficit nobis et uobis. ite potius ad uendentes et emite uobis. ¹⁰ **D**um autem irent emere uenit sponsus. et que paratae erant intrauerunt cum eo ad nuptias. et clausa est ianua. ¹¹ **N**ouissime autem ueniunt et reliquae uirgines dicentes. dñe dñe aperi nobis. ¹² at ille respondens ait. quod nescio uos. ¹³ uigilate itaque quia nescitis horam. ¹⁴ **S**icut homo

⁵⁰ ueniet : + autem *m*¹
diem neque horam *m*¹

⁴ uasis *m*¹
¹⁴ Sicut : + enim *m*¹

¹² ait : + Amen dico uobis *m*¹

peregre proficiscens uocauit seruos suos. et tradidit illis bona sua. ¹⁵ **E**t uni dedit .u. talenta. alii autem .i. alii uero .i. unicuique secundum propriam uirtutem et profectus est statim. ¹⁶ Abiit autem qui .u. talenta acceperat et operatus est in eis. et lucratus est alia .u. ¹⁷ similiter et qui .ii. talenta acceperat lucratus est alia duo. ¹⁸ qui autem unum acceperat abiens fodit in terram et abscondidit pecuniam dñi sui. ¹⁹ post uero multum temporis uenit dñs seruorum illorum et posuit rationem cum eis. ²⁰ et accedens qui .u. talenta acceperat obtulit et alia .u. talenta dicens. dñe .u. talenta tradidisti mihi. ecce alia .u. superlucratus sum. ²¹ **A**it illi dñs eius. euge serue bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis. super multa te constituam. intra in gaudium dñi dī tui. ²² Accessit autem et qui .ii. tallenta acceperat. et ait. dñe .ii. talenta tradidisti mihi. ecce alia .ii. lucratus sum. ²³ ait illi dñs eius. Euge serue bone et fidelis. quia super pauca fidelis fuisti super multa te constituam. intra in gaudium dñi dī tui. ²⁴ Accedens autem qui unum talentum acceperat. ait. dñe scio quia homo durus es. et metis ubi non seminasti. et congregas ubi non sparsi sti. ²⁵ et timens abii et abscondidi talentum tuum in terra. ecce habes quod tuum est ²⁶ Respondens autem dñs eius. dixit ei. serue male et piger. sciebas quia mito ubi non semino. et congrego ubi non sparsi. ²⁷ **O**portuit ergo te mittere pecuniam meam numlariis et ueniens ego recepissem utique quod meum est cum ussura. ²⁸ **T**ollete itaque ab eo talentum et date ei qui habet .x. talenta. ²⁹ **O**mnī enim habenti dabitur et abundabit. ei autem qui non habet et quę quod uidetur habere auferetur

²⁶ meto *m*¹²⁸ Tollite *m*¹

ab eo. ³⁰ **I**Nutilem autem seruum eicite in tenebris^a exteriores. illic erit fletus et stridor dentium. ³¹ **C**um autem uenerit filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo tunc se debet super sedem maiestatis suae. ³² et congregabuntur ante eum omnes gentes. et separabit eos ab inuicem sicut pastor segregat oves ab edis ³³ et statuet oves quidem a dextris. edos autem a sinistris. ³⁴ **T**unc dicet rex his qui a dextris eius erunt. Uenite benedicti patris mei possidete regnum quod uobis paratum est ab origine mundi. ³⁵ essuriui enim et dedistis mihi manducare. sitiui et dedistis mihi bibere. hospes eram et collegistis me. ³⁶ nudus fui et cooperuistis me. infirmus fui et uisistis me. in carcere fui et uenistis ad me. ³⁷ **T**unc respondebunt ei iusti. dicentes. dñe quando te uidimus essurientem et pauperem te. aut sitientem et dedimus tibi potum. ³⁸ quando autem te uidimus hospitem et collegimus te. aut nudum et cooperuimus te. ³⁹ aut quando te uidimus infirmum aut in carcere et uenimus ad te. ⁴⁰ **E**t respondens rex dicet eis. Amen dico uobis quandiu fecistis uni ex his minimis fratribus meis mihi fecistis. ⁴¹ **T**unc dicet et his qui a sinistris eius erunt. discedite a me maledicti in ignem aeternum qui preparatus est diabulo et angelis eius. ⁴² essuriui enim et non dedistis mihi manducare. sitiui et non dedistis mihi potum. ⁴³ hospes eram et non collegistis me. nudus fui. et non cooperuistis me. infirmus fui. et in carcere. et non uisistis me. ⁴⁴ **T**unc respondebunt et ipsi dicentes. dñe quando te uidimus essurientem. aut sitientem. aut hospitem. aut nudum. aut infirmum. uel in carcere et non ministrauimus tibi. ⁴⁵ **T**unc respondebit illis dicens. amen dico uobis quandiu

non fecistis uni de minoribus his. nec mihi fecistis. ⁴⁶ tunc ibunt
hii in supplicium aeternum. Iusti autem in uitam aeternam. ²⁶ ¹ **E**t factum
est cum consummasset ihs sermones hos omnes dixit discipulis
suis. ² **S**citis quia post biduum pascha fiat. et filius hominis
tradetur ut cruci figatur. ³ **T**unc congregati sunt principes
sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdo
tum qui dicebatur caifas. ⁴ et consilium fecerunt ut ihm dolo
tenerent et occiderent. ⁵ **D**icebant autem non in die festo
ne forte tumultus fieret in populo. ⁶ **C**um autem esset ihs in betha
nia in domu simonis leprosi ⁷ accessit ad eum mulier habens
alabastrum ungenti pretiosi. et effudit super caput ipsius re
cumbentis. ⁸ **U**identes autem discipuli indignati sunt dicentes.
ut quid perditio hec. ⁹ potuit enim istud uenundari pretio multo
et dari pauperibus. ¹⁰ sciens autem ihs ait illis. quid molesti
estis mulieri. bonum opus operata est in me. ¹¹ nam semper pauper
es habebitis uobiscum. me autem non semper habebitis. ¹² **M**it
tens enim hec unguentum hoc in corpus meum ad sepiliendum me
fecit. ¹³ **A**men dico uobis. ubicumque predicatum fuerit hoc euan
gelium in toto mundo dicetur et quod hec fecit in memoriam eius.
¹⁴ **T**unc abiit unus de .xii. qui dicitur iudas scarioth ad princi
pes sacerdotum. ¹⁵ et ait illis. quid uultis mihi dare et ego
uobis tradam eum. At illi constituerunt ei .xxx. argenteos
¹⁶ et exinde querebat oportunitatem ut eum traderet.
¹⁷ **P**rima autem die azemorum accesserunt discipuli ad ihm
dicentes. ubi uis paremus tibi comedere pascha. ¹⁸ at ihs
dixit. ite in ciuitatem ad quendam et dicite ei. magister dicit
tempus meum prope est apud te facio pascha cum discipulis
meis. ¹⁹ et fecerunt discipuli sicut precepit illis ihs et para

uerunt pascha. ²⁰ **U**espere autem facto discumbebat ihs cum .xii. discipulis suis. ²¹ et edentibus illis dixit. Amen dico uobis quia unus uestrum me traditurus est. ²² **E**t contristati ualde coeperunt singuli dicere. nunquid ego sum dñe. ²³ **A**t ipse respondens ait. qui intinguit mecum manum in parapside hic me tradet ²⁴ filius quidem hominis uadit sicut scriptum est de eo. .

Uae autem homini illi per quem filius hominis tradetur. bonum erat erat ei si natus non fuisset homo ille. ²⁵ Respondens autem iudas qui tradidit eum dixit. Nunquid ego sum robbi. ait illis ihs. tu dixisti. ²⁶ **C**aenantibus autem eis accepit ihs panem et benedixit ac fregit deditque discipulis suis et ait. accipite et comedite. hoc est enim corpus meum. ²⁷ **E**t accipiens calicem gratias egit et dedit illis dicens. bibite ex hoc omnes. ²⁸ hic est enim sanguis meus noui testamenti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. ²⁹ Dico autem uobis quia non bibam a modo de hoc genimine uitis usque in diem illum quo illud bibam uobiscum nouum in regno patris mei . . .

³⁰ **E**t ymno dicto exierunt in montem oliueti. ³¹ Tunc dicit illis ihs omnes uos scandalum patiemini in me in ista nocte. scriptum est enim percutiam pastorem et dispergentur oues gregis sui. ³² post quam autem resurrexero precedam uos in galileam ibi me uidebitis. ³³ Respondens autem petrus ait illi. et si omnes scandalistati fuerint in te ego nunquam scandalistabor. ³⁴ Ait illi ihs. Amen dico tibi quia in hac nocte ter me negabis ante quam gallus cantet. ³⁵ Ait illi petrus etiam si oportuerit me mori tecum non te nego. Similiter et omnes discipuli dixerunt. ³⁶ **T**unc uenit ihs cum illis in uillam que dicitur gezamani. et dixit discipulis suis sedete hic

donec uadam illuc et orem. ³⁷ **E**t assumpto petro et duobus filiis zebedei coepit contristari et mestus esse. ³⁸ **T**unc ait illis ihs tristis est anima mea usque ad mortem. sustinete hic et uigilate mecum. ³⁹ **E**t progressus pussillum procedit in faciem suam orans et dicens. Pater mi si possibile est transeat a me calix iste. Uerum tamen non sicut ego uolo sed sicut tu uis. ⁴⁰ **E**t uenit ad discipulos suos et inuenit eos dormientes. et tunc dicit petro. sic non potuistis una hora uigilare mecum. ⁴¹ uigilate et orate ut non intretis in temptationem. **S**ps quidem promptus est. caro autem infirma. ⁴² Iterum secundo abiit et orauit dicens. Pater mi si non potest hic calix transire nisi bibam illum fiat uoluntas tua. ⁴³ **E**t uenit iterum et inuenit eos dormientes. erant enim oculi eorum grauati. ⁴⁴ et relictis illis abiit iterum. et orauit tertio eundem sermonem dicens. ⁴⁵ **T**unc uenit ad discipulos suos et dicit illis. Dormite iam et requiescite. ecce appropinquauit hora. et filius hominis tradetur in manus peccatorum. ⁴⁶ surgite eamus. ecce appropinquauit qui me tradet. ⁴⁷ **A**dhuc ipso loquente ecce iudas unus de .xii. uenit. et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus misi a principibus sacerdotum et senioribus populi. ⁴⁸ Qui autem tradidit illum dedit eis signum dicens. quemcumque osculatus fuero ipse est tenete eum. ⁴⁹ et confestim accedens ad ihm dixit aue robbi. et osculatus est eum. ⁵⁰ Dixitque ihs illi. amice ad quod uenisti fac. **T**unc accesserunt et manus iniecerunt in ihm et tenuerunt eum. ⁵¹ **E**t ecce unus ex his qui erant cum ihu extendens manum. et exemit gladium suum et percutiens seruum principis sacerdotum amputauit auriculam eius. ⁵² **T**unc ait illi ihs conuerte

gladium tuum in locum suum. omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt. ⁵³ an putas quia non possum rogare patrem meum. et exhibebit mihi modo plus quam .xii. legiones angelorum. ⁵⁴ quomodo ergo implebuntur scripturae quia sic oportet fieri. ⁵⁵ **I**N illa hora dixit ihs turbis. tanquam ad latronem uenistis ad me cum gladiis et fustibus comprehendere me quotidie apud uos sedebam docens in templo et non me tenuistis. ⁵⁶ Hoc autem totum factum est ut adimplerentur scripturae profetarum. **T**unc discipuli omnes relicto eo fugerunt. ⁵⁷ At illi tenentes eum ihm perduxerunt ad caifan principem sacerdotum ubi scribae et seniores conuenerant. ⁵⁸ **P**etrus autem sequebatur eum a longiusque in atrium principis sacerdotum. et ingressus intro sedebat cum ministris ut uideret finem rei. ⁵⁹ **P**rincipes autem sacerdotum et omne concilium querebant falsum testimonium contra ihm ut eum morti traderent. ⁶⁰ et non inuenerunt quicquam in eum cum multi falsi testes uenissent. **N**ouissime autem uenerunt duo falsi testes. ⁶¹ et dixerunt. hic dixit possum destruere templum di. et post triduum reaedicare illud. ⁶² Exurgens autem princeps sacerdotum ait illi. nihil respondes ad ea que isti testificantur aduersum te. ⁶³ ihs autem tacebat. et princeps sacerdotum ait illi. Adiuro te per dñm uiuum. dic nobis si tu es xps filius di. ⁶⁴ dicit illi ihs. tu dixisti. Uerum tamen dico uobis. a modo uidebitis filium hominis sedentem a dextris uirtutis et uenientem in nubibus celi. ⁶⁵ **T**unc princeps sacerdotum scidit uestimenta sua. dicens. blasfemauit hic quid adhuc egemus testibus. ecce nunc audistis blasfemiam eius. ⁶⁶ quid uobis uidetur.

⁵⁷ eum : *substituit ihm ipse*duxerunt *m*¹⁶³ dñm *m*¹

At illi respondentes dixerunt reus est mortis. .

⁶⁷ **T**unc expuerunt in faciem eius et colofis eum cederunt alii autem palmas in faciem eius dederunt ⁶⁸ dicentes. profetis ta nobis xpe quis est qui te percussit. ⁶⁹ **P**etrus autem sedebat foris in atrio. et accessit ad eum una ancilla dicens. et tu cum ihu galileo eras. ⁷⁰ at ille negavit coram omnibus dicens. nescio quid dicis. ⁷¹ Exeuntem petrum uidit eum alia ancilla et ait his qui erant ibi. et hic erat cum ihu nazareno.

⁷² et iterum negavit cum iuramento dicens. quia non noui hominem.

⁷³ et post pussillum accesserunt qui ibi stabant et dixerunt petro uere et tu ex illis es. nam et loquela tua mani festum te facit. ⁷⁴ **T**unc coepit detestari et iurare quia non nouisset hominem. et continuo gallus cantauit.

⁷⁵ **E**t recordatus est petrus uerbi ihu quod dixerat prius quam gallus cantet ter me negabis. et egressus foras amaris sime fleuit. ²⁷ ¹ **M**ane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum. et seniores populi aduersus ihm ut eum morti traderent. ² et uinctum adduxerunt eum.

Et tradiderunt pontio pilato presidi. ³ **T**unc uidens iudas qui eum tradidit quia damnatus est penitentia ductus retulit .xxx. argenteos principibus sacerdotum et senioribus populi ⁴ dicens. **P**eccaui tradens sanguinem iustum. **A**t illi dixerunt quid ad nos tu uideris.

⁵ et proiectis argenteis in templo secessit. et laqueo se suspendit. ⁶ **T**unc principes sacerdotum acceptis argenteis dixerunt non licet eos mitti in corban quia pretium sanguinis est. ⁷ **C**onsilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam perigrinorum. ⁸ propter hoc

⁶⁷ alii *m*¹

⁷¹ Exeunte autem illo ianuam *ipse linea tota rescripta*

uocatus est ager ille acheldemach. quod est ager
sanguinis usque in hodiernum diem. ⁹ **T**unc impletum
est quod dictum est per hermiā profetā dicentem. et acceperunt
xxx. argenteos pretium ap̄pretiati quem ap̄pretiauerunt
filii israhel. ¹⁰ et dederunt eos in agrum figuli sicut constituit mihi dñs.
¹¹ **I**h̄s autem stetit ante presidem. et interrogauit eum preses.
dicens. tu es rex iudeorum. Dicit eis ih̄s tu dicis. ¹² et cum
accussaretur a principibus sacerdotum et senioribus nihil
respondit. ¹³ **T**unc dicit illi pilatus non audis quanta aduersum
te testi dicunt testimonia. ¹⁴ et non respondit ei ad ullum uerbum
ita ut miraretur preses uechimenter. ¹⁵ **P**er diem autem sollem
pnem consuerat preses dimittere populo unum uinctum
quem uoluissent. ¹⁶ Habebant autem tunc uinctum insignem qui di
cebatur barabbas. ¹⁷ Congregatis ergo illis dixit pilatus
quem uultis dimittam uobis barabban ante ih̄m qui dicitur
xps. ¹⁸ sciebat enim quod propter inuideam tradidissent eum.
¹⁹ sedente autem illo pro tribunali misit ad illum uxor eius
dicens nihil sit tibi et iusto illi. multa enim pasa sum hodie
per uisum propter eum. ²⁰ **P**rincipes autem sacerdotum et seniores
persuaserunt populis ut peterent barabban. ih̄m uero per
derent. ²¹ Respondens autem preses ait illis quem uultis de duobus
dimitti uobis. at illi dixerunt barabban. ²² **D**ixit igitur illis
p̄ylatus quid igitur faciam de ih̄u filio dī qui dicitur xps. dicunt omnes cru
ci figatur. ²³ ait illis preses quid enim mali fecit. At illi
magis clamabant dicentes. cruci figatur. ²⁴ Uidens autem
pilatus quia nihil proficeret sed magis tumultus fieret.
accepta aqua lauit manus suas coram populo dicens.
innocens ego sum a sanguine iusti huius. uos uideritis. .

²² filio dī qui dicitur xps : *eravit et substituit* qui dicitur xps *ipse*

- ²⁵ Et respondens uniuersus populus dixit sanguis eius super nos et super filios nostros. ²⁶ **T**unc dimissit illis barabban. iħm autem flagellatum tradidit eis ut cruci figeretur. ²⁷ **T**unc milites presidis suscipientes iħm in pretorium congregauerunt ad eum uniuersam choortem. ²⁸ et exuentes eum clamidem coccineam circumdederunt ei. ²⁹ et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius. et arundinem in dexteram eius. et genu flexo ante eum illudebant dicentes. **A**ue rex iudeorum. ³⁰ **E**t expuentes in eum acceperunt harundinem et percutiebant caput eius.
- ³¹ et post quam illuserunt ei exuerunt eum calamide. et induerunt eum uestimentis suis. et duxerunt eum ut cruci figeretur. ³² **E**xentes autem inuenerunt hominem cýrineum nomine simonem. hunc angarizauerunt ut tolleret crucem eius. ³³ **E**t uenerunt in locum qui dicitur golgotha quod est clauariae locus. ³⁴ **E**t dederunt ei uinum bibere cum felle mixtum. et cum gustasset noluit bibere. ³⁵ **P**ost quam autem cruci fixerunt eum diuiserunt sibi uestimenta eius sortem mittentes. ut adimpleretur quod dictum est per profetam dicentem. Diuiserunt sibi uestimenta mea et super uestem meam miserunt sortem. ³⁷ **E**t imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam hic est rex iudeorum.
- ³⁸ **T**unc cruci fixi sunt cum eo duo latrones unus a dextris et unus a sinistris. ³⁹ **P**rettereutes autem blasphemabant eum mouentes capita sua ⁴⁰ et dicentes. Ua qui destruebas templum dī et in triduo illud reaedicabas. saluate ipsum si filius dī es discende nunc de cruce. .
- ⁴¹ **S**imiliter et principes sacerdotum illudentes cum scribis et senioribus dicebant ⁴² alios saluos fecit se ipsum non potest saluum facere. si rex israhel est discendat

⁴⁰ destruebas *m*¹

nunc de cruce. et credimus ei ⁴³ confidit in dñm et liberet nunc eum si uult. dixit enim quia dñi filius sum. ⁴⁴ **I**d ipsum autem et latrones qui cruci fixi erant cum eo improperabant ei. .

⁴⁵ **A** sexta autem hora tenebrae factae sunt super uniuersam terram usque ad horam nonam. . ⁴⁶ **E**t circa horam nonam clamauit ihs uoce magna dicens. el. i. el. i.

lama sabachtani. hoc est dñs meus dñs meus ut quid me dereliquisti. ⁴⁷ quidam autem illic stantes et audientes dicebant heliam uocat iste. ⁴⁸ **E**t continuo occurrens unus ex eis acceptam spongiam impleuit aceto et imposuit harundini et dabat ei bibere. ⁴⁹ **C**eteri uero dicebant sine uideamus an ueniat helias liberare eum. **A**lius autem accepta lancea pupugit latus eius et exiit aqua şan et sanguis. ⁵⁰ ihs autem iterum clamans uoce magna emisit şpm. ⁵¹ **E**t ecce uelum templi scisum est in duas partes a summo usque deorsum. **E**t terra mota est. et scissae petrae sunt.

⁵² et monumenta aperta sunt. et corpora şcõrum qui dormierunt surrexerunt. ⁵³ et exeuntes de monumentis suis post resurrectionem eius uenerunt in şcãm ciuitatem et apparuerunt multis. ⁵⁴ **C**enturio autem et qui cum eo erant custodientes ihm uisso terremotu et his que fiebant timuerunt ualde dicentes uere dñi filius erat iste. ⁵⁵ **E**rant autem ibi mulieres multae a longe uidentes que secutae erant ihm a galila ministrantes illi. ⁵⁶ inter quas erat maria magdalena. et maria iacobi et ioseph mater. et mater filiorum zebedei. ⁵⁷ Cum autem sero factum esset uenit quidam homo diues ab arima

⁴² credemus *m*¹⁴³ uel confidat *ipse scriba*⁴⁴ ⁴⁵ autem *alt. erasit ipse*⁵⁵ a longe *m*¹

thia nomine ioseph. qui et ipse discipulus erat ihu.

⁵⁸ hic accessit ad pylatum et petiit corpus ihu. **T**unc pilatus iussit dari corpus ihu. ⁵⁹ **E**t cum accepisset ioseph corpus ihu inuoluit illud in sindone munda

⁶⁰ et posuit illud in monumento suo nouo. quod exciderat in petra. et aduoluit saxum magnum ad hostium monumenti et abiit. ⁶¹ **E**rat autem ibi maria magdalena et altera maria sedentes contra sepulcrum.

⁶² **A**ltera autem die que est post parasciuen conuenerunt omnes principes sacerdotum et farisei ad pilatum

⁶³ dicentes. dñe. rememorati sumus quia seductor ille dixit. adhuc uiuens. post .iii. dies resurgam. ⁶⁴ iube ergo custodiri sepulcrum usque in diem tertium ne forte ueniant discipuli eius et furentur eum. et dicant plebi. surrexit a mortuis. et erit nouissimus error peior priori. ⁶⁵ Ait illis pilatus habetis milites. ite custodite sicut scitis. ⁶⁶ illi autem abeuntes cum custodibus munierunt sepulcrum signantes lapidem et discesserunt. ²⁸ ¹ **U**espera autem sabbati que lucescit in prima sabbati uenit maria magdalena et altera maria uidere sepulcrum. ² Et ecce terremotus factus est magnus. angelus enim dñi descendit de celo et accedens reuoluit lapidem et sedebat super eum. ³ **E**rat enim aspectus eius sicut fulgor et uestimenta eius candida sicut nix. ⁴ Pre timore autem eius exterriti sunt custodies. et facti sunt uelut mortui. ⁵ Respondens autem angelus dixit mulieribus nolite timere uos. scio enim quod ihm xpm qui cruci fixus est queritis. ⁶ non est hic

⁶⁴ priore *m*¹

⁶⁶ discesserunt *m*¹

³ enim aspectus : autem aspectus *m*¹

surrexit enim sicut dixit. uenite et uidete locum ubi positus erat dñs. ⁷ et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit a mortuis. Ecce precedet uos in galileam ibi eum uidebitis sicut dixit uobis. ⁸ **E**t exierunt cito de monumento cum timore et magno gaudio currentes nuntiauerunt discipulis eius. ⁹ **E**t ecce ihs occurrit illis dicens auete. Illae autem accesserunt et tenuerunt pedes eius. et adorauerunt eum. ¹⁰ **T**unc ait illis ihs nolite timere. sed ite nuntiate fratribus meis ut eant in galileam ibi me uidebunt. ¹¹ **Q**ue cum abissent ecce quidam de custodibus uenerunt in ciuitatem et nuntiauerunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerant. ¹² et congregati cum senioribus consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus ¹³ dicentes. dicite quia discipuli eius nocte uenerunt et furati sunt eum nobis dormientibus. ¹⁴ et si hoc auditum fuerit a preside nos suadebimus ei. et securos uos faciamus. ¹⁵ At illi accepta pecuna fecerunt sicut docti. et deuulgatum est uerbum hoc apud iudeos usque in hodiernum diem. ¹⁶ **U**ndecim autem discipuli eius abierunt in galileam in montem ubi constituerat illis ihs. ¹⁷ et uidentes eum adorauerunt. Quidam autem dubitauerunt. ¹⁸ et accedens ihs locutus est eis dicentes. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. ¹⁹ **E**untes ergo nunc docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et sps sci. ²⁰ docentes eos obseruare omnia quecumque mandauimus uobis. et ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. .

¹⁵ pecuna (*sic*) *m*¹iudeos *m*¹¹⁸ dicens *uoluit corrector*

Arcus euangelista dñi et petri in bab
tismate filius atque in diuino sermone disci
pulus sacerdotium in srahel agens secundum carnem
leuita. Conuersus ad fidem xpi euangelium
5 in italia scripsit onstendens in eo. . Quid
et generi suo deberet et xpo. **N**am initium prin
cipii in uocem profeticae exclamationis instituens
ordinem leueticae electionis ostendit.

Ut predicans predistinctum iohannem filium za
10 chariae in uocem angeli adnuntiantis emisum non
solum uerbum caro factum sed et corpus dñi
in omnia per uerbum diuine uocis animatum initio
euangelicae predicationis ostenderet. Ut quis
hec legens sciret cui INitium carnis in dño et di
15 aduenientis habitaculum caro deberet.
agnoscere. Atque in se per uerbum uocis quod in
consonantibus perdiderat inuenireet.

Denique perfecti euangelii opus intrans et a bab
tismo dñi predicare dñm inchoans non labo
20 rauit natiuitatem carnis. quam in prioribus
uicerat dicere. sed totus in primis. expulsio
nem deserti ieiunium numeri temptationem
diabuli. congregationem bestiarum et ministeri
um protulit angelorum. ut instituens nos
25 ad intellegenta singula in breui conpingu
ens nec auctoritatem. factae rei adimeret.
et perficiendo operi plenitudinem non nega
ret. **D**enique amputasse sibi post fidem

2 discipulus: +.i. petri *m*¹testamenti *m*¹in eo: +.i. euangelio *m*¹+.i. sui libri *m*¹.i. ecce mitto et rel. et uox clamantis et rel. arised sin andiuerae do o diucrad in profetia
de iohanne *m*¹25 intellegenda *m*¹4 Conuersus: +.i. a ueteri lege *m*¹5 in italia: +.i. in roma *m*¹6 Nam init.: *superscripsit* inninotacht *m*¹7, 8 uocem prof. excla. inst. ord. leu. elec. ostendit: *superscripsit*ostendit: +.i. marcus *m*¹10 angeli: +.i. iohannis *m*¹

fidem: +.i. noui

scripsit: +.i. marcus *m*¹

policem dicitur ut sacerdotio reprobis haberetur
sed tantum consentiens fidei predeterminata potuit
electio ut nec sic in opere uerbi perdidit quod
prius meruerat in genere. **N**am alaxan
rię episcopus fuit. **C**uius per singula opus
est scire et euangelii in se dicta dispone
re et disciplinam in se legis cognoscere
et diuinam dñi in carne intellere naturam
que et nos primum requiri de hinc inuestiga
uolumus agnosci habentes mercedem
exortationis. quoniam plantat et qui inrigat
unum sunt. qui autem incrementum prestat dñs est.

8 intellegere *m*¹

Sola diuina saluandus sum medicina
Ad te suspiro celi non subdite giro
Summe sacerdotum tibi profero debile totum
Dextera saluatricis hereat ista cicatrix
Nec renouet sulcum sicut solet ulcus hiulcum
Xpē dī uerbum qui despicias omne superbum
Exaltas humiles tollis de puluere uilis
Palsmator rerum lumen de lumine uerum
Huc adhibeto manus ut fecit samaritanus
Ablue diuino saniem cum sanguine uiuo
Et dones uiuo perfundito uulnus oliuo
Ut uiuo lotum sanetur et unguine fotum
.O. maior caelo tibi quod dolet omne reuelo
Culpas agnosco laxari debita posco
Spernere me noli quia peccaui tibi sol

hereat : *num pro* pereat ?

Nec me trade neci quia coram te mala feci
Mundi saluator nostraeque salutis amator
Per cuius nutum replet facundia mutum
Per cuius nomen recipiet cecatio lumen
Ex oculis cordis mihi tolle quod est mihi sordis
Lingam mutam fac ad bona uerba solutam
Languida qui sanas caua reple aspera planas
Rectificas tortum mortem conuertis ad ortum
His aliisque malis pleno mihi sis uenialis
Uirgo parens xpi placa mihi quem genuisti
Audi care deo qui natus es ex zebedeo
Exora pro me petre nobilis incola romae
Et tu paule sacer uir spiritualis et acer
Omnes electi deum prece cogite flecti.,

FINIT AMEN.,

¹ **I**nitium euangelii ihu xpi filii di ² sicut scriptum est in essaia profeta. **E**cce mitto angelum meum ante faciem tuam qui preparabit uiam tuam ante te. ³ **U**ox clamantis in deserto. parate uiam dñi rectas facite semitas dñi nostr̃i eius. ⁴ **F**uit iohannes in deserto babtistans et predicabat poenitentiam predicans babtismum poenitentiae in remisionem peccatorum. ⁵ **E**t egrediebatur ad illum omnis iudae regio. et hierusolimitae uersi. et babtizabantur ab illo in iordannes flumine confitentes peccata sua. ⁶ **E**t erat iohannes uestitus pilis camelli. et zona pellica circa lumbos eius. et locustas et mel siluestre edebat et predicabat di filium dicens. ⁷ uenit fortior post me. cuius non sum dignus soluere procumbens soluere corrigiam calciamentorum eius. ⁸ Ego babtizo uos in aquam sed filius di babtizabit sp̃u s̃co. ⁹ **E**t factum est in illis diebus uenit ihs a nazareth galileae et babatistatus est in iordane ab iohanne.

¹⁰ et statim ascendens de aqua uidit apertos celos et sp̃m tanquam columbam descendentem et manentem in ipso. ¹¹ et uox facta est de celis tu es filius meus dilectus in te complacui. ¹² **E**t statim sp̃s expellit eum in desertum ¹³ et erat in deserto .xl. diebus et .xl. noctibus et temptabatur a satana. Eratque cum bestiis et angeli ministrabant ei. ¹⁴ **P**ost quam autem traditus est iohannes uenit

¹ ýsaia *m*¹   ⁴ (predica)bat poenitentiam *erasit ipse et substituit* (predica)ns babtismum poenitentiae   babtismum *m*³   penit. *m*¹   remissionem *m*¹   ⁵ eum *m*²
 hierosol. *m*¹   babtiz. ab eo *m*¹   iordane *corrector*   ⁶ pellicea *m*¹   et predicabat di
 filium dicens: *erasit et substituit* Et predicabat dicens *ipse*   ⁷ fortior: + me *m*¹
 soluere *pri.*: *erasit ipse*   corrigiam *m*¹   ⁸ in aqua ille uero uos bab. (bap. *m*³) *m*¹

ihs in galileam. **P**redicans euangelium regni ¹⁵ et dicens. quoniam impletum est tempus et appropinquauit regnum di. poenitemini et credite euangelio. ¹⁶ et preteriens secus mare galileae uidit simonem et andream fratrem eius mit tentes retia in mare. erant enim piscatores. ¹⁷ **E**t dixit eis ihs uenite post me et faciam uos fieri piscatores hominum. ¹⁸ et protinus relictis retibus secuti sunt eum.

¹⁹ **E**t progressus inde pussillum uidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius et ipsos in naui componentes retia. ²⁰ et statim uocauit illos. et relicto patre suo zebedeo in naui cum mercinariis secuti sunt eum.

²¹ **E**t ingrediuntur cafarnauum et statim sabbatis ingressus in sinagoram docebat eos. ²² **E**t stupebant super doctrinam eius. Erat enim docens eos quasi potestatem habens et non sicut scribae. ²³ Erat in sinagoga eorum homo in spu immundo et exclamauit ²⁴ dicens. Quid nobis et tibi ihu nazarene. uenisti perdere nos. scio qui sis sds di. ²⁵ et comminatus est ihs ei dicens obmutesce. et exi de homine sps immunde.

²⁶ et discerpens eum sps immundus et exclamans uoce magna exiit ab eo. ²⁷ **E**t mirati sunt omnes ita ut conquirerent inter se dicentes. quidnam est hoc que doctrina hec noua est. quia in potestate et spiritibus immundis imperat et oboediunt ei. ²⁸ Et processit rumor eius statim in omnem regionem galileae. ²⁹ **E**t protinus egredientes de sinagoga uenerunt in domum simonis et andreae cum iacobo et iohanne. ³⁰ **D**iscumbebat autem socrus simonis febricitans. et statim dicunt ei de illa. ³¹ et accedens eleauit eam. et apprehensa manu eius continuo dimisit eam febris

²⁴ qui sis: uel quia es *ipse scriba*

et ministrabat eis. ³² **U**espere autem facto cum occidisset sol
 adferebant ad eum omnes male habentes et demonia
 habentes. ³³ et erat omnis ciuitas congregata ad ianuam. ³⁴ et cura
 uit dñs ihs multos qui uexabantur uariis langoribus et demo
 nia multa eiiciebat. **E**t non sinebat ea loqui quia scie
 bant eum. ³⁵ **E**t deluculo ualde surgens egressus abiit
 in desertum locum ibique orabat. ³⁶ **E**t persecutus est eum simon
 et qui cum eo erant. ³⁷ et cum inuenissent eum dixerunt ei quia omnes querunt
 te. ³⁸ **E**t ait illis ihs eamus in proximos uicos et ciuitates
 ut et ibi predicem ad hoc enim ueni. ³⁹ **E**t erat predicans in sinagogis
 eorum et in omni galilea et demonia eiiciens. ⁴⁰ **E**t uenit ad eum
 leprosus deprecans eum et genu flexo dixit. **S**i uis potes me
 mundare. ⁴¹ ihs autem misertus eius extendit manum suam et
 tangens eum ait illi uolo mundare. ⁴² et cum dixisset statim
 discessit ab eo lepra et mundatus est. ⁴³ **E**t comminatus ei statim
 eiiecit illum. ⁴⁴ et dicit ei uide nemini dixeris sed uade ostende
 te principi sacerdotum et offer pro emundatione tua que pre
 cepit moyses in testimonium illis. ⁴⁵ **A**t ille egressus cepit
 predicare et defamare sermonem ut iam non posset ihs ma
 nifeste in ciuitatem introire sed foris in desertis locis esse.
 et conueniebant ad eum undique. 2 ¹ **E**t iterum intrauit cafarnaum
 post dies. ² et auditum est quod in domo esset. **E**t conuenerunt multi
 ita ut non caperet usque ad ianuam et loquebatur eis uerbum. ³ et ue
 nerunt ferentes ad eum paraliticum qui a .iiii. portabatur.
⁴ et cum non possent offerre eum illi pre turba nudauerunt tecum
 ubi erat ihs. **E**t patifacientes submisserunt grauatum
 in quo paraliticus iacebat. ⁵ **C**um uidisset autem ihs fidem illorum

³⁴ dñs ihs : multos *ipse*⁴⁵ ita ut non iam posset *m*¹¹ post dies : + octo *m*⁴² usque ad ianuam : domus neque ante ianuam *m*¹

ait paralitico filii dimittuntur tibi peccata tua.

⁶ **E**rant autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis dicentes ⁷ hic blasfemat quid hic sic loquitur blasfemat, quis potest dimittere peccata nisi solus ds. ⁸ quo statim cognito ihs spū suo quia sic cogitarent intra se dicit illis quid ista cogitatis in cordibus uestris. ⁹ quid est facilius dicere paralitico dimittuntur tibi peccata tua an dicere surge et tolle grauatum tuum et ambula. ¹⁰ ut autem sciatis quia potestatem habet filius hominis in terra dimittendi peccata ait paralitico ¹¹ tibi dico surge et tolle grauatum tuum et uade in domum tuam ¹² et statim ille surrexit. et sublato grauato abiit coram omnibus ita ut mirarentur et honorificarent dñm dicentes. quia nunquam sic uidimus. ¹³ **E**t egressus est rursus ad mare. omnisque turba ueniebat ad eum. et docebat eos ¹⁴ et cum preteriret uidit leuin alfei sedentem ad teloneum. et ait illi sequere me. et surgens secutus est eum. ¹⁵ **E**t factum est cum accumberet in domo illius multi puplicani et peccatores simul discumbebant cum ihu et discipulis eius. Erant enim multi qui sequebantur eum. ¹⁶ et scribae et farisei uidentes quia manducaret cum peccatoribus et puplicanis dicebant discipulis eius quare cum puplicanis et peccatoribus manducat et bibit magister uester. ¹⁷ **H**oc audito ihs ait illis. non necesse habent sani medico sed qui male habent. non enim ueni uocare iustos sed peccatores. ¹⁸ **E**t erant discipuli iohannis et farisei ieiunantes. et ueniunt et dicunt illi. **C**ur discipuli iohannis et fariseorum ieiunant. tui autem discipuli non ieiunant. ¹⁹ et ait illis ihs nunquid possunt filii

^{6, 7} dicentes hic blasfemat: *erasit ipse*

⁸ spū suo: uel spū sēo *ipse scriba*

¹² grabatto *m*¹

nuptiarum quandiu est cum illis sponsus ieiunare quanto tempore secum habent sponsum non possunt ieiunare. ²⁰ **U**eni autem dies cum auferetur ab eis sponsus. et tunc ieiunabunt in illis diebus. ²¹ **N**emo enim adsummentum panni rudis assuit uestimento ueteri. Alioquin auferet supplimentum nouum a ueteri et maior scissura fit. ²² et nemo mittit uinum nouum in utres ueteres. Alioquin dirumpet uinum utres. et uinum effundetur. et utres peribunt. sed uinum nouum in utres novos mitti debet. ²³ **E**t factum est iterum cum sabbatis ambularet ihs per sata discipuli eius ceperunt pregredi et uellere spicas. ²⁴ farisei autem dicebant ei. ecce quid faciunt sabbatis quod non licet. ²⁵ **E**t ait illis nunquid legistis quod fecit dauid quando ²⁶ intrauit in domum di sub abiathar principe sacerdotum. et panes propositionis manducat quos non licebat manducare nisi solis sacerdotibus. et dedit eis qui cum eo erant. ²⁷ et dicebat illis sabbatum propter hominem factum est. et non homo propter sabbatum. ²⁸ itaque dñs est filius hominis etiam sabbati. ³ ¹ **C**um intrauit iterum in sinagogam. et erat ibi homo habens manum aridam. ² et obseruabant eum si sabbatis curaret ut accusarent eum. ³ et ait homini habenti manum aridam surge in medium. ⁴ et dicit eis. si licet sabbatis bene facere an male. animam saluam facere an perdere. At illi tacebant. ⁵ et circumspiciens eos cum ira contri status super cecitatem cordis eorum. dicit homini extende manum tuam et extendit et restituta est manus illi.

⁶ **E**xeuntes autem farisei cum herodianis consilium faciebant aduersus eum quomodo eum perderent. ⁷ et ihs cum discipulis suis secessit ad mare. **E**t multa turba

²⁴ licet: + eis *m*¹²⁵ quid *m*¹¹ Cum: uel Et *ipse scriba*

a galilea et iudea secuta est eum. ⁸ et ab hierusolimis et ab idumea et de trans iordanen. et qui circa tirum et sidonem multitudo magna audientes que faciebat uenerunt ad eum. ⁹ et dixit discipulis suis ut nauicula sibi de seruiret propter turbam ne compremere eum. ¹⁰ multos enim sanabat ita ut intruerent in eum ut illum tangerent quotquot autem habebant plagas. ¹¹ et sps immundi cum illum uidebant procedebant ei. **Et** clamabant dicentes ¹² tu es filius di. et uehementer comminabatur eis. ne manifestarent illum. ¹³ **Et** ascendens in montem uocauit ad se quos uoluit ipse et uenerunt ad eum ¹⁴ et fecit ut essent .xii. cum illo. et ut mitteret eos predicare. ¹⁵ et dedit eis potestatem curandi infirmitates. et eiiciendi demonia. ¹⁶ **Et** imposuit simoni nomen petrus. ¹⁷ et iacobum zebedei et iohanem fratrem iacobi. et imposuit eis nomina bonarges. quod est filii tonitruui. ¹⁸ et andream et pilippum et bartholomeum et matheum et thomam et iacobum alfei et tatheum et simonem cannaneum ¹⁹ et iudam scariothis qui tradidit illum. ²⁰ **Et** uenerunt ad domum. et conuenit iterum turba ita ut non possint neque panem manducare. ²¹ **Et** cum audissent sui exierunt tenere illum. Dicebant enim quoniam in furorem uersus est. ²² **Et** scribae qui ab hierusolimis descenderant dicebant. quoniam belzebub habet. et quia in principe demoniorum eiicit demonia. ²³ **Et** conuocatis eis in parabolis dicebat eis. quomodo potest satanas satanan eiicere. ²⁴ et si regnum in se diuidatur non poterit stare regnum illud. ²⁵ et si domus super semetipsam dispertiatur non poterit domus illa stare. ²⁶ et si satanas consurrexit in semet

¹⁶ petrum *m*¹

ipsum dispertitus est et non potest stare sed finem habet. ²⁷ **N**emo potest uassa fortis ingrediens domum diripere nisi prius alligauerit fortem. et tunc domum eius diripiet. ²⁸ **A**men dico uobis quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata et blasfemiae quibus blasphemauerint. ²⁹ qui autem blasphemauerit in sp̄m sc̄m non habet remissionem in aeternum sed reus erit aeterni dilicti. ³⁰ Quoniam dicebant sp̄m immundum habet. ³¹ **E**t uenerunt mater eius et fratres. et foris stantes miserunt ad eum uocantes eum. ³² et sedebat circa eum turba. et dicunt ei. ecce mater tua et fratres tui et sorores tuae foris querunt te. ³³ et respondens eis ait. que mater mea et fratres mei. ³⁴ et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait. ecce mater mea et fratres mei. ³⁵ qui autem fecerit uoluntatem dī hic frater meus et soror mea et mater est. ⁴ ¹ **E**t iterum coepit docere ad mare. et congregata est ad eum turba multa. ita ut in nauim ascendens sederet in mari. et omnis turba circa mare super terram erat. ² et docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doctrina sua ³ audite. **E**cce exiit seminans ad seminandum. ⁴ et cum seminat aliud cecidit circa uiam. et uenerunt uolucres et comederunt illud. ⁵ Aliud uero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam. et statim exortum est quoniam non habebat altitudinem terrae ⁶ et quando exortus est sol exestuauit. et eo quod non habebat radicem exaruit. ⁷ et aliud cecidit in spinas et ascenderunt spinas et suffocauerunt illud et fructum non dedit. ⁸ **E**t aliud cecidit in terram bonam et dabat fructum ascendentem et crescentem. et adferebat unum trigissimum. et unum sexagissimum. et unum centissimum. ⁹ et dicebat qui habet aures audiendi audiat. ¹⁰ **E**t cum esset singularis

²⁸ dimittuntur *m*¹³⁵ qui autem fecerit: uel qui enim fecit *ipse scriba*² illos *m*¹, sed eos *m*²parabolis *m*²⁸ triginta *m*¹sexaginta *m*¹¹ cepit *m*¹
centum *m*¹

interrogauerunt eum hii qui cum eo erant .xii. parabulas ¹¹ et dicebat eis. **U**obis datum est scire misterium regni dñi. illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt. ¹² ut uidentes uideant et non uideant. et audientes audiant et intelligant ne quando conuertantur et demittantur eis peccata. ¹³ et ait illis nescitis parabolam hanc. et quomodo omnes parabulas cognoscetis. ¹⁴ **Q**ui seminat uerbum seminat. ¹⁵ hi autem sunt qui circa uiam ubi seminatur uerbum et confestim uenit et cum audierint confestim uenit satanas et aufert uerbum quod seminatum est in corde eorum. ¹⁶ et hii sunt similiter qui super petrosa seminantur. qui cum audierint uerbum statim cum gaudio accipiunt illud. ¹⁷ et non habent radicem in se sed temporales sunt. Deinde orta tribulatione et persecutio ne propter uerbum confestim scandalizantur. ¹⁸ Et alii sunt qui in spinis seminantur. hii sunt qui uerbum audiunt ¹⁹ et erumpna seculi et deceptio diuitiarum et circa reliqua concupiscentiae introeuntes suffocant uerbum et sine fructu efficitur. ²⁰ et hii sunt qui super terram bonam seminati sunt qui audiunt uerbum et suscipiunt. et fructificant unum .xxx. unum sexaginti. unum .c. ²¹ **E**t dicebat illis nunquid uenit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto. nonne ut supra candelabrum ponatur.

²² **N**on enim est aliquid absconditum quod non manifestetur nec factum est occultum sed ut in palam ueniat. ²³ **S**i quis habet aures audiendi audiat. ²⁴ **E**t dicebat illis uidete quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis remittetur uobis et adiicietur uobis. ²⁵ Qui enim habet et dabitur ei.

¹² et non intelligant *m*¹
et cum audierint *ipse scriba*

¹⁵ *ūbū* et confestim uenit : *erast et substituit* uerbum.

et qui non habet etiam quod habet auferetur ab illo. ²⁶ **Et** dicebat. sic est regnum dī quemadmodum si faciat homo sementem in terra ²⁷ et dormiat et exurgat nocte ac die et semen germinat et et increseat dum nescit ille ²⁸ ultro enim terra fructificat primum herbam. deinde spicam. deinde plenum fructum in spica. ²⁹ **Et** cum se produxerit fructus statim mittit falcem quoniam messis dī adest. ³⁰ **Et** dicebat cui adsimulabimus regnum dī. aut cui parabulae comparabimus illud. ³¹ sic est ut granum sinapis quod cum seminatum fuerit in terra. **Et** cum minus est omnibus seminibus que sunt in terra. ³² **Et** cum seminatum fuerit ascendit. et fit maius omnibus oleribus et facit ramos magnos ita. ut possint sub umbra eius aues celi habitare. ³³ **Et** talibus multis parabolis loquebatur eis uerbum pro ut poterant audire. ³⁴ sine parabula autem non loquebatur eis. **S**eorsum autem discipulis suis diserebat omnia. ³⁵ **Et** ait illis die illa cum sero esset factum transeamus contra. ³⁶ et dimittentes turbam adsumunt eum. ita ut in nauī erant et aliae naues erant cum illo. ³⁷ et facta est procella magna uenti et fluctus mittebat in nauem ita ut impleretur nauis. ³⁸ et erat ipse in pupi super ceruical dormiens. et excitant eum et dicunt ei magister. non ad te pertinet quia perimus. ³⁹ **Et** exurgens comminatus est uento et dixit mari tace et obmutescere. et cessauit uentus et facta est tranquillitas magna in mari. ⁴⁰ et ait illis qui timidi estis. necdum habetis fidem et timuerunt magno timore. et dicebant ad alterutrum. quis putas est iste quia uentus et mare oboediunt ei. ⁵¹ **Et** uenerunt trans fretum maris in regionem gerasenorum ² et exeunti

²⁹ dī: *erasum*³⁹ tranquillitas *m*¹

ei de naui statim occurrit ei de monumentis homo in
spū immundo. ³ qui domicilium habebat in monumentis.
et neque catenis iam quisquam eum poterat ligare. ⁴ quoniam
sepe conpedibus et catenis uinctus dirupisset ca
tenas. et comminuisset. et nemo poterat eum domare.
■ et semper nocte ac die in monumentis et in montibus erat.
et clamans et concidens se lapidibus. ■ **U**idens autem iħm
a longue cucurrit et adorauit eum. ⁷ et clamans uo
ce magna dixit. quid mihi et tibi iħu fili dī summi. adiuro
te per dñm ne me torqueas. ⁸ Dicebat enim illi iħs exi
sp̄s immunde ab homine. ⁹ et interrogabat eum quod tibi nomen est
et dicit ei legio nomen mihi est quia multi sumus. ¹⁰ et deprecabatur eum
multum ne se expelleret extra regionem. ¹¹ Erat autem ibi
circa montem grex porcorum magnus pascens. ¹² et depreca
bantur eum sp̄s dicentes. mitte nos in porcos. ut in eos in
troeamus. ¹³ et concessit eis statim iħs. et exeuntes sp̄s immun
di introierunt in porcos. et magno impetu grex precipitatus
est in mare. Erant autem quasi duo milia. et suffocati sunt in
mari. ¹⁴ qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiauerunt in
ciuitatem et in agros. et egressi sunt uidere quid esset facti. ¹⁵ et ue
niunt ad iħm. et uident illum qui a demonio uexabatur
sedentem uestitum. et sanæ mentis. et timuerunt. ¹⁶ et narra
uerunt illis que uiderant qualiter factum esset ei qui demonium
habuerat et de porcis. ¹⁷ et rogare eum coeperunt ut desce
deret a finibus eorum. ¹⁸ **C**umque ascenderet nauim coe
pit illum deprecari qui demonio uexatus fuerat ut esset
cum illo ¹⁹ et non admisit eum. sed ait illi. uade in domum tuam
ad tuos et adnuntia illis quanta tibi dñs fecerit et misertus

sit tui. ²⁰ et abiit et coepit predicare in decapoli
quanta sibi fecisset ihs. et omnes mirabantur.

²¹ **E**t cum transcendisset ihs in nauim rursus trans fretum
conuenit turba multa ad illum. et erat circa mare.

²² **E**t uenit quidam de archisinagogis nomine iarus. et uidens
eum procedit ad pedes eius. ²³ et deprecabatur eum multum dicens.
quoniam filia mea in extremis est. ueni impone manus super eam
ut salua sit et uiuat. ²⁴ **E**t abiit cum illo. et sequebatur eum
turba multa. et comprimebant illum. ²⁵ et mulier que
erat in profluuiio sanguinis annis .xii. ²⁶ et fuerat mul-
ta perpressa a compluribus medicis. Et erogauerat omnia
sua. nec quicquam profecerat. sed magis deterius habebat.

²⁷ cum audisset de ihsu uenit in turba retro et tetigit
uestimentum eius. ²⁸ dicebat enim quia si uel uestimentum eius tetigero
salua ero. ²⁹ **E**t confestim siccatus est fons sanguinis eius.
et sensit corpore quod sannata esset a plaga. ³⁰ **E**t sta-
tim ihs cognoscens in semetipso uirtutem que exie-
rat ab eo. Conuersus ad turbam aiebat. quis tetigit
uestimenta mea ³¹ et dicebant ei discipuli uidetes turbam
comprementem te et dicis quis me tetigit. ³² **E**t circumspi-
ciebat uidere illam que hoc fecerat. ³³ mulier autem tre-
mens et timens. sciens quod factum esset in se uenit et proce-
dit ante eum et dixit ei omnem ueritatem. ³⁴ ihs autem dixit ei. filia fi-
des tua te saluam fecit. uade in pace et esto sana
a plaga tua. ³⁵ **A**dhuc eo loquente ueniunt ad archisi-
nagogum dicentes. quia filia tua mortua est quid ultra uexas
magistrum. ³⁶ ihs autem uerbo quod dicebatur audito ait archi-
sinagogo. noli timere. tantummodo crede. ³⁷ et non admisit quemquam

²² procedit *m*¹

³² eam *m*¹

³³ procedit *m*¹

sequi se nisi petrum et iacobum et iohannem fratrem iacob. ³⁸ Et ueniunt in domum et archisinagogi et uidet tumultum. et flentes et hieulantes mul. ³⁹ et ingressus ait eis. quid turbamini et ploratis. puella non est mortua sed dormit. ⁴⁰ Et inridebant eum. ipse uero eiectis omnibus assumpsit patrem et matrem puellae. et qui secum erant. et ingressus ubi erat puella iacens. ⁴¹ et tenens manum puellae ait illi. tabitha cumi quod est interpretatum puella tibi dico exsurge. ⁴² et confestim surrexit puella et ambulabat. Erat autem annorum .xii. Et obstuerunt stupore maximo. ⁴³ et precepit illis uehementer ut nemo id sciret. et dixit dari illi manducare. ⁶ ¹ **E**t egressus inde abiit in patriam suam. et sequebantur eum discipuli sui. ² **E**t facto sabbato coepit in sinagoga docere. et multi audientes admirabantur in doctrina eius dicentes. unde huic hec omnia. et que est sapientia que data est illi. et uirtutes tales que per manus eius efficiuntur. ³ nonne iste est fabri filius et mariae frater iacobi et ioseph et iudae et simonis. nonne et sorores eius hic nobiscum sunt. et scandalistabantur in illo. ⁴ **E**t dicebat illis ihs quia non est profeta sine honore nisi in patria sua et in cognatione sua et in domo sua. ⁵ et ideo non poterat ibi uirtutem ullam facere nisi paucos infirmos inpositis manibus curauit. ⁶ et mirabatur propter incredulitatem eorum. **E**t circuibat castella in circuitu docens. ⁷ **E**t conuocauit .xii. et coepit eos mittere binos. et dabat illis potestatem spuuum immundorum. ⁸ et precepit eis ne quid tollerent in uia nisi uirgam tantum. non peram. non panem. neque in zona aes ⁹ sed calciatos sandaliis. et ne induerentur duabus tunicis. ¹⁰ **E**t dicebat eis quocumque introieritis in domum

³⁹ ingresus (*sic*) *m*¹⁴² obstupuerunt *m*¹⁴³ precipit *m*¹⁵ inpositis *m*¹⁷ potestatem *m*¹⁹ sandaliis: .i. ó assaib *m*¹

illic manete donec exeatis inde. ¹¹ et quicumque non receperint uos nec audierint ~~ex~~ uos exeuntes inde excutite puluerem de pedibus uestris in testimonium illis. ¹² et exeuntes predicabant ut poenitentiam agerent. ¹³ et demonia multa eiiciebant. et ungebant oleo multos egrotos et sanabant. ¹⁴ **E**t audiuit erodes rex manifestum enim factum est nomen eius et dicebat. quia iohannes baptista surrexit a mortuis. et propterea operantur uirtutes in illo.

¹⁵ Alii autem dicebant quia helias est. Alii autem dicebant profeta est quasi unus ex profetis. ¹⁶ **Q**uo audito erodes ait quem ego de collaui iohannem hic a mortuis resurrexit. ¹⁷ **I**pse enim erodes misit et tenuit iohannem et uinxit eum in carcerem propter herodiadem uxorem fratris sui pilippi quia duxerat eam. ¹⁸ **D**icebat enim iohannes erodi non licet tibi habere uxorem fratris tui. ¹⁹ erodes autem insidiabatur illi et uolebat occidere eum nec poterat. ²⁰ erodes enim metuebat iohannem sciens eum uirum iustum et sc̄m et custodiebat eum. et audito eo quod multa faciebat. et libenter eum audiebat. ²¹ **E**t cum dies oportunus accessisset erodes natalis sui cenam fecit principibus et tribunis et primis galileae. ²² **C**umque introisset filia ipsius herodiadis et saltasset et placuisset erodi simulque recumbentibus rex ait matri puellae. Pete a me quod uis et dabo filiae tuae ²³ et iurauit illi quia quicquid petieris dabo tibi licet demedium regni mei ²⁴ quae cum exisset dixit matri suae. quid petam. at illa dixit. caput iohannis baptistae. ²⁵ **C**umque introisset statim cum festinatione ad regem petiuit dicens. uolo ut protinus des mihi in disco caput iohannis baptistae. ²⁶ **E**t contristatus est rex

¹² poenitentiam *m*¹²² matri *erasum*filiae tuae: tibi *m*¹²³ iurauit: + multa *m*¹
c

propter iusiurandum et propter simul recumbentes noluit eam contristare. ²⁷ sed miso spiculatore precepit afferi caput eius in disco. Et decollauit eum in carcere ²⁸ et attulit caput eius in disco. et dedit illud puellae. et puella dedit matri suae. ²⁹ Quo audito discipuli eius uenerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento. ³⁰ **E**t conuenientes apostoli ad ihm nuntiauerunt illi omnia que egerant et docuerant. ³¹ **E**t ait illis uenite seorsum in desertum locum. et requiescite pussillum. erant enim qui ueniebant et rediebant multi. nec manducandi spatium habebant.

³² **E**t ascendentes in naui abierunt in desertum locum seorsum

³³ et uiderunt eos abeuntes. et cognouerunt multi. et pedestres de omnibus ciuitatibus conuenerunt illuc. et preuenerunt eos. ³⁴ et exiens uidit ihs turbam multam. et misertus est super eos quia erant sicut oues non habentes pastorem. et coepit docere illos multa. ³⁵ **E**t cum iam hora multa fieret accesserunt discipuli eius dicentes. desertus est locus hic et iam hora preteriit. ³⁶ dimitte illos ut euntes in proximas uillas et uicos emant sibi cybos quos manducant. ³⁷ et respondens ait eis. date illis manducare. et dixerunt ei. euntes ememus denariis ducuntis panes et dabimus eis manducare. ³⁸ et dicit eis.

Quot panes habetis ite et uidete. et cum cognouissent dicunt .u. et .ii. ³⁹ pisces. ⁴⁰ et precepit illis. ut accumbere facerent omnes secundum contubernia super uiride foenum. ⁴¹ et discubuerunt in partes per singulas arias per centenos et per quinquagenos. ⁴² et acceptis .u. panibus et duobus piscibus intuens in celum. et benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante

²⁷ Et decollauit . . . cap. eius in disco *rescripsit se corrigens ipse scriba in rasura uerborum*
Et dedit . . . matri suae ³⁰ egerunt *m*¹ ³⁶ cibos *ipse*

³⁸ dicunt : + ei *m*¹ ⁴⁰ per singulas arias *erasit ipse scriba*

eos. et duos pisces diuisit omnibus. ⁴² et manducauerunt omnes et saturati sunt. ⁴³ et sustulerunt reliquias fragmentorum .xii. cophinos plenos et de piscibus.

⁴⁴ Erant autem qui manducauerunt .u. milia hominum.

⁴⁵ **E**t statim coegit discipulos suos ascendere nauim ut precederent eum trans fretum ad bethzaidam donec ipse dimitteret populum. ⁴⁶ **E**t cum dimisisset eos abiit in montem orare. ⁴⁷ **E**t cum sero esset erat nauis in medio mari. et ipse solus in terra ⁴⁸ et uidens eos laborantes in remigando. erat enim uentus contrarius eis. et circa quartam uigiliam noctis uenit ad eos ambulans super mare. et uolebat preterire eos. ⁴⁹ at illi ut uiderunt eum ambulantem super mare. putauerunt fantasma esse. et exclamauerunt. ⁵⁰ omnes enim uiderunt et conturbati sunt. et statim locutus est cum eis et dixit illis. confidite ego sum nolite timere. ⁵¹ **E**t ascendit ad illos in nauim. et cessauit uentus. et plus magis intra se stupebant. ⁵² non enim intellexerunt de panibus. erat enim cor illorum obcecatum. ⁵³ et cum transfretassent peruenerunt in terram genezar et applicauerunt. ⁵⁴ **C**umque egressi essent de nauis continuo cognouerunt eum. ⁵⁵ et percurrentes uniuersam regionem illam. coeperunt in grabatis eos qui male habebant circumferre. ubi audiebant eum esse. ⁵⁶ et quocumque introibat in uicos uel in uillas aut ciuitates in plateis ponebant infirmos. Et deprecabantur eum ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent et quotquot tangebant salui fiebant. ⁷ ¹ **E**t conueniunt ad eum farisei. et quidam de scribis uenientes ab hierusalem
~ limis.

² Et cum uidissent quosdam ex discipulis eius commo-
nibus manibus id est non lotis manducare panes ui-
tuperauerunt. ³ farisei enim et omnes iudei nisi crebro la-
uent manus non manducant tenentes traditionem
seniorum ⁴ et a foro uenientes nisi baptizentur non comedunt.
et alia multa sunt que tradita sunt illis seruare.
baptisma calicum et urceorum et aeramentorum et lectorum.

⁵ **E**t interrogabant farisei et scribae quare discipuli
tui non ambulant iuxta traditionem seniorum. sed commo-
nibus manibus manducant panem. ⁶ At ille respondens
dixit eis. bene profetauit essaias de uobis hipochritis. sicut
scriptum est. populus hic labiis me honorat. cor autem
eorum longe est a me. ⁷ in uanum autem me colunt docentes
doctrinas et precepta hominum. ⁸ relinquentes enim man-
data dei tenentis traditionem hominum. baptismata
urceorum et calicum. et alia similia his facitis multa.

⁹ et dicebat illis bene irritum facitis mandatum dei
ut traditionem uestram teneatis. ¹⁰ moyses enim dixit. hono-
ra patrem tuum et matrem tuam. et qui maledixerit patri
aut matri morte moriatur. ¹¹ uos autem dicitis. si dixerit homo
patri aut matri corban. quod est donum quodcumque est ex me tibi
proderit. ¹² et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo
aut matri ¹³ rescindentes uerbum dei per traditionem uestram
quam tradidistis. et similia huiusmodi multa facitis.

¹⁴ et aduocans iterum turbam dicebat illis. audite
me omnes et intellegite. ¹⁵ nihil est extra hominem introiens in eum
quod possit eum coinquinare. sed que de homine procedunt

illa sunt que coinquant hominem. ¹⁶ si quis habet aures audi
endi audiat. ¹⁷ **E**t cum introisset in domum a turba
interrogabant eum discipuli eius parabulam. ¹⁸ et ait
illis. sic et uos imprudentes estis non intellexistis quia omne
extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare.
¹⁹ quia non introit in cor eius. sed in uentrem et in secessum exit.
purgans omnes escas. ²⁰ Dicebat autem quoniam que de homine
exeunt illa communicant hominem. ²¹ ab intus enim de cor
de hominum suggestiones malae procedunt. adulteria.
fornicationes. homicidia. ²² furta. auaritiae. nequitiae.
dolus. inpudicitia. oculus malus. blasfemia. superbia.
stultitia. ²³ omnia hec mala ab intus procedunt et communi
cant hominem. ²⁴ **E**t inde surgens abiit in fines tiri
et sidonis. et ingressus domum neminem eum uoluit scire.
et non potuit latere. ²⁵ mulier enim statim ut audiuit de eo
cuius habebat filia spm immundum intrauit et proce
dit ante pedes eius. ²⁶ Erat autem mulier gentilis siroph
nissa genere. **E**t rogabat eum ut demonium eiice
ret de filia eius. ²⁷ Qui dixit illi sine prius saturari filios. non est enim
bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. ²⁸ at
illa respondit et dicit ei. utique dñe nam et castelli sub
mensa comedunt de micis puerorum. ²⁹ et ait illi ihs.
propter hunc sermonem uade. exiit demonium de filia tua.
³⁰ et cum abisset in domum suam. inuenit puellam iacentem
supra lectum et demonium exiisse. ³¹ **E**t iterum exiens de fi
nibus tiri uenit per sidonem ad mare galileae. inter me
dios fines decapoleos. ³² et adducunt ei surdum

¹⁸ intelligitis *m*¹
n *primo fuit r*

²¹ cogitationes *m*¹
²⁸ catelli *m*¹

²⁵ procidit *m*¹

²⁷ panem :

et mutum. et deprecabantur eum ut imponat illi manum.

³³ et apprehendens eum de turba seorsum. misit digitos suos in auriculas. et expuens tetigit linguam eius. ³⁴ et suspiciens in celum ingemuit. et ait illi. epheta quod est adaperire. ³⁵ **Et** statim apertae sunt aures eius. et solutum est uinculum linguae eius. et loquebatur recte.

³⁶ et precepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis precipiebat tanto magis plus predicabat. ³⁷ et eo amplius ad mirabantur dicentes. bene omnia fecit. et surdos facit audire. et mutos loqui. ⁸¹ **IN** illis diebus iterum cum turba multa esset nec haberent quod manducarent conuocatis discipulis ait illis ² misereor super turba quia ecce iam triduo sustinent me. nec habent quod manducent.

³ **Et** si dimissero eos ieiunos in domum suam deficiunt in uia. Quidam enim ex eis de longue uenerunt. ⁴ et responderunt ei discipuli sui. unde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine. ⁵ **Et** interrogauit eos quot panes habetis. qui dixerunt .VII. ⁶ et precepit turbae discumbere super terram. et accipiens .VII. panes gratias agens fregit et dabat discipulis ut apponerent ante eos. et apposuerunt turbae. ⁷ et habebant pisciculos paucos. Et ipsos benedixit. et iusit apponi. ⁸ et manducauerunt. et saturati sunt. et sustulerunt quod superfuerat de fragmentis .VII. sportas. ⁹ Erant autem qui manducauerunt quasi .III. milia. et dimisit eos. ¹⁰ et statim ascendens nauim cum discipulis suis. uenit in partes dal

manutha. ¹¹ **E**t exierunt farisei et coeperunt conquirere cum eo. querentes ab illo signum de celo temptantes eum.

¹² et ingemescens spū ait. **Q**uid generatio ista querit signum. amen dico uobis si dabitur generationi isti signum.

¹³ et dimittiens eos ascendens iterum nauim abiit trans fretum. ¹⁴ et obliti sunt sumere panes. et nisi unum panem non habebant secum in nauī. ¹⁵ **E**t precipiebat eis dicens. uidete et caute a fermento fariseorum et fermento herodis. ¹⁶ **E**t cogitabant ad alterutrum dicentes. quia panes non habemus. ¹⁷ quo cognito ihs ait illis. quid cogitatis quia panes non habetis. nondum cognoscitis neque intelligitis. adhuc cecatum habetis cor uestrum. ¹⁸ oculos habentes non uidetis. et aures habentes non auditis. nec recordamini

¹⁹ quando .V. panes fregi in .V. milia uirorum. quot cofinos fragmentorum sustulistis. dicunt ei duodecim. ²⁰ quando et .VII. panes in .^{or}.III. milia. quot sportas fragmentorum sustulistis. et dicunt ei .VII. ²¹ et dicebat eis. quomodo nondum intelligitis. ²² **E**t ueniunt bethsaida. et adducunt ei cecum et rogabant eum ut illum tangeret. ²³ et apprehendens manum ceci eduxit eum extra uicum. et expuens in oculos eius inpositis manibus suis interrogauit eum si aliquid uideret. ²⁴ et aspiciens ait. uideo homines uelut arbores ambulantes. ²⁵ deinde iterum inposuit manus super oculos eius. et coepit uidere. et restitutus est ita ut uideret clare omnia. ²⁶ et misit illum in domum suam dicens. Uade in domum tuam. et si in uicum introieris nemini dixeris.

²⁷ **E**t egressus est ihs et discipuli eius in castellum cessarreae pilip

∞ pi

¹² si : uel non *ipse scriba*

¹³ dimittens *m*¹

²⁵ cepit *m*¹

²⁷ cessarreae *ipse*

et in uia interrogabat discipulos suos dicens eis. quem me dicunt
esse homines. ²⁸ qui responderunt illi dicentes. iohannem babtizam.
alii heliam. alii uero quasi unum de profetis. ²⁹ Tunc dicit illis
uos uero quem me dicitis esse. **R**espondens petrus ait ei. tu
es xps. ³⁰ et comminatus est eis ne cui dicerent de illo. ³¹ et
coepit docere illos. quoniam oportet filium hominis mul
ta pati. et reprobari a senioribus et a summis sacer
dotibus et scribis et occidi. et post tres dies resurgere.
³² et palam uerbum loquebatur. **E**t apprehendens eum petrus
coepit increpare illum. ³³ qui conuersus et uidens discipulos suos com
minatus est petro dicens. uade retro me satanas.
quoniam non sapis que di sunt sed que hominum. ³⁴ **E**t conuocata turba
cum discipulis suis dixit eis. si quis uult post me sequi deneget
se ipsum. et tollat crucem suam et sequatur me. ³⁵ qui
enim uoluerit animam suam saluam facere perdet eam. qui
autem perdedirit animam suam propter me et euangelium saluam
eam faciet ³⁶ quid enim proderit homini si lucretur mundum
totum et detrimentum faciet animae suae. ³⁷ aut quid dabit
homo commotationem pro anima sua. ³⁸ **Q**ui enim me confusus
fuerit et mea uerba in generatione ista adultera et pec
catrice. Et filius hominis quem negaberit confundet eum cum uenerit in glo
ria patris sui cum angelis sc̃is. ³⁹ **E**t dicebat illis
amen dico uobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gusta
bunt mortem donec uideant regnum di ueniens in
uirtute sua. ⁹ ¹ Et post dies .vi. assumpsit ihs petrum et iaco
bum et iohannem. et ducit illos in montem excelsum seorsum
solus et transfiguratus est coram ipsis. ² et uestimenta eius facta

³⁸ confessus fuerit *m*¹quem negaberit : *erasit ipse*

sunt splendentia candida nimis uelut nix qualia fullo
super terram non potest candida facere. ³ et apparuit illis he-
lias cum moyse. Et erant loquentes cum ihu. ⁴ et respondens
petrus ait ihu robbi. bonum est nobis hic esse. et faciamus
trea tabernacula. tibi unum. et moysi unum. et heliae unum.
⁵ non enim sciebat quid diceret. erant autem timore exterriti. ⁶ et
facta est nubs obumbrans eos. et uenit uox de nube dicens.
hic est filius meus carissimus audite illum. ⁷ **Et** statim circum-
spicientes neminem amplius uiderunt nisi ihm tantum secum.
⁸ **Et** descendentibus illis de monte precipit illis ne cui que
uidissent narrarent. nisi cum filius hominis a mortuis resur-
rexerit. ⁹ **Et** uerbum continuerunt apud se conquirentes quid esset
cum a mortuis resurrexerit. ¹⁰ **Et** interrogabant eum dicentes.
quid ergo dicunt farisei et scribae quia heliam oporteat primum
uenire. ¹¹ qui respondens ait illis. helias cum uenerit primo
restituēt omnia. et quomodo scriptum est in filium hominis ut multa
patiatur et contempnatur. ¹² sed ego dico uobis quia helias uenit.
et fecerunt illi quecumque uoluerunt. sicut scriptum est de eo.
¹³ **Et** ueniens ad discipulos suos uidit turbam magnam circa
eos. et scribas conquirentes cum illis. ¹⁴ et confestim omnis populus ui-
dens eum stupefactus est et expauerunt et occurrentes sa-
lutabant eum. ¹⁵ et interrogauit eos quid inter uos conquiritis.
¹⁶ **Et** respondens unus de turba dixit. magister attuli filium
meum ad te habentem spm immundum. ¹⁷ qui ubicumque eum apprehen-
derit allidit eum. et spumat et stridet dentibus et arescit.
et dixi discipulis tuis ut eiicerent illum et non potuerunt. ¹⁸ qui respondens

⁴ nos ipse¹² ego : erasit ipse¹⁴ stupefactus m¹¹⁷ allidit : uel elidit m¹

eis dicit. **O** generatio incredula quandiu apud uos ero. quan-
diu uos patiar. adferte illum ad me. ¹⁹ et attulerunt
eum. et cum uidisset illum statim sps conturbauit eum. et elisus in
terram uolutabatur spumans. ²⁰ **Et** interrogauit patrem eius
quantum temporis est ex quo hoc ei accedit. at ille ait. ab
infantia. ²¹ et frequenter eum in ignem et in aquas misit. ut eum perde-
ret. sed si quid potes adiuua nos misertus nostri. ²² **Ihs** autem
ait illi si potes credere omnia posibilia sunt credenti.
²³ et continuo exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat
credo adiuua incredulitatem meam. ²⁴ **Et** cum uideret ihs
concurrentem turbam comminatus est spui immundo dicens illi.
surde et mute sps ego tibi precipio exi ab eo. et am-
plius ne introeas in eum. ²⁵ et exclamans et multum discer-
pens eum exiit ab eo. et factus est sicut mortuus ita ut multi
dicerent quia mortuus est. ²⁶ ihs autem tenens manum eius eleuauit
eum et surrexit. ²⁷ **Et** cum introisset in domum discipuli eius
secreto interrogabant eum quare non potuimus eiicere illum.
²⁸ et dixit illis. hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione et
ieiunio. ²⁹ **Et** inde profecti pretergrediebantur galileam nec
uolebat quemquam scire. ³⁰ Docebat autem discipulos suos et
dicebat illis. quoniam filius hominis tradetur in manus hominum.
et occident eum. et occissus tertia die resurget. ³¹ at illi
ignorabant uerbum. et timebant interrogare eum.
³² **Et** uenerunt capharnaum. qui cum domi essent interrogabat
eos quid in uia tractabatis. ³³ At illi tacebant. siquidem
inter se in uia disputauerant si quis esset illorum maior.

³⁴ et residens uocauit .xii. et ait illis. si quis uult primus
esse erit omnium nouissimus et omnium minister. ³⁵ Et accipi
ens puerum statuit eum in medio eorum quem ut dñs ihs complexus
esset ait illis. ³⁶ quisquis unum ex huiusmodi pueris rece
perit in nomine meo me recipit. **E**t quicumque me susce
perit non me suscipit sed eum qui me misit. ³⁷ Respondit
illi iohannes dicens. magister uidimus quendam in nomine
tuo eiicientem demonia qui non sequitur nos et prohibuimus
eum. ³⁸ ihs autem ait nolite prohibere eum. **N**emo enim est qui faci
uirtutem in nomine meo. et possit male cito male loqui
de me. ³⁹ qui enim non est aduersum uos pro uobis est. ⁴⁰ **Q**uisquis enim de
derit potum uobis calicem aquae in nomine meo quia xpi est
is. amen dico uobis non perdet mercedem suam. ⁴¹ Et quisquis
scandalizauerit unum ex his pussillis credentibus
in me. bonum est ei magis si circumdaretur mola assina
ria in collo eius. et in mare mitteretur. ⁴² et si scandalizauerit
te manus tua abscide illam. **B**onum est tibi debilem
introire in uitam quam duas manus habentem ire in gehennam
et in ignem inextingibilem. ⁴³ **U**bi uermis eorum non moritur et i
gnis non extingitur. ⁴⁴ et si pes tuus scandalizat te am
puta illum. Bonum est tibi claudum introire in uitam aeternam
quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextingi
bilis. ⁴⁵ ubi uermis eorum non moritur. et ignis non extingitur.
⁴⁶ quod si oculus tuus scandalizat eī te eiice eum. Bonum est
tibi luscum introire regnum dī quam duos oculos habentem
mitti in gehennam ignis. ⁴⁷ ubi uermis eorum non moritur. et ignis

³⁵ ut complexus (- dñs ihs) m*³⁸ male pri. erasil ipse

non extingitur. ⁴⁸ Omnis enim igni salletur et omnis uictima salletur.

⁴⁹ Bonum est sal. quod si sal insulsum fuerit in quo illud condietis.

habete in uobis sal et pacem habete inter uos. ¹⁰ **E**t inde exurgens uenit in fines iudae ultra iordanen. et conueniunt iterum turbae ad eum. et sicut consuerat iterum docebat illos. ¹¹ et accedentes farisei interrogabant eum si licet uiro uxorem dimittere temptantes eum. ³ At ille respondens dixit eis. quid uobis precepit moyses. ⁴ qui dixerunt. moyses permisit libellum repudii scribere et dimittere.

⁵ Quibus respondens ihs ait. ad duritiam cordis uestri scriptum est uobis preceptum illud. ⁶ Ab initio autem creaturae masculum et feminam fecit eos ds. ⁷ propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem et adhaerebit ad uxorem suam.

⁸ **E**t erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo sed una caro. ⁹ quod ergo ds coniunxit homo non separet. ¹⁰ Et in domu iterum discipuli eius de eodem interrogauerunt eum.

¹¹ **E**t dicit illis quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit adulterium committit super eam. ¹² et si uxor dimiserit uirum suum et alii nubserit mechatur.

¹³ **E**t offerebant illi paruulos ut tangerent illos. discipuli autem comminabantur offerentibus. ¹⁴ quos cum uideret ihs indigne tulit. et ait illis. sinite paruulos uenire ad me. et ne prohibueritis eos. talium enim est regnum di. ¹⁵ **A**men dico uobis quisque non receperit regnum di uelut paruulus non intrauit in illud. ¹⁶ et complextans eos et imponens manus super illos benedicebat illos.

⁷ ad ux. suam: uel uxori suae *ipse scriba*

⁸ carne: care (*sic*) *m*¹

¹⁷ **E**t cum egressus esset in uiam procurrens quidam genu flexo ante eum rogabat eum. dicens. magister bone quid faciam ut uitam aeternam percipiam. ¹⁸ Ihs autem dixit ei. quid me dicis bonum nemo bonus nisi unus ds. ¹⁹ precepta nosti. ne ad ulteres. ne occidas. ne fureris. ne falsum testimonium dixeris. ne feceris fraudem feceris. Honora patrem tuum et matrem. ²⁰ At ille respondens ait. magister omnia hec obseruaui a iuuentute mea. ²¹ Ihs autem intuitus eum dilexit eum. et dixit illi. unum tibi deest. uade quecumque habes uende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. et ueni sequere me. ²² qui contristatus in uerbo abiit morens. erat enim habens possessiones multas.

²³ Et circumspiciens ihs ait discipulis suis quam difficile qui pecunias habent regnum di introire. ²⁴ Discipuli autem obstuebant in uerbis eius. At ihs rursus respondens ait illis. filioli quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum di introire. ²⁵ Facilius est enim camellum per foramen acus transire quam diuitem intrare regnum di. ²⁶ qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos. et quis potest saluus fieri. ²⁷ et intuens illos ihs ait. Apud homines in possibile est. sed non apud dm. Omnia enim sunt possible apud dm. ²⁸ et coepit petrus dicere. ecce nos dimissimus omnia et secuti sumus te. ²⁹ et respondens ihs dixit amen dico uobis. nemo est qui relinquerit domum aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros propter me et propter euangelium ³⁰ qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc. domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutio
nibus

¹⁹ feceris *pri. erasit ipse*²⁹ Respondens ihs ait *m¹*

et in seculo futuro uitam aeternam. ³¹ **M**ulti enim erunt
primi nouissimi et nouissimi primi. ³² **E**rant autem in uia
ascendentes in hierusolimam. et precedebat illos
ihs et stupebant et sequentes timebant. **E**t assu
mens iterum .xii. coepit illis dicere que essent ei uentura
³³ quia ecce ascendimus hierusolimam et filius hominis tradetur
principibus sacerdotum et scribis. et dampnabunt
eum morte. et tradent eum gentibus ³⁴ et illudent ei et conspu
ent eum. et flagillabunt eum. et interficient eum. et tertia die
resurget. ³⁵ **E**t accederunt ad eum iacobus et iohannis fi
lii zebedei dicentes. magister uolumus ut quodcumque petie
rimus facias nobis. ³⁶ At ille ait eis quid uultis ut
faciam uobis. ³⁷ **E**t dixerunt da nobis ut unus ad dexteram
tuam. et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua.
³⁸ ihs autem ait eis. nescitis quid petatis. potestis calicem
bibere quem ego bibo aut bapismo quo ego baptizor
baptizari. ³⁹ At illi dixerunt ei possumus. ihs autem ait
eis calicem quidem quem ego bibo bibetis et bapismo
quo ego baptizor baptizabimini. ⁴⁰ sedere autem ad dex
teram meam uel ad sinistram non est meum dare sed quibus para
tum est. ⁴¹ **E**t audientes .x. coeperunt indignari iacobo
et iohanni. ⁴² ihs autem uocans eos ait illis. scitis quia hii qui
uidentur principari gentibus dominantur eis. et principes
eorum potestatem habent ipsorum. ⁴³ non ita est autem in uobis. sed quicumque
uoluerit fieri maior. erit uester minister. ⁴⁴ et quicumque uolu
erit in uobis primus esse erit omnium seruus. ⁴⁵ **N**am et filius hominis
non uenit ut ministraretur ei. sed ut ministraret et daret animam

suam redemptionem pro multis. ⁴⁶ **E**t ueniunt hericho et proficiscente eo de hericho et discipulis eius et plurima multitudine filius cuiusdam timaei barthimeus cecus sedebat iuxta uiam mendicans. ⁴⁷ qui cum audisset quia ihs nazarenus est coepit clamare et dicere. filii dauid ihu miserere mei. ⁴⁸ et comminabantur illi multi ut taceret. At ille multo magis clamabat filii dauid miserere mei. ⁴⁹ et stans ihs precepit illum uocari. et uocant cecum dicentes ei. animae equior esto surge uocate. ⁵⁰ qui proiecto uestimento suo exiliens uenit ad eum.

⁵¹ et respondens illi ihs. dixit. quid uis tibi faciam cecus autem dixit ei. robbone ut uideam. ⁵² ihs autem ait illi. uade fides tua te saluum fecit. et confestim uidit et sequebatur eum in uia.

¹¹ ¹ **E**t cum adpropinquaret hierusolimae et bethanie ad montem oliuarum. mittit duos ex discipulos suis ² et ait illis. **I**te in castellum quod est contra uos. et statim introeuntes illud inuenietis pullum assinae ligatum super quem adhuc nemo hominum sedit. soluite illum et adducite. ³ et si quis uobis dixerit quid facitis. dicite quia dño necessarius est. et continuo illum dimittet huc. ⁴ **E**t abeuntes inuenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in biuio et soluunt eum. ⁵ et quidam de illic stantibus dicebant illis quid facitis soluentes pullum. ⁶ qui dixerunt eis sicut preceperat illis ihs. et dimiserunt eis. ⁷ et adduxerunt pullum ad ihm. et imponunt illi uestimenta sua. et sedit super eum. ⁸ multi autem uestimenta sua in uia strauerunt. alii autem frondes cederunt de arboribus et sternebant in uia.

⁴⁹ animaequior *m*¹⁵¹ robboni *m*¹¹ discipulis *m*¹ uel *m*^{*}

⁹ **E**t qui preibant et qui sequebantur clamabant dicentes.
osanna ¹⁰ benedictus qui uenit in nomine dñi. benedictum quod uenit
regnum dauid patris nostri. osanna in excelsis. ¹¹ **E**t introi
uit hierusolimam in templum. et circumspectis omnibus
cum iam uespera esset hora exiit in bethaniam cum .xii.
¹² et alia die cum exirent a bethania cum .xii. essuriit.
¹³ Cumque uidisset a longe ficum habentem folia uenit
si quid forte inuenireret in ea. et cum uenisset ad eam nihil
inuenit preter folia non enim erat tempus ficorum. ¹⁴ et respondens
dixit ei. iam non amplius in aeternum quisquam fructum ex te man
ducat. et audiebant discipuli eius. ¹⁵ **E**t ueniunt hieruso
limam. **E**t cum introissent in templum coepit eiicere
uendentes et ementes in templo et mensas numulariorum.
et cathedras uenundantium columbas euertit. ¹⁶ et non sine
bat ut quisquam uas transferret per templum. ¹⁷ et doce
bat dicens eis. nonne scriptum est quia domus mea domus ora
tionis uocabitur omnibus gentibus. uos autem fecistis eam
speloncam latronum. ¹⁸ **Q**uo audito principes sacerdo
tum et scribae querebantur quomodo eum perderent. time
bant enim eum quoniam uniuersa turba admirabatur super doc
trina eius. ¹⁹ **E**t cum uespera facta esset egrediebatur de ciuitate.
²⁰ et cum mane transirent uiderunt ficum aridam factam a ra
dicibus. ²¹ et recordatus petrus dicit ei robbi. ecce ficus
cui maledixisti aruit. ²² **E**t respondens ihs ait illis.
habete fidem di. ²³ amen dico uobis quia quicumque dixerit mon
ti huic transferre et tollere et mittere in mare. et non hesitauerit in cor
de suo sed crediderit quia quodcumque dixerit fiat fiet ei. .

¹³ longue *m*¹²³ transferre et : *erasit ipse*crediderit (- quia) *m*¹

²⁴ **P**ropterea dico uobis omnia quecumque orantes petitis. cre-
 dite quia accipietis et ueniet uobis. ²⁵ et cum stabitis ad oran-
 dum dimittite si quid habetis aduersus aliquem ut et pater
 uester qui in celis est dimittat uobis peccata uestra. ²⁶ quod si
 uos non dimiseritis nec pater uester qui in celis dimittet uobis
 peccata uestra. ²⁷ **E**t ueniunt rursus hierusolimam.
 et cum ambularet in templo accedunt ad eum summi sacer-
 dotes et seniores et scribae. ²⁸ et dicunt illi. in qua potestate
 hec facis. et quis tibi dedit hanc potestatem ut ista
 facias. ²⁹ ihs autem respondens ait illis. interrogabo uos et ego
 unum uerbum. et respondite mihi. et dicam uobis in qua potesta-
 te hec faciam. ³⁰ Baptismum iohannis de celo erat an
 ex hominibus respondite mihi. ³¹ at illi cogitabant secum
 dicentes. ³² si dixerimus de celo dicet. quare ergo non credidistis
 ei. si dicemus ex hominibus timemus populum. Omnes enim habebant
 iohannem quia uere profeta esset. ³³ et respondentes dixerunt
 ihs nescimus. Respondens ihs ait illis neque ego dico uobis
 in qua potestate hec faciam. 12 ¹ **E**t coepit illis in parabolis
 loqui. Uineam pastinauit homo et sepem circumdedit et fo-
 dit lacum et aedificauit turrim et locauit eam agricolis
 et peregre profectus est. ² et misit agriculas in tempore
 seruum ut ab agricolis acciperet de fructu uineae.
³ qui apprehensum eum cederunt. et dimiserunt uacuum. ⁴ et iterum
 misit ad illos alium seruum et illum in capite uulne
 rauerunt. et contumiliis affecerunt. ⁵ et rursum alium misit.
 et illum occiderunt. et plures alios. quosdam cedentes.
 alios uero occidentes. ⁶ adhuc ergo unum habens filium carissimum

³⁰ de celo : de celi (sic) *m*¹¹ parabolis *m*¹circumdedit : + ei *m*¹² agriculos (sic) *m*¹³ dimiserunt : + eum *m*¹

et illum misit ad eos nouissimum dicens. quia reuerbuntur
 filium meum. ⁷ Coloni autem dixerunt ad inuicem. hic est heres
 uenite occidamus eum. et nostra erit hereditas. ⁸ et appre
 hendentes eum occiderunt. et eiicierunt extra uineam ⁹ quid ergo fa
 ciet dñs uineae. ueniet et perdet colonos et dabit ui
 neam aliis. ¹⁰ nec scripturam hanc legistis. lapidem quem
 reprobauerunt aedificantes hic factus est in caput anguli.

¹¹ a dño factum istud et est mirabile in oculis nostris.

¹² **E**t querebant eum tenere et timuerunt turbam. cognouerunt
 enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerat. et relic
 to eo abierunt. ¹³ et mittebant ad eum quosdam ex fari
 seis et herodianis. ut eum caperent in uerbo ¹⁴ qui uenientes
 dicunt ei. magister scimus quia uerax es et non curas quemquam. nec
 enim uides in faciem hominis sed ueritate uiam dī doces. licet
 dari tributum cesari an non dabimus. ¹⁵ qui sciens uersutiam
 illorum ait illis. quid me temptatis hypochritae.
 afferte mihi denarium ut uideam. ¹⁶ At illi attulerunt.
 et ait illis. cuius est imago hec et inscriptio. dicunt illis cesa
 ris. ¹⁷ Respondens autem ihs dixit illis. reddite igitur que sunt cesa
 ris cesari et que sunt dī dō. et mirabantur super eo. ¹⁸ et uene
 runt ad eum saducei qui dicunt resurrectionem non esse. et in
 terrogabant eum dicentes. ¹⁹ magister moyses nobis scripsit
 ut si cuius frater mortuus fuerit. et dimiserit uxorem
 et filios non reliquerit accipiat frater eius uxorem illius
 et suscitet semen fratri suo. ²⁰ UII. ergo fratres erant. et primus ac
 cepit uxorem et mortuus est non relicto semine. ²¹ et
 secundus accepit eam. et ipse mortuus est et nec iste

⁸ eiicierunt: + eum *m*¹

¹⁴ hominum *m*¹

¹⁷ cessarisris (*sic*) cessari *m*¹

uiniam *m*¹

¹⁵ eorum *m*¹

¹² parabolam *m*¹

¹⁶ attul.: + eum *m*¹

¹³ Et mittunt *m*¹

cessaris *m*¹

reliquit semen. et tertius similiter. ²² Et acceperunt eam similiter .VII. et non reliquerunt semen. **N**ouissima autem omnium defuncta est mulier. ²³ in resurrectione ergo cum resurrexerint cuius de his erit uxor .VII. enim habuerunt eam uxorem.

²⁴ Et respondens ihs ait illis non ideo erratis non scientes scripturas neque uirtutem di. ²⁵ Cum enim mortui resurxerint neque nubent neque nubentur sed erunt sicut angeli in celis. ²⁶ De mortuis autem quod resurgant. non legistis in libro moysi super rubum quomodo dixerit illi ds inquiring. Ego sum ds abraham et ds isaac et ds iacob. ²⁷ non est ds mortuorum sed uiuorum. uos ergo erratis multum. ²⁸ **E**t accessit unus de scribis qui audierat illos conquirentes. et uidens quoniam bene illis responderit. Interrogauit eum quod esset omnium primum mandatum. ²⁹ Ihs autem respondit ei quia primum omnium mandatum est. audi israhel dñs ds noster unus est. ³⁰ et diliges dñm dñm tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex tota uirtute tua. hoc est primum mandatum. ³¹ secundum autem huic simile est. diliges proximum tuum tanquam te ipsum. maius horum aliud mandatum non est. ³² **E**t ait illis scribe bene magister in uirtute dixisti. quia unus est ds et non est alius preter illum. ³³ et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine. et diligere proximum tanquam se ipsum maius est omnibus olochaustomatibus et sacrificiis. ³⁴ ihs autem uidiens quod sapienter respondisset ait illi. non es longue a regno di. **E**t nemo iam audiebat eum interrogare. ³⁵ **E**t respondens ihs dicebat docens

²⁴ non: nonne *m*¹³² illis: s *er*asa³⁴ audiebat: i *er*asa

in templo quomodo dicunt scribae. xpm filium
esse dauid. ³⁶ ipse enim dauid in spu scto dicit. dixit dñs
dño meo sede a dextris meis. donec po
nam inimicos tuos scamellum pedum tuorum.

³⁷ ipse ergo dauid dicit eum dm et quomodo est filius eius. et mul
ta turba libenter eum audiebat. ³⁸ **E**t dicebat
eis in doctrina sua. Cauete a scribis qui uolunt
in stolis ambulare et salutare in foro ³⁹ et in pri
mis cathedris sedere in sinagogis et primos
discumbitos in caenis. ⁴⁰ **Q**ui deuorant domus
uiduarum et pupillorum sub obtentu prolixae ora
tionis hii accipiunt prolixius iudicium. .

⁴¹ **E**t sedens ihs contra gazafilacium aspiciebat
quomodo turba iactaret aes in gazaphilacium
et multi diuites iactabant multa. ⁴² Cum uenisset
autem una uidua paupercula misit aera duo minu
ta quod est quadrans. ⁴³ et conuocans discipulos suos.
ait illis. Amen dico uobis. quoniam uidua hec paupercu
la plus omnibus misit qui miserunt in gazophi
lacium. ⁴⁴ Omnes enim ex eo quod habundabat illis mise
runt hec uero de penuria sua omnia que habuit misit totum
uictum suum. ¹³ ¹ **E**t cum egrediretur de templo ait illi
unus ex discipulis suis magister. Aspice quales
lapides et qualis structura templi est. ² **E**t respon
dens ihs ait illi uides has omnes magnas aedi
ficationes non relinquetur lapis super lapidem
qui non distruatur. ³ **E**t cum sederet in montem oliueti

³⁷ dm et quomodo : dñm ut non *m*¹
m erasa

⁴⁰ prolixie *ni*¹

³⁸ uolunt : uoluit (*sic*) *m*¹

⁴³ gazo. : g in rasura z ipse scriba

³⁹ discumbitos :

contra templum interrogabant eum separatim petrus
et iacobus et iohannis et andreas. ⁴ dic nobis
quando ista fient et quod signum erit quando hec omnia
incipiunt consummari. ⁵ **E**t respondens ihs
caepit dicere illis. Uidete ne quis uos seducat
⁶ multi enim uenient in nomine meo dicentes quia ego sum
et multos seducent. ⁷ **C**um autem audieritis bella
et opiniones bellorum ne timueritis. oportet enim
fieri sed nondum est finis. ⁸ **E**xurget enim gens contra
gentem et regnum super regnum et erun terrae
motus per loca et fames initium dolorum hec omnia.
⁹ **U**idete autem uosmetipsos tradent enim uos in concilis
et in sinagogis suis uapulabitis et ante presides et re
ges stabitis propter me in testimonium illis.
¹⁰ **E**t in omnes gentes primum oportet predicare euangelium.
¹¹ **E**t cum duxerint uos tradentes nolite precogitare
quid loquamini sed quod datum uobis fuerit in illa
hora id loquimini non eritis uos loquentes sed sps
s̄s qui loquitur in uobis ¹² tradet autem frater fratrem in mortem
et pater et filium et consurgent fili in parentes et
morte adficiant eos ¹³ et eritis odio omnibus genti
bus propter nomen meum. Qui autem sustenuerit usque in finem hic
saluus erit. ¹⁴ **C**um autem uideritis abhominatio
nem desolationis tradetam ubi non debet qui legit
intellegat. **T**unc qui in iudea sunt fugiant in montes
¹⁵ et qui super tectum ne discendat in domum introeat ut
tollat aliquid de domu sua ¹⁶ et qui in agro erit non reuertatur

⁶ ego sum: + xps ^{m1}   ⁷ enim: + hec ^{m1}   ⁸ erun terrae erunt *prima manus*:
erunt terrae ^{m1}   ¹⁰ predicari ^{m1}   ¹¹ precogitare: pre erasae non enim estis uos ^{m1}
¹⁴ tradetam: stantem ^{m1}   iudea: iudae ^{m1}   ¹⁶ nec introeat ^{m1}

retro tollire uestimentum suum. ¹⁷ **U**ae autem prignan-
tibus et nutrientibus in illis diebus. ¹⁸ **O**rate autem uero ut
hieme non fiat fuga uestra uel sabbato. ¹⁹ **E**runt enim
dies illi tribulationis tales quales non fuerunt ab ini-
tio creaturae quam condidit dñs usque nunc neque fient.
²⁰ **E**t nisi breuiasset dñs dies illos non fuisset salua
omnis caro sed propter electos quos elegit breuiauit
dies. ²¹ **E**t tunc si quis uobis dixerit ecce hic est xp̃s
ecce illuc ne credideritis. ²² **E**xsurgent seodo
xp̃i ipseudoprofetae et dabunt signa et porten-
ta ad seducendos si potest fieri etiam electos.
²³ uos ergo uidete ecce predixi uobis omnia. ²⁴ **S**ed in illis
diebus post tribulationem illam sol contenebrabitur et luna
non dabit lumen suum ²⁵ et erunt stellae celi dicedentes et
uirtutes celi que sunt in celis mouebuntur. ²⁶ **E**t tunc uidebunt
filium hominis uenientem in nubibus cum uirtute multa
et gloria ²⁷ et tunc mittet angelos suos et congregabit
electos suos a quatuor uentis a summo terrae usque
ad summum celi. ²⁸ **A** ficu autem arbore discite para-
bulam cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata
fuerint cognoscite quia in proximo sit aestas ²⁹ sic et uos
cum uideritis hec omnia fieri scitote quod in proximo est in os-
teis. ³⁰ Amen dico uobis quoniam non in transibit generatio hec
donec omnia ista fiant. ³¹ **C**elum et terram transibunt uerba
mea non transibunt. ³² de die autem illo et hora nemo scit in terra neque
angeli in celo neque filius hominis nisi pater. ³³ **U**idete uigilate
et orate nescietis ante quam tempus sit. ³⁴ **S**icut homo qui peregre
profectus relinquit domum suam et dedit seruis suis po-
testatem cuiusque operis et ianitori precipiebat.

²⁰ elegit: + dixit *m*¹²¹ illic *m*¹²² sedo. *m*¹²⁶ tunc: cum *m*¹in nubibus: + celi et *m*¹²⁸ fico *m*¹²⁹ ostiis *m*¹³⁰ transient (*sic*) *m*¹³¹ terra *corrector*³² illa *m*¹in terra: *erasit ipse*³³ Uidete: + et *m*¹nescitis enim quando *m*¹³⁴ perigre *m*¹ianuatori *m*¹

ut uigilet. ³⁵ **U**igilate ergo nescitis enim quando dñs domus
ueniat sero ante media nocte an galli cantu ante
mane ³⁶ ne cum uenerit repente inueniat uos dor
mientes ³⁷ quod autem uobis dico omnibus dico uigilate. .

- 14 ¹ **E**rat autem pascha et astema post biduum. **E**t quere
bant summi sacerdotes et scribae quomodo eum do
lo tenerent et occiderent ² dicebant enim non in die
festo ne forte tumultum fieri in populo. ³ **E**t cum esset in
bethania in domu simonis leprosi et recumberet
uenit mulier habens alabastrum unguenti nar
di pistici pretiosi et fracto alabastro effudit super
caput eius. ⁴ Erant autem quidam indigne ferentes intra semeti
psos de discipulis dicentes ut quid perditio ista
ungenti facta est ⁵ poterat enim unguentum istud uenunda
ri plus quam trigentis denareis et dari pauperibus
et fremebant in eam. ⁶ Ihs autem dixit illis sinite eam
quid illis molestis estis bonum opus operatus est in me
⁷ semper enim pauperes habebitis uobiscum et cum uo
lueritis potestis illis bene facere me autem semper
habebitis. ⁸ **Q**uod habuit hec fecit preuenit enim ungen
to ungere corpus meum in sepulturam. ⁹ amen dico
uobis ubicumque predicatum fuerit euangelium
istud in uniuersum mundum et quod fecit hec narrabitur
in memoriam eius. ¹⁰ **E**t iudas scariothes unus de .xii.
abit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis
¹¹ qui audientes gauisi sunt et promiserunt ei pecuniam
se daturus et ex eo querebant quomodo illum
oportune traderet ¹² et in primo die azemorum

¹ astemorum *m*¹tumultus *m*¹³ ungenti *m*¹⁵ tricentis *m*¹⁶ molestis: s *fin. erasa*operata est *m*¹⁷ non semper *m*¹⁸ preuenitenim ungere (– ungento) *m*¹⁹ hoc euang. istud (*sic*) *m*¹in uniuerso mundo *m*¹¹⁰ proderet *primo fuit* prederet

quando pascha immolabant dicunt ei discipuli quo
uis iamus et paremus tibi ut manduces pascha.

¹³ **E**t mittit duos ex discipulis suis et dicit eis ite
in ciuitatem et occurret uobis homo lagonam
aquae baiolans sequimini eum ¹⁴ et quocumque introie
rit dicite dño domus domus quia magister dicit
ubi est refectio mea ubi pascha cum discipu
lis meis manducem ¹⁵ et ipse demonstrabit
uobis cenaculum stratum et illic grandem stratum et illic para
te uobis. ¹⁶ **E**t abierunt discipuli eius et uenerunt
in ciuitatem et inuenerunt sicut dixerat illis
et preparauerunt pascha.

¹⁷ **U**espere autem facto uenit cum XII. ¹⁸ et discumbentibus
eis et mandantibus ait ihs amen dico uobis
quia unus ex uobis me tradet qui manducat mecum.

¹⁹ **A**t illi coeperunt contristati et dicere illi singulatim
nunquid ego sum. ²⁰ Qui ait illis unus de XII. qui intin
git mecum in catyno ipse me tradet ²¹ et filius quidem hominis uadit sicut
scriptum est de eo. Uae autem homini illi per quem filius hominis tradetur.

Bonum erat ei si non esset natus homo ille.

²² **E**t manducantibus illis accipit ihs panem
et benedixit fregit et dedit eis et ait sumite hoc est
corpus meum ²³ et accepto calice gratias agens dedit
eis et biberunt ex illo omnes ²⁴ et ait illis hic est sangis
meus noui et aeterni testamenti qui pro multis effundetur
²⁵ amen dico uobis quia iam non bibam de generatione
uitis usque in diem illum cum illud bibam nouum in regno di.

²⁶ **E**t ymno dicto exierunt in montem oliueti. . .

¹⁴ domus *pri. perlineatum est*
(sic) *m*¹

¹⁸ manducantibus *m*¹

¹⁵ stratum et illic *pri. : erasit ipse*

¹⁹ singulatim *m*¹

¹⁶ ciuitutem

²⁰ ipse me tradet :

erasit ipse et substituit et filius hom.

²⁷ **E**t ait illis ihs omnes scandalum patiemini
in me in nocte ista. **Q**uia scriptum est percutiam
pastorem dispergentur oues. ²⁸ sed post quam resurre
xero precedam uos in galileam :. ²⁹ **P**etrus autem
ait ei. et si omnes scandalizati fuerint sed non
ego. ³⁰ **E**t ait illi ihs. amen dico tibi petre quia tu hodie
in nocte hac prius quam bis gallus uocem dederit
ter me es negaturus. ³¹ **A**t ille amplius loque
batur et si oportuerit me simul commori tibi
non te negabo similiter autem et omnes dixerunt. .
³² **E**t ueniunt in predium cui nomen est gezemani.
Et ait discipulis suis. sedete hic donec orrem
³³ et adsumpsit petrum et iacobum et iohannem
secum et coepit pauere e tedere. ³⁴ **E**t ait illis
tristis est anima mea usque ad mortem sustinete
hic et uigilate. ³⁵ **E**t cum processisset paululum pro
cedit in faciem super terram et adorabat ut si fi
eri possit transiret ab eo hora ³⁶ et dixit abba
pater omnia possibilia pater tibi sunt transfer calicem hunc
ad me. sed non quod ego uolo sed quod tu uis ³⁷ et uenit et in
uenit eos dormientes. et ait petro simon dor
mis non potuistis hora una uigilare. ³⁸ **U**igila
te et orate ut calix iste a me transeat. **S**p̄s quidem
prumtus est caro autem infirma. ³⁹ **E**t iterum abiens
orauit eundem sermonem dicens ⁴⁰ et reuersus
denouo. inuenit eos dormientes erant enim oculi
eorum grauati a sompno et ignorabant quid re

³⁰ petre : *erasit ipse*   ³⁵ procississet (*sic*) *m*¹   ³⁶ pater tibi sunt : fieri tibi sunt *m*¹
ad : *d erasa*   ³⁷ potuisti una hora uigilare mecum (- uos) *m*¹   ³⁸ ut non intristis
(*sic*) in temptationem *m*¹   ⁴⁰ denuo *m*¹

sponderent ei ⁴¹ et uenit tertio et ait illis.

Dormite iam et requiescite suffecit uenit
hora ecce tradetur filius hominis in manus pecca-
torum. ⁴² **S**urgite iamus ecce qui me tradit prope est.

⁴³ **E**t adhuc eo loquente uenit iuda scarioth
unus ex duodecim et cum illo turba multa
cum gladiis et lignis et fustibus a summis sa-
cerdotibus et scribis et senioribus. ⁴⁴ **D**eberat autem tra-
ditor eius signum dicens quemcumque osculatus fuero
ipse est tenete eum et adducite caute cum muni-
tione ⁴⁵ et cum uenisset statim accedens ait ad eum
robber et osculatus est eum ⁴⁶ at illi manus iniecerunt
in eum et tenuerunt eum. ⁴⁷ **U**nus autem quidam de circumstan-
tibus educens gladium percussit seruum summi sa-
cerdotis et amputauit illi auriculam.

⁴⁸ **E**t respondens ihs ait illis tanquam ad latro-
nem existis cum gladiis et fustibus comprehendere
me ⁴⁹ cotidie eram apud uos in templo docens
et non me tenuistis sed ut scripturae impleretur.

⁵⁰ **T**unc discipuli eius relinquentes eum fugerunt omnes fugerunt.

⁵¹ **A**dolescens autem quidam sequebatur amictus illum amictus sindo-
ne super nudo et tenuerunt eum. ⁵² **A**t ille relicta sin-
done nudus prefugit ab eis. ⁵³ **E**t adduxerunt ihm
ad summum sacerdotem et conueniunt omnes sacer-
dotes et scribae et seniores. ⁵⁴ **P**etrus autem a longe
sequutus est eum usque in atrium summi sacerdotis

⁴³ iudas *m*¹

scribis *m*²

⁴⁴ signum: + eius (*sic*) *m*¹

⁴⁷ sacerdotis *m*¹

⁴⁹ adimpleretur *m*¹

⁵⁰ fugerunt *pri.*: *erant ipse*

⁵¹ amictus *pri.*: *erant ipse*

et sedebat cum ministris et calefaciebat se
ad ignem. ⁵⁵ **S**ummi uero sacerdotes et omne con-
silium querebant aduersus ihm testimonium ut eum
morti traderent nec inueniebant ⁵⁶ multi enim
testimonium falsum dicebant aduersus eum
et conuenientia testimonia non erant.

⁵⁷ **E**t quidam surgentes falsum testimonium
ferebant aduersus eum dicentes. ⁵⁸ quoniam uos
audiuimus eum dicentem ego desoluam templum
hoc in manufactum et per triduum aliud non manu-
factum aedificabo ⁵⁹ et non erat conueniens testi-
monium illorum ⁶⁰ et exsurgens summus sacerdos
in medium interrogauit eum ihm dicens non respon-
des quicquam ad hec que tibi obiciuntur ab his. ⁶¹ ille autem ta-
cebat et nihil respondit rursum summus sacerdos
interrogabat eum et dicit ei tu es xps filius di benedicti.

⁶² **I**hs autem dixit illi ego sum uidebitis filium hominis
sedentem a dextris uirtutis et uenientem in
nubibus celi. ⁶³ **S**ummus autem sacerdos scidit uesti-
menta sua. ait quid adhuc desideramus testes ⁶⁴ au-
distis blasphemiam eius quid uobis uidetur qui omnes con-
tempnauerunt eum esse reum mortis. ⁶⁵ **E**t coeperunt
quidam conspuere eum et uelare faciem eius et colo-
phis eum credere et dicere ei prophetiza et ministri
alabis eum cedebant. ⁶⁶ **E**t cum esset petrus in atrio
deorsum uenit una ex ancillis summi sacer-
dotis ⁶⁷ et cum uidisset petrum calefacientem se
aspiciens in illum ait et tu cum ihu nazareno

⁵⁵ sacerdotis *m*¹oem *MS.*concilium *m*¹falsum testimonium *m*¹⁵⁷ aduersus *m*¹⁵⁸ dissoluam *m*¹⁶⁰ ad hec: ad ea *m*²⁶⁴ reum:reus *m*¹, sed reum restitutum est⁶⁵ credere: r *pri. erasa*profetiza *m*¹

eras. At ille negavit dicens neque scio neque noui
 quid dicas. ⁶⁸ **E**t exit foras ante atrium et gallus
 cantauit ⁶⁹ rursum autem cum uidisset eum ancilla
 coepit dicere circumstantibus quia hic ex illis est ⁷⁰ at
 ille iterum negavit. et post pussillum rursus qui adsta
 bant dicebant petro uere ex illis es nam et gali
 leus ⁷¹ ille autem coepit anathemazare et iurare
 quia nescio hominem istum quem dicis. ⁷² Et statim iterum gal
 lus cantauit. **E**t recordatus est petrus uerbi quod di
 xerat ihs ei. prius quam gallus cantet bis ter me nega
 bis et coepit flere. 15 ¹ **E**t confestim mane consili
 um facientes summi sacerdotes cum senioribus
 et scribis et uniuerso concilio. **U**inctum ihm duxerunt
 et tradiderunt eum pylato. ² **E**t interrogabat illum pylatus
 tu es rex iudeorum. et ille respondens ait illi. tu dicis.
³ **E**t accussabant eum summi sacerdotes in mul
 tis. ipse uero nihil respondit ⁴ pylatus autem rursum
 interrogauit eum dicens non respondis quicquam uide
 in quantis accussant te ⁵ ihs autem amplius nihil respon
 dit ita ut miraretur pylatus. ⁶ **P**er diem autem festum
 dimittere solebat illis unum ex uinctis quemcumque
 patissent. ⁷ **E**rat autem in carcere qui dicebatur bara
 bas qui cum seditiosis erat uinctus qui in sditione fe
 cerat homicidium ⁸ et ascendisset turba coepit
 rogare sicut semper faciebat illis per diem autem sollem
 pnem ut dimitteret unum uinctum ⁹ pylatus autem
 respondit eis et dixit uultis dimittam uobis regem
 iudeorum ¹⁰ sciebat quod per inuidiam tradidissent eum

⁶⁸ rursus *m*¹et ille: at ille *m*¹⁷⁰ galileus ei (*sic*) *m*¹⁴ uides *m*¹⁷¹ dicitis *m*¹² interrogauit eum *m*¹⁶ ex uinctum (*sic*) *m*¹petissent *m*¹⁸ et: + cum *m*¹

summi sacerdotes. ¹¹ **P**ontifices autem concitauerunt turbam ut magis baraban dmitteret eis. .

¹² **P**ilatus autem iterum respondens ait illis quid ergo uultis ut faciam regi illi quem dicitis iudeorum ¹³ at illi iterum clamauerunt dicentes cruci fige eum. ¹⁴ **P**ylatus autem dicebat eis quid enim mali fecit. At illi magis clamabant cruci fige eum. ¹⁵ **P**ilatus autem uolens populo satisfacere dimisit illis baraban et tradi dit ihm flagillis cessum ut cruci figeretur.

¹⁶ **M**ilites autem duxerunt eum intro in atrium pretorii et conuocant totam cohortem ¹⁷ et induerunt eum purpura et inponunt ei plectentes spineam coronam ¹⁸ et coeperunt salutare eum. haue rex iudeorum. ¹⁹ et percutiebant caput eius harundine et conspuerunt eum et ponentes genua adorabant eum. ²⁰ **E**t post quam inluserunt ei exsuerunt illum purpura et induerunt eum uestimentis eius. **E**t educunt illum ut cruci figerent eum

²¹ et angarizauerunt pretereuntem quempiam simonem cyrineseum uenientem de uilla patrem alaxandri et rufi ut tolleret crucem eius. ²² **E**t perducunt illum in golgatha locum quod est interpretatum caluariæ locus. ²³ **E**t dabant ei biberet muratum et non accepit

²⁴ **E**t cruci figentes eum diuiserunt uestimenta eius mittentes sortem super eos quis quid tolleret. ²⁵ **E**rat autem hora tertia et cruci fixerunt eum. et custodiebant eum.

²⁶ **E**t erat titulus causæ eius inscriptus. ihs rex iudeorum.

²⁷ **E**t cum eo cruci figunt duos latrones unum a dextris

¹⁴ autem : uero *ipse*

²⁶ Et erat autem (*sic*) *m*¹

²³ biberet : unum bibere *m*¹

causæ eius inscrip. tu es rex (- ihs) *m*¹

²⁴ diuiserunt *corrector*

²⁷ cruci fixerunt *m*¹

et alium a sinistris eius. ²⁸ **E**t adimpleta est scriptura que dixit et cum iniquis deputatus est.

²⁹ **E**t pretereuntes blasphemauerunt eum mouentes capita sua et dicentes ua qui destruit templum di et in tribus diebus aedificat illum ³⁰ saluum faciet semetipsum discendat de cruce. ³¹ Similiter et summi sacerdotes et ludentes ad alterutrum cum scribis dicebant alios saluos fecit se ipsum non potest saluum facere ³² xps rex israhel. discendat nunc de cruce ut uideamus credamus ei.

Et qui cum eo cruci fixi erant conuinciebant ei.

³³ **E**t facta est hora sexta tenebrae factae per sunt per totam terram usque in horam nonam. ³⁴ **E**t hora nona ex clamauit ihs uoce magna dicens heloi heloi lama sabethanai quod est interpretatum ds meus ds meus ut quid me derelinquisti. ³⁵ Et quidam de circumstantibus audientes dicebant. ecce heliam uocat iste.

³⁶ **C**urrens autem unus et implens spongiam aceto et circumponens calamo potum dabat ei dicens.

Sinite uideamus si ueniat helias ad deponendum eum. ³⁷ ihs autem emisa uoce magna exspirauit.

³⁸ **E**cce uelum templum scisum est in duas partes a summo usque deorsum. ³⁹ **U**idens autem centurio et qui ex aduerso stabant quia sic clamans exspirasset ait uero homo hic filius di erat. ⁴⁰ **E**rant autem mulieres de longe aspicientes inter quas erat maria magdalenae et maria iacobi minoris et ioseph

²⁸ dicit *m*¹

³² conuinciebant (*sic*) corrector

⁴⁰ magdalena *m*¹

mater et salomae ⁴¹ et cum esset in galilea sequebantur eum et ministrabant ei et aliae multae que simul cum eo ascenderant hierusolimam. ⁴² **E**t cum iam sero esset factum quoniam erat parasceue quod est ante sabbatum ⁴³ uenit ioseph ab arimathia nubilus de curio qui et ipse erat exspectans regnum dei et audaciter introibit ad pylatum et petit corpus ihu. ⁴⁴ pylatus autem mirabatur si iam obisset arcessi to centurione et interrogauit eum si iam mortuus esset ⁴⁵ et cum cognouisset centurione donauit corpus ioseph. ⁴⁶ **I**oseph autem mercatus sindonem et deponens eum inuoluit in sindonem et possuit eum in monumento quod erat excisum de petra et aduoluit lapidem ad hostium monumenti et abiit.

⁴⁷ **M**aria autem magdalenae et maria ioseph aspiciiebant ubi poneretur. 16 ¹ **E**t cum transisset sabbatum maria magdalenae et maria iacobi et salomae emerunt aromata ut uenientes ungerent eum. ² **E**t una sabbatorum ueniunt ad monumentum orto iam sole ³ et dicebant ad inuicem quis reuoluit nobis lapidem ab ostio monumenti erat autem magnus nimis ⁴ et respicientes uiderunt reuolutum lapidem erat quippe magnus ualde. ⁵ et introeuntes in monumentum uiderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida et obstupuerunt.

⁶ **Q**ui dicit illis angelus nolite expauescere ihm

⁴² quoniam: quia *m*¹

⁴⁷ magdalena *m*¹

³ reuoluet *m*¹

⁴³ nobilis *m*¹

¹ magdalena *m*¹

⁶ nolite: + et *m*¹

qui: ei (*sic*) *m*¹

ungerent *m*¹

⁴⁵ ioseph *m*¹

² Et: +ualde mane *m*¹

queritis nazarenum cruci fixum surrexit non est
hic ecce locus ubi possuerunt eum ⁷ sedete et
dicite discipulis eius et petro quia ecce precedit uos in
galileam ibi eum uidebitis sicut dixit uobis. .

- ⁸ **A**t ille euntes fugerunt de monumento inuasse
rat enim eos tremor et pauor et nemini quicquam dixerunt
timebant enim ⁹ surgens ihs mane prima sabba
ti apparuit ihs primo mariae magdalenae
de qua iecerat septim demonia. ¹⁰ **A**t illa uadens
nuntiauit his qui cum eo fuerant lugentibus et flen
tibus. ¹¹ illi audientes quia uiueret et uissus esset ab ea
non crediderunt. ¹² **P**ost autem hec duobus ex his ambulanti
bus ostensus est in alia effigiae euntibus illis in uillam.
¹³ et illi exeuntes nuntiauerunt ceteris nec illis credi
derunt ¹⁴ nouissimae recumbentibus illis .xi. apparuit
ihs et exprobrauit incredulitatem illorum et duritiam
cordis quia his qui uiderant eum surrexisset non credi
derunt nuntiantibus. ¹⁵ **E**t dixit eis euntes in mundum uni
uersum. Predicate euangelium omni creaturae. ¹⁶ qui crediderit
et babtizatus fuerit saluus erit condempnabitur.
¹⁷ signa autem eos qui crediderunt hec sequentur in nomine meo.
demonia iecent linguis loquentur nobis. ¹⁸ serpentes
tollent et si mortiferum quid biberint non eos nocebit
super egrotos manus imponent et bene habebunt.
¹⁹ et dñs quidem ihs post quam locutus est adsumptus est
in celum et sedit a dextris di. ²⁰ illi autem profecti predicauerunt

⁷ precedet *m*¹   ibi: ubi *m*¹   ⁹ surgens: + autem *m*¹   ¹⁴ nouissime autem *m*¹
cordis: + eorum *m*¹   surrexisse *m*¹   ¹⁹ locutus est: + eis *m*¹

ubique dño cooperante et sermonem confirman
te sequentibus signis. . finit amen finit.,

Ucas sirus natione antiochensis arte
medicus discipulus apostolorum. Postea paulum
secutus usque ad confessionem eius seruiens dō
sine cremine. **N**am neque uxorem unquam neque
filios habens .LXXXIII. annorum obiit in bethania
plenus spū sō. qui cum iam descripta essent
euangelia per matheum quidem in iudea per marcum
in italia. sō eum instigante spū in achiae parti
bus hoc scripsit euangelium. significans etiam ipse
in principio ante alia esse descripta. Cui extra ea que
ordo euangelicae dispoſitionis exposcit ea
maxime necessitas fuit laboris. ut primum grecis
fidelibus omni perfectione uenturi in carnem dī
manifesta Ne iudaicis fabulis inſtenti in solo
legis desiderio tenerentur uel ne hereticis fabulis
et stultis sollicitationibus seducti. exciderent
a ueritate elaboraret. Deinc ut in principio euange
lii iohannis natiuitate presumpta cui euange
lium scriberet et in quo electus scriberet indicaret.
contestificans in se completa esse que ab aliis inchoata
essent. Cui ideo post babtismum filii dī a perfectio
ne generationis in xpō inpletæ et repetendæ
a principio natiuitatis humanæ potestas

permisa est ut requirentibus demonstraret in quo
adprehenderat per nathan filium introitu re
currentis in dñm generationis admiso. et in
dispartibilis dñs ut predicans in hominibus
xpm suum perfecti opus hominis redire in se per filium
faceret. qui per dauid patrem uenientibus iter praebe
bat in xpo. cui lucae non inmerito etiam scribentibus
apostolicorum actuum potestas in ministerio datur.
ut do in dñm pleno ac filio perditionis extincto
oratione apostolis facta sorte dñi electionis
numerus conpleretur. sique paulus consummationem
apostolicis actibus daret quem diu contra
stimulos recalcitrantem dñs elegisset.
Quod legentibus ac requirentibus dñm et si per singula
expediri a nobis utile fuit. scientes tamen quod
operantem agriculam oportet de fructibus
suis edere uitamus publicam curiositatem.
ne non tam uolentibus dñm demonstrare uidea
mur quam fastudentibus prodisse . . . . .

1¹ **Q**uoniam quidem multi conati sunt ordinare
narrationem que in nobis completæ sunt
rerum ² sicut tradiderunt nobis qui ab initio
ipsi uiderunt et ministri fuerunt sermonis.
³ uisum est et mihi assecuto a principio de omnibus
diligenter ex ordine tibi scribere optime theo
phile ⁴ ut cognoscas eorum uerborum de quibus eruditus
es ueritatem. ⁵ **F**uit in diebus erodis regis iudæ sa
cerdos quidam nomine zacharias de uice abia
et uxor illi de filiabus aron. et nomen eius helizabeth.
⁶ **E**rant autem iusti ambo ante dñm. incedentes in omnibus manda
tis et iustificationibus dñi sine querela. ⁷ **E**t non erat illis
filius eo quod esset helizabeth sterilis. et ambo processissent
in diebus suis. ⁸ **F**actum est autem cum zacharias sacerdotio fun
guntur in ordine uicis suæ ante dñm. ⁹ secundum consuetudinem sa
cerdoti sorte exiit ut incensum poneret ingressus in tem
plum dñi. ¹⁰ et omnis multitudo erat populi orans foris hora
incensi. ¹¹ **A**pparuit autem illi angelus dñi astans a dex
tris altaris incensi. ¹² **E**t zacharias turbatus est ui
dens. et timor irruit super eum ¹³ ait autem ad illum angelus dñi
ne timeas zacharias quoniam exaudita est deprecatio tua.
et uxor tua helizabeth pariet filium tibi filium. et uocabis nomen
eius iohannem. ¹⁴ et erit gaudium et exultatio tibi et exultatio. et multi in na
tiuitate eius gaudebunt. ¹⁵ erit enim profeta magnus coram dño. et uinum
et siceram non bibet. et spū s̄co replebitur adhuc ex utero matris
suæ. ¹⁶ et multos filiorum israhel conuertet ad dñm dñm ipsorum

⁵ aaron *m*¹
filius *pri. erasit ipse*
siceram *corrector*

⁸ fungitur *corrector*

¹⁴ et exult. *pri. erasit ipse*

⁹ sacerdotii *ipse*

¹³ zacharia *ipse*
¹⁵ profeta *erasit ipse*

¹⁷ et ipse precedet ante illum in spū et uirtute heliae ut conuertat corda patrum in filios et incredibiles ad prudentiam iustorum parare dño plebem perfectam. ¹⁸ **E**t dixit zacharias ad angelum. unde hoc sciam. ego enim sum senex. et uxor mea proces sit in diebus suis. ¹⁹ **E**t respondens angelus dixit ei. ego sum gabriel qui asto ante dñm et misus sum loqui ad te. et hec tibi euangelizare. ²⁰ et ecce eris tacens. et non poteris loqui usque in diem quo hec fiant. pro eo quod non credidisti uerbis meis que implebuntur in tempore suo. ²¹ et erat plebs expectans zachariam. et mirabantur quod tardaret ipse in templo. ²² **E**gressus autem non poterat loqui ad illos. et cognouerunt quod uissionem uidisset in templo. et ipse erat innuens illis et permansit mutus. ²³ **E**t factum est ut impleti sunt dies officii eius abiit in domum suam. ²⁴ Post hos autem dies concepit helizabeth uxor eius. et occultabat se mensibus .U. dicens ²⁵ quia sic mihi fecit dñs in diebus. quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. ²⁶ **I**N mense autem sexto misus est angelus gabriel a dō in ciuitatem galileae cui nomen nazareth ²⁷ ad uirginem disponsatam uiro. cui nomen erat ioseph de domo dauid. et nomen uirguinis maria. ²⁸ et ingressus angelus ad eam dixit. aue gratia plena dñs tecum. benedicta tu in mulieribus. ²⁹ que cum audisset turbata est in sermone eius. et cogitabat qualis esset ista salutatio. ³⁰ et ait angelus ei. ne timeas maria. inuenisti enim gratiam apud dñm. ³¹ ecce concipes in utero et paries filium et uocabis nomen eius iñm. ³² hic erit magnus. et filius altissimi uocabitur. et dabit filio eius dñs dñs sedem dauid patris eius. et regnabit in domu dauid in aeternum ³³ et regni eius non erit finis. ³⁴ **D**ixit autem maria ad angelum. Quomodo fiet istud. quoniam uirum non cognosco.

²⁹ ista *erasum*
³² filio eius: illi *ipse*
substituit iacob in aeternum ipse

³³ dauid in aeternum *erast et*

³⁵ et respondens dixit. sp̄s sc̄s respondit angelus. et dixit ei sp̄s sc̄s superueniet in te. et uirtus altissimi sp̄s dī obumbrabit tibi. ideoque quod nascetur ex te sc̄m uocabitur filius dī. ³⁶ Et ecce helizabeth cognata tua.

Et ipsa concoept filium in senectute sua. et hic mensis est sextus illi que uocatur stirilis ³⁷ quia non erit impossibile apud d̄m omne uerbum.

³⁸ dixit autem maria ad angelum. ecce ancilla dñi fiat mihi secundum uerbum tuum. **E**t discessit ab illa angelus. ³⁹ exurgens autem maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in ciuitatem iuda. ⁴⁰ et intrauit in domum zachariae. et salutauit helizabeth. ⁴¹ **E**t factum est ut audiuit salutationem mariae helizabeth. exultauit infans in utero eius. et repleta est sp̄u sc̄o helizabeth. ⁴² et clamauit uoce magna. et dixit. Benedicta tu inter mulieres. et benedictus fructus uentris tui. ⁴³ et unde hoc mihi ut ueni at mater dñi mei ad me. ⁴⁴ ecce enim ut facta est uox salutationis tuae in auribus meis. Exultauit in gaudio infans in utero meo.

⁴⁵ et beata que credidit quoniam proficientur ea que dicta sunt ei a dño.

⁴⁶ et ait maria. **M**agnificat anima mea dñm. ⁴⁷ et exulta uit sp̄s meus in dō salutari meo. ⁴⁸ quia respexit humilitatem ancillae suae. ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. ⁴⁹ quia fecit mihi magna qui potens est et sc̄m nomen est. ⁵⁰ et misericordia eius in progenies et progenies timentibus eum. ⁵¹ fecit potentiam in brachio suo. dispexit superbos mente cordis sui. ⁵² Deposuit potentes de sede et exaltauit humiles. ⁵³ essurientes impleuit bonis et diuites demisit inanes. ⁵⁴ suscepit israhel puerum suum memorari misericordiae suae. ⁵⁵ Sicut locutus est ad patres nostros abraham et semini eius in secula. ⁵⁶ **M**ansit autem maria cum illa quasi mensibus tribus. et reuersa est in domum suam. ⁵⁷ **H**elizabeth autem impletum est tempus pariendi. .

³⁵ resp. dix. sp̄s sc̄s *erasit ipse* sp̄s dī *erasit ipse* ⁴⁵ beata es *m*² credidisti *m*²
ei: tibi *m*¹ ⁴⁸ ancillae *corrector* ⁴⁹ eius *m*¹ ⁵⁰ et *alt.*: + in *m*²

⁵¹ dispersit *m*² superbos: + in *m*^{*} uel *m*¹ quod *erasit m*² ut uid. ⁵⁴ recordatus *m*²

et peperit secundum dī uerbum filium. ⁵⁸ Et audierunt uicini et cognati eius. quia magnificauit dñs misericordiam suam cum illa. et congratulabantur ei.

⁵⁹ **E**t factum est in die octauo uenerunt circumcidere puerum. et uocabant eum zachariam nomine patris sui. ⁶⁰ et respondens mater eius dixit. nequaquam sed uocabitur iohannes. ⁶¹ et dixerunt ad illam nemo est in cognatione tua qui uocetur hoc nomine. ⁶² **I**nuebant autem patri eius quem uellet uocari eum. ⁶³ et postulans pugillarem scripsit dicens. iohannes est nomen eius. et mirati sunt apertum uniuersi. ⁶⁴ Apertum est autem ilico os eius et lingua eius. et loquebatur benedicens dñm. ⁶⁵ **E**t factus est timor super omnes uicinos eorum. et super omnia montana iudae deuulgabantur omnia uerba hec. ⁶⁶ et possuerunt omnes qui audierant in corde suo dicentes. quid putas puer iste erit. etenim manus dñi erat cum illo. ⁶⁷ et zacharias pater eius impletus est spū s̄co et profetauit dicens. [bis suae.

⁶⁸ **B**enedictus dñs d̄s israhel quia uisitauit et fecit redemptionem plebi. ⁶⁹ et erexit cornu salutis nobis in domu dauid pueri sui. ⁷⁰ sicut locutus est per os s̄corum qui a seculo sunt profetarum eius ⁷¹ salutem ex inimicis nostris et de manu omnium qui oderunt nos. ⁷² Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris. et memorari testamenti sui s̄ci. ⁷³ iusiurandum quod iurauit ad abraham patrem nostrum daturum se nobis. ⁷⁴ ut sine timore de manibus inimicorum nostrorum liberati seruiamus illi ⁷⁵ in s̄citate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. ⁷⁶ Et tu puer profeta altissimi uocaberis. preibis enim ante faciem dñi parare uias eius. ⁷⁷ Ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum ⁷⁸ per uiscera misericordiae dī nostri in quibus uisitauit nos oriens ex alto. ⁷⁹ illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in uiam pacis. ⁸⁰ **P**uer autem crescebat et confortabatur in spū et erat in desertis usque in diem ostensionis suae ad israhel. ²¹ **F**actum est autem in diebus

⁵⁷ secundum dī uerbum *erasit ipse scriba*
erasit ipse

⁶⁵ diuulg. corrector

⁶¹ + quia *m*²
⁶⁶ audierunt *m*²

⁶³ apertum *pri.*
⁷⁸ uisitauit *corrector*

illis exiit edictum a cessare augusto. ut describeretur uniuersus orbis.

² Hec describtio prima facta est a preside siriae cirino nomine. ³ et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam ciuitatem. ⁴ Ascendit autem ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatem dauid que uocatur bethlem eo quod esset de domu et familia dauid. ⁵ ut profiteretur cum maria dispensata sibi uxore pregnante de spū s̄co.

⁶ **F**actum est autem cum essent ibi impleti sunt dies ut pareret ⁷ et peperit filium suum primogenitum. et pannis eum inuoluit et imposuit eum in presepio quia non erat ei locus in diuersorio. ⁸ et pastores erant in regione eadem. uigilantes et custodientes uigil noctis supra gregem suum. ⁹ Et ecce angelus dñi stetit iuxta illos. et claritas dī circumfulsit illos. et timuerunt timore magno. ¹⁰ et dixit illis angelus nolite timere. ecce enim euangelisto uobis gaudium magnum quod erit omni populo. ¹¹ quia natus est uobis hodie saluator mundi. qui est xps dñs in ciuitate dauid.

¹² et hoc uobis signum est. inuenietis infantem pannis inuolutum. et positum in presepio. ¹³ Et subito facta est cum angelo multitudo militiae celestis laudantium dñm et dicentium. ¹⁴ Gloria in excelsis dō et in terra pax hominibus bonae uoluntatis. ¹⁵ **E**t factum est ut descenderunt ab eis angeli in celum. pastores loquebantur ad inuicem. transeamus usque in bethlem. et uideamus hoc uerbum quod factum est quod fecit dñs et ostendit nobis. ¹⁶ **E**t uenerunt festinantes. et inuenerunt mariam et ioseph. et infantem positum in presepio. ¹⁷ Uidentes autem cognouerunt de uerbo quod dictum erat illis de puero hoc. ¹⁸ et omnes qui audierant mirati sunt. et de his que dicta erant a pastoribus ad illos. ¹⁹ **M**aria autem conseruabat omnia uerba hec conferens in corde suo. ²⁰ et reuersi sunt pastores glorificantes et laudantes dñm in omnibus que audierant et uiderant sicut dictum est ad illos. ²¹ **E**t post quam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer uocatum est nomen eius ihs quod uocatum est ab angelo prius quam in utero conciperetur.

²² **E**t post quam impleti sunt dies purgationis matris eius secundum legem moysi. tulerunt illum in hierusalem ut sisterent eum dño. ²³ sicut scriptum est in lege dñi. quia omne masculum adaperiens uuluam sc̃m dño uocabitur. ²⁴ et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege dñi. par turturum aut duos pullos columbarum. ²⁵ **E**t ecce homo erat in hierusalem cui nomen erat semion. et homo iste iustus et timoratus expectans consolationem israhel. et sp̃s sc̃s erat in eo. ²⁶ et responsum acceperat a sp̃u sc̃o. non uissurum se mortem nisi prius uideret xpm̃ dm̃. ²⁷ Et uenit in sp̃u in templum. et cum inducerent puerum ihm̃ parentes eius ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo. ²⁸ et ipse accepit eum in ulnas suas. et benedixit dñm̃ et dixit. ²⁹ **N**unc dimitte secundum seruum tuum dñe secundum uerbum tuum in pace. ³⁰ quia uiderunt oculi mei salutare tuum. ³¹ quod preparasti ante faciem omnium populorum ³² lumen ad reuelationem gentium et gloriam plebis tuae israhel. ³³ **E**t erat pater eius et mater mirantes super his que dicebantur de illo. ³⁴ et benedixit illis semeon et dixit ad mariam matrem eius. ecce hic positus est in ruinam et resurrectionem multorum in israhel. et in signum cui contradicetur. ³⁵ et tuam ipsius animam pertransibit gladius ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

³⁶ **E**t erat anna profetissa filia phanuel de tribu asser. hec pro cesserat in diebus multis. et uixerat cum uiro suo annis .VII. a uirguinitate sua. ³⁷ et hec uidua usque ad annos octogenti .III. ^{or} que non descebat de templo ieiuniis et orationibus seruiens dño nocte ac die. ³⁸ **E**t hec ipsa hora superueniens confitebatur dño. et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem israhel. ³⁹ et ut perfecterunt omnia secundum legem dñi. reuersi sunt in galileam in ciuitatem suam nazareth. ⁴⁰ **P**uer autem crescebat et implebatur sapientia. et gratia dñi erat cum illo. ⁴¹ **E**t ibant parentes eius per omnes annos hierusalem in die sollempni paschae. ⁴² **E**t cum factus fuisset annorum .XII. ascendentibus illis in hierusolimam secundum consuetudinem diei festi. ⁴³ Consummatisque

²⁵ semeon ipse²⁶ dñi m¹²⁹ secundum pri. erasit ipse³⁴ semeon corrector³⁷ discedebat corrector³⁸ israhel erasit ipse et substituit hierusalem⁴⁰ et imple.

sap. erasit et substituit et confortabatur plenus sapientia ipse

diebus cum redirent. remansit puer ihs in hierusalem et non cognouit ioseph aut mater dñi ihu. ⁴⁴ existimantes autem illum esse in comitatu uenerunt per iter diei. et requirebant eum inter cognatos et notos. ⁴⁵ et non inuenientes regressi sunt in hierusalem requirentes eum. ⁴⁶ **E**t factum est post triiduum inuenerunt illum in templo sedendem in medio doctorum audientem illos et interrogantem. ⁴⁷ **S**tupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentiam et responsiones eius ⁴⁸ et uidentes eum admirati sunt. et dixit mater eius ad illum fili quod fecisti mihi sic. ecce pater tuus et ego dolentes querebamus te. ⁴⁹ et ait ad matrem eius quid est quod querebatis me. ne sciebatis quia in his que patris mei sunt oportet me esse. ⁵⁰ et ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus est ad illos. ⁵¹ et descendit cum eis et uenit nazareth. et erat subditus illis. et mater eius seruabat omnia uerba hec in corde suo. ⁵² **E**t ihs proficiebat sapientia. et aetate et gratia apud dm et homines. ³¹ **A**nno autem quinto decimo imperii tiberii cesaris procurante pontio pilato iudeam tetrarcha autem galileae erode. pilippo autem fratre eius thetrarcha itureae et traconitidis regionis. et lisania abilinae tetrarcha. ² sub principibus sacerdotum anna et caipha factum est uerbum dñi super iohannem zachariae filium in deserto. ³ **E**t uenit in omnem regionem iordanis predicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum ⁴ sicut scriptum est in libro sermonum isaiae profetae. Uox clamantis in deserto parate uiam dñi rectas facite semitas eius. ⁵ Omnis uallis implebitur. et omnis mons et collis humiliabitur. et erunt praua in directa. et aspera in uias planas. ⁶ et uidebit omnis caro salutare dñi. ⁷ **D**icebat ergo ad turbas que exiebant ut baptistarentur ab ipso. Genimina uiperarum quis ostendet uobis fugere a futura ira. ⁸ **F**acite ergo fructus dignos poenitentiae. et ne coeperitis dicere patrem habens abraham. Dico enim uobis quoniam potest ds de lapidibus

⁴³ (cognou)it ioseph aut mater dñi ihu *erasit ipse et substituit* (cognou)erunt parentes eius

⁴⁴ per *erasum*

⁴⁸ mihi: nobis *m*²

matrem eius *erasit ipse et substituit* illos

⁸ quia *m*²

istis suscitare filius abraham⁹ iam enim securis ad radices arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. ¹⁰ **E**t interrogabant eum turbae dicentes. quid ergo faciemus. ¹¹ respondens autem dicebat illis. qui habet duas tunicas det non habenti. et qui habet escas similiter faciat. ¹² Uenerunt autem et puplicani ut baptizarentur. et dixerunt ad illum magister quid faciemus. ¹³ at ille dixit ad eos nihil amplius quam constitutum est uobis faciatis. ¹⁴ et milites dixerunt interrogauerunt autem illum et milites dicentes. magister quid faciemus. et ait illis. neminem concutitis neque calumpniam faciatis. et contenti estote stipendiis uestris. ¹⁵ existimate autem populo et cogitationibus omnibus in cordibus suis de iohanne. ne forte esset ipse xps. ¹⁶ respondit iohannis dicens ego quidem omnibus Ego quidem aqua baptizo uos. uenit autem fortior me. cuius non sum dignus soluere corrigiam calciamentorum eius. ipse uos baptizabit in spu sco et igni. ¹⁷ **C**uius uentilabrum in manu eius. et purgabit aream suam. et congregabit triticum in horreum suum. paleas autem comburet igni inextingibili. ¹⁸ multa quidem et alia exortans euangelizabat populo. ¹⁹ erodes autem tetrarcha cum corripere ab illo. De herodia de uxore fratris sui et e omnibus malis qui fecit erodes ²⁰ adiecit et hoc super omnia. et inlussit iohannem in carcere. ²¹ **F**actum est autem cum baptizaretur omnis populus. et ihu baptizato et orante apertum est celum. ²² et descendit sps scs corporali specie sicut columba in ipsum. et uox de celo facta est. tu es filius meus dilectus in te bene complacuit mihi. ²³ **E**t ipse ihs erat incipiens. quasi annorum trigenti ut putabatur filius ioseph.

qui fuit heli

qui fuit iohannae

qui fuit naum

qui fuit mathathiae

qui fuit ioseph

qui fuit esli

²⁴ qui fuit leui.²⁵ qui fuit mathathiae

qui fuit naggae

qui fuit melchi

qui fuit amos

²⁶ qui fuit maath⁸ filios *m**¹⁴ et milites dixerunt: *erasit m**
ipse scriba et substituit quid faciemus et nos*substituit* omnibus¹⁸ euangel. *m*¹magister quid faciemus *erasit*
¹⁶ ego quidem *pri.*: *erasit m** et
²³ matha corrector

qui fuit mathathiae
 qui fuit semei
 qui fuit ioseph
 qui fuit ioda
²⁷ qui fuit iohanna
 qui fuit ressa
 qui fuit zorobabel
 qui fuit salathel
 qui fuit neri
²⁸ qui fuit melchi
 qui fuit addi
 qui fuit chosam
 qui fuit helmadam
 qui fuit er
²⁹ qui fuit hiessu
 qui fuit eliezzer
 qui fuit iorim
 qui fuit mathat
 qui fuit leui
³⁰ qui fuit simeon
 qui fuit iuda
 qui fuit ioseph
 qui fuit iona
 qui fuit leliachim
³¹ qui fuit melcha
 qui fuit menna
 qui fuit mathata
 qui fuit ⁿmathani

qui fuit dauid
³² qui fuit iesse
 qui fuit obeth
 qui fuit booz
 qui fuit salmon
 qui fuit naason
³³ qui fuit aminadab
 qui fuit aram
 qui fuit esrom
 qui fuit phares
 qui fuit iudae
³⁴ qui fuit iacob
 qui fuit isaac
 qui fuit abraham
 qui fuit thare
 qui fuit nachor
³⁵ qui fuit seruch
 qui fuit ragau
 qui fuit falech
 qui fuit heber
 qui fuit sale
³⁶ qui fuit cainan
 qui fuit arfaxat
 qui fuit sem
 qui fuit noe
 qui fuit lamec
³⁷ qui fuit matusale
 qui fuit enoch

qui fuit iareth
 qui fuit malalehel
 qui fuit cainan
³⁸ qui fuit enos
 qui fuit seth
 qui fuit adaim
 qui fuit di.
⁴ ¹ Ihs autem plenus spū s̄co
 regressus est a iordane.
 et agebatur a spū in
 deserto ².xl. diebus
 et temptabatur a dia
 bulo. **E**t nihil mandu
 cauit in diebus illis.
 et consummatis illis es
 suriit. ³ **D**ixit autem illi
 diabolus si filius dī
 es dic lapidi huic
 ut panis fiat. ⁴ et re
 spondit ad illum ihs.
 scriptum est quia non in pa
 ne solo uiuet homo
 sed in omni uerbo dī. ⁵ **E**t du
 xit illum diabolus
 et ostendit illi omnia
 regna orbis terrae in
 momento temporis.
⁶ Et ait ad illum tibi dabo

²⁷ salathiel *m*¹³⁰ leliachim: l *pri. erasa*³⁶ lamech *m*¹³⁷ mathusalem *m*¹⁴ uiuit *corrector*
montem excelsum*uers.* ⁵ et ⁶ erasit et rescripsit *m*¹
terra (*sic*) *m*¹⁶ ei *m*¹⁵ zabalus *m*¹, et + in

potestatem hanc uniuersam et gloriam illorum quia mihi tradita sunt. et cui uolo do illa. ⁷ Tu ergo si adoraueris coram me erunt tua omnia. ⁸ **Et** respondens h̄s dixit illi. scriptum est dñm dñm tuum adorabis. et illi soli seruus eris. ⁹ et duxit illum in hierusalem et statuit eum super pinnam templi. et dixit illi si filius dī es mitte te hinc deorsum. ¹⁰ scriptum est enim quod angelis suis mandauit de te ut conseruent te. ¹¹ et quia in manibus suis tollent dī filius te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

¹² Respondit dñs ihs. dictum est non temptabis dñm dñm tuum.

¹³ et consummata omni temptatione diabolus recessit ab illo usque ad tempus. ¹⁴ **Et** regressus est ihs in uirtute sp̄s in galileam. et fama exiit in uniuersam regionem de illo. ¹⁵ et ipse docebat in sinagogis eorum. et magnificabatur ab hominibus. ¹⁶ **Et** uenit nazareth ubi erat nutritus. et intrauit secundum consuetudinem suam die sabbati in sinagogam. **Et** surrexit legere. ¹⁷ et traditus est illi liber profetae issaiae. et ut reuoluit librum inuenit locum ubi scriptum erat. ¹⁸ sp̄s dñi super me propter quod unxit me euangelizare pauperibus. misit me ¹⁹ predicare captiuis redemptionem. et cecis uisum dimittere. contractos in remissionem. predicare annum dñi acceptum. et diem retributionis. ²⁰ et cum plicuisset librum reddidit ministro et sedit. **Et** omnium in sinagoga oculi erant intuentes in eum. ²¹ **C**oepit autem dicere ad illos quia hodie impleta est hec scriptura in auribus uestris. ²² et omnes testimonium illi dabant. et mirabantur in uerbis gratiae que procedebant de ore ipsius. et dicebant. nonne hic est filius ioseph. ²³ **E**t ait illis utique dicitis mihi hanc similitudinem. medice cura te ipsum. quanta au diuimus facta in capharnaum fac hic et in patria dauid. ²⁴ **A**it autem. amen dico uobis quia nemo profeta acceptus est in patria dauid. ²⁵ **I**n ueritate dico uobis multae uiduae erant in diebus heliae in israhel. quando clausum est celum annis tribus et mensibus .vi. cum facta esset fames magna in omni terra. ²⁶ ad nullam

⁸ seruiēs m¹²³ dauid: tua m²¹¹ dī filius erat ipse²⁴ dauid: sua m²¹² et respondens ihs ait illi ipse se corrigens

illarum misus est helias nisi in serephta sidoniae ad mulierem uiduam

²⁷ et multi leprosi erant in israhel. sub helesseo profeta. et nemo eorum mundatus et repleti est nisi neman sirus ²⁸ et repleti sunt omnes in sinagoga ira hec audientes. ²⁹ et resurrexerunt et eiecierunt illum extra ciuitatem. et duxerunt illum usque ad supercilium montis supra quem ciuitas illorum erat edificata ut precipitarent illum. ³⁰ ipse autem transiens per medium illorum ibat.

³¹ **E**t descendit in capharnaum ciuitatem galileae. ibique docebat sabbatis. ³² **E**t stupebant in doctrina sc̃i sp̃s quia in potestate erat uerbum dñi ih̃u. ³³ **E**t in sinagoga erat homo habens demonium inmundum. Et exclamauit uoce magna ³⁴ dicens. sine quid nobis et tibi ih̃u nazarene. uenisti perdere nos. scio te quia sis sc̃s dī. ³⁵ et increpauit illiŷ ih̃s. dicens. obmutesce exi et exi ab illo. et cum proiecisset illum demonium in medium exiit ab illo. nihilque illum nocuit. ³⁶ **E**t factus est pavor in omnibus. et colloquebantur ad inuicem. dicentes. quod est hoc uerbum quia in potestate et uirtute imperatur immundis spiritibus et exeunt. ³⁷ Et deuulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. ³⁸ **S**urgens autem de sinagoga in troiuit in domum simoñis. socrus autem simonis tenebatur magnis febribus. et rogauerunt illum pro ea. ³⁹ et stans super illam imperauit feбри. et demisit illam. et continuo surgens ministrabat illis. ⁴⁰ Cum sol autem occidisset omnes qui habebant infirmos uariis languoribus ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens curauit eos. ⁴¹ **E**xiebant autem demonia a multis clamantia et dicentia. quia tu es filius dī. et increpans non sinebat ea loqui quia sciebant esse xp̃m. ⁴² **F**acta autem die egressus ibat in desertum locum. **E**t turbae requirebant eum. et uenerunt usque ad ipsum. et detinebant illum. ne descenderet ab eis. ⁴³ quibus dixit ille. quia aliis et aliis ciuitatibus oportet me euangelizare regnum dī. quia ideo misus sum. ⁴⁴ et erat predicans in sinagogis galileae. ⁵ ¹ **F**actum est autem

²⁷ et repleti *pri.* : *erasit ipse*

ih̃u : *erasit ipse et substituit sermo illius*

corrector

³² sc̃i sp̃s *erasit et substituit eius ipse*

³⁵ exi *pri.* *erasit ipse*

⁴³ aliis *pri.* *erasit ipse*

uerbum dñi

³⁶ imperat

cum turbae irruerent in eum ut audirent uerbum dñi. et ipse stabat
 secus stagnum genezareth. ² et uidit duas naues stantes
 secus stagnum. **P**iscatores autem descenderant et leuabant
 retia. ³ **A**scendens autem in unam nauim que erat simonis. rogauit
 eum a terra reducere pussillum. et sedens docebat de nauicula
 turbas. ⁴ **U**t cessauit autem loqui dixit ad simonem. duc in altum et la
 xate retia uestra in capturam. **E**t respondens simon dixit illi. Pre
 ceptor per totam noctem laborantes nihil coepimus. in uerbo autem tuo
 laxabo rete. ⁶ **E**t cum fecissent concluserunt multitudinem pisci
 um copiosam. Rumpebatur autem rete eorum ⁷ et annuerunt sociis qui
 erant in alia naui ut uenirent et adiuuarent eos. et uenerunt
 et impleuerunt ambas nauiculas ita ut mergerentur pene. ⁸ quod cum
 uideret simon petrus procedit ad genua iħu. dicens. exi a me
 quia peccator sum homo dñe. ⁹ Stupor enim circumdederat eum. et omnes qui cum
 illo erant in capturam piscium quam coeperant. ¹⁰ **S**imiliter autem et acobum
 et iohannem filios zebedei qui erant socii simonis. **E**t ait ad
 simonem iħs. noli timere. ex hoc iam eris homines capiens. ¹¹ et sub
 ductis ad terram nauibus relictis omnibus secuti sunt eum. [ens iħm
¹² **E**t factum est cum esset in una ciuitatum et ecce uir plenus lepra et uid
 et procedens in faciem rogauit eum. dicens. dñe si uis potes me
 mundare. ¹³ et extendens manum tetigit illum. dicens. uolo
 mundare. et confestim lepra descessit ab illo. ¹⁴ et ipse precepit
 illi ut nemini diceret. sed uade ostende te sacerdoti. et offer pro
 emundatione tua sicut precepit moyses in testimonium illis. ¹⁵ **P**eram
 bulabat autem sermo magis de illo. et conueniebant turbae multae
 ut audirent et curarentur ab infirmitatibus suis. ¹⁶ ipse autem se
 debat in deserto et orabat. ¹⁷ **E**t factum est in una dierum. et ipse
 sedebat docens. et erant farisei sedentes et legis doctores

³ ut de terra reduceret *m*²annuntiauerunt *m*²procidit *m*²ceperant *m*¹> homo peccator sum *m*²¹⁰ iacobum *m*¹⁵ cepimus *m*¹⁷ > pene mergerentur *m*²¹¹ cum: + hoc *m*²⁹ circumdederit (*sic*) *m*¹¹⁶ deserto: s ex r conuersa

annuerunt:

⁸ uel uidisset *m*²captura *m*²

qui uenerant ex omni castello galileae et iudae et hierusalem.
 et uirtus erat dñi ad sanandum eos. ¹⁸ **E**t ecce uiri portan
 tes in lecto hominem qui erat paraliticus. et querebant eum infer
 re et ponere ante eum. ¹⁹ et non inuenientes qua parte eum inferrent
 pre turba ascenderunt supra tectum. et per tegulas submisserunt
 illum cum lecto in medium ante ihm. ²⁰ Quorum fidem ut uidit dixit. homo re
 mittuntur tibi peccata tua. ²¹ **E**t coeperunt cogitare scribae
 et farisei. dicentes. quis est hic qui loquitur blasfemias. quis potest est
 dimittere peccata nisi solus ds. ²² Ut cognouit autem ihs cogitatio
 nes eorum. respondens dixit ad illos. quid cogitatis in cordibus uestris.
²³ quid facilius est dicere dimittuntur tibi peccata tua an dicere sur
 ge et ambula. ²⁴ Ut autem sciatis quia filius hominis potestatem habet in ter
 ra dimittere peccata. ait paralitico tibi dico. surge
 tolle lectum tuum et uade in domum tuam. ²⁵ et confestim surgens
 coram illis tulit in quo iacebat. et abiit in domum suam magni
 ficans dñm. ²⁶ Et stupor apprehendit omnes. et magnifica
 bant dm. Et repleti sunt timore. dicentes. quia uidimus mirabi
 lia hodie. ²⁷ **E**t post hec exiit et uidit puplicanum nomine leui seden
 tem ad telonium. et ait illi sequere me. ²⁸ et relictis omnibus sur
 gens secutus est eum. ²⁹ **E**t fecit ei conuiuium magnum leui in domu sua.
 et erat turba multa puplicanorum et aliorum qui cum illis erant
 discumbentes. ³⁰ **E**t murmurabant farisei et scribae eorum. dicentes.
 ad discipulos eius. Quare cum puplicanis et peccatoribus man
 ducat magister uester is et bibitis. ³¹ **E**t respondens ihs dixit ad illos. non egent
 qui sani sunt medico. sed qui male habent. ³² non ueni uocare iustos
 sed peccatores in poenitentiam. ³³ **A**t illi dixerunt ad eum. quare
 discipuli iohannis ieiunant frequenter. et obsecrationes faciunt.
Similiter et fariseorum. tui autem edunt et bibunt. ³⁴ quibus ipse ait.

¹⁸ qui : que (*sic*) *m*¹²⁵ in quo iacebat : .i. lectum *m*²

nunquid potestis filios sponsi dum cum illis est sponsus facere
ieiunare. ³⁵ uenient autem dies cum ablati fuerint ab illis sponsus.
tunc ieiunabunt in illis diebus. ³⁶ **D**icebat autem similitudinem ad
illos. quia nemo commissuram a uestimento nouo immittit in ue
stimentum uetus. **A**lioquin et nouum rumpit. et ueteri non conuenit commis
sura a nouo. ³⁷ Et nemo mittit uinum nouum in utres ueteres.
alioquin rumpet uinum nouum utres. et ipsum effundetur. et utres
peribunt. ³⁸ sed uinum nouum in utres nouos mittendum est. et utraque con
seruabuntur. ³⁹ et nemo bibens uetus statim uult nouum. dicit
enim uetus melius est. ⁶¹ **F**actum est autem in sabbato secundo primo cum transiret ihs
per sata essuriit et discipuli eius et uellebant discipuli eius spicas et manducabant
confricantes manibus. ² Quidam autem fariseorum dicebant illis. quid
faciatis quod non licet in sabbatis. ³ **E**t respondens ihs ad eos dixit.
Nec hoc legisit quod fecit dauid cum essuriret ipse et qui cum eo erant
⁴ quomodo intrauit in domum di. et panes propositionis sumpsit et
dedit his manducauit. et dedit his qui cum ipso erant quos non licet man
ducare nisi tantum sacerdotibus. ⁵ et dicebat illis quia dñs est et filius
hominis etiam sabbati. ⁶ **F**actum est autem et in alio sabbato ut intraret
in sinagogam et doceret. et erat ibi homo. et manus eius dextera erat
arida. ⁷ Obseruabant autem scribae et farisei si sabbato
curaret. ut inuenirent accusare illum. ⁸ ipse uero sciebat
cogitationes eorum. et ait homini qui habebat manum aridam
surge et sta in medium. et surgens stetit. ⁹ et ait ad illos ihs.
interrogabo uos si licet sabbato bene facere an male. animam
saluam facere an perdere. ¹⁰ et circumspectis omnibus dixit homini. exten
de manum tuam. et extendit. et restituta est manus eius. ¹¹ ipsi
autem repleti sunt insipientia. et colloquebantur ad inuicem. quidnam
facerent de ihs. ¹² **F**actum est autem in illis diebus exiit in montem orare.

³⁴ fili *m*¹³⁶ uestistimentum (*sic*) *m*¹¹ essuriit et d. eius et: *erasit ipse*⁴ quoniam *m*¹
*improbanit m*¹dedit his . . . licet: *erasit et inseruit* manducauit et *ipse*⁵ et *alt.*

et erat pernoctans in oratione dī. ¹³ Et cum dies factus esset uocauit discipulos et elegit .xii. ex ipsis quos et apostolos nominauit ¹⁴ simonem quem cognominauit petrum. et andream fratrem eius. et iacobum et iohannem. pilippum et bartholomeum. ¹⁵ matheum et thomam. iacobum alfei et simonem qui uocatur zelotis. ¹⁶ iudam iacobi et iudam scariot qui fuit proditor. ¹⁷ **E**t descendens cum illis stetit in loco campestri. et turba discipulorum eius et multitudo plebis copiosa plebis ab omni iudea et hierusalem et maritima et aliis ciuitatibus. ¹⁸ qui uenerant ut audirent eum et sanarentur a langoribus suis. et qui uixabantur a spiritibus immundis curabantur. ¹⁹ et omnis turba querebat eum tan gere quia uirtus de illo exiebat. et sanabat omnes. ²⁰ **E**t ipse ele uatis oculis in discipulos suos dicebat. **Beati** pauperes quia spū quia uestrum est regnum dī. ²¹ **Beati** qui nunc essuritis quia saturabimini. **Beati** qui nunc fletis quia ridebitis. ²² **Beati** cum uos oderint homines et cum separauerint uos et exprobrauerint et iecerint nomen uestrum tanquam malum propter filium hominis. ²³ **G**audete in illa die et exultate. ecce est enim merces uestra multa in celo. secundum hec enim faciebant profetis patres eorum. ²⁴ **U**erum tamen uae uobis diuitibus quia habebitis consolatio nem uestram. ²⁵ **U**ae uobis qui saturati estis quia essurietis. **U**ae uobis qui ri detis nunc quia lugebitis et flebitis. ²⁶ **U**ae uobis cum benedixerint homines omnes ho mines secundum hec faciebant pseodoprofetis patres eorum. ²⁷ Sed dico uobis qui auditis dilegite inimicos uestros et bene facite his qui odierunt uos. ²⁸ benefacite maledicentibus uobis. Orate pro columpniantibus uos. ²⁹ **E**t ei qui te percutit in maxillam prebe et alteram. et ab eo qui au feret tibi uestimentum etiam tunicam noli prohibere. ³⁰ Omni petenti te tribue et qui aufert que tua sunt ne repetas. ³¹ et prout uultis ut faciant uobis homines et uos facite illis similiter. ³² **E**t si dilegitis eos qui uos diligunt que uobis est gratia. nam et peccatores diligentes se

¹³ discipulos: + suos *m*¹
maritima *m*¹

¹⁶ scarioth *m*¹
tiri et sidonis *ipse*

¹⁷ plebis *pri. erasit ipse*
²⁰ quia *pri. erasit ipse*

²⁴ consolationem *m*¹

²⁶ homines *pri. erasit ipse*

³⁰ Omni: + autem *m*¹

diligunt. ³³ Et si bene feceritis his qui uobis bene faciunt que uobis gratia est. si quidem et peccatores hoc faciunt. ³⁴ et si motuum dederitis his a quibus speratis accipere que uobis gratia nam et peccatores peccatoribus foenerantur ut recipiant aequalia. ³⁵ Uerum tamen diligite inimicos uestros. et bene facite et motuum date nihil sperantes. et erit merces uestra multa. et eritis filii dī altissimi. quia ipse benignus est super ingratos et malos. ³⁶ estote ergo super ingratos benigni et misericordies sicut et pater uester misericors est.

³⁷ **N**olite iudicare fratres uestros et non iudicabimini. nolite condemnare et non dempnabimini. Dimittite et dimittemini. ³⁸ date et dabitur uobis. mensuram bonam et confertam et coagitatam et superaffluentem dabunt in sinum uestrum. eam quippe mensura qua mensi fueritis remittetur uobis. ³⁹ Dicebat autem illis et similitudinem. Nunquid cecus cecum potest ducere nonne ambo in foueam cadent. ⁴⁰ **N**on est discipulus super magistrum. perfectus autem omnis erit si sit sicut magister eius.

⁴¹ **Q**uid autem uides fistucam in oculo fratris tui. trabem autem que in oculo tuo est non consideras. ⁴² aut quomodo potes dicere fratri tuo frater sine eiiciam fistucam de oculo tuo. ipse in oculo tuo trabem non uidens. Hýpochrita eiice primum trabem de oculo tuo. et tunc perspicies ut educaas fistucam de oculo fratris tui. ⁴³ **N**on est enim arbor bona que facit fructus malos. neque arbor mala faciens fructum bonum. ⁴⁴ Unaqueque arbor de fructu suo cognoscitur. **N**eque enim de spinis colligunt ficus. neque de rubo uindimiant uubam. ⁴⁵ **B**onus homo de bono thesauro cordis sui profert bona. et malus ho de malo thesauro profert malum. **E**x abundantia enim cordis os loquitur. ⁴⁶ **Q**uid autem uocatis me dñe dñe. et non facitis que dico. ,

⁴⁷ **O**mnis qui uenit ad me et audit sermones meos et facit eos ostendam uobis cui similis sit. ⁴⁸ **S**imilis est homini aedificanti domum qui fodit in altum et possuit fundamenta super petram.

³⁵ dī *erasit ipse*
erasit ipse

³⁶ super ingra. benigni et *erasit ipse*
³⁸ superefflu. *m*¹ eam : m *erasa*

³⁷ fratres uestros
⁴⁷ uobis cui : uobiscum (*sic*) *m*¹

INundatione autem facta illisit flumen domui illi. et non potuit eam mouere. fundamenta enim erat super petram. ⁴⁹ Qui autem audiuit et non fecit similis est homini aedificanti domum suam super terram sine fundamento. in quam illisus est fluuius. et concidit continuo. et facta est ruina domus illius magna. ⁷ ¹ **C**um autem implesset omnia uerba sua in aures plebis intrauit in cafarnauum. ² **C**enturionis autem cuiusdam seruus male habens erat moriturus. qui illi erat pretiosus. ³ Et cum audisset de iħu misit ad eum seniores iudaeorum rogans eum ut ueniret et saluaret seruum eius. ⁴ At illi cum uenissent ad iħm rogabant eum dicentes sollicite. dicentes ei quia dignus est. ut hoc illi prestes. ⁵ **D**iligit enim gentem nostram et sinagogam ipse aedificauit nobis. ⁶ iħs autem ibat cum illis. et cum iam non longe esset misit a domo misit ad eum centurio per litteras. dicentes. dñe. noli uexari. non enim dignus sum ut sub tectum meum intres. ⁷ Propter quod et me ipsum non arbitratus sum dignum ut uenirem ad te. sed dic uerbo et sanabitur puer meus. ⁸ **N**am et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites. et dico huic uade. et uadit. et alii ueni. et uenit. et seruo meo fac hoc. et facit. ⁹ **E**t Quo audito iħs miratus et conuersus sequentibus se turbis dixit. Amen dico uobis. nec in israhel tantam fidem inueni. ¹⁰ **E**t reuersi qui misi fuerant domum inuenerunt seruum qui languebat sanum.

¹¹ **E**t factum est deinceps ibat in ciuitatem que uocatur naim. et ibant cum illo discipuli eius et turba copiosa. ¹² **C**um autem appropinquaret portae ciuitatis et ecce defunctus efferebatur. filius unicus matris suae. et hec uidua erat. et turba ciuitatis multa cum illa. ¹³ Quam cum uidisset dñs iħs misericordia motus super eam dixit illi. noli flere. ¹⁴ et accessit et tetigit loculum. hi autem qui portabant steterunt. et ait. adoliscens tibi dico surge. ¹⁵ **E**t resedit qui erat mortuus. et cepit loqui. et dedit illum matri suae.

⁴⁸ inlisum est *m*¹fundata *corrector*⁴ dicentes *pri. erasit ipse*⁶ misit*pri. erasit ipse* per litteras: amicos *ipse*⁹ Et erasit *ipse*¹³ iħs erasit *ipse*¹⁵ matris (*sic*) *m*¹

¹⁶ accepit autem omnis timor. et magnificabant dñm. dicentes.

quia profeta magnus surrexit in israhel. et quia dñs dñs uissitauit plebem suam. ¹⁷ **E**t exiit hic sermo in uniuersam iudeam de eo. et omnem circa regionem. ¹⁸ **E**t nuntiauerunt iohanni discipuli eius de omnibus his ¹⁹ et conuocauit duos de discipulis suis iohannes et misit ad dñm dicens.

tu es qui uenturus es an alium exspectamus. ²⁰ **C**um autem uenissent ad eum uiri dixerunt. iohannes babtista misit nos ad te dicens. tu

es qui uenturus es an alium exspectamus. ²¹ **I**n ipsa autem hora curauit multos a langoribus et plagis et spiritibus malis. et cecis multis donauit uisum. ²² **E**t respondens dixit illis. exeuntes nuntiate

iohanni que uidistis et audistis. quia ceci uident. claudi ambulant. leprosi mundantur. sordi audiunt. mortui resurgunt. pau-

peres euangelizantur. ²³ **E**t beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me. ²⁴ et cum descensissent nuntii iohannis coepit dicere de iohanne dñs ihs. qui existis in desertum uidere harundinem uento moueri. ²⁵ sed

quid existis uidere hominem mollibus uestimentis indutum. ecce qui in ueste pretiosa sunt et deliciis in domibus regum sunt. ²⁶ sed quid existis uidere. profetam. utique dico uobis et plus quam profeta. ²⁷ **H**ic est de quo scriptum est. ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui pre-

parabit uiam tuam ante te. ²⁸ **D**ico enim uobis maior inter natos mulierum profeta iohanne babtista nemo est. qui autem minor est in regno dñi maior est in illo. ²⁹ **E**t omnis populus audiens et puplicanus iustificauerunt dñm babtistati babtismo iohannis. ³⁰ farisei autem et legisperiti consilium dñi spreuerunt in semetipsos non babtizati ab eo.

³¹ **C**ui ergo similes dicam homines generationis huius. et cui sunt similes. ³² similes sunt pueris sedentibus in foro. et loquentibus ad inuicem. et dicentibus. cantauimus uobis tibiis et non saltastis. lamentauimus uobis et non plorastis. ³³ **U**enit enim iohannes baptiza neque manducans

¹⁶ in nobis *ipse* dñs *ipse*

²¹ uisum: s *pri. erasa*

²² surdi *m*² euangel. *m*²

²⁴ discess. *corrector*

dñs ihs: ad turbas *m*¹

quid *m*¹

²⁸ profetam *m*¹

²⁶ dñi: celorum *m*²

in illo: in *erasum*

²⁹ puplicani *corrector*

panem neque bibens uinum. et dicitis demonium habet. ³⁴ uenit filius hominis manducans et bibens. et dicitis ecce homo deuorator et bibens uinum amicus puplicanorum et peccatorum. ³⁵ et iustificata est sapientia dī omnibus filiis eius. ³⁶ Rogabat autem eum quidam ex fariseis ut manducaret cum illo. et ingressus in domum farisei discubuit. ³⁷ et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix ut cognouit quod accubuit in domu farisei. attulit albastrum ungenti. ³⁸ et stans retro secus pedes eius lacrimis coepit rigare pedes eius. et capillis capitis sui eos tergebat et osculabatur pedes eius et ungento ungebat. ³⁹ **U**idens autem fariseus qui uocauerat eum ait intra se. dicens. hic si esset profeta sciret utique que et qualis est mulier que tangit eum. quia peccatrix est. ⁴⁰ **E**t respondens ihs dixit ad illum. simon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. magister dic. ⁴¹ duo debitores erant cuidam foeneratorem unus debebat denarios quingentos. et alius .L. ⁴² non habentibus illis unde redderent utrisque donauit utrisque. Quis ergo eum plus dilegit. ⁴³ Respondens simon dixit estimo quia is cui plus donauit. At ille dixit. recte iudicasti. ⁴⁴ et conuersus ad mulierem dixit simoni. uides hanc mulierem. intraui in domum tuam aquam pedibus meis non dedisti. Hec autem lacrimis rigauit pedes meos et capillis suis tersit. ⁴⁵ Osculum mihi non dedistis. hec autem ex quo intraui non cessauit osculari pedes meos. ⁴⁶ **O**leo caput meum non unxisti. Hec autem ungento unxit pedes meos. ⁴⁷ Propter quod dico tibi remittantur illi peccata multa. quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus diligit. ⁴⁸ **D**ixit autem ad illam remittuntur tibi peccata. ⁴⁹ et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra se quis est hic qui etiam peccata dimittit. ⁵⁰ **D**ixit autem dñs ihs ad mulierem fides tua te saluum fecit. uade in pace. ⁸¹ **E**t factum est deinceps et ipse iter faciebat per ciuitatem et castellum predicans et euangeli

³⁵ dī omnibus : *erasit et substituit* ab omnibus *m*¹ ³⁷ uel accubisset *m*¹
³⁸ eos *erasum* ³⁹ uel fuisset *m*¹ ⁴¹ foeneratori *corrector* ⁴² utrisque
pri. erasit ipse ⁴⁴ diligit *corrector* ⁴⁵ meus : *erasum* ⁴⁵ dedistis : *s erasa*
⁴⁷ remittuntur *m*¹ ⁵⁰ dñs ihs *erasit ipse* saluum ita *MS. cum b nostro Ueronensi*

stans regnum di. et exierunt .XII. cum illo ² et mulieres aliquae
 que erant curatae a spiritibus malignis et infirmitatibus.
 maria que uocatur magdalena de qua .VII. demonia exierant.
 et iohanna uxor cuza procuratoris herodis. susanna.
 et aliae multae que ministrabant eis de facultatibus suis.

⁴ **C**um autem turba plurima conuenirent et de ciuitatibus properarent
 ad eum dixit per similitudinem. ⁵ Exiit qui seminat seminare semen
 suum. et dum seminat aliud cecidit secus uiam. et conculcatum
 est. et uolucres celi comederunt illud. ⁶ Et aliud cecidit supra
 petram. et natum aruit. quia non habebat humorem. ⁷ et aliud
 cecidit supra spinas. et simul exortae spinae suffocauerunt
 illud. ⁸ et aliud cecidit in terram bonam et fecit fructum centu
 plum. **H**ec dicens clamabat qui habet aures audiendi audiat.

⁹ **I**nterrogabant autem eum discipuli eius. que esset hec parabula.

¹⁰ Quibus ipse dixit. dñs dedit uobis datum est nosse misterium regni sui.

Ceteris autem loquor in parabolis ut uidentes non uideant et audientes
 non intelligant. ¹¹ **E**st autem hec parabula. semen uerbum di. ¹² qui autem
 secus uiam sunt. qui audiunt. deinde uenit diabolus. et tulit uerbum
 de corde eorum. ne credentes salui fiant. ¹³ nam qui supra petram.
 qui cum audierint cum gaudio accipiunt uerbum. et hi radices non
 habent. qui ad tempus credunt et in tempore tribulationis recedunt.

¹⁴ Quod autem in spinis cecidit hi sunt qui audiunt et a sollicitudinibus
 et diuitiis et uoluntatibus uitae euntes suffocantur et non referunt
 fructum. ¹⁵ Quod autem in terram bonam hi sunt qui in corde bono et optimo
 audientes retinent uerbum. et fructum afferunt in patientiam.

¹⁶ nemo autem lucernam accendens operit eam uase aut subtus
 lectum ponit sed supra candelabrum ponit ut intrantes ui
 deant lumen. ¹⁷ **N**ihil enim est occultum quod non manifestetur nec

⁶ qui *pri.* : quae *m*¹

⁷ supra : inter *ipse*

⁸ bonam et : + exortum *m*¹

¹² dñs dedit : *erasit ipse scriba et in rasura scripsit* uobis

loquor *erasit ipse*

¹⁵ patientia *corrector*

¹⁶ Nemo *m*¹

¹⁷ Non *ipse*

absconsum quod absconditum quod non reueletur et in palam ueniat. ¹⁸ Uidete uerbum dī quomodo audistis. qui enim habet dabitur ei. et quicumque non habet etiam quod putat se habere auferetur ab eo. ¹⁹ Uenerunt autem ad illum fratres et mater eius. et non potuerunt adire ad eum pre turba. ²⁰ et nuntiatum est illi mater tua et fratres tui stant foris uolentes te uidere. ²¹ Qui respondens dixit ad eos. mater mea et fratres mei hi sunt qui uerbum dī audiunt et faciunt. ²² Factum est autem in una dierum et ipse ascendit in nauiculam et discipuli eius. et ait ad illos transfretemus trans stagnum. et ascenderunt. ²³ nauigantibus autem illis obdormiuit. et descendit procella in stagnum uenti in stagnum. et completur fluctibus nauicula. et periclitabantur. ²⁴ Accedentes autem suscitauerunt eum. dicentes. preceptor perimus. **A**t ille surgens increpauit uentum et tempestate aquae et cessauit et facta est tranquillitas. ²⁵ Dixit autem illis. ubi est fides uestra. Qui timentes mirati sunt. dicentes. ad inuicem. Quis putas hic est. quia et uentis imperat et mari. et oboediunt ei. ²⁶ Enauigauerunt autem ad regionem gerassenorum. que est contra galileam. ²⁷ et cum egressus esset ad terram occurrit ei uir quidam qui habebat demonium iam temporibus multis. et uestimento non induebatur. nec manebat in domo. sed in monementis. ²⁸ is ut uidit ihm pro cedit ante eum illum. et exclamans uoce magna dixit. quid mihi et tibi est ihu filii dī altissimi. **O**bsecro te ne me torques. ²⁹ **P**recipiebat enim spui immundo ut exieret ab homine. multis enim temporibus arripiebat eum. et uinciebatur enim catenis et compedibus custoditus. et ruptis uinculis agebatur a demonio in deserta. ³⁰ **I**Nterrogauit autem illum ihs. dicens. quod tibi nomen est. At ille dixit. legio. quia intrauerunt demonia multa in eum. ³¹ et rogabant illum ne imperaret illis ut in abisum irent.

¹⁷ (abscon)sum quod : *erasit et substituit* (abscon)ditum quod *ipse* q. audistis : ergo quomodo audistis *substituit ipse*

²³ in stagnum *pri.* : *erasit ipse scriba et substituit* uenti

²⁹ immundo *m*¹ enim : *erasit ipse*

¹⁸ uerbum dī

¹⁹ > mater et fratres *ipse*

²⁴ trancellitas (*sic*) magna *m*¹

³²**E**rat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte. et rogabant eum ut permitteret eos in illos ingredi. et permisit illos. ³³**E**xierunt ergo demonia ab homine. et intrauerunt in porcos. et impitu abiit grex per preceps in stagnum. et suffocatus est.

³⁴Quod ut uiderunt factum qui pascebant fugerunt. et nuntiauerunt in ciuitatem et in uillas. ³⁵**E**xierunt autem uidere quod factum est. et uenerunt ad iħm. et inuenerunt hominem uestitum sedentem a quo demonia exierunt uestitum ac sana mente ad pedes dñi iħu et timuerunt. ³⁶nuntiauerunt autem illis et qui uiderant quomodo factus esset sanus a legione. ³⁷et rogauerunt illum omnis multitudo regionis gerase norum ut descenderet ab ipsis. quia timore magno tenebant. ³⁸**I**Pse autem ascendens nauem reuersus est. et rogabat eum uir a quo demonia exierant ut cum illo esset. Dimisit autem eum. dicens. ³⁹redi in domum tuam. et narra quanta tibi fecit dñs. et abiit per uniuersam ciuitatem predicans. quanta illi fecisset iħs. ⁴⁰**F**actum est autem cum redisset iħs excepit illum turba. erant enim omnes expectantes eum. ⁴¹**E**t ecce uenit uir cui nomen erat iarus. et ipse princeps sinagogae erat. et cecidit ad pedes iħu rogans eum ut intraret in domum eius.

⁴²quia filia unica erat illi fere annorum .xii. et hec moriebatur.

Et contigit cum iret a turba comprimebatur. ⁴³et mulier quidam erat in fluxu sanguinis ab annis .xii. que in medicos erogauerat omnem substantiam suam. nec ab ullo potuit curari. ⁴⁴ac cessit retro et tetigit fimbriam uestimenti eius. et confestim stetit fluxus sanguinis eius. ⁴⁵et ait iħs. Quis est qui me tetigit.

Negantibus autem omnibus dixit petrus. et qui cum illo erant preceptor turbae te compremunt et affigunt et dicis quis me tetigit.

⁴⁶et dixit iħs tetigit me aliquis. nam ego noui uirtutem de me

³⁵ uestitum *pri. erasit ipse*

dñi iħu *erasit et substituit eius ipse*

exisse. ⁴⁷ **U**idens autem mulier quia non latuit tremens uenit et procedit ante pedes illius. et ob quam causam tetigerit eum indicauit coram omni populo. et quemadmodum confestim sanata sit. ⁴⁸ at ipse dixit illi. filia fides tua te saluam fecit. uade in pace. ⁴⁹ et adhuc eo loquente uenit quidam ad principem sinagogae. dicens ei. quia mortua est filia tua noli uexare illum.

⁵⁰ **I**ñs autem audito hoc uerbo respondit patri puellae. noli timere. crede tantum. et salua erit. ⁵¹ **E**t cum uenisset domum non permisit intrare secum quemquam nisi petrum et iacobum et iohannem et patrem et matrem puellae. ⁵² Flebant autem omnes et plangebant illam. At ille dixit. nolite flere. non est mortua. sed dormit.

⁵³ et diridebant eum. dicens. quia mortua esset. ⁵⁴ **I**pse autem tenens manum eius clamauit. dicens. puella surge. ⁵⁵ et reuersus est sps eius. et surrexit continuo. et iussit cibum dari illi manducare.

⁵⁶ et stupuerunt parentes quibus precepit ne alicui dicerent quod factum erat. ⁹ ¹ **C**onuocatis autem .xii. apostolis dedit illis uir tutem et potestatem super omnia demonia et ut langores curarent. ² et misit illos predicare regnum dñi et sanare infirmos.

³ **E**t ait ad illos nihil tuleritis in uia neque uirgam neque peram neque panem neque pecuniam neque duas tunicas habebati. ⁴ et in quamcumque domum intraueritis ibi manete et inde ne exatis. ⁵ **E**t quicumque non receperint uos exeuntes de ciuitate illa etiam puluerem pedum uestrorum excutite in testimonium super illos.

⁶ **E**gressi autem circumibant per castella euangelizantes et curantes ubique. ⁷ **A**udiuit autem erodes tetrarcha omnia que fiebant ab eo. et haesitabat eo quod diceretur ⁸ a quibusdam quia iohannes surrexit a mortuis. **A** quibusdam uero quia helias apparuit. Ab aliis autem quia profeta unus de antiquis surrexit. ⁹ **E**t ait

erodes iohannem ego decollaui. quis autem est iste de quo au-
dio ego talia. et querebat uidere eum. ¹⁰ **Et** reuersi apostoli
narrauerunt illi quecumque fecerunt. **Et** assumptis illis se-
cessit seorsum in locum desertum qui est bethzaida. ¹¹ quod cum cogno-
uisset turbae secutae sunt eum. **Et** excepit illos et loquebatur
illis de regno di. et eos qui cura indigebant sanabant.

¹² **D**ies autem coeperat declinare. et accedentes .XII. dixerunt
illi. dimitte turbas ut euntes in castella uillasque que
circa sunt diuertant et inueniant escas quia hic in loco de-
serto sumus. ¹³ **A**it autem ad illos uos date illis mandu-
care. At illi dixerunt non sunt nobis plus quam .v. panes et duo
piscis. nisi forte nos eamus et eamus in omnem hanc turbam
escas. ¹⁴ **E**rant enim uiri fere .v. milia. **A**it autem ad disci-
pulos suos facite illos discumbere pro conuiuia quinquagenos
¹⁵ et ita fecerunt et discumbere fecerunt omnes. ¹⁶ **A**ceptis autem .v. pa-
nibus et duobus piscibus respexit in celum et benedixit illis et fre-
git et dedit discipulis suis. ut ponerent ante turbas. ¹⁷ et man-
ducauerunt omnes et saturati. **Et** sublatum est quod superfuit illis
fragmentorum cofini .XII. ¹⁸ **E**t factum est cum solus esset orans et cum
illo discipuli interrogauit eos. dicens. quem me dicunt esse
turbae. ¹⁹ At illi responderunt atque dixerunt. iohannem bab-
tizam. alii autem heliam. alii autem quia profeta unus de prioribus sur-
rexit. ²⁰ Dixit autem illis uos quem me esse dicitis. Respondens simon
petrus dixit. xpm di. ²¹ At ipse increpans eos precepit ne
cui dicerent hoc. ²² dicens. quia oportet filium hominis multa pati
et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et scribis
et occidi et tertia die resurgere. ²³ **D**icebat autem ad omnes. si quis uult
post me uenire abneget se ipsum et tollat crucem suam quotidie

¹¹ sanabant : n *alt. erasa**(Unum folium periit)*
²¹ ne : *primo fuit me*

- ⁶ Ait ad illum dñs ihs nemo mittens manum suam super atrum et aspiciens retro aptus est regno di. ¹⁰ ¹ **P**ost hec autem designauit dñs et alios .LXX. duos. et misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem et locum quo erat ipse uenturus. ² et dicebat illis. **M**essis quidem multa. operari autem pauci. rogare ergo dñm mesis ut mittat operarios in messem suam.
- ³ **I**te ecce ego mitto uos sicut agnos inter lupos. ⁴ **N**olite portare sacculum neque peram neque calciamenta. et neminem per uiam salutaueritis. ⁵ **I**N quamcumque domum intraueritis primum dicite pax huic domui. ⁶ et si ibi fuerit filius pacis requiescet super illam pax uestra. sin autem ad uos reuertetur. ⁷ **I**N eadem autem domo manente edentes et bibentes que apud illos sunt. dignus enim est operarius mercede sua. nolite transire de domo in domum. ⁸ **E**t in quamcumque ciuitatem intraueritis et susceperint uos manducate que apponantur uobis. ⁹ et curate infirmos que in illa sunt. et dicite illis appropinquauit in uos regnum di. ¹⁰ **I**N quamcumque ciuitatem intraueritis et non receperint uos exeuntes in plateas eius. dicite ¹¹ etiam puluerem qui adhaessit nobis de ciuitate uestra. extergimus in uos. tamen hoc scitote quia appropinquauit regnum di. ¹² Dico uobis quia sodomis in die illa remisius erit quam illi ciuitati. ¹³ **U**ae tibi corozam. uae tibi bethzaida quia si in tiro et sidone factae fuissent uirtutes que in uobis factae sunt. olim in cilicio et cinere sedentes poeneterent.
- ¹⁴ uerum tamen tiro et sidoni remisius erat in iudicio quam uobis. ¹⁵ **E**t tu cafar nauum usque ad celum exaltata usque ad infernum demergeris.
- ¹⁶ **Q**ui uos audit me audit. et qui uos spernit me spernit. qui autem me spernit spernit eum qui me misit. ¹⁷ Reuersi sunt autem .LXX. duo cum gaudio. dicentes. dñe etiam demonia subiiciuntur nobis in nomine tuo. ¹⁸ **E**t ait illis uidebam satanan sicut fulgor de celo cadentem. ¹⁹ Ecce dedi uobis potestatem

calcandi super serpentes et scorpiones et super omnem uirtutem inimici. et nihil uobis nocebit. ²⁰ **U**erum tamen in hoc nolite gaudere quia sp̄s uobis subiiciuntur. **G**audete autem quod nomina uestra scripta sunt in celis. ²¹ **I**n ipsa hora exultauit ihs in sp̄u sc̄o et dixit. **C**onfitebor tibi pater dñe celi et terrae quod abscondidisti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea parabolis etiam pater quia sic placuit ante te. ²² **O**mnia mihi tradita sunt a patre meo et nemo sic qui sit filius nisi pater. et qui sit pater nisi filius et cui uoluerit filius reuelare. ²³ **E**t conuersus ad discipulos suos dixit beati oculi qui uident que uidentis. ²⁴ dico enim uobis quod multi profetae et reges uoluerunt uidere que uos uidetis et non uiderunt et audire que auditis et non audierunt. ²⁵ **E**t ecce quidam legis peritus surrexit temptans eum et dixit. magister quid faciendo uitam aeternam possidebo. ²⁶ Ait ille dixit ad eum in lege quid scriptum est quomodo legis. ²⁷ Ille respondens dixit. diliges dñm dñm tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus uirtutibus tuis et ex omni mente tua et proximum tuum sicut te ipsum. ²⁸ **D**ixitque illi recte respondisti hoc fac et uiues. ²⁹ Ille autem uolens iustificare se ipsum dixit ad ihm. et quis est meus proximus. ³⁰ **S**uscipiens autem ihs dixit homo quidam discenderat ab hierusalem in herico. et incidit in latrones qui etiam dispoliauerunt eum et plagis impositis abierunt semiuiuo relicto. ³¹ **A**ccedit autem ut sacerdos quidam discenderet eadem uia. et uiso eo preteriiit. ³² similiter et leuita cum esset secus locum et uideret eum pertransiuit. ³³ samaritanus autem quidam iter faciens uenit secus eum. Et uidens eum misericordia motus est. ³⁴ **E**t appropinquans aligauit uulnera eius infundens oleum et uinum. et imponens illum in iumentum suum duxit ad stabulum. et curam illius egit. ³⁵ **E**t altera die protulit duos denarios et dedit stabulario. et ait curam illius habe. et quodcumque supererogaueris

²¹ Confiteor *m*¹
(uir)ibus *ipse*

paraaulis (*sic*) *m*¹

³⁴ stabulum: *superscripsit* .i. midach thech *m*¹

²⁷ (uir)tutibus: *erasit et substituit*

³⁵ stabulario:

superscripsit .i. medico *m*¹

ego cum rediero reddam tibi. ³⁶ Quis horum trium uidetur tibi proximus fuisse illi. qui incidit in latrones. ³⁷ At ille dixit. qui fecit misericordiam illum. et ait illi ihs uade et tu fac similiter. ³⁸ Factum est autem dum iret et ipse intrauit in quoddam castellum. et mulier quedam martha nomine excepit illum in domum suam. ³⁹ et huic erat soror nomine maria. que etiam sedens secus pedes dñi audiebat uerbum illius. ⁴⁰ Martha autem satagaebat circa frequens et ministerium. que stetit et ait. dñe non est tibi cura quod soror mea reliquit me solam ministrare. dic ergo illi ut me adiuuet. ⁴¹ et respondens dixit illi ihs. Martha martha sollicita es et turbaris circa plurima. ⁴² Porro unum est necessarium maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea.

11 ¹ Et factum est cum esset in loco quodam orans ut cessauit dixit unus ex discipulis suis ad eum. dñe doce nos orare sicut et iohannes docuit discipulos suos. ² et ait illis cum oratis dicite.

Pater scē qui in celis es. scīficetur nomen tuum adueniat regnum tuum. ³ panem uerbum dī celestem nostrum quotidianum da nobis hodie. ⁴ et dimitte nobis peccata nostra. siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nos. et ne nos inducas in temptationem. sed libera nos a malo. ⁵ Et ait ad illos quis uestrum habet amicum. et ibit ad illum media nocte. et dicit illi. amicae commoda mihi tres panes. ⁶ quoniam amicus meus uenit de uia ad me. et non habeo quod ponam ante illum. ⁷ et ille deintus respondens dicit. noli molestus esse. iam hostium clausum est. et pueri mei mecum sunt in cubili. et non possum surgere et dare tibi. ⁸ Dico uobis et si non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit. propter improbitatem tamen eius surget et dabit illi quotquot habet necessarios. ⁹ Et ego dico uobis petite. et dabitur uobis. querite et inuenietis. pulsate et aperietur uobis. ¹⁰ Omnis enim qui petit accipit. et qui querit inuenit. et pulsanti aperietur. ¹¹ Quis autem

² scē qui in celis es *erasit ipse*
nos a malo *erasit ipse*

³ uerbum dī celestem *erasit ipse*
⁵ uel dicit *m¹*

⁴ sed libera

ex uobis patrem petit filius eius panem nunquid lapidem dabit ei. aut piscem nunquid pro pisce serpentem dabit illi. ¹² aut si petierit ouum nunquid porriget ei scorpionem. ¹³ si ergo uos cum sitis mali nostis bona dare filiis uestris. quanto magis pater uester de celo dabit spm bonum petentibus se. ¹⁴ **E**t erat eiiciens demonium et ipsud erat muttum. et eiicisset demonium locutus est muttus. et admiratae sunt turbae. ¹⁵ **Q**uidam autem ex his dixerunt in belzebul principe demoniorum eiicit demonia. ¹⁶ **E**t alii temptantes signum de celo querebant ab eo. ¹⁷ **I**pse autem ut uidit cogitationes eorum dixit eis. **O**mnne regnum in se ipso diuisum desolabitur. et domus supra domum cadet. ¹⁸ si autem satanas in se ipsum diuisus est. quomodo stabat regnum ipsius. quia dicitis in beelzebub eiicere me demonia. ¹⁹ si autem ergo in beelzebub eiicio demonia. Filii uestri in quo eiiciunt. ideo ipsi iudices erunt uestri. ²⁰ Porro si in degito di eiicio demonia profecto. peruenit in uos regnum di. ²¹ **C**um fortis armatus custodiat atrium suum in pace sunt ea que possidet. ²² **S**i autem fortior illo superueniens uicerit eum uniuersa arma eius auferet in quibus confidebat. et spolia diis eius distribuet. ²³ **Q**ui non est mecum aduersus me est. et qui non colligit mecum dispergit. ²⁴ **C**um immunus sps exierit ab homine perambulat per loca inaquosa querens requiem et non inueniens. dicit reuertar in domum meam unde exii. ²⁵ et cum uenerit inuenit scopis mundatam. ²⁶ **T**unc uadit et assumit .vii. alios sps nequiores se. **E**t ingressi habitant ibi. et sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. ²⁷ **F**actum est autem cum hec diceret extollens uocem quedam mulier de turba dixit illi. Beatus uenter est qui te portauit. et ubera que suxisti. ²⁸ At ille dixit. Quinimmo beati qui audiunt uerbum di et custodiunt. ²⁹ **T**urbis autem concurrentibus coepit dicere. **G**eneratio hec generatio nequam

¹⁴ ipsud : uel ipsum uel illud *m*¹
primo scripsit temptantes

¹⁵ belzebul *ipse scriba*
¹⁸ stabit *corrector*

¹⁶ temptantes :

est. signum querit et signum non dabitur ei nisi signum ionae. ³⁰ **N**am sicut fuit ionas signum niniuetis ita erit et filius hominis generationi isti. ³¹ **R**egina austri surget in iudicio cum uiris generationis huius et condempnabit illos quia uenit a finibus terrae audire sapientiam salemonis. Ecce plus sala mone hic. ³² **U**iri niniuetae surgent in iudicio cum generatione hac. et condempnabunt eam. quia poenitentiam egerunt ad predicationem ionae. Et ecce plus iona hic.

³³ **N**emo lucernam accendit. et in absconso ponit. neque sub modio. sed supra candelabrum. ut qui ingrediuntur lumen uideant.

³⁴ **L**ucerna corporis tui est oculus tuus. si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit. si autem nequam fuerit etiam totum corpus tuum tenebrosus erit. ³⁵ **U**ide ergo ne lumen quod in te est tenebrae sint. ³⁶ si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit non habens aliquam partem tenebrarum erit lucidum totum. et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

³⁷ **E**t cum loqueretur rogauit eum quidam fariseus ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit. ³⁸ Fariseus autem coepit intra se reputans dicere quare non baptizatus esset ante prandium. ³⁹ et ait dñs ad illum. Nunc uos farisei quod de foris est baptizatis. quod autem intus est uestrum plenum est hypochrisi et iniquitate. ⁴⁰ stulti nonne qui fecit quod de foris est quod intus est fecit. ⁴¹ Uerum tamen quod superest date elimoysinam. et ecce omnia munda sunt uobis. ⁴² **S**ed uae uobis farisei qui decimatis mentam anetum et rutam et omne holus. et preteritis iudicium et ueritatem dñi. Hec autem oportuit facere et illa non omittere. ⁴³ **U**ae uobis farisei qui dilegitis primas cathedras in sinagogis et salutationes in foro. et primos discubitos in conuiuuiis. ⁴⁴ **U**ae uobis scribae et farisei hypochritae qui estis ut monumenta que non

³⁹ baptizatis : calicis et catini mundatis *ipse*   hypochrisi : rapina *ipse*
alt. : etiam quod *ipse*   ⁴³ salutationes : *primo scripsit* salutiones
 et f. hypo. : *erasit ipse*

⁴⁰ quod
⁴⁴ scribae

parent et homines ambulantes supra nesciunt. ⁴⁵ **R**espondens autem quidam ex legis peritis. ait illi magister hec dicens etiam uobis contumelique facis. ⁴⁶ **A**t ille ait. uobis legis peritis uae. qui oneratis homines oneribus que portari non possunt. et ipsi uno digito uestro non tangitis sarcinas. ⁴⁷ **U**ae uobis qui aedificatis monumenta profetarum. Patres autem uestri occiderunt illos. ⁴⁸ profecto testificamini quod consentitis operibus patrum uestrorum quoniam quidem ipsi eos occiderunt. **U**os autem aedificatis eorum seculcra. ⁴⁹ **P**ropterea et sapientia dī dixit. mittam ad illos profetas et apostolos. et ex illis occident. et persequantur. ⁵⁰ ut inquiratur sanguis omnium profetarum qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista ⁵¹ a sanguine abel usque ad sanguinem zachariae qui periit inter altare et edem. ita dico uobis requiretur ab hac generatione.

⁵² **U**ae uobis legis peritis quia tulistis clauim scientiae et ipsi non introistis et eos qui intrabant prohibuistis. ⁵³ **C**um hec ad illos diceret coeperunt farisei et legis periti grauiter insistere. et os eius obprimere de multis ⁵⁴ insidiantes ei. et querentes capere aliquid ex ore eius ut accussarent eum.

¹² ¹ **M**ultis autem turbis circumstantibus ita ut se inuicem conculcarent coepit dicere ad discipulos suos primum. **A**ttendite a fermento fariseorum quod est hipochrasis.

² **N**ihil enim opertum est quod non reueletur. nec absconditum quod non sciatur. ³ quoniam que in tenebris dixistis in lumine dicentur. et quod in aures locuti estis in cubiculis predicabitur in tectis. ⁴ **D**ico autem uobis amicis meis ne tereamini ab his qui occidunt corpus. et post hec non habent amplius quod faciant. ⁵ **O**sten dam autem uobis quem timeatis timete eum qui post quam occiderit.

⁴⁵ nobis *m*¹⁵³ oppri. *ipse*¹ primum: *erasum*hipochrissis *m*¹³ dixistis: uel audistis *m*¹

habet potestatem mittere in gehennam. ita dico uobis hunc timete.

⁶ **N**onne .v. passeress ueniunt dupondio. et unus ex illis non est in obliuione coram dō. ⁷ sed et capilli capitis uestri omnes numerati sunt. **N**olite ergo timere. multis passeribus plures estis.

⁸ Dico autem uobis omnis quicumque confessus fuerit in me coram hominibus et filius hominis confitebitur in illum coram angelis dī. ⁹ **Q**ui autem negauerit me coram hominibus denegabitur et ipse coram angelis dī. ¹⁰ **E**t omnis qui dicit uerbum in filium hominis remittetur. ¹¹ **C**um autem inducent uos in sinagoga et ad magistratus et potestates nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis. ¹² sps enim scs docbit uos in ipsa hora que oporteat dicere. ¹³ **A**it autem quidam ei de turba. magister dic fratri meo ut diuidat mecum hereditatem. ¹⁴ At ille dixit ei. homo quis me constituit iudicem aut diuissorem super uos. ¹⁵ dixit autem ad illos. uidete et cauete ab omni auaritia. quia non in abundantia cuiusdam uita eius est ex his que possidet. ¹⁶ **D**ixit autem similitudinem ad illos dicens. Hominis cuiusdam diuitis uberes fructus ager attulit. ¹⁷ et cogitabat intra se dicens. quid faciam quod non habeo quo congregem fructus meos. ¹⁸ et dixit hoc faciam destruam horrea mea et maiora faciam. et illuc congregabo omnia que nata sunt mihi. et bona mea.

¹⁹ et dicam animae meae. anima habes multa bona possita in annos plurimos requiesce. comede bibe epulare.

²⁰ **D**ixit autem illi dñs. stulte hac nocte animam tuam repetunt a te. que autem preparasti cuius erunt ²¹ sic est et qui thesaurizat et non est in dñm diues. ²² **D**ixit ad discipulos suos. Ideo dico uobis.

Nolite solliciti esse animae quid manducetis. neque corpori uestro. quid uestiamini. ²³ anima plus est quam esca. et corpus quam uestimentum. ²⁴ **C**onsiderate coruos quia non seminant neque metunt. quibus non est cellarium neque horreum. et dñs pascit illos.

⁷ pluris corrector

⁹ et ipse : erasit ipse

Quanto magis uos plures estis illis. ²⁵ Quis autem uestrum cogitan do potest adicere ad staturam suam gubutum unum. ²⁶ si ergo neque quod minimum est potestis quid de ceteris solliciti estis. ²⁷ Conside rate lilia quomodo crescunt non laborant non neunt. .

Dico autem uobis nec salem in omni gloria sua uestiebatur sicut unum ex istis. ²⁸ si autem foenum quod hodie in agro est. et cras in cliba num mittitur dñs sic uestit. quanto magis uos pussillae fidei. ²⁹ et uos nolite querere quid manducetis aut quid biba tis. et nolite in sublime tolli. ³⁰ hec omnia gentes mundi querunt. pater autem uester scit quoniam his indigetis. ³¹ **U**erum tamen querite regnum dñi et hec omnia adiicientur uobis. ³² **N**olite timere pussillus grex quia complacuit patri uestro dare uobis regnum. ³³ **U**endite que possidetis et date elýmoýsinam. facite uobis saccu los qui non ueterescunt. Thesaurum non deficientem in celis. quo fur non appropriat. neque non tenea corrumpit. ³⁴ ubi enim thessaurus uester est. ibi et cor uestrum erit. ³⁵ **S**int lumbi uestri precincti. et lucernae ardentes. ³⁶ et uos similes hominibus expectantibus dñm suum quando reuertatur a nuptias. ut cum uenerit et pulsauerit confestim aperiant ei. ³⁷ **B**eati serui illi quos cum uenerit dñs inuenerit uigilantes. amen dico uobis quod precingit se et faciet illos discumbere. et transiens ministrabit illis. ³⁸ et si uenerit in secunda uigilia. et si in tertia uigilia uenerit. et ita inuenerit bea ti serui illi. ³⁹ Hoc autem scitote quia si sciret pater familias qua hora fur ueneret uigilaret utique. et non sineret perfodiri domum suam. ⁴⁰ et uos estote parati quia qua hora non putatis filius hominis uenit. ⁴¹ **A**it autem petrus dñe ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes. ⁴² Dixit autem ihs quis putas est fidelis dispensator quem constituit et prudens quem constituit dñs super familiam suam. ut det illis in tempore tritici mensuram. ⁴³ **B**eatus ille ser

~ uus

²⁴ pluris corrector
rasura x scripta est
constituit pri.: erasit ipse et substituit et prudens

²⁵ adicere m¹
non quartum erasit ipse

cubitus m¹

³⁶ nuptiis m¹

³³ appropriat: i in
⁴² quem

quem cum uenerit dñs inueniet ita facientem. ⁴⁴ uere dico uobis.
quia super omnia que possidet constituet illum. ⁴⁵ **Q**uod si dixerit in cor
de suo seruus ille dicens moram facit dñs meus uenire.
et coeperit percutere pueros et ancillas. et edere et bibere et ine
briari. ⁴⁶ ueniet dñs serui illius in die qua non sperat et hora qua
nescit et diuidet eum partemque eius cum infidelibus ponet. ⁴⁷ Ille autem
seruus qui cognouit uoluntatem dñi sui et non preparauit
et non fecit secundum uoluntatem eius uapulabit multis. ⁴⁸ **Q**ui autem non co
gnouit et non fecit digna plagis uapulabit paucis. **O**mn
i autem cui multum datum est. multum queritur ab eo. et cui comenda
uerunt multum plus petent ab eo. ⁴⁹ **I**gnem ueni mittere in terram.
et quid uolo nisi accendatur. ⁵⁰ Baptisma autem habeo babtiza
ri. et quomodo coartor usque dum perficiatur. ⁵¹ **P**utatis quia pacem
ueni dare in terram. non dico uobis. sed separationem. ⁵² **E**runt
enim ex hoc .v. in domo una diuisi tres in duo. et duo in tres
⁵³ diuidentur. Pater in filium et filius in patrem suum mater in filiam et
filia in matrem. socrus in nurum suam. et nurus in socrum suam.
⁵⁴ **D**icebat autem et ad turbas. cum uideretis nubem orientem ab
occassu. statim dicitis nimbus uenit. et ita fit. ⁵⁵ **E**t cum austrum
flantem dicitis. quia aestus erit. et ita fit. ⁵⁶ **H**ypochritae
faciem celi et terrae nostis probare. Hoc autem tempus quomodo
non probatis. ⁵⁷ quid autem et a uobis ipsis non iudicatis quod iustum est.
⁵⁸ **C**um autem uadis cum aduersario tuo ad principem in uia. da oper
am liberari ab illo. ne forte tradat te apud iudicem et
iudex tradat te exactori. et exactor mittat te in car
cerem. ⁵⁹ Dico tibi. non exies inde donec etiam nouissimum minutum
reddas. 13 ¹ **A**derant autem quidam in ipso tempore nuntian
tes illi de galieis quorum sanguinem pilatus miscuit cum
sacrificiis eorum. ² et respondens dixit illis. Putatis quod hii gali
lei

pre omnibus galileis peccatores fuerunt. qui talia passi sunt.

³ non dico uobis. sed nisi poenitentiam habueritis omnes similiter peribitis ⁴ sicut illi .x. et .viii. supra quos cecidit turris in siloam et occidit eos. putatis quia et ipsi debitores fuerunt preter omnes homines habitantes in hierusalem. ⁵ non dico uobis. sed si non poenitentiam egeritis omnes similiter peribitis. ⁶ **D**icebat autem hanc similitudinem. arborem fici habebat quidam plantatam in uinea sua. et ueniens querit fructum in illa et non inuenit. ⁷ **D**ixit autem ad cultorem uineae. ecce anni tres sunt ex quo uenio querens fructum in ficulnea hac et non inuenio. **S**uccide ergo illam. ut quid terram occupat. ⁸ **A**t ille respondens. dixit illi dñe. **D**imitte illam et hoc anno usque dum fodiam circa illam et mittam stercora. ⁹ et si quidem fecerit fructum. sin autem. in futurum succides eam. ¹⁰ **E**rat autem docens in sinagoga eorum sabbatis. ¹¹ **E**t ecce mulier que habebat spm infirmitatis annis .x. et viii. et erat inclinata. nec omnino poterat rursum respicere.

¹² **Q**uam cum uidisset ihs uocauit ad se. et ait illi mulier dimisa es ab infirmitate tua. ¹³ et imposuit illi manus. et confestim erecta est. et glorificabat dm. ¹⁴ **R**espondens autem archisinagogus indignans quia sabbato curasset ihs. Dicebat turbae sex dies sunt in quibus oportet operari. **I**n his ergo uenite et curamini et non in die sabbati. ¹⁵ **R**espondit autem ad illum dñs et dixit. hipochritae unusquis uestrum sabbato non soluit bouem suum. aut assinum a presepio et ducit adquare. ¹⁶ **H**anc autem filiam abraham quam alligauit satanas ecce .x. et viii. annis non oportuit solui a uinculo isto die sabbati. ¹⁷ **E**t cum hec diceret erubescabant omnes aduersarii eius. et omnis populus gaudebat in uniuersis que gloriosse fiebant ab eo. ¹⁸ **D**icebat ergo cui simile est regnum di. et cui simile esse existi ambo illud. ¹⁹ simile est grano sinapis. quod acceptum homo misit in hortum suum et creuit. **E**t factum est in arborem magnam

⁹ sin : *superscripsit* i. si non *m*¹

¹³ glorificabat : b *in rasura* t *scripta*

ut uolucres celi requierunt in ramis eius. ²⁰ **E**t iterum dixit cui simile existimabo regnum dī. ²¹ **S**imile est fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae sata trea donec fermentaretur totum.

²² **E**t ibat per ciuitates et castella docens et iter faciens in hierusalem. ²³ Ait autem illi quidam dñe si pauci sunt qui saluantur. ipse autem dixit ad illos. ²⁴ Contendite intrare per angustam portam. quia multi dico uobis querunt intrare et non poterunt. ²⁵ **C**um autem intrauerit pater familias et clauerit hostium incipietis foris stare et pulsare ostium. dicentes. dñe aperi nobis. et respondens dicet uobis. nescio unde estis. ²⁶ Tunc incipietis dicere manducauimus coram te et bibimus. et in plateis nostris docuisti. ²⁷ et dicet uobis nescio uos unde estis. discedite a me omnes operarii iniquitatis.

²⁸ ibi erit fletus et stridor dentium. Cum uideritis abraham et isaac et iacob et omnes profetas in regno dī. Uos autem expelli foras ²⁹ et uenient ab oriente et occidente et aquilone et austro et accumbent in regno dī. ³⁰ **E**t ecce sunt nouissimi qui erant primi. et sunt primi qui erant nouissimi. ³¹ **I**n ipsa autem die accesserunt quidam phariseorum dicentes illi. exi et uade hinc quia herodes uult te occidere. ³² et ait illis. Ite dicite uulpi illi. ecce eiicio demonia et sanitates hodie et cras perficio hodie et cras et tertia die consumor. ³³ Uerum tamen oportet me hodie et cras et sequenti ambulare quia non capit profetam perire extra hierusalem. ³⁴ **H**ierusalem hierusalem que occidis profetas et lapidas eos qui mittuntur ad te. Quotiens uolui congregare filios tuos quemadmodum auis nidum suum sub pennis et noluisti. ³⁵ Ecce relinquetur uobis domus uestra deserta. **D**ico autem uobis quia non uidebitis me donec ueniat cum dicatis benedictus qui uenit in nomine dñi. ¹⁴¹ **E**t factum est cum intrasset in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato mandu

²¹ tria corrector
e ex i facta est

³² hodie et cras *pri.*: *erasit ipse et substituit perficio*

³⁵ uidebitis:

care panem. ipsi obseruabant eum. ² et ecce homo quidam hidropicus erat ante illum. ³ **E**t respondens ihs dixit ad legis peritos et ad fariseos. si licet in sabbato curare. ⁴ at illi tacuerunt. ipse uero apprehensum sanauit eum ac dimisit. ⁵ et respondens ad illos dixit. cuius uestrum assinus aut bos in puteum cadet et non continuo extrahet illum die sabbati. ⁶ et non poterant ad hec respondere illi. ⁷ **D**icebat autem ad inuitatos parabolam. intendens. quomodo primos accubitus elegerent dicens ad illos ⁸ cum inuitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco. ne forte honoratior te sit inuitatus ab eo. ⁹ et ueniens is qui te et illum uocauit dicat tibi da huic locum et tunc incipias cum rubore nouissimum locum tenere. ¹⁰ sed cum uocatus fueris uade recumbe in nouissimo loco. Ut cum uenerit qui te inuitauit. dicat tibi amice ascende superius. tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. ¹¹ **Q**uia omnis qui se exaltat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabitur. ¹² **D**icebat autem et ei qui se inuitauerat. cum facis prandium aut caenam noli uocare amicos tuos. neque fratres tuos neque cognatos neque uicinos diuites. ne forte et ipsi te reinuitent et fiat tibi retributio. ¹³ **S**ed cum facis conuiuium uoca pauperes debiles. claudos cecos. ¹⁴ et beatus eris quia non habent retribuere tibi. retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. ¹⁵ **H**ec cum audisset quidam de simul discumbentibus. dixit illi beatus qui manducabit panem in regno di. ¹⁶ **A**t ipse dixit ei. **H**omo quidam fecit caenam magnam et uocauit multos. ¹⁷ et misit seruum suum hora caenae dicere inuitatis ut uenirent. quia iam parata sunt omnia. ¹⁸ et coeperunt simul omnes excussare. Primus dixit ei. uillam emi et necesse habeo exire et uidere illam. rogo te habe me excussatum. ¹⁹ et alter dixit. iuga boum

⁶ inuitatos *m*¹   ¹⁷ cenae corrector
excussatum : s *pri. erasa*

¹⁸ excussare *m*²   necesse : c *alt. erasa*

enim .u. et eo probare illa. rogo te habe me excussatum. ²⁰ et alius dixit. uxorem duxi et ideo non possum uenire. ²¹ Et reuersus seruus nuntiauit hec dño suo. **T**unc iratus pater familias dixit seruo suo. exi cito in plateas et uicos ciuitatis et pauperes ac debiles et caecos et claudos. introduce huc. ²² et ait seruus. dñe factum est ut imperasti et adhuc locus est. ²³ et ait dñs seruo. exi in uias et sepes et compelle intrare ut impleatur domus mea.

- ²⁴ Dico autem uobis quod nemo uirorum illorum qui uocati sunt gustabit caenam meam. ²⁵ **I**Bant autem turbæ multæ cum eo. et conuersus dixit ad illos. ²⁶ si quis uenit ad me. et non odit patrem suum. et matrem. et uxorem. et filios et fratres et sorores. adhuc autem et animam suam. non potest meus esse discipulus. ²⁷ et qui non baiolat crucem suam et uenit post me non potest meus esse discipulus. ²⁸ **Q**uis enim ex uobis uolens turrim aedificare non prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt. si habeat ad perficiendum ²⁹ ne postea quam possuerit fundamentum et non poterit perficere. et omnes qui uident incipient inludere ei. ³⁰ dicentes. quia hic homo coepit aedificare et non potuit consummare. ³¹ aut quis rex iturus comittere bellum aduersum alium regem non sedens prius cogitat. si possit cum .x. milibus occurre ei qui cum .xx. milibus uenit ad se. ³² **A**lioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea que paucis sunt. ³³ **S**ic ergo omnis ex uobis qui non renuntiat omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. ³⁴ **B**onum est sal. si autem sal quoque euauerit in quo condietur. ³⁵ neque in terram neque in sterculinum utile est. sed foras mittitur qui habet aures audiendi audiat.
- 15 ¹ **E**rant autem appropinquantibus ei puplicani et peccatores ut audirent illum. ² et murmurabant pharisei et scribae. dicentes. quia hic peccatores recipit et manducat cum illis.

¹⁹ excusatum *m*²²⁷ baiulat *m*²²⁸ nonne *m*²

- ³ **E**t ait ad illos parabolam istam. dicens. ⁴ quis ex uobis homo qui habet .c. oues. et si perdidit unam ex illis. nonne dimittit nonaginta .ix. in deserto. et uadit ad illam que perierat donec inueniat eam. ⁵ et cum inuenerit eam imponit in humeros suos gaudens.
- ⁶ et ueniens domum conuocat amicos et uicinos. dicens illis. congratulamini mihi. quia inueni ouem meam que perierat. ⁷ **D**ico uobis quod ita gaudium erit in celo super uno peccatore poenitentiam habente. quam super nonaginti .ix. iustis qui non indigent poenitentiam.
- ⁸ **A**ut que mulier habens dragmas .x. si perdidit dragmam unam. nonne accendit lucernam et euertit domum et querit diligenter donec inueniat. ⁹ et cum inuenerit conuocat amicas et uicinas. dicens. congratulamini mihi quia inueni dragmam quam perdideram.
- ¹⁰ **I**ta dico uobis gaudium erit coram angelis dñi. super uno peccatore poenitentiam agente. ¹¹ **A**it autem. homo quidam habuit duos filios. ¹² et dixit adoliscientior ex illis patri. pater da mihi portionem substantiae que me continget. et diuisit illis substantiam. ¹³ et non post multos dies congregatis omnibus adoliscientior filius peregre perfectus est in regionem longinquam et ibi dissipauit substantiam suam uiuendo luxuriose.
- ¹⁴ **E**t post quam omnia consummasset facta est fames ualida in regione illa. et ipse coepit egere. ¹⁵ et abiit. et adhaessit uni ciuium regionis illius. et misit is illum in uillam suam. ut pasceret porcos. ¹⁶ et cupiebat implere uentrem suum de siliquis quas porci manducabant. et nemo illi dabat. ¹⁷ in se autem reuersus dixit. Quanti mercinarii patris mei abundant panibus. Ego autem hic fame pereor. ¹⁸ surgam et ibo ad patrem meum. et dicam illi. pater peccaui in celum et coram te. ¹⁹ et iam non sum dignus uocari filius tuus. fac me sicut unum de mercinariis tuis.

⁴ nonagintis: s erasa¹² contingit corrector

²⁰ et surgens uenit ad patrem suum. Cum autem adhuc longue esset uidit illum pater ipsius. et misericordia motus est. et occurrens cecidit super collum eius. et osculatus est illum. ²¹ dixitque ei filius eius dñe peccaui in celum et coram te. iam non sum dignus fieri seruus tuus. ²² dixit autem pater ad seruos suos. cito proferte filio meo stolam illam primam. et induite illum. et date anulum in manum eius. et calceamenta in pedes. ²³ et adducite uitulum illum saginatum. et occidite. et manducemus et epulemur. ²⁴ quia hic filius meus mortuus erat. et reuixit. perierat et inuentus est. et coeperunt epulari.

²⁵ **E**rat autem filius eius senior in agro. et cum ueniret et appropinquaret domui audiuit simphoniam et chorum. ²⁶ et uocauit unum de seruis. et interrogauit que hec essent. ²⁷ Isque dixit illi. frater tuus uenit. et occidit pater tuus uitulum saginatum. quia saluum illum recipit. ²⁸ indignatus est autem et nolebat introire. pater ergo illius egressus coepit rogare illum. ²⁹ At ille respondens dixit patri suo. ecce tot annis seruo tibi et nunquam mandatum tuum preteriri. et nunquam dedisti mihi hedum. ut cum amicis meis epularer. ³⁰ sed post quam filius diabuli hic qui deuorauit substantiam tuam cum fornicariis uenit. Occidisti uitulum saginatum. ³¹ et pater eius dixit illi. filii tu semper mecum es. et omnia mea tua sunt. ³² epulari autem nos et gaudere oportebat. quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit perierat et inuentus est. ¹⁶ ¹ **D**icebat autem ad discipulos suos. **H**omo quidam erat diues qui habebat uillicum. et hic defamatus est apud illum. quasi dissipasset bona ipsius. ² et uocauit illum. et ait illi. quid hoc audio de te. redde rationem uillicationis tuae. iam enim non poteris uillicare. ³ Ait autem uillicus intra se quid faciam. quia dñs meus auferet a me uillicationem meam. fodire

²¹ eius *erasum* dñe *erasit et substituit pater ipse* fieri seruus: uocari filius *ipse*

²² filio meo *erasit ipse* illam *erasit ipse* ²³ illum *erasit m** ²⁹ epularer: *meretricibus m**

primo scripsit epulares ³⁰ diabuli: tuus *ipse*

³¹ patre eius: ipse *m** ³² nos: *erasit ipse*

non ualeo mendicare erubesco. ⁴ scio quid faciam ut cum amotus
 fuero a uillicatione recipiant me in domus suas. ⁵ **Conuocatis**
 itaque singulis debitoribus dñi sui. dicebat primo
 quantum debes dño meo. ⁶ At ille dixit. centum uathos
 olei. Dixitque illi. accipe cautionem tuam et sede cito scri
 be quinquaginta. ⁷ Deinde alii dixit. tu uero quantum debes. qui ait
 centum choros tritici. Ait illi accipe litteras tuas
 et scribe octoginti. ⁸ et laudauit dñs uillicum iniquitatis.
 quia prudenter fecisset. dixit autem ad discipulos suos. quia filii huius
 seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. ⁹ et
 ego dico uobis facite uobis amicos de mammona iniquita
 tis ut cum defecerit recipiant uos in aeterna tabernacula.

¹⁰ qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est. et qui in modi
 co iniquus est et in maiori iniquus est. ¹¹ si ergo in iniquo mammona
 fideles non fuistis quod uerum est quis dabit uobis. ¹² et si in alieno
 fideles non fuistis. quod uestrum est quis dabit uobis. ¹³ **Nemo**
 seruus potest duobus dñis seruire. aut enim unum odiet et al
 terum diligit. aut uni adhaerebit et alterum contempnet.
 non potestis dō seruire et mammonae. ¹⁴ **Audiebant autem**
 omnia hec farisei qui erant auari. et diridebant illum. ¹⁵ et ait
 illis. uos estis qui iustificatis uos coram hominibus. dñs autem
 nouit corda uestra. quia quod hominibus altum est abominatio est
 apud dñm. ¹⁶ **Lex** et profetae usque ad iohannem. ex eo regnum
 dī euangelizatur. et omnis in illud uim facit. ¹⁷ Facilius est autem
 celum et terram preterire quam a lege unum apicem cadere.

¹⁸ **Omnis** qui dimittit uxorem suam et ducit alteram moe
 chatur et qui dimisam a uiro ducit mechatur. ¹⁹ **Homo** quidam
 erat diues et induebatur purpura et bisso. et epulabatur

⁶ bathos *m*¹
 uel credit *m*²

⁹ uel defeceritis *m*¹

¹³ odiet: odio habebit *in mg m*²

¹¹ mammona *m*¹

dabit: uel credit *m*¹,

¹⁵ abhominatio *m*²

quotidie splendide. ²⁰ et erat quidam mendicus nomine lazarus qui iacebat ad ianuam est ulceribus plenus ²¹ cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis. sed et canes ueniebant et linguebant ulcera eius. ²² Factum est autem ut moriretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum abraham. motuus est autem et diues et sepultus est in inferno. ²³ elians oculos suos cum esset in tormentis. uidit abraham a logue et lazarus in sinu eius. ²⁴ et ipse clamans dixit. pater abraham miserere mei. et mitte lazarus ut intingat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam quia affligor in hac flamma. ²⁵ **E**t dixit illi abraham. filii recordare quia recepisti bona in uita tua. et lazarus similiter mala. nunc autem hic consolatur. tu uero affligeris. ²⁶ et in his omnibus inter uos et nos chaos magnum firmatum est. ut hi qui uolunt hinc transire ad uos non possunt. neque inde huc transmeare. ²⁷ et ait. rogo ergo te. pater. ut mittas eum in domum patris mei. ²⁸ habeo enim .v. fratres ut testetur illis. ne et ipsi ueniant in locum hunc tormentorum. ²⁹ et ait illi abraham. habent moysen et profetas audiebant illis. ³⁰ at ille dixit. non pater abraham. sed si quis ex mortuis ierit ad eos. poenitentiam agent. ³¹ ait autem illi si moyses et profetas non audiunt. neque si quis ex mortuis surrexerit credent. 17 ¹ **E**t ad discipulos suos ait. impossibile est ut non inueniant scandala. uae autem illi per quem ueniunt. ² utilius est illi si lapis molaris inponatur circa collum eius. **E**t proiciatur in mare quam ut scandalizet unum de pusillis istis. ³ **A**ttendite uobis. Si peccauerit frater tuus increpa illum. et si poenitentiam egerit. dimitte illi. ⁴ **E**t si septies in die peccauerit in te. et septies in die conuersus fuerit ad te. dicens. poenitet me. dimitte illi. ⁵ **E**t dixerunt apostoli dño. Auge nobis fidem. ⁶ dixit autem dñs si

habueritis fidem sicut granum sinapis diceretis huic arbori mo-
ro eradicare et transplantare in mare et oboediret uobis.

⁷ **Q**uis autem uestrum habens seruum arantem aut oues pascentem. qui
regresso de agro dicet illi. statim transi recumbe ⁸ et non dicet ei
para quod caenem et precinge te et ministra mihi. donec mandu-
cem et bibam. et post hec manducabis et bibes. ⁹ **N**unquid gratiam
habet seruo illi quia fecit que sibi imperauerat. ¹⁰ non puto sic et uos. cum fe-
ceritis omnia que precepta sunt uobis. dicite serui inutiles sumus
quod debuimus facere fecimus. ¹¹ **E**t factum est dum iret in hierusa-
lem. transiebat per mediam samariam et galileam. ¹² et cum ingredi-
retur quoddam castellum occurrerunt ei .x. uiri leprosi. qui ste-
terunt anloge ¹³ et eleuauerunt uocem. dicentes. ihu preceptor
miserere nostri. ¹⁴ quos ut uidit. dixit. ite ostendite uos sacerdoti-
bus. **E**t factum est dum irent mundati sunt. ¹⁵ unus autem ex illis ut uidit
quia mundatus est. regressus est cum magna uoce magnificans
dm. ¹⁶ et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens. et hic
erat samaritanus. ¹⁷ respondens ihs. dixit. nonne .x. mundati
sunt. et nouem ubi sunt ¹⁸ non est inuentus qui rediret et daret gloriam
do nisi hic alienigena. ¹⁹ et ait illi. surge et uade quia fides tua
saluum te fecit. ²⁰ **I**nterrogatus est autem a fariseis quando uenit
regnum di. respondit eis et dixit. non uenit regnum di cum
obseruatione ²¹ neque dicent. ecce hic aut ecce illic. ecce
enim regnum di intra uos est. ²² **E**t ait ad discipulos suos uenient
dies quando desideretis uidere unum diem filii hominis et non uide-
bitis. ²³ **E**t dicent uobis ecce hic ecce illic. nolite ire neque
sectamini. ²⁴ **N**am sicut fulgor coruscans de sub celo in ea quae
sub celo sunt fulget. ita erit aduentus filii hominis in die sua.
²⁵ **P**rimum autem oportet multa pati. et reprobari a generatione

⁶ uel haberetis *m*¹

hac. ²⁶ **E**t sicut factum est in diebus noe ita erit et in diebus filii hominis.

²⁷ edebant et bibebant et uxores ducebant. et dabantur

ad nuptias usque in diem qua intrauit noe in arcam. et uenit dilu

uium et perdidit omnes. ²⁸ **S**imiliter sicut factum est in diebus loth. ede

bant et bibebant emebant et uendebant. planta

bant et aedificabant. ²⁹ qua die autem exiit loth a sodomis

pluit ignem de celo et solphur et omnes perdidit. ³⁰ secundum hec erit

qua die filius hominis reuelabitur. ³¹ **I**N illa hora qui fuerit in tec

to. et uassa eius in domo non discendat tollere illa. et qui in ag

ro similiter non redeat retro. ³² **M**emores estote uxoris

loth. ³³ **Q**uicumque quessierit animam suam saluam facere perdet il

lam. et quicumque perdiderit illam. uiuificabit eam. ³⁴ **D**ico autem in

lla nocte erunt duo in lecto uno. unus assumet et alter relin

quetur. ³⁵ duae erunt molentes in unum. una assumetur et altera relinquetur.

duo in agro. unus assumetur et alter relinquetur. ³⁶ **R**espondentes

dicunt illi. ubi dñe. ³⁷ qui dixit eis. ubicumque fuerit corpus illuc

congregabuntur aquilae. ¹⁸ ¹ **D**icebat autem et parabulam ad illos. quoniam

semper oportet orare et non defficare. ² dicens. iudex quidam

erat in quandam ciuitate qui dñm non timebat et hominem non uere

batur. ³ uidua autem quedam erat in ciuitate illa. et ueniebant ad

eum. dicens uindica me de aduersario meo. ⁴ et nolebat per

multum tempus. Post hec dixit intra se. et si dñm non timebo nec hominem

uereor. ⁵ tamen quia molesta est uidua uindicabo illam ne in nouis

simo ueniens constringat me. ⁶ ait autem dñs. audite qui iudex

iniquitatis dicit. ⁷ **D**ñs autem non faciet uindictam electorum suorum

clamantium ad se die ac nocte patientiam habebit in illis.

⁸ **D**ico autem cito faciet uindictam illorum. uerum tamen filius hominis ueniens
putas inueniet fidem in terra. ⁹ **D**ixit autem et ad quosdam qui in se confi

²⁹ pluit: *superscriptis* .i. ds *m*¹

² quadam *m*²

⁴ hec: + autem *m*²

⁵ est: + mihi hec *m*²

constringat: *sugillet ipse*

⁶ quid *m*²

⁷ nocte: + et *m*²

debant tanquam iusti et aspernabantur ceteros parabolam istam. ¹⁰ **D**uo homines ascenderunt in templum ut orarent. unus fariseus et alter puplicanus. ¹¹ fariseus stans hec apud se orabat. **D**ō gratias ago quia tibi quia non sum sicut ceteri hominum. raptores. iniusti adulteri. uelut etiam hic puplicanus. ¹² ieiuno bis in sabbato. decimas do omnium que possideo. ¹³ **E**t puplicanus a longe stans nolebat nec oculos ad celum leuare. sed percutiebat pectus suum. dicens. **D**ēs propitius esto mihi peccatori. ¹⁴ **A**men dico uobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabit. ¹⁵ **A**fferebant autem ad illum et infantes ut eos tangeret. quod cum uiderent discipuli increpabant illos. ¹⁶ ihs autem conuocans illos dixit sinite paruulos uenire ad me et non lite eos uetare. talium enim est regnum dī. ¹⁷ **A**men dico uobis qui cumque non acceperit regnum dī sicut puer non intrabit in illud. ¹⁸ **E**t interrogauit eum quidam princeps. dicens. magister bone. quid faciens uitam aeternam possidebo. ¹⁹ dixit autem ihs quid me dicis bonum. nemo bonus nisi solus dūs ²⁰ mandata nosti. non occides. non mechaberis. non furtum facies. non falsum testimonium dices. honora patrem tuum et matrem. ²¹ qui ait. hec omnia custodiui a iuuentute meo. ²² quo audito dūs ihs ait ei. adhuc unum tibi deest. omnia quecumque habes uende et da pauperibus. et habebis thesaurum in celo. et ueni sequere me. ²³ **H**is ille auditis contristatus est. quia diues erat ualde. ²⁴ **U**idens autem illum ihs tristem factum. dixit. quam difficile qui pecunias habent in regnum dī intrabunt. ²⁵ **F**acilius est enim camellum per foramen acus transire. quam diuitem intrare regnum dī. ²⁶ et dixerunt qui audiebant. et quis potest saluus fieri. ²⁷ ait illis. que impossibilia sunt apud homines possibilia sunt apud dñm. ²⁸ ait autem petrus.

¹¹ quia *pri.*: *erasit ipse et substituit tibi*²³ dñs: *erasit ipse*

Ecce nos dimissimus omnia et secuti sumus te. ²⁹ qui dixit eis. amen dico uobis. nemo est qui relinquit domum. aut parentes. aut fratres. aut uxorem. aut filios. propter regnum dī. ³⁰ et non recipiat multo plura in hoc tempore et in seculo uenturo uitam eternam. ³¹ **A**ssumpsit autem ihs .xii. et ait illis. ecce ascendimus hierusolimam et consummabuntur omnia que scripta sunt per profetas de filio hominis. ³² tradetur enim gentibus. et illudetur. et flagellabitur et conspuetur. ³³ et postquam flagellauerint occident eum. et tertia die resurget. ³⁴ **E**t ipsi nihil horum intellexerunt et erat uerbum istud absconditum ab eis. et non intelligebant quae dicebantur. ³⁵ **F**actum est autem cum appropinquaret hierico. cecus quidam sedebat secus uiam mendicans. ³⁶ et cum audiret turbam pretereundem interrogabat quid hoc esset. ³⁷ Dixerunt autem ei quod ihs nazarenus transiret. ³⁸ et clamauit dicens. ihu filii dauid miserere. ³⁹ et qui preibant in crepabant eum ut taceret. **I**pse uero multo magis clamabat. filii dauid miserere mei. ⁴⁰ **S**tans autem ihs iussit illum ad se duci. **E**t cum appropinquaret interrogauit illum ⁴¹ dicens. quid tibi uis faciam. At ille dixit. dñe ut uideam. ⁴² et ihs dixit illi. respice. fides tua te saluum fecit. ⁴³ et confestim uidit. et sequebatur illum. magnificans dñm. et omnis plebs ut uidit dedit laudem dō.

19 ¹ **E**t ingreissus perambulabat hierico. ² et ecce uir nomine zacheus et hic erat princeps puplicanorum et ipse diues. ³ et querebat uidere quis esset. et non poterat pre turba quia satura pussillius erat. ⁴ et precurrens ascendit in arborem sicomorum quia dñs ihs ut uideret illum quia inde erat transiturus. ⁵ **E**t cum uenisset ad locum suscipiens ihs uidit illum. et dixit ad eum zachee festinans descende. quia hodie in domu tua oportet me manere ⁶ et festinans descendit. et excepit illum gaudiens. ⁷ et cum uiderent omnes murmurabant. dicentes. quod ad hominem peccatorem deuertisset.

⁴ quia dñs ihs erasit ipse

⁸ **S**tans autem zacheus dixit ad dñm. ecce dimedium bonorum meorum dñe do pauperbus. et si quid aliquem defraudaui reddo quadruplum. ⁹ ait ihs ad eos. quia hodie saluus facta est domui huic eo quod et ipse sit filius abrahamae. ¹⁰ Uenit enim filius hominis querere et saluum facere quod perierat. ¹¹ **H**ec illis audientibus adiiciens dixit parabolam eo quod esset prope hierusalem. et quia existimarent quod confestim regnum eius reuelaretur. ¹² **D**ixit ergo homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reuerti. ¹³ **U**ocatis autem .x. seruis suis dedit illis .x. mnas. et ait ad illos. negotiamini dum uenio. ¹⁴ **C**iues autem odierunt illum. et miserunt legationem post illum. dicentes. nolumus hunc regnare super nos. ¹⁵ **E**t factum est ut rediret accepto regno. et iussit uocari seruos quibus dedit pecuniam ut sciret quantum quisque negotiatus esset. ¹⁶ Uenit autem primus. dicens. Dñe mna tua .x. mnas acquisiuit. ¹⁷ et ait ille. euge serue bone quia in modico fidelis fuisti. eris potestatem habens supra .x. ciuitates. ¹⁸ et alter uenit. dicens. dñe. mna tua fecit .v. mnas. ¹⁹ et huic ait. et tu esto supra .v. ciuitates. ²⁰ et alter uenit. dicens. dñe ecce mna tua quam habui repositam in sudario. ²¹ timui enim te quia homo austerus es. tollis quod non possuisti. et metis quod non seminasti. ²² dicit ei. de ore tuo te iudicio serue nequam. sciebas quod ego austerus homo sum. tollens quod non posui. et metentes quod non seminaui. ²³ et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam. et ego ueniens cum usuris utique exegissem illam. ²⁴ et assistantibus dixit auferte ab illo mnam. et date ei. qui .x. minas habet. ²⁵ et dixerunt ei dñe. habet .x. minas. ²⁶ Dico autem uobis quia omni habenti dabitur. ab eo autem qui non habet et quod habet auferetur ab eo. ²⁷ uerum tamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se adducite huc et interficite ante me.

¹¹ eius reuelaretur: di manifestaretur *substituit ipse*¹⁶ uel mina *m*¹uel minas *m*¹¹⁷ illi *m*¹¹⁸ mnas: uel minas *m*¹uel mina *m*¹uel minas *m*¹

²⁸ **E**t his dictis precedebat ascendens in hieruſolimam. ²⁹ **E**t factum est cum appropinquasset ad bethfage. et bithaniam ad montem qui uocatur oliueti. misit duos discipulos. ³⁰ dicens. ite in castellum in quod introeuntes quod contra uos est in quod introeuntes inuenietis pullum assinae aligatum. cui nemo unquam hominum sedit soluite illum et adducite. ³¹ si quis uos interrogauerit quare soluitis. sic dicetis ei. quia dñs operam eius desiderat. ³² **A**bierunt autem qui misi erant. et inuenerunt sicut dixit illis. stantem pullum. ³³ soluentibus autem illis pullum dixerunt dñi eius ad illos. quid soluitis pullum. ³⁴ at illi dixerunt. quia dñs eum necessarium habet. ³⁵ et adduxerunt illum ad iħm. et iacentes uestimenta sua super pullum imposuerunt iħm. ³⁶ Eunte autem illo substernebant uestimenta sua in uia. ³⁷ **E**t cum appropinquaret iam ad discensum montis oliueti. coeperunt omnes turbæ discendentium gaudientes laudare dñm uoce magna super omnibus quas uiderant uirtutibus ³⁸ dicentes. benedictus qui uenit rex in nomine dñi. pax in celo et gloria in excelsis dō. ³⁹ **E**t quidam fariseorum de turbis dixerunt ad illum. magister increpa discipulos tuos. ⁴⁰ quibus ipse ait. dico uobis quia si hi tacuerint lapides clamabunt. ⁴¹ **E**t ut appropinquauit uidens ciuitatem fleuit super illam dicens. ⁴² quia si cognouisses et tu quidem in hac die tua que sunt ad pacem tibi. nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. ⁴³ quia uenient in te. et circumdabunt te inimici uallo tui uallo. et circumdabunt te. et coangustabunt te undique. ⁴⁴ et ad terram prosternent te et filios qui in te sunt. **E**t non relinquent super te lapidem eo quod non cognoueris tempus uisitationis tuae. ⁴⁵ **E**t ingressus in templum coepit eiicere uendentes in illo dicens et ementes. ⁴⁶ dicens. illis scriptum est quia domus mea domus orationis est. Uos autem fecistis illam speloncam latronum. ⁴⁷ **E**t erat docens quotidie in templo. Principes autem sacerdotum et scribae. et principes plebis querebant eum perdere ⁴⁸ et non inueniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum. ²⁰ ¹ **E**t factum est in una dierum

²⁹ bethaniam *m*¹
 .i. fleuisses *m*¹

³⁰ in quod introeuntes *pri. erasit ipse*
⁴³ uallo *pri. : erasit ipse et substituit tui*

⁴² cognouisses :
 coangustabunt *m*¹
⁴⁵ dicens *pri. erasit ipse*

⁴⁴ super te lap. : uel in te lapidem super lapidem *m*¹

docente illo populum in templo et euangelizante. conuenerunt principes sacerdotum et scribae cum senioribus. ² et aiunt dicentes ad illum. dic nobis in qua potestate hec facis. aut quis est dedit tibi hanc potestatem ³respondens autem dixit ad illos. interrogabo uos et ego unum uerbum. respondite mihi. ⁴ baptismum iohannis de celo erat an ex hominibus. ⁵ At illi cogitabant inter se dicentes. quia si dixerimus de celo dicet nobis. quare ergo non credidistis ei. ⁶ si autem dixerimus ex hominibus plebs uniuersa lapidabit nos. certi sunt enim iohannem profetam esse. ⁷ et responderunt nescire unde esset. ⁸ et ihs ait illis. neque ego dico uobis in qua potestate hec facio.

⁹ **C**oeptit autem dicere ad plebem parabolam hanc. homo plantauit uineam et locauit eam colonis. et ipse peregre fuit multis temporibus. ¹⁰ et in quodam tempore misit ad cultores seruum. ut de fructu uineae darent illi. qui cessum dimisserunt eum inanem. ¹¹ et addidit alterum seruum mittere. illi autem hunc quoque cedentes. et afficientes contumelia dimisserunt inanem. ¹² et addidit tertium mittere. qui et illum uulnerantes eiecerunt. ¹³ Dixit autem dñs uineae qui faciam. mittam filium meum dilectum. forsitan cum hunc uiderint uerebuntur. ¹⁴ Quem cum uidissent coloni cogitauerunt inter se. dicentes. hic est heres. occidamus illum ut nostra fiat hereditas. ¹⁵ et eiectionem illum extra uineam occiderunt. quid faciet dñs uineae ergo illis dñs uineae. ¹⁶ ueniet et perdet colonos istos. et dabit uineam aliis. quo audito dixerunt illi. absit. ¹⁷ ille autem aspiciens eos. ait quid est ergo hoc quod scriptum est. lapidem quem reproba uerunt aedificantes hic factus est in caput anguli. ¹⁸ Omnis qui ceciderit supra illum lapidem conquassabitur. supra quem autem ceciderit comminuet illum. ¹⁹ **E**t querebant principes sacerdotum et scribae mittere in illum manus illa hora. et timuerunt populum. cognouerunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem istam. ²⁰ **E**t obseruantes miserunt insidiatores qui se iustos esse simularent. ut caperent eum in sermone. et traderent illum principatui et potestati presidis. ²¹ et interrogauerunt illum. dicentes. magister

² est: + qui *m*²⁶ sunt: sumus *m*²³ autem: ihs *m*¹respondete *m*¹¹⁵ dñs uineae *pri. erasit ipse*⁴ inter: uel intra *m*¹

scimus quia recte dicis. et doces. et non accipis personam. sed in uerita
te uiam dñi doces. ²² licet nobis dare tributum cessari an non.

²³ considerans autem dolum illorum dixit ad eos. quid me temptatis.

²⁴ ostendite mihi denarium. **C**uius habet imaginem et inscriptionem. re
spondentes dixerunt cessaris. ²⁵ et ait illis. reddite ergo que sunt
cessaris cessari. et que sunt dñi dñi dō. ²⁶ et non potuerunt uerbum eius reprehen
dere coram plebe. **E**t mirati in responsis eius tacuerunt. ²⁷ ac
cesserunt autem quidam saducaeorum qui negant esse resurrectionem.

Et interrogauerunt eum. ²⁸ dicentes. magister moyses scripsit nobis. si frater
alicuius mortuus fuerit habens uxorem. et hic sine filiis fuerit. ut acci
piat frater eius uxorem. et suscitetur semen fratri suo. ²⁹ VII. ergo fratres erant
et primus accepit uxorem. et mortuus est sine filiis. ³⁰ et sequens acce
pit illam. et ipse mortuus est sine filio. ³¹ et tertius accepit illam. similiter
et omnes. VII. et non relinquerunt semen. et mortui sunt. ³² **N**ouissima omnium
mortua est et mulier. ³³ in resurrectione ergo cuius eorum erit uxor.
siquidem. VII. eam habuerunt uxorem. ³⁴ et ait illis dñs ihs. filii seculi huius nubunt
et traduntur ad nuptias. ³⁵ illi autem qui digni habentur seculo illo et resurrec
tione ex mortuis neque nubunt neque dicunt uxores. ³⁶ neque enim ultra
mori poterunt. equales enim angelis sunt et filii sunt dñi cum sint filii re
surrectionis. ³⁷ quia uero resurgent mortui et moyses ostendit secus
rubum. sicut dicit dñm dñm abraham dñm isac dñm iacob. ³⁸ dñs autem non est
mortuorum sed uiuorum. omnes enim uiuunt ei. ³⁹ Respondentes autem quidam
scribarum dixerunt. magister bene dixisti. ⁴⁰ **E**t amplius non audebant
eum interrogare quicquam. ⁴¹ **D**ixit autem ad illos. quomodo dicunt xpm filium dauid
esse. ⁴² et ipse dauid dicit in libro psalmorum. **D**ixit dñs dño meo
sede a dextris meis. ⁴³ donec ponam inimicos tuos scamellum
pedum tuorum. ⁴⁴ Dauid ergo dñm illum uocat et quomodo filius eius est. ⁴⁵ Audiente
autem omni populo dixit discipulis suis. ⁴⁶ Adtendite a scribis qui uolunt ambulare

²⁵ dñi: *correxerit ipse in dñi*

²⁶ uel responso *m*¹

³⁴ dñs ihs *erasit ipse*

in stolis. et amant salutationes in foro. et primas cathedras
in sinagogis et primos accubitos in conuiuiis. ⁴⁷ Qui deuorant do-
mos uiduarum simulantes longuam orationem. hii
accipient dampnationem maiorem. ²¹ ¹ respiciens autem uidit eos
qui mittebant munera sua in gazaflacium diuites. ■ Uidit autem
et quantam uiduam pauperulam et mittentem aera minuta duo.
³ et dixit uere dico uobis quia uidua hec pauperula plus quam omnes misit.
⁴ nam omnes hii ex abundantia sibi miserunt in munera di. hec autem ex eo
quod dest illi omnem uictum suum quem habuit misit. ⁵ **E**t quibusdam dicen-
tibus de templo quod lapidibus bonis et donis ornatum esset. dixit.
⁶ hec que uidetis uenient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem
qui non destruatur. ⁷ **I**nterrogauerunt autem illum. dicentes. preceptor quando
hec erunt. et quod signum cum fieri incipient. ⁸ qui dixit. uidete ne seducamini.
multi enim uenient in nomine meo. dicentes. quia ego sum xps. et tempus
appropinquauit. nolite ergo ire post illos. ⁹ cum autem audieritis proelia
et seditiones nolite terreri. Oportet primum hec fieri. sed non sta-
tim finis. ¹⁰ Tunc dicebat illis. surget gens contra gentem. et regnum
aduersus regnum. ¹¹ et terremotus magni erunt per loca. et pestilentiae et fa-
mes terroresque de celo et signa magna erunt. ¹² **S**ed ante hec omnia
iniicient uobis manus suas. et persequentur uos tradentes in sinagogas
et custodias. trahentes ad reges et ad presides propter nomen meum. ¹³ Continget
autem uobis in testimonium. ¹⁴ **P**onite ergo in cordibus uestris non premeditari
quemadmodum respondeatis. ¹⁵ Ego enim dabo uobis os et sapien-
tiam. cui non poterunt resistere et contradicere omnes aduersarii uestri.
¹⁶ Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis. et morte
afficient ex uobis. ¹⁷ et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum.
¹⁸ et capillus de capite uestro non peribit. ¹⁹ **I**n patientia uestra pos-
sidebitis animas uestras. ²⁰ **C**um autem uideritis circumdari ab exercitu

⁴ uel ex abundantes m¹⁶ destruatur m¹

hierusalem. Tunc scitote quia appropinquauit desolatio eius.

²¹ **T**unc qui in iudea sunt fugiant in montes. et qui in medio eius discendant. et qui in regionibus non intrent in eam. ²² quia dies ultionis hii sunt ut impleantur omnia que scripta sunt. ²³ Uae autem prignantibus et nutrientibus in diebus illis. Erit enim presura magna super terram et ira populo huic.

²⁴ **E**t cadent in ore gladii et captiui ducentur in omnes gentes. et hierusalem calcabitur a gentibus donec impleantur tempora nationum. ²⁵ **E**t erunt signa in sole et luna et in stellis et in terra presurgentium pre confusione sonitus maris et fluctuum ²⁶ arescentibus hominibus pre timore et expectatione que superuenient uniuerso orbi. nam et uirtutes celorum mouebuntur. ²⁷ **E**t tunc uidebunt filium hominis uenientem in nube cum potestate magna et maiestate. ²⁸ his autem fieri incipientibus respicite et leuate capita uestra quoniam appropinquat redemptio uestra. ²⁹ et dixit illis similitudinem. Uidete ficulneam et omnes arbores ³⁰ cum producant ex se iam fructum. scitis quia prope est aestas. ³¹ ita et uos cum uideritis hec fieri scitote quia prope est regnum dei.

³² amen dico uobis quia non preteribit generatio hec donec omnia fiant. ³³ celum et terra transibunt. uerba autem mea non transient. ³⁴ **A**ttendite autem uobis ne forte grauentur corda uestra in crapula et ebrietate et curis huius seculi et superueniet in uos dies illa repentina. ³⁵ tanquam laqueus enim superueniet in omnes qui sedent super faciem omnis terrae. ³⁶ **U**igilate itaque omni tempore orantes ut digni habeamini fugere ista omnia que uentura sunt. et stare ante filium hominis. ³⁷ erat autem docens diebus in templo. noctibus uero exiens morabatur in monte qui uocatur oliueti. ³⁸ et omnis populus manabat ad eum in templo audire eum. ²² ¹ **A**ppropinquabat autem dies festus azimorum. qui docebatur pascha. ² **E**t querebant principes sacerdotum et scribae quomodo eum interficerent. timebant uero plebem. ³ **I**ntrauit autem satanas in iudam qui uocabatur scarioth unum de duodecem

³⁸ manabat : .i. mane ueniebat .i. nomoc hairgided m¹

⁴ **E**t abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quem admodum illum traderet eis. ⁵ et gausi sunt. et pacti sunt pecuniam illi dare. ⁶ et spondit et querebat oportunitatem ut traderet illum sine turbis. ⁷ **U**enit autem dies festus azemorum in qua necesse erat occidi pascha. ⁸ et misit petrum et iohannem. dicens. euntes parate nobis pascha ut manducemus. ⁹ At illi dixerunt ubi uis paremus. ¹⁰ et dixit ad eos. ecce introeuntibus uobis in ciuitatem occurret uobis homo anphoram aquae portans sequimini eum in domum quam intrat. ¹¹ et dicetis patri familias domus. dicit tibi magister. ubi est diuersorium ubi pascha cum discipulis meis manducem. ¹² et ipse uobis ostendet caenaculum magnum stratum et ibi parate uobis. ¹³ **E**untes autem inuenerunt sicut dixit illis. et parauerunt pascha. ¹⁴ et cum facta esset hora discubuit. et .xii. apostoli cum eo. ¹⁵ **E**t ait illis desiderio desiderauimus hoc pascha manducare uobiscum ante quam patiar. ¹⁶ Dico autem uobis quia ex hoc non manducabo illud. donec implatur in regno di. ¹⁷ **E**t accepto calice gratias egit. et dixit accipite et diuidite inter uos. ¹⁸ dico enim uobis quia non bibam de generatione uitae donec regnum dñi di. ueniat. ¹⁹ et accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis. dicens. hoc est corpus meum quod pro uobis datur. hoc facite in meam commemorationem. ²⁰ **S**imiliter et calicem post quam cenauit. dicens. hic est calix noui testamenti in sanguine meo quod pro uobis fundetur. ²¹ **U**erum tamen ecce manus tradentis me mecum est in mensa. ²² et quidem filius hominis secundum quod difinitum est uadit. **U**erum tamen uae homini illi per quem tradetur. ²³ et ipsi coeperunt querere intra se quis esset ex eis qui hoc facturus esset. ²⁴ **F**acta est autem et contentio inter eos. quis eorum uideretur esse maior. ²⁵ Dixit autem eis reges gentium dominantur eorum. et qui potestatem habent super eos benefici uocantur. ²⁶ uos autem non sic. sed qui maior est in uobis fiat sicut iunior. et qui precessor est sicut minister. ²⁷ **N**am quis maior est qui recumbit an qui ministrat. ²⁸ uos autem estis qui permansistis mecum

¹⁸ dñi: *correxerit ipse in di*

in temptationibus meis. ²⁹ et ego dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnum. ³⁰ Ut edatis et bibatis super mensam meam in regno. et sedeatis super tronos iudicantes .xii. tribus israhel. ³¹ Ait autem dñs simoni. simon ecce satanas expetiuit uos ut celebraret sicut triticum. ³² ego autem rogaui pro te ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. ³³ Qui dixit ei. dñe tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire. ³⁴ et dixit ille. dico tibi petre non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me. **E**t dixit eis ³⁵ quando misi uos sine sacco et pera et calciamentis. Nunquid defuit uobis. ³⁶ At illi dixerunt nihil. dixit ergo eis. sed nunc qui habet sacculum tollat similiter et peram. et qui non habet gladium uendat tonicam suam et emat gladium. ³⁷ Dico enim uobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me. Et quod cum iniustus deputatus est. etenim ea que sunt de me finem habent. ³⁸ At illi dixerunt dñe ecce gladii duo hic sunt. At ille dixit eis. satis est. ³⁹ **E**t egressus ibat secundum consuetudinem suam in montem oliuarum. secuti sunt dñm ihm et discipuli. ⁴⁰ Et cum peruenisset ad locum dixit illis orate ne intretis in temptationem.

⁴¹ **E**t ipse auulsus est ab eis quantum iactus est lapidis. et positus genibus orabat. ⁴² dicens. **P**ater si uis transfer calicem istum a me. uerum tamen non mea uoluntas sed tua fiat uoluntas. ⁴³ Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. et factus est in agonia. et prolixius orabat. ⁴⁴ et factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. ⁴⁵ **E**t cum resurrexisset ab oratione et uenisset ad discipulos suos. inuenit eos dormientes pre tristitia. ⁴⁶ et ait illis. quid dormitis. surgite et orate ne intretis in temptationem.

⁴⁷ **A**dhuc eo loquente ecce turba et qui uocabatur iudas unus de .xii. antecedebat eos. et appropinquauit ihu ut oscularetur eum.

⁴⁸ **I**hs autem dixit ei. iudam ab osculo filium hominis tradis. ⁴⁹ **U**identes eum hi

³⁰ thronos *m*¹³⁹ consuetudinem : *primo scripsit consuetudinem, sed se correxit ipse dñm ihm erasit et substituit autem illum ipse*⁴⁹ eum : autem *m*¹

qui circa ipsum erant quod futurum erat dixerunt ei. dñe si percutimus in gladio. ⁵⁰ et percussit unus ex illis seruum principis sacerdotum. et amputauit auriculam eius dexteram. ⁵¹ Respondens autem ihs ait. sinite usque huc. **E**t cum tetigisset auriculam eius sanauit eum.

⁵² **D**ixit autem ihs ad eos qui uenerant ad se. principes sacerdotum et magistratus templi et seniores quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus ⁵³ cum quotidie uobiscum fuerim in templo non extendistis in manus. sed hec est hora uestra et potestas tenebrarum. ⁵⁴ **C**omprehendentes autem eum duxerunt ad domum principis sacerdotum.

Petrus uero sequebatur a longe. ⁵⁵ accenso autem igni in medio atrio. et circumsedentibus illis erat petrus in medio eorum. ⁵⁶ quem cum uidisset ancilla quedam sedentem ad lumen. et cum fuisset intuita dixit. et hic cum illo erat. ⁵⁷ at ille negauit eum. dicens. mulier non noui eum. ⁵⁸ **E**t post pusillum alius uidens eum dixit. et tu de illis es. Petrus uero ait. o homo non sum. ⁵⁹ et interuallo facto quasi horae unius alius quidam affirmabat. dicens. uere et hic cum illo erat nam et galileus est. ⁶⁰ et ait petrus homo nescio quid dicis. et continuo adhuc illo loquente gallus cantauit.

⁶¹ **E**t conuersus dñs respexit petrum. et recordatus est petrus uerbi dñi sicut dixit. quia prius quam gallus cantet ter me negabis. ⁶² **E**t egressus foras petrus fleuit amare. ⁶³ **E**t uiri qui tenebant illum illudebant ei cedentes. ⁶⁴ et uelauerunt eum. et percutiebant faciem eius. Et interrogabant eum. dicentes. profetista quis est qui te percussit.

⁶⁵ et alia multa blasfemantes dicebant in eum. ⁶⁶ **E**t ut factus est dies conuenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribae. et duxerunt illum in concilium suum et interrogabant eum. dicentes. si tu es xps dic nobis. ⁶⁷ et ait illis. si uobis dixero non credetis mihi. ⁶⁸ si autem interrogauero non respondebitis mihi neque dimittetis. ⁶⁹ **E**x hoc autem erit filius hominis sedens a dextris uirtutis dñi.

- ⁷⁰ **D**ixerunt autem omnes. tu ergo es filius di. qui ait uos dicitis quia ego sum.
- ⁷¹ **A**t illi dixerunt quid adhuc desideramus testimonium. ipsi enim audiuius de ore eius. ²³ ¹ **E**t exurgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pilatum. ² **C**oeperunt autem accussare illum. dicentes. hunc inuenimus subuertentem gentem nostram. et prohibentem tributa dari cessari. et dicentem se xpm esse regem. ³ **P**ilatus autem interrogauit eum. dicens. tu es rex iudeorum. at ille respondens ait tu dicis. ⁴ **A**it autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas. nihil inuenio causae in homine. ⁵ **A**t illi inualescebant. dicentes. commouet populum docens per uniuersam iudeam. et incipiens a galilea usque huc. ⁶ **P**ilatus autem audiens a galileam interrogauit si homo galileus esset. ⁷ et ut cognouit quod de herodis potestate esset remisit eum ad erodem qui et ipse hierusolimis erat in illis diebus. ⁸ **E**rodes autem uiso ihu gauisus est ualde. erat enim cupiens ex multo tempore eum. eo quod audierat multa de illo. et sperabat signum aliquod uidere ab eo fieri. ⁹ **I**nterrogabat autem illum multis sermonibus. et at ipse nihil respondebat. ¹⁰ **S**tabant autem principes sacerdotum et scribae constanter accussantes eum.
- ¹¹ **S**preuit autem illum erodes cum exercitu suo. et illusit indutum ueste alba. et remisit ad pilatum ¹² et facti sunt amici erodes et pilatus in ipsa die. nam antea inimici erant ad inuicem. ¹³ **P**ilatus autem conuocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe ¹⁴ dixit ad illos. Obtulisti mihi hunc hominem quasi auertentem populum et ego coram uobis interrogans nullam causam inueni in homine isto ex his in quibus eum accussatis. ¹⁵ **S**ed neque erodis. Nam remisi uos ad illum et ecce nihil dignum morte actum est ei. ¹⁶ **E**mendatum ergo illum dimittam. ¹⁷ necesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum.
- ¹⁸ **C**lamauit autem simul uniuersa turba. dicens. tolle hunc et dimitte

nobis barabban. ¹⁹ qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate et homicidium misus in carcerem. ²⁰ **I**terum pilatus locutus est ad illos uolens dimittere ihm. ²¹ Ait illi succensi clamabant. dicentes. cruci fige cruci fige illum. ²² **I**lle autem tertio dixit ad illos. quid enim mali fecit iste nullam causam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. ²³ **A**t illi clamabant uocibus magnis. Postulantes ut cruci figeretur et inualescebant uoces eorum. ²⁴ **E**t pylatus adiudicauit fieri petitionem eorum. ²⁵ demisit autem illis eum qui propter homicidium et seditionem misus fuerat in carcerem quem petebant. ihm uero tradidit uoluntatem eorum. ²⁶ **E**t cum ducerent eum apprehenderunt simonem quendam cirinensem uenientem de uilla. et imposuerunt illi crucem portare post ihm. ²⁷ **S**equebatur autem illum turba multa populi et mulierum que plangebant et lamentabantur eum. ²⁸ Conuersus autem ad illas ihs dixit. filiae hierusalem nolite flere super me sed super uos ipsas flete. et super filios uestros. ²⁹ quoniam ecce uenient dies in quibus dicent. Beatae stiriles et uentres qui non genuerunt. et ubera que non lactauerunt. ³⁰ **T**unc incipient dicere montibus cadete super nos. et collibus operite nos. ³¹ quia si in uiridi ligno hec faciunt in arido qui fiet. ³² **D**ucebantur autem et alii duo nequam cum eo ut interficerentur. ³³ **E**t post quam uenerunt in locum qui uocatur caluariae. Ibi cruci fixerunt eum et latrones unum a dextris et alium a sinistris. ³⁴ Ihs autem dicebat pater dimitte illis. non enim sciunt quid faciunt. **D**iuidentes uero uestimenta eius miserunt sortes. ³⁵ **E**t stabat populus expectans. **E**t diridebant illum principes cum eis. dicentes. alios saluos fecit se ipsum saluum faciat. si hic est xps di electus. ³⁶ Illudebant ei et milites accendentes et acetum offerebant illi. ³⁷ dicentes. si tu es rex iudeorum saluum te fac. ³⁸ **E**rat autem et superscriptio inscripta super illum litteris grecis

et latinis et ebreicis. hic est rex iudaeorum. ³⁹ Unus de his qui pen-
debant latronibus blasfemabat eum. dicens. si tu es xp̄s
saluum fac te ipsum et nos. ⁴⁰ Respondens autem alter increpabat
illum. dicens. neque tu times dñm quod in eadem dampnatione es. ⁴¹ et nos
quidem iuste. nam digna factis recipimus. hic uero nil mali gessit.
⁴² et dicebat ad iħm dñe memento mei cum ueneris in regnum
tuum. ⁴³ et dixit illi iħs. amen dico tibi hodie mecum eris in para-
diso. ⁴⁴ **E**rat autem fere hora sexta et tenebrae facta sunt in uni-
uersa terra usque in horam nonam ⁴⁵ et obscuratus est sol. **E**t uelum tem-
pli scissum est medium. ⁴⁶ **E**t clamans uoce magna iħs ait.
pater in manus tuas dñe commendo sp̄m meum. et hec dicens ex-
pirauit. ⁴⁷ Uidens autem centurio quod factum fuerat glorificauit dñm.
dicens. uere hic homo iustus erat. ⁴⁸ **E**t omnis turba eorum qui simul
aderat ad spectaculum istud. et uidebant que fiebant. percu-
tientes pectora sua reuertebantur. ⁴⁹ Stabant autem omnes noti eius
a logue. et mulieres que secutae erant eum a galilea hec uidentes.
⁵⁰ **E**t ecce uir nomine ioseph qui erat decurio uir bonus et iustus.
⁵¹ hic non consenserat consilio et actibus eorum ab arimathia ciuitate
iudae qui expectabat et ipse regnum dī. ⁵² hic accessit ad pilatum
et petit corpus iħu. ⁵³ **E**t depositum inuoluit sindone. et posuit eum
in monumento excisso in quo nondum quisquam positus fuerat.
⁵⁴ **E**t dies erat parasciue et sabbatum illuscebat. ⁵⁵ subsecutae
autem mulieres que cum ipso uenerant de galilea uiderunt monumentum.
et quemadmodum positum erat corpus eius. ⁵⁶ **E**t reuertentes para-
uerunt aromata et ungenta. et sabbato quidem siluerunt secundum manda-
tum. ²⁴ ¹ **U**na autem sabbati ualde deluculo uenerunt ad monumentum
portantes que parauerant aromata. ² et inuenerunt lapidem reuo-
lutum a monumento. ³ et ingressae non inuenerunt corpus dñi iħu. ⁴ **E**t factum est

cum mente consternatae essent de isto. ecce duo uiri steterunt
 steterunt secus illas in ueste fulgenti. ⁵ **C**um timerent
 autem et declinarent uultum in terram. dixerunt ad illas. quid
 queritis uiuentem cum mortuis. ⁶ non est hic. sed surrexit. recorda
 mini qualiter locutus est uobis cum adhuc in galilea esset. ⁷ dicens.
 quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum.
 et cruci figi. et tertia die resurgere. ⁸ et recordate sunt uerborum eius.
⁹ **E**t regressae a monumento nuntiauerunt autem omnia illis .xi. et ceteris omnibus.
¹⁰ **E**rat autem maria magdalena et iohanna et maria iacobi et ce
 terae que cum illis erant que dicebant ad apostolos hec. ¹¹ et uisa sunt
 ante illos sicut deleramentum uerba ista. **P**etrus et non credebant illis. ¹² **P**etrus
 autem surgens cucurrit ad monumentum. Et procumbens uidit linthe
 amina sola posita. et abiit secum mirans quod factum fuerat.
¹³ et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat
 in spatio stadiorum sexagenti ab hierusalem. nomine amaus.
¹⁴ et ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus que accederant.
¹⁵ **E**t factum est dum fabularentur et secum quererent. et ipse ihs appropin
 quans ibat cum illis. ¹⁶ Oculi autem eorum tenebantur ne agnoscerent. ¹⁷ et ait
 ad illos qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem ambulan
 tes et estis tristes. ¹⁸ et respondens unus cui nomen cleopas dixit ei. tu
 solus perigrinus es in hierusalem et non cognouisti que facta sunt in illa his
 diebus. ¹⁹ quibus ille dixit. que et dixerunt ei. de ihs nazareno. qui fuit
 profeta potens in opere et sermone caram do et omni populo. ²⁰ et quomodo
 tradiderunt eum summi sacerdotes et principes nostri in dampnatio
 nem mortis et cruci fixerunt eum. ²¹ Nos autem sperabamus quia ipse
 esset redempturus israhel. et nunc super hec omnia tertia dies hodie quod hec
 facta sunt. ²² sed et mulieres quedam ex nostris terruerunt nos. que ante lucem
 fuerunt ad monumentum. ²³ et non inuento corpore eius uenerunt. dicentes. se

⁴ steterunt *pri.*: *erasum*¹¹ Petrus *pri.* *erasit ipse*

etiam uissionem angelorum uidisse. qui dicunt eum uiuere. ²⁴ et abierunt quidam ex nostris ad monumentum. et ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt. ipsum uero non inuenerunt. ²⁵ et ipse dixit ad eos. O stulti et duri corde ad credendum in omnibus que locuti sunt profetae. ²⁶ nonne hec oportuit pati xpm. et ita intrare in gloriam suam. ²⁷ et incipiens a moysi et omnibus profetis interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant. ²⁸ et appropinquauerunt castello quo ibant. Et ipse se finxit longius ire. ²⁹ et coegerunt illum. dicentes. mane nobiscum quoniam aduesperascit. et declinat iam dies. et intrauit cum illis. ³⁰ **E**t factum est dum recumberet cum illis accepit panem et benedixit ac fregit. et porregebat illis. ³¹ et aperti sunt oculi eorum. et cognouerunt eum. et ipse euauit ex oculis eorum. ³² et dixerunt ad inuicem. nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in uia et aperiret nobis scripturas. ³³ et surgentes eadem hora regressi sunt in hierusalem et inuenerunt congregatos .xj. et eos qui cum ipsis erant. ³⁴ dicentes. quod surrexit dñs uere et apparuit simoni. ³⁵ et ipsi narrabant que gesta erant in uia. et quomodo cognouerunt eum in fractione panis. ³⁶ **D**um autem hec loquuntur ihs stetit in medio eorum. et dicit eis. pax uobis. ego sum. nolite timere. ³⁷ Conturbati uero et conterriti existimabant se spm uidere. ³⁸ et dixit eis. quid turbati estis. et cogitationes ascendunt in corda uestra. ³⁹ **U**idete manus meas et pedes quia ego sum. palmate et uidete quia sps carnem et ossa non habet sicut me uidetis habere. ⁴⁰ et cum hoc dixisset ostendit eis manus et pedes. ⁴¹ **A**dhuc autem non credentibus illis et mirantibus pre gaudio dixit. habetis hic aliquid quod manducetur. ⁴² at illi obtulerunt ei partem piscis assi et fauum mellis. ⁴³ **E**t cum manducasset coram eis sumens reliquias dedit eis. ⁴⁴ **E**t dixit ad eos. hec sunt uerba mea que locutus sum ad uos cum adhuc essem uobiscum. quoniam necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et profetis et psalmis de me.

⁴⁵ Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas. ⁴⁶ et dixit eis quoniam sic scriptum est. et sic oportebat xpm pati. et re surgere a mortuis die tertia. ⁴⁷ et predicari in nomine eius poenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes. **I**ncipi entibus ab hierusalem. ⁴⁸ Uos autem testes estis horum. ⁴⁹ et ego mitto promissum patris mei in uos. Uos autem sedete hic in ciuitate quoadusque induamini uirtutem ex alto. ⁵⁰ Eduxit autem eos foras usque in bethaniam. et eleuatis manibus suis benedixit eis. ⁵¹ **E**t factum est dum benediceret illis. recessit ab eis. et ferebatur in celum. ⁵² **E**t ipsi adorantes eum regressi sunt in hierusalem cum gaudio magno. ⁵³ et erant in templo laudantes et benedicentes dñm.

FINIT Amen FINIT. . . ,

Quare eua non primitus est facta cum adam. ut subiecta persona uiraginis uiro fuisset Si corpus adam cum animam ante suam factum est. an anima ante corpus illius. facta est anima illius ante corpus. ut propheta at (*sic*). manus tue. r. Cuius aetas (*sic*) adam quando peccauit .xvi. habuit annos., Quare enoc septimus ab adam ad paradysum raptus est quia in .viii. seculo omnis sanctus ad dñm rapietur., Quare diluuium aquae in fine primi seculi uenit. ideo quia peccata rudia ignorantiae elimento molli si mo deleri oportebat., Cur diluuium (*sic*) ignis in uissimo (*sic*) seculi futura. (*sic*) ideo quia peccata transgressionis per duram consuetudinem elimento feruissi mo extingui et uindicari debebunt

Farao cincris rex regnauit

in aegypto. sub quo in aegypto in cap
tiuitate filii israhel fuerunt.,

Hic item persequens filios israhel in
mari rubro mersus est. et septem
in aegypto
annis regnauit.

Post cincrim farao cerres .xv.
annis regnauit.

post cerrem farao armatis .v.
annis regnauit
post armatim farao ramasis .LXVIII.
annis
post ramesim farao menepes .xl.
annis
post menepem farao sethus .v.
annis regnauit
post sethum. farao rameses .XLVI.
annis

post ramesem. farao amenoses .x.
annis

post amenosem. farao tuores .vii.
annis

post tuorem. farao semendis .xx. vi.
annis

post semendem. farao pseunnes .xli.
annis

post pseunnem. farao thustus .ix.
annis

post thustum. farao oschor .viii. annis

post oschorem. farao pseunacheus .ix.
annis

post pseunacheum farao pseusenes
.xxxv. annis

post hunc farao sesunchus .xii. annis

post hunc farao osorthon .xv. annis

post hunc farao tagelothus .xiii. annis

post hunc farao petubates .xx. v.
annis

post hunc farao osorthon .x. annis

postea farao psamus. x.
annis

postea farao bachor .XLVI.
annis

postea farao aethiops .xv.
annis

postea farao sibichus .xii.
annis

postea farao aethiops .xx.
annis

postea farao aethiops qui
mesones dicitur .xii. annis

postea farao zefanites .viii.
annis

postea farao encephos .vi.
annis

postea farao nechao .ix.
annis

postea farao psametes .xliiii.
annis

postea farao nechao .iiii.
annis

postea farao psamutes .xii.
annis

postea farao uafis .xix.
annis

Ic est iohannis euangelista unus de XII. disci
 pulis dñi qui uirgo electus est a dō. quem de nuptiis
 nubere uolentem reuocauit dñs. cui uirginitatis
 in hoc duplex testimonium datur in euangelio. Quod
 5 et pre caeteris dicitur et commendauit dñs ut uirginem uirgo
 seruaret. denique manifestans in euangelio quod erat
 ipse incorruptibilis uerbi opus inchoans solus uerbum
 caro factum esse Nec lucem a tenebris fuisse comprehensam
 testatur. Primum signum ponens quod in nuptiis fecit dñs.
 10 ut ostendens quod erat ipse legentibus demonstraret quod
 ubi dñs inuitatur deficere nuptiarum uinum debeat
 ut ueteribus inmotatis noua omnia quae in xpo instituuntur
 appareant. De quos singula queque in misterio acta
 uel dicta euangelii ratio querentibus monstrat. Hoc
 15 autem euangelium scripsit in assia posteaquam in pathmos insola
 apocolipsin scripserat. ut cui in principio canonis
 incorruptibile principium in genessi incorruptibilis
 finis per uirginem in apocalipsi redderetur dicente
 xpo. ego sum alfa et ω. Et hic est iohannis qui sciens
 20 superuenisse diem recessus sui conuocatis discipulis suis
 in effesso per multa signorum experimenta comprobans dñm
 xpm descendens in defossum sepulturae suae locum
 facta oratione adpositus est ad patres suos tam
 extraneus a dolore mortis quam corruptione carnis ali
 25 enus inuenitur. Qui etsi post omnes euangelium scripsisse
 dicitur tamen dispositione canonis ordinati post matheum
 ponitur. quoniam in dño que nouissima sunt non uelut extrema
 et abiecta numero sed plenitudinis opere perfecta sunt.

postea farao ameses .XII. annis

postea farao amartheus .VI. annis

postea farao neferetes .VI. annis

postea farao anchoris .XII. annis

postea farao muthis, uno anno

postea farao nectanabus .XVIII. annis

postea farao theo .II. annis.

postea farao nectanabus .XVIII. annis in aegypto in tempore nini filii

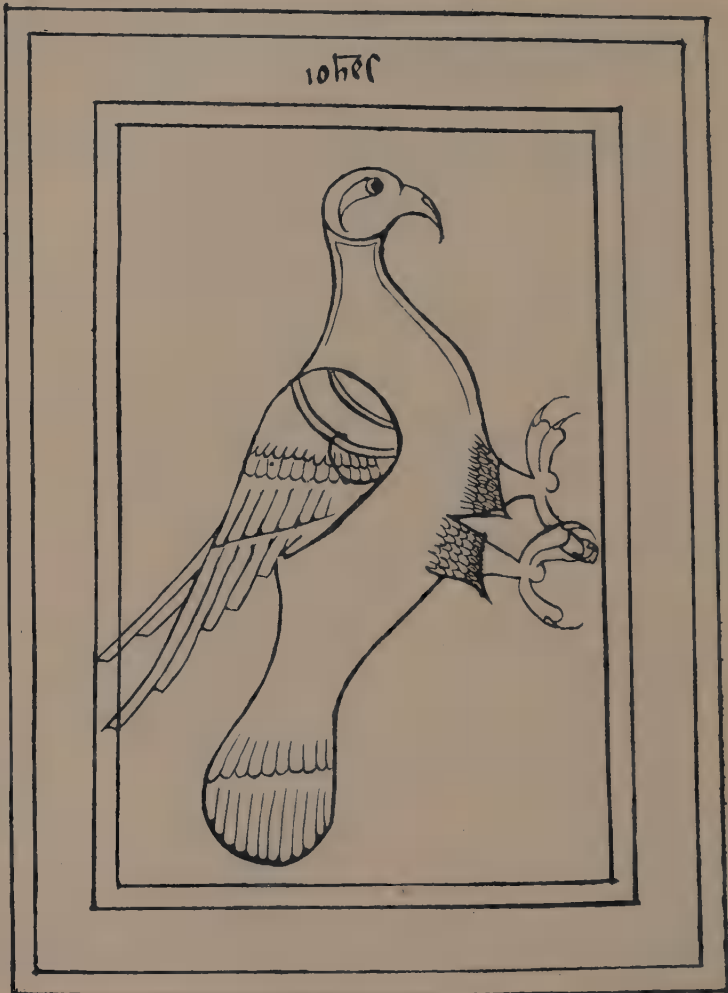
beli regnauit., hii omnes .XII. fuerunt

l. 5 dicitur et: *erasit et substituit* in cruce *m*²

13 quos: *s erasa*

21 comprobans dñm: comprobans (- dñm) *m*¹

Et hoc uirgini debebatur. Quorum tamen uel scriptorum in tempore dispositio uel librorum ordine ratio ideo per singula a nobis non exponitur. ut sciendi desiderio collocato et querentibus fructus laboris et do magisterii doctrina seruaretur. . finit argumentum iohannis. ,

¹**I**n principio erat uerbum et uerbum erat apud
 dñm et dñs erat uerbum ² hoc erat in princi
 pio apud dñm ³ omnia per ipsum facta sunt et sine ipso
 factum est nihil quod factum est ⁴ in ipso dñi uita erat que est lux
 hominum ⁵ et lux in tenebris lucet et tenebrae
 eam non comprehenderunt. ⁶ Fuit iohannes in deserto
 misus a dño cui nomen erat. ⁷ hic uenit in testimonium
 ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per il
 lum ⁸ non enim erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lu
 mine. ⁹ **E**rat enim lux uera que illuminet omnem hominem uenientem
 in hunc mundum ¹⁰ in hoc mundo erat et mundus per ipsum factus est.
 et mundus dñi filium non cognouit. ¹¹ **I**N propria uenit et sui eum
 non recipiunt. ¹² quotquot autem recipiunt eum dedit potestatem
 eis filius dñi fieri his qui credunt in nomine eius. ¹³ qui non ex sanguini
 bus neque ex uoluntate uiri neque ex uoluntate carnis
 sed ex dño nati sunt. ¹⁴ **E**t uerbum caro factum est et habitauit
 in nobis et uidimus gloriam eius quasi gloriam unigeniti
 a patre pleni gratiae et ueritatis. ¹⁵ iohannis testimonium
 perhibuit de ipso et clamat dicens. hic est quem dixi qui post
 me uenturus est ante me factus est quia prior me erat.
¹⁶ **E**t de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam pro gratiam
¹⁷ quia lex per moysen data est. gratia autem et ueritas per ihm
 xpm facta est. ¹⁸ dñm nemo uidit unquam nisi unigenitus
 filius qui est in sinu patris. ipse eum enarrauit. ¹⁹ Et hoc est
 testimonium iohannis quando miserunt iudei ab hieru
 solimis sacerdotes et leuitas ad eum ut interroga
 rent eum tu quis es ²⁰ et confessus est et non negauit dicens

⁴ dñi : uita erat et *m*¹
ipse et substituit eum

que est lux : *erasit et substituit lux m*¹

¹⁰ dñi filium : *erasit*
*perhibebat m*²

ipso : dñō *m*²

clamabat *m*²

¹² filios *m*^{*}

¹⁵ iohannes *m*²

est : erat *m*²

¹⁶ pro gratia *corrector*

¹⁷ data *m*¹

¹⁸ eum *erasum*

et confessus quia non sum ego xps. ²¹ Et interrogauerunt eum dicentes iterum quid ergo helias es tu. et dicit non sum profeta es tu. et respondit non. ²² Dixerunt ergo ei tu quis dic nobis ut re sponsum demus his qui miserunt nos quid dicis de te ipso ²³ ait. ego uox clamantis in deserto dirigite uias dñi sicut dixit essaias profeta. ²⁴ Et qui misi fuerant ex fari seis ²⁵ et interrogauerunt eum et dixerunt ei. quid ergo baptizas si tu non es xps neque helias neque profeta. ²⁶ Respondit eis iohannes dicens. ego quidem baptizo in aqua medius autem uestrum stat quem uos nescitis ²⁷ ipse est qui post me uenturus est quia ante me factus est. cuius ego non sum dignus ut soluam corrigiam cal ciamenti. ²⁸ **H**ec in bethania facta sunt trans iordanen ubi erat iohannes baptizans. ²⁹ Postera autem die uidit io hannes ihm uenientem ad se et ait. ecce agnus di qui tollit peccata seculi. ³⁰ hic est de quo dixi post me uenit uir qui ante me factus est quia prior me erat. ³¹ et ego nesciebam eum sed ut manifestaretur plebi israhel. propterea ueni ego in aqua baptizans ³² et testimonium perhibuit quia uidi sēm spm discendentem sicut columbam de celo et manentem super eum ³³ et ego nesciebam eum sed is qui misit me dī filium baptizare in aquam ille mihi dixit super quem uideris dī spm discendentem et manentem super eum hic est qui baptizat in sōo spū dī ³⁴ et ego uidi et testimonium perhibui quia hic est electus dī. ³⁵ Postera autem die iterum stabat iohannes et ex discipulis eius duo. ³⁶ Et respiciens ihm ambulantiem dicit. ecce agnus dī ³⁷ et audierunt eum duo ex discipulis eius loquentem et secuti sunt eum. ³⁸ **C**onuersus autem ihs et uidens eos se quentes se dicit eis queritis qui dixerunt ei robbi quod interpre

²⁹ Postera autem die uidit: *erasit et substituit* Altera die uidit (- autem) *m** uel *m*¹ peccata seculi: peccatum mundi *m** ³² quia uidi sēm: dicens quia uidi (- sēm) *m** uel *m*¹ et manentem: et mansit *m** ³³ dī filium baptizare: *erasit ipse et substituit* baptizare dī spm discendentem: *erasit ipse et substituit* discendentem (- dī spm) in sōo spū dī: in spū sōo (- dī) *m** uel *m*¹ ³⁴ est electus dī. Postera autem die: *erasit ipse et substituit* est (*in mg lin. preced.*) filius dī electus. Altera die (- autem)

tatum magister ubi habitas. ³⁹ dicit eis uenite et uidete
 uenerunt et uiderunt ubi maneret et apud eum manserunt die
 illo. hora autem erat quasi .x.^a. ⁴⁰ **E**rat autem andreas frater simo
 nis petri unus ex duobus qui audierunt ab iohanne et se
 cuti sunt dñm iħm. ⁴¹ **I**Nuenit hic primum fratrem suum simonem.
 et dicit ei inuenimus missiam quod est interpretatum xp̄s ⁴² et adduxit eum
 ad iħm. **I**Ntuitus autem eum iħs dixit tu es simon filius iona
 tu uocaueris caiphas quod interpretatur petrus. ⁴³ **I**N cra
 stinum autem uoluit exire in galileam et inuenit p̄lippum.
 et dicit ei iħs sequere me. ⁴⁴ **E**rat autem pilippus a bethzaida
 ciuitate andreae et petri ⁴⁵ inuenit pilippus nathanel
 et dicit ei quem scripsit moyses in lege et profeta inuenimus iħm
 filium ioseph a nazareth. ⁴⁶ et dicit ei nathanel a nazaret
 potest aliquid boni esse. dicit ei pilippus ueni et uide. ⁴⁷ uidit
 iħs nathanel uenientem ad se. Et dicit de eo ecce uir
 israhelita in quo dolus non est. ⁴⁸ Dicit ei nathanel unde me nosti.
Respondit iħs et dixit ei prius quam te pilippus uocaret cum esses
 sub ficio arboris uidi te. ⁴⁹ Et respondit ei nathanel
 et ait robbi tu es filius dī tu es rex israhel. ⁵⁰ **R**espondit iħs ei
 quoniam dixi tibi uidi te sub ficio credis maius uide
 bis. ⁵¹ et dicit ei. amen amen dico uobis uidebitis celum apertum
 et angulos dī ascendentes et discendentes supra
 filius hominis. ²¹ **E**t die tertio nuptiae factae sunt in channan
 galileae et erat mater iħu ibi. ² Uocatus est autem iħs et disci
 puli eius ad nuptias ³ et deficiente uino. dicit mater iħu
 ad eum uinum non habent. ⁴ et dicit ei iħs quid mihi et tibi est mulier nondum
 uenit hora mea. ⁵ Dicit mater eius ministris quodcumque dixerit
 uobis facite. ⁶ **E**rant autem ibi lapidae hidriae .vi.

⁴⁰ secuti fuerant (– dñm iħm) *m*^{*}⁴² cephas *corrector*⁴⁶ nazareth *m*^{*} uel *m*¹⁵⁰ ei quoniam: et dixit ei quia *m*^{*}

positae secundum purificationem iudeorum capientes singulae
 metritas binas uel ternas. ⁷ dicit eis ihs implete hydri
 as istas aquam et impleuerunt eas usque ad summum.
⁸ dicit eis ihs aurite nunc et ferte architricli et tulerunt.
⁹ ut autem gustauit architriclnus aquam uinum factum et non scie
 bat unde esset. **M**inistri autem sciebant qui aurierant
 aquam. uocat sponsus architriclinum ¹⁰ et dicit ei. **O**mnis homo
 primum bonum uinum ponit. et cum inebriati fuerint homines
 tunc id quod deterius est. tu autem reseruasti bonum uinum usque adhuc.
¹¹ hoc primum fecit initium signorum ihs in channan galilaeae
 et manifestauit gloriam suam et crediderunt in eum disci
 puli eius. ¹² **P**ost hoc descendit cafarnaum ipse et mater
 eius et fratres eius et discipuli eius et ibi manserunt in multis
 diebus. ¹³ **E**t prope erat pascha iudeorum et ascendit
 hierusolimam ihs. ¹⁴ **E**t inuenit in templo uendentes boues
 et oues et columbas et nummularios sedentes. ¹⁵ et cum fcis
 set quasi flagellum de funiculis omnes iicit de templo.
 oues quoque et boues. et nummularium effudit aes. et mensas
 subuertit. ¹⁶ et his qui columbas uendebant dixit aufer
 te ista hinc. et nolite facere domum patris mei domum
 negotionis. ¹⁷ **R**ecordati uero sunt discipuli eius quia scriptum
 est zelus domus tuae comedit me. ¹⁸ **R**esponderunt ergo iudei
 et dixerunt ei quod signum ostendis nobis quia hec facis. ¹⁹ **R**espondit
 ihs et dixit eis soluite templum hoc et in tribus diebus excita
 bo illud. ²⁰ **D**ixerunt ergo iudei .XL. et .VI. annis aedificatum
 est templum hoc et tu in tribus diebus excitabis illud. ²¹ ille autem
 dicebat de templo corporis sui. ²² **C**um ergo resurrexisset
 a mortuis recordati sunt discipuli eius quia hoc dixerat

⁷ aquam: aqua correctorfactam *m*³sponsum architriclinus *m*¹⁹ architriclnus: .i. uasal tretoblade .i. dux epuli *m*²¹¹ chana corrector¹⁵ flagillum *m*¹nummulariorum *m*³¹⁶ negotiationis *m*³

ihs et crediderunt scripturae et sermoni quem dixit dñs ihs.

²³ **C**um autem esset in hierusolimis in pascha in die festo multi crediderunt in nomine eius uidentes signa eius que faciebat.

²⁴ ipse autem ihs non credebat semetipsum eis eo quod ipse nosset omnes et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhibet de homine. ipse enim sciebat quid esset in homine. ³¹ **E**rat autem homo quidam ex fariseis nicodimus nomine princeps iudeorum. ² hic uenit ad ihm nocte et dixit ei robbi scimus quia a dō uenisti magister enim nemo enim potest hec signa facere que tu facis nisi fuerit dñs cum eo. ³ **R**espondit ihs et dixit ei Amen amen dico uobis nisi quis natus fuerit de nouo non potest uidere regnum dī. ⁴ Dicit ad eum nicodimus quomodo potest homo nasci cum sit senex sit nunc quid potest in uentrem matris suae iterato introire et nasci. ⁵ **R**espondit ihs amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex spū ex aqua et spū sō non potest introire in regnum dī. ⁶ et quod natum est ex carne caro est. et quod natum est ex spū sps est. ⁷ non mireris quia dixi tibi oportet uos nasci de nouo. ⁸ sps sōs ubi uult spirat. et uocem eius audis sed nescis unde ueniat et quo uadat. sic est omnis qui natus est ex spū. ⁹ **R**espondit nicodimus et dixit ei quomodo possunt hec fieri. ¹⁰ **R**espondit ihs et dixit ei tu es magister in israhel et hec ignoras. ¹¹ Respondit amen amen dico tibi quia quod scimus loquimur et quod uidimus testificamur et testimonium non accipitis. ¹² si terrestria dixi uobis et non credidisti quomodo si dixero uobis caelesti credetis. ¹³ Et nemo ascendit in celum nisi qui de celo descendit filius hominis qui est in celo. ¹⁴ Et sicut moyses exaltauit serpentem in deserto. ita exaltari oportet filium hominis ¹⁵ ut omnis qui credit in ipso non pereat sed habeat uitam aeternam. ¹⁶ sic enim dilexit deus hunc

²² dñs ihs : dominus *m*¹
enim *pri. erasum*

²⁴ noscet (*sic*) *m*¹

³ uobis: tibi *m*³

¹ nicodemus *m*³

⁴ sit *alt. erasum*

² rabi *m*³

renasci *m*³

⁵ ex spū *erasit ipse et substituit ex aqua perliniauit ipse uel* *m*¹

testamur *m*³

⁸ sōs *erasit ipse*
testim.: + nostrum *m*³

¹¹ Respondit :
accipitis *m*³

¹² credidistis *m*³

caelestia *m*³

mundum ut filium suum unigenitum daret. ut omnis qui cre-
dit in eum non pereat. sed habeat uitam aeternam. ¹⁷ **N**on enim
misit d's filium suum unigenitum in hunc mundum ut iudicet
mundum. sed ut saluetur mundus per ipsum. ¹⁸ qui credit in eum non iudi-
catur. qui autem non credit iam iudicatus est quia non credit in nomine unge-
niti filii d'i ¹⁹ hoc est iudicium autem. quia lux uenit in mundum et dilexe-
runt homines magis tenebras quam lucem. erant enim opera eorum
mala. ²⁰ Omnis enim qui male egit odit lucem et non uenit ad lucem
ut non arguantur opera eius. ²¹ qui autem facit ueritatem uenit ad lucem
ut manifestentur opera eius quia ideo facta sunt. ²² **P**ost hec uenit ihs et
discipuli eius in iudeam terram et illis demorabatur cum eis et bab-
tizat. ²³ Erat autem et iohannis baptizans in aenon iuxta
salim quia aquae multae erant illic. Et adueniebant multi
et baptizabantur. ²⁴ **N**ondum enim missus fuerat in carcerem io-
hannis. ²⁵ factum est ergo questio ex discipulis iohannis cum iudeis
de purificationem ²⁶ et uenerunt ad iohannem et dixerunt ei rob-
bi qui erat tecum trans iordanen cui testimonium perhibuisti
ecce hic baptizat et omnes ueniunt ad eum. ²⁷ **R**espondit
iohannis et dixit non potest homo accipere quicquam nisi fuerit ei datum de
celo. ²⁸ Ipsi uos mihi testimonium perhibebitis quod dixerim
uobis ego non sum xps sed quia misus sum ante illum ²⁹ qui habet sponsum
sponsus est amicus autem sponsi qui stat et audit eum gaudio
gaudet propter uocem sponsi hoc ergo gaudium meum impletum est. ³⁰ illum
oportet crescere me autem minui ³¹ qui de sursum uenit supra omnes
eius est qui autem est de terra de terra est et de terra loquitur et qui de celo ue-
nit supra omnes est ³² et quod uidit et audiuit hoc testatur et testi-
monium eius nemo accipit ³³ qui accipit eius testimonium
signauit quia d's uerax est ³⁴ quem enim misit d's uerba d'i loquitur non enim

²¹ in deo *m*²   ²² illic *m*³   baptizabat *m*³   ²⁵ facta *m*¹   ergo: *expunxit m*¹
purificatione *corrector*   ²⁸ rabbi *m*³   baptizat *m*³   uenerunt *m*²
²⁷ iohannes *m*¹   > ei da. fuerit *m*²   ²⁸ perhibetis *ipse se corrigendo*   uobis:
+ quia *m*²   missus *m*³   ²⁹ sponsam *m*¹   ³¹ eius *erasum*
qui autem de terra est de terra loq. *m*³   ³³ qui: + autem *m*²   accepit *m*²

ad mensuram dat dñs spm. ³⁵ Pater diligit filium et omnia de
 dit in manu eius ³⁶ qui credit dñi filium habet uitam aeternam qui autem
 incredulus est in filio non uidebit dñm sed ira dñi manebit super
 eum. ⁴ ¹ ut ergo cognouit dñs ihs quia audierunt farisei quia ihs plu
 res discipulos facit et babtizat quam iohannis ² quan
 quam ipse ihs non babtizaret sed discipuli eius. ³ **R**eliquit
 iudeam terram abiit iterum in galileam. ⁴ Oportebat autem
 eum transire per samariam ⁵ uenit ergo in ciuitatem samariae
 que dicitur esyrach iuxta predium quod dedit iacob ioseph
 filio suo. ⁶ Erat autem fons iacob ihs autem fatigatus ex ite
 nere sedebat sic super fontem hora erat quasi sexta.
⁷ uenit mulier de samaria aurire aquam. dicit ei dñs
 ihs da mihi bibere ⁸ discipuli enim eius abierunt in ciuitatem ut ci
 bos emerent sibi. ⁹ **D**icit ergo ei mulier illa samaritana
 non enim coutuntur iudei samaritanis. ¹⁰ **R**espondit ihs et
 dixit ei si scires donum dñi et quis esset qui dicit tibi da mihi bibere
 tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquam uiuam. ¹¹ dicit ei
 mulier dñe neque in quo harias habes et puteus al
 tus unde ergo habes aquam uiuam ¹² nunquid tu maior es patri
 nostro iacob qui dedit nobis puteum istum et ipse ex eo
 bibit et filii eius et pecora eius. ¹³ **R**espondit ihs et dixit ei
 omnis qui bibit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in aeternum ¹⁴ sed aqua
 quam ego dabo ei fiet in eo fons aquae sallientis in uitam
 aeternam. ¹⁵ **D**icit ad eum mulier. da mihi dñe hanc aquam ut non sitiam
 neque ueniam huc aurire. ¹⁶ **D**icit ei ihs uade uoca ui
 rum tuum et ueni huc. ¹⁷ **R**espondit mulier et dixit illi
 non habeo uirum. **D**icit ei ihs bene dixisti quia non habes uirum.
¹⁸ quinque enim uiros habuisti. et nunc quem habes non est tuus uir hoc

³⁶ dñi filium: in filium *m*^{*}, + dei *m*²   dñm: uitam *m*^{*}   ¹ dñs *erasit m*^{*}
⁵ esyrach: e *erasa*   ⁷ dicit ei dñs: Dicit ei *m*¹   ⁹ samaritana: + quomodo
 cum tu iudeus sis bibere a me poscis quia sum mulier samaritana *m*²   coutuntur:
 + cum *m*²   harias: haurias *m*²

uere dixisti. ¹⁹ Dicit ei mulier dñe uideo quia profeta es tu
²⁰ patres nostri in hoc monte adorauerunt. et uos dicitis quia
in hierusolimis est locus ubi adorare oportet. ²¹ Dicit ei
ihs mulier crede mihi quia uenit hora quando neque in monte hoc
neque in hierusolis adorabitis patrem. ²² Uos adoratis
quod nescitis. nos autem adoramus quod scimus sed quia salus ex iudeis
est. ²³ sed ueniat hora et nunc est quando ueri adoratores adorabunt
patrem in spū et ueritate. **N**am et pater eorum dñs querit tales quem ado
rant eum ²⁴ sps est dñs. et eos qui adorant eum in spū et ueritate.
²⁵ Dicit ei mulier scio quia missias uenit qui dicitur xps. Cum ergo ue
nerit ille nobis annuntiabit omnia. ²⁶ Dicit ei ihs ego sum
qui loquor tecum. ²⁷ Et continuo uenerunt discipuli eius et mira
bantur quia cum muliere loquebatur. Nemo autem dixit quid queris
aut quid loqueris cum ea. ²⁸ **R**eliquit ergo hidriam suam mulier es
abiit in ciuitatem. **E**t dicit illis hominibus ²⁹ uenite et uidete ho
minem qui dixit mihi omnia quecumque feci. nunquid ipse est xps.
³⁰ **E**xierunt de ciuitate et ueniebant ad eum. ³¹ interea roga
bant eum discipuli dicentes. robbi manduca. ³² ille
autem dixit eis ego cibum habeo manducare quem uos nescitis.
³³ **D**icebant ergo discipuli eius ad inuicem. Nunquid aliquis
attulit ei manducare. ³⁴ **D**icit eis ihs meus est cibus ut faciam
uoluntatem eius qui me misit patris ut perficiam opus eius. ³⁵ Nonne
uos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt et messis uenit.
Ecce dico uobis leuate oculos uestros et uidete regiones
quia albae sunt iam ad messem^s ³⁶ et qui metit mercedem accipit.
et congregat fructum in uitam aeternam ut et qui seminat simul
gaudeat et qui metit ³⁷ in hoc est enim uerbum uerum quia alius est qui seminat
et alius est qui metit. ³⁸ ego misi uos metere quod uos non laborastis

²¹ hierusolimis *m*²²² sed *pri. erasit m**²³ ueniat: a *erasa* eorum dñs*erasit ipse* quem adorant: qui adorant *m*³²⁴ ueritate: + oportet adorare *m*³²⁷ autem: tamen *m*³²⁸ es (*pro et*) *erasum*³⁰ Exierunt: + ergo *m*³rabbi *m*³³⁵ quatuor: .VII. (*sic*) *m*³

alii laborauerunt et uos in labores eorum introistis.

³⁹ ex ciuitate illa multi crediderunt in eum samaritanorum.

propter uerbum mulieris testimonium perhibentis quia dixit mihi omnia
quecunque feci. ⁴⁰ **C**um uenissent ergo ad illum samaritani ro

gauerunt eum ut ibi maneret et mansit ibi duos dies. ⁴¹ et

multo crediderunt plures propter sermonem eius. ⁴² et mulieri

dicebant quia iam non propter tuam loquellam credimus ipsi enim au

diuimus ab eo et scimus quia hic est uere saluator mundi. ⁴³ **P**ost

duos autem dies exiit in galileam. ⁴⁴ ipse enim ihs testimonium

perhibuit quia profeta in sua patria honorem non habet. ⁴⁵ **C**um ergo uenis

set in galileam exceperunt eum galilei. cum omnia uidissent que fe

cerat in hierusolimis in die festo. Et ipsi enim uenerant

in diem festum. ⁴⁶ Uenit ergo iterum in channan galileae ubi fecit

aquam uinum. **E**t erat quidam regulus cuius filius infirmabatur in ca

pharnaum ⁴⁷ hic cum uidisset quia ihs adueniret a iudeis in gali

leam abiit ad eum. **E**t rogabat illum ut discenderet et sana

ret filium eius incipiebat enim mori. ⁴⁸ **D**ixit ergo ihs ad eum nisi signa et

prodigia uideritis non creditis. ⁴⁹ Dicit ad eum regulus dñe di

scende prius quam moriatur filius meus. ⁵⁰ Dicit ei ihs. uade filius tu

us uiuit. credit homo sermoni quem dixit ei ihs et ibat. ⁵¹ iam autem eo

discendente serui occurrerunt ei et annuntiauerunt dicen

tes quia filius eius uiueret. ⁵² **I**Nterrogabat ergo horam ab eis in qua melius

habuerit. et dixerunt ei quia heri hora septima reliquit eum.

⁵³ **C**ognouit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ihs filius tu

us uiuit. et credidit ipse et domus eius tota. ⁵⁴ Hoc iterum secundum

signum fecit ihs cum uenisset a iudeis in galileam. ⁵ ¹ **P**ost hec

erat dies festus iudeorum. Et ascendit ihs hierusolimis

² est autem hierusolimis super probatica piscina que cognominatur

⁴³ exiit : + inde *m*²

⁵² eum : + febris *m*²

⁵³ ihs : + ei *m*³

⁵⁴ a iudea *m*³

² probatica : *scripsit in mg. m*³ probaton grece ouis

ebreice bethzaida .u. porticos habens ³ in his iacebat multitudo magna langentium cecorum claudorum aridorum paraliticorum expectantium aquae motum. ⁴ Angelus autem dñi secundum tempus lauabatur in natatoria et mouebatur aqua. quicumque ergo prior discendisset in natatoria post motiones aquae sanus fiebat a longore quocumque tenebatur. ⁵ **E**rat autem homo quidam ibi .xxx. viii. annos habens in infirmitate sua ⁶ hunc cum uidisset ihs iacebat et cognouisset quia multum iam tempus habet. Dicit ei ihs uis sanus fieri. ⁷ Respondit illi languidus dñe hominem non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam dum uenio ego alius preter me descendit. ⁸ Dicit ei ihs surge et tolle grauatum tuum et ambula. ⁹ et statim sanus factus est homo et sustulit grauatum suum et ambulabat. Erat autem sabbatum in illa die ¹⁰ dicebant iudei illi qui fu sanus fuerat sabbatum est et non licet tibi tollere grabatum tuum. ¹¹ **R**espondit eis qui me sanum fecit ille mihi dixit surge et tolle grabattum tuum et ambula. ¹² **I**nterrogauerunt ergo eum quis est homo qui dixit tolle grabattum tuum et ambula. ¹³ is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset. ihs autem declinauit quia turba erat constituta in loco. ¹⁴ Postea inuenit eum ihs in templo et dixit illi ecce sanus factus es iam noli peccare. ne deterius aliud tibi continguat. ¹⁵ abiit ille homo adnuntiauit iudeis quod ihs esset qui facit eum sanum ¹⁶ propterea persequebantur iudei ihm quia hec faciebat in sabbato. ¹⁷ ihs autem respondit ait eis. pater meus usque modo operatur et ego operor. ¹⁸ propterea ergo magis querebant eum iudei interficere. quia non solum soluebat sabbatum sed et patrem suum proprium dicebat dm aequalem se faciebat do. **R**espondit itaque ihs et dixit ei. ¹⁹ amen amen dico uobis non potest

⁴ tempus: + in quo *m*²⁸ grabatum *m*^{*} uel *m*¹ei: eis *m*³lauabatur: descendebat *m*³¹⁵ fecit *m*¹¹⁷ ait *improbauit* *m*³⁶ iacentem *m*³¹⁸ faciens¹ *m*³

filius facere quicquam a se nisi quod uiderit pater facientem. quicumque
 enim ille hec et filius similiter diligit. ²⁰Pater enim diligit filium et omnia
 demonstrat ei que sp̄s sc̄s facit et maiora his demon-
 strauit ei opera ut sciatis filium dī xpm. ²¹sicut enim pater suscitāt mor-
 tuos et uiuificat. sic et filius quem uult uiuificat ²²neque enim
 pater iudicat quenquam. sed iudicium omne dedit filio. ²³ut omnes
 honorificent filium sicut honorificent patrem. Et qui non
 honorificant filium nec honorificant patrem qui mis-
 sit illum. ²⁴Amen amen dico uobis quia uerbum meum qui audit et cre-
 didit ei qui misit me habet uitam aeternam et iudicium non ueniet sed
 transit a morte in uitam. ²⁵Amen amen dico uobis quia uenit hora
 et nunc est quando mortui audiunt uocem filii dī et qui audierint
 uiuent. ²⁶sicut enim pater habet uitam aeternam in semetipso sic dedit
 et filio uitam habere in semetipso ²⁷et potestatem dedit
 ei et iudicium facere quia filius hominis est. ²⁸**N**olite mirari hoc quia
 uenit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient uocem
 eius. ²⁹et procedent qui bona fecerunt in resurrectione uitae.
 qui mala egerunt in resurrectione iudicii. ³⁰non possum
 ego a me ipso facere quicquam sed sicut audio iudico et iudicium
 meum iustum est. quia non quero uoluntatem meam sed uoluntatem eius
 qui me misit patris. ³¹si ego testimonium perhibeo de me et testimo-
 nium meum non est uerum. ³²**A**lius est qui testimonium perhibet de
 me et scio quia uerum est testimonium quod perhibet de me. ³³**U**os
 misistis ad iohannem et testimonium perhibuit ueritati.
³⁴**e**go autem non habeo ab homine testimonium sed et hec dico ut uos
 salui sitis. ³⁵ille erat ut lucerna ardens et lucens. .
Uos autem uoluistis exultare ad horam in lucem eius. ³⁶**e**go
 autem habeo testimonium maius iohannem. **O**pera enim que ego

¹⁹ pater : patrem <i>m</i> ³	quicumque <i>m</i> ³	ille : + fecerit <i>m</i> ³	diligit : faciet <i>m</i> [*]
²⁰ sp̄s sc̄s : ipse <i>m</i> [*]	demonstrabit <i>m</i> ¹		ut uos moriemini (<i>sic</i>) <i>m</i> [*]
²³ honorificant pa. <i>m</i> ³	honorificat <i>bis</i> <i>m</i> ³	²⁴ credit <i>corrector</i>	in iudicium <i>m</i> ³
transeat <i>m</i> ³	²⁵ audient <i>m</i> ¹	²⁹ resurrectionem <i>m</i> ¹	mala : + uero <i>ipse</i>
patris <i>erasit ipse</i>	³¹ et : ipso <i>m</i> ³	³⁵ ut : <i>erasum</i>	luce <i>corrector</i>
iohanne <i>corrector</i>			

facio testimonium perhibent de me quia pater me misit.

³⁷ et qui misit me pater ipse testimonium perhibet de me. neque uocem eius unquam audistis neque speciem eius audistis.

³⁸ **E**t uerbum non habetis in uobis manens quia quem misit ille huic uos non creditis. ³⁹ scrutamini scripturas quia uos putatis in ipsis uitam aeternam habere. et illae sunt quae testimonium perhibent de me ⁴⁰ et non uultis uenire ad me ut uitam habeatis

⁴¹ claritatem ab hominibus non accipio ⁴² sed cognoui uos quia dilectionem dei non habetis in uobis. ⁴³ ego ueni in nomine patris mei et non accepistis me. si autem alius uenerit in nomine meo illum accipietis. ⁴⁴ quomodo potestis uos credere qui gloriam ab inuicem accipistis et gloriam quae a solo deo est non queritis.

⁴⁵ **N**olite putare quia ego accusaturus sum uos apud patrem est qui accusat uos speratis moyses in quo uos ⁴⁶ si enim crederitis moysi crederitis forsitan et mihi. de me enim ille scripsit. ⁴⁷ si autem illius litteris non creditis quomodo uerbis meis creditis.

⁶¹ **P**ost hec abiit ihs trans mare galilae quod est tiberiade

² et sequebatur eum multitudo magna quia uidebant signa quae faciebat super his qui infirmabantur. ³ Subiit ergo in montem ihs et ibi sedebat cum discipulis suis. ⁴ **E**rat autem in proximum pascha dies festus iudeorum. ⁵ cum subleuas set ergo oculos ihs et uidisset quia multitudo maxima uenit ad eum. dicit ad pylippum unde ememus panes ut manducent hii. ⁶ hoc autem dicebat temptans eum ipse enim sciebat quid hoc esset factururus. ⁷ **R**espondit ei philippus dicens ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid accipiat ⁸ Dicit ei unus ex discipulis eius andreas frater simonis petri ⁹ est puer unus hic

³⁷ audistis *alt.*: uidistis *m*³

⁴⁴ accipitis *corrector*

⁴⁶ crederetis *m*¹

³⁸ uerbum: + eius *m*³

⁴⁵ accusset *m*²

⁴⁷ credetis *m*¹

⁴³ meo: suo *m*²

> moyses in quo uos speratis *m*²

qui habet .u. panes ordiacos et duos pisces. sed hec quid sunt inter tantos homines. ¹⁰ dicit ergo ihs facite homines discumbere. erat autem foenum multum in loco et discuerunt ergo uiri numero quasi .u. milia. ¹¹ **A**ccipit ergo panes ihs et cum gratias egisset distribuit discumbentibus similiter ex piscibus quantum uoluerant. ¹² ut autem impleti sunt dixit discipulis suis colligite que superauerunt fragmenta ne pereant. ¹³ Colligerunt ergo et impleuerunt .xii. cophinos fragmentorum ex quinque panibus ordeacis que superfuerant his qui manducauerunt. ¹⁴ illi ergo homines cum uidissent quod fecerat signum dicebant quia hic est uere profeta qui uenturus est in hunc mundum. ¹⁵ ihs ergo cum cognouisset qua uenturi essent ut raperent eum ut facerent eum regem. **F**ugit iterum in montem ipse solus. ¹⁶ Ut autem sero factum est discenderunt discipuli eius ad mare. ¹⁷ Et cum ascendissent nauim uenerunt trans mare in capharnaum et tenebrae iam factae erant et nondum uenerat ad eos ihs. ¹⁸ mare autem uento magno flante exsurgebat ¹⁹ cum remigassent ergo quasi stadia .xx. et .u. aut .xxx. uident ihm ambulantem super mare et proximum nauis fieri timuerunt. ²⁰ ille autem dicebat eis ego sum nolite timere. ²¹ **U**oluerunt ergo accipere eum in naui et statim fuit nauis ad terram in qua ibant. ²² **A**ltera autem die turba que stabat trans mare uidit quia nauicula alia non erat ibi nisi illa una. et quia non introisset et cum discipulis suis ihs in nauem. sed soli discipuli eius abissent. ²³ Aliae uero que superuenerunt naues a tibriade iuxta locum ubi manducauerunt panem gratias agentes dño. ²⁴ **C**um ergo uidisset turba quia ihs non esset ibi neque discipuli eius ascenderunt nauiculas. et uenerunt capharnaum querentes

⁹ ordeacios *m*³¹⁰ dixit *forsan ipse*discubuerunt *m*³¹¹ Accipit *m*¹¹³ ordeaceis *m*¹¹⁵ qua: qui *corrector*¹⁶ descend. *m*³²³ panes *m*²agentes: uel agents *m*²

ihs. ²⁵ Et cum inuenissent eum trans mare dixerunt ei rob
bi quando huc uenisti. ²⁶ Respondit ihs et dixit eis amen amen di
co uobis queritis me et non quia uidistis signa et prodigia
sed quia manducastis ex panibus et saturati estis. ²⁷ operamini
non cibum qui periiit sed qui permanet in uitam aeternam quem filius hominis
uobis dabit. hunc enim pater signauit dñs. ²⁸ Dixerunt ergo ad eum
quid faciemus ut operemur opera di. ²⁹ Respondit dñs ihs et dixit eis
hoc est opus di ut credatis in eum quem misit ille. ³⁰ Dixerunt ergo ad
eum quid ergo tu facis signum ut uideamus et credamus tibi quod opera
ris. ³¹ patres nostri mannam manducauerunt in deserto sicut
scriptum est panem celi dedit eis manducare.

³² Dixit ergo eis ihs amen amen dico uobis non moyses dedit uobis
panem de celo. sed pater meus dat uobis panem de celo uerum.

³³ panis enim di est qui descendit de celo et dat uitam huic
mundo. ³⁴ Dixerunt ergo ad eum dñe semper da nobis panem hunc.

³⁵ Dixit autem eis ihs ego sum panis uitae. qui uenit ad me non esu
riet et qui credit in me non sitiet unquam. ³⁶ sed dixi uobis quia et uidi
stis me et non credidistis ³⁷ omne quod dat mihi pater ad me ue
niet. et eum qui ueniet ad me non ieciam foras. ³⁸ quia discendi de
celo non ut faciam uoluntatem meam sed uoluntatem eius qui me
misit. ³⁹ hec est enim uoluntas eius qui misit me patris ut omne quod dixit
dedit mihi pater non perdam ex eo quicquam sed resuscitem illum in nouissimo
die. ⁴⁰ hec est enim uoluntas eius qui misit me patris mei ut omnis qui
uidit filium et credidit in eum habeat uitam aeternam et susci
tabo ego eum in nouissimo die. ⁴¹ Murmurbant ergo iudei
de illo qui dixisset ego sum panis uiuus qui de celo discendi.

⁴² et dicebant nonne hic est filius ioseph ihs filius ioseph cuius noscimus
patrem et matrem quomodo ergo nunc dicit quia de celo discendi. ⁴³ Respon

²⁷ dñs : ds corrector
se corrigendo

²⁹ dñs erasit ipse et substituit ihs
ut uideamus : uideamus (sic) MS.

³⁰ ad eum : ei ipse

ded. pri. : erasit ipse et substituit mortui sunt sicut script. e. pa. ce. ded.

³¹ sicut script. e. pa. ce.

erasit ipse ut uidetur

⁴¹ quia m³ descendi m¹

³⁹ dixit

ipse erasit se corrigens

noscimus : nouimus m¹, nos nouimus m³

⁴² filius ioseph pri. :
descendi m¹

dit ergo ihs et dixit eis nolite murmurari inuicem. ⁴⁴ nemo potest uenire ad me nisi pater qui misit me et scs sps traxerit illum et ego re suscitabo eum in nouissimo die. ⁴⁵ est scriptum in profetis et erunt omnes docibiles di. Omnis qui audit a patre et didicit ueniat ad me. ⁴⁶ Non quia patrem uidit quicquam nisi is qui est ex do hic uidit patrem. ⁴⁷ amen amen dico uobis qui credit in me habet uitam aeternam. ⁴⁸ ego sum panis uitae. ⁴⁹ **P**atres uestri manducauerunt mannam in deserto et mortui sunt. ⁵⁰ hic est ergo panis de celo descendens et si quis ex ipso manducauerunt non morietur. ⁵¹ ego sum panis uiuus qui de celo discendi. si quis manducauerunt ex hoc pane uiuet in aeternum. et panis quem ego dabo caro mea est pro omni uita. ⁵² litigabant ergo iudei ad inuicem dicentes quomodo potest hic carnem suam dare nobis ad manducandum. ⁵³ **D**ixit ergo eis ihs amen amen dico uobis nisi manducaueritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis uitam in uobis. ⁵⁴ qui manducat meam carnem et bibet meum sanguinem habet uitam aeternam et ego suscitabo eum in nouissimo die. ⁵⁵ **C**aro enim mea uere est cibus et sanguis meus uere est potum. ⁵⁶ qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in illo. ⁵⁷ sicut misit me uiuens pater et ego uiuo propter pater. et qui manducat me et ipse uiuet propter me. ⁵⁸ hic est panis qui de celo descendit non sum manducauerunt patres uestri mannam et mortui sunt. qui autem manducat hunc panem uiuet in aeternum. ⁵⁹ **H**ec dixit in sinagoga docens in capharnaum. ⁶⁰ Multi ergo audientes ex discipulis eius. dixerunt durus est hic sermo quis potest eum audire. ⁶¹ **S**ciens autem ihs apud semetipsum quia mormurarent de hoc discipuli eius et dixit eis hoc uos scandalizat.

⁴³ murmurare *m*¹⁴⁴ et scs sps *erast ipse*⁴⁶ quisquam *m*³uidet *m*¹⁴⁹ mannam: *m fin. erasa*⁵⁰ descendens *m*¹manducauerit *corrector*⁵¹ discendi *m*¹manducauerit *m*¹⁵⁴ bibit *corrector*⁵⁵ potus *m*³⁵⁷ patrem *m*¹⁵⁸ descendit *m*¹sum: *conuertit in sicut m*³manna *corrector*

⁶² Si ergo uideritis filium hominis ascendentem ubi fuerat prius.

⁶³ sps est qui uiuificat carnem caro autem non prodest quicquam. uerba que locutus sum uobis sps et uita sunt. ⁶⁴ sed sunt quidam ex uobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio ihs qui essent credentes et qui traditurus esset eum. ⁶⁵ Et dicebat ad eos propterea dixi uobis quia nemo potest uenire ad me nisi fuerit ei datum a patre meo. ⁶⁶ ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro et iam nec iam cum illo ambulabant. ⁶⁷ Dixit ergo ihs ad xii. nunquid et uos uultis abire. ⁶⁸ Respondit ergo ei simon petrus dñe ad quem ibimus uerba uitae aeternae habes ⁶⁹ et nos credimus et cognouimus quia tu es xps filius dī. ⁷⁰ Respondit ihs eis nonne ego .xii. elegi et ex uobis unus diabolus est. ⁷¹ Dicebat autem iudam simonis scariothis. hic enim erat qui traditurus eum. cum esset unus ex duodecim.

⁷¹ Post hec ambulabat ihs in galileam non enim uolebat in iudeam ambulare. quia querebant eum iudei interficere. ² Erat autem in proximo dies festus iudeorum scenopegia. ³ Dixerunt autem ad eum fratres eius transi hinc et uade in iudeam ut et discipuli tui uideant opera tua que facis ⁴ nemo quippe in occulto quid facit et querit ipse in palam esse. si hec facis manifesta te ipsum huic mundo ⁵ neque enim fratres eius credebant in eum.

⁶ Dicit ergo eis ihs tempus meum nondum adhuc uenit tempus autem uestrum semper est paratum ⁷ non potest mundus odisse uos me autem odit. quia ego testimonium perhibeo de illo quia opera eius mala sunt. ⁸ Uos autem ascendite ad diem festum hunc. Ego non ascendo ad diem festum hunc. quia meum tempus nondum impletum est. ⁹ Hec cum dixisset ipse mansit in galileam.

¹⁰ Ut autem ascenderunt fratres eius. tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste sed quasi in occulto. ¹¹ Iudei ergo querebant

⁶² Si ergo uideritis: *suprascriptis* Quid diceretis *m*³, et *scripsit in marg.* apoiopessis .i. defectio sermonis.

⁶³ carnem: *erasit et substituit* caro autem ipse ⁶⁴ qui *pri.*: quis corrector (? *m*³) sed qui *restit.* *m*³ qui *alt.*: quis *m*³ ⁷⁰ diabolus *m*³

⁷¹ iudam simonis: de iuda filio simonis *m*³ scariothis: *suprascriptis* de uilla *m*³

eum in die festo et dicebant ubi est ille ¹² et mormur multus de eo erat in turba. quidam enim dicebant quia bonus est. Alii autem dicebant non sed seducit turbas. ¹³ **N**emo tamen palam loquebatur de illo propter metum iudeorum. ¹⁴ Iam autem die festo mediante ascendit ihs in templum et docebat ¹⁵ et mirabantur iudei dicentes. quomodo hic litteras scit cum non didicerit. ¹⁶ **R**espondit eis ihs et dixit eis mea doctrina non est mea sed eius qui misit me. ¹⁷ si quis uoluerit uoluntatem eius cognoscet doctrina utrum ex dō. An ego ex me loquor ipso loquar ¹⁸ qui a semetipsum qui a semetipso loquitur gloriam propriam querit. qui autem querit gloriam eius qui misit illum hic uerax est et iniustitia in illo non est. ¹⁹ **N**onne moyses dedit uobis legem et nemo ex uobis facit legem. ²⁰ quid me queritis interficere. **R**espondit ei turba et dixit demonium habes quis te querit interficere. ²¹ **R**espondit ihs et dixit eis unum opus feci et omnes miramini. ²² propterea moyses dedit uobis circumcisionem non quia ex moyse est sed ex patribus. et in sabbato circumciditis hominem. ²³ si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non saluatur lex moyse si mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato. ²⁴ **N**olite iudicare secundum faciem sed iustum iudicium iudicate. ²⁵ **D**icebant ergo quidam ex hierusolimitanis nonne hic est quem querunt interficere ²⁶ et ecce palam loquitur et nihil ei dicunt. **N**unquid uere cognouerunt principes quia hic est xps. ²⁷ sed hunc scimus unde sit xps autem cum uenerit nemo scit unde sit. ²⁸ **C**lamabat ergo docens ihs in templo et dicens et me

¹² enim: autem *m*¹¹⁷ eius: + facere *m*³¹⁸ suam *erasit m**²⁵ hierusolimis *m*¹¹⁶ eius: *sic uoluit ipse sed non inuertit e et dedit e*, eius *m*¹doctrinam *m*³²² ex moyse *m*¹ex dō: + sit *m*³²³ accepit *m*¹loquor *erasit m**saluatur (*sic*) *m*¹

scitis et unde sim scitis et a me ipso non ueni sed est uerus qui misit me quem uos nescitis ²⁹ ego scio eum qui ab ipso sum et ipse misit me. ³⁰ querebant ergo eum apprehendere et ne mo misit in illum manus quia nondum uenerat hora eius. ³¹ De turba autem multi crediderunt in eum. et dicebant xps cum uenerit nunquid plura signa faciet quam que hic fecit.

³² **A**udierunt itaque farisei turbam mormurantem de illo hec. **E**t miserunt principes et farisei ministros ut apprehenderent eum. ³³ **D**ixit ergo ihs eis adhuc modicum tempus uobiscum sum et uado ad eum qui misit me. ³⁴ queritis me et non inuenietis et ubi sum ego uos non potestis uenire. ³⁵ **D**ixerunt ergo iudei ad se ipsos quo iturus est hic quia non inueniemus eum. nunquid in dispersionem gentium iturus est et dociturus gentes. ³⁶ quis est hic sermo quem dixit queritis me et non inuenietis et ubi sum ego uos non potestis uenire.

³⁷ **I**N nouissimo die magno festiuitatis stabat ihs clamabat dicens. **S**i quis sitit ueniat ad me et bibat

³⁸ et qui credit in me sicut dixit scriptura. Flumina de uentre eius fluent aquae uiuae. ³⁹ hoc autem dixit de spu quem accepturi erant credentes in eum. non enim erat sps datus quia ihs nondum fuerat glorificatus. ⁴⁰ **E**x illo ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant hic est uere profeta ⁴¹ alii dicebant quia hic est xps. Quidam autem dicebant nunquid a galilea xps uenit ⁴² nonne scriptura dicit quia ex semine dauid et bethlem castello ubi fuerat dauid uenturus est xps.

⁴³ Dissentio itaque facta est in turba propter eum ⁴⁴ qui autem ex ipsis

²⁹ quia *m*¹
*similis est m*³

³⁵ in dispersionem : *suprascriptil* in diuersas partes *manus noua quae*
dociturus : *i erasa*

³⁷ ihs : + et *m*¹

⁴⁴ quidam *m*¹

uolebant apprehendere eum. sed nemo misit super illum manus

⁴⁶ uenerunt ergo ministri et pontifices ad fariseos et dixerunt eis quare non adduxistis eum. ⁴⁶ **R**esponderunt ministri nunquam sic locutus est homo sic homo hic. ⁴⁷ **R**esponderunt ergo eis farisei nunquid et uos seducti estis. ⁴⁸ nunquid aliquis ex principibus credidit in eum aut ex fariseis. ⁴⁹ sed turba hec que non nouit legem dñi maledicti sunt. ⁵⁰ **D**icit nicodimus ad eos ille qui uenit ad eum nocte qui unus erat ex ipsis.

⁵¹ nunquid lex nostra iudicat hominem nisi audierit ab ipso prius et cognouerit quid faciat. ⁵² **R**esponderunt ei et dixerunt nunquid et tu galileus es scrutare et uide quia profeta a galilea non surget. ⁵³ **E**t reuersi sunt unusquisque in domum suam. ⁸ ¹ ihs autem perrexit in montem oliueti et diluculo iterum uenit in templum et omnis populus uenit ad eum et sedens docebat eos. ³ adducunt autem ad eum scribae et pharisei mulierem in adulterio deprehensam et statuerunt eam in medio ⁴ et dixerunt ei magister. hec mulier modo deprehensa est in adulterio. ⁵ in lege autem moyses mandauit nobis huiusmodi lapidaretur. tu ergo. tu ergo quid dicis. ⁶ hec autem dicebant temptantes eum ut possint accussare eum. ihs autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra.

⁷ **C**um autem perseuerarent interrogantes eum crexit se et dixit eis qui sine peccato est uestrum primus in illam lapidem emittat ⁸ et iterum se inclinans scribebat in terra ⁹ audientes hunc sermonem unus post unum exiebant incipientes a senioribus et remansit ihs solus et mulier in medio stans ante eum

⁵ nobis: + ut *m*¹

⁶ digito *corrector*

⁹ exhibant *m*¹

- ¹⁰erigens autem se ihs dixit ei mulier ubi sunt qui te accusabant. nemo te condemnauit ¹¹que dixit nemo dñe. Dixit autem ei ihs nec ego te condemnabo uade et amplius filia noli peccare. ¹²**I**terum ergo locutus est eis ihs dicens ego sum lux mundi huius qui sequitur me non ambulabit in tenebris sed habebit lumen dñi uitae aeternum. ¹³Responderunt ei farisei de te testimonium ipso testimonium perhibes testimonium tuum non est uerum. ¹⁴Respondit ihs et dixit eis et si ego testimonium perhibeo de me ipso uerum est testimonium meum quia scio unde uenio et quo uado. uos autem ignoratis unde uenio aut quo uado. ¹⁵uos secundum carnem iudicatis ego non iudico quenquam. ¹⁶sed si iudico ego iudicium meum uerum est. solus non sum ego. et qui me misit pater. ¹⁷et in lege uestra scriptum est quia duorum hominum testimonium uerum est ¹⁸ego sum testimonium perhibeo de me ipso et testimonium perhibet de me qui misit me et sps s̄s. ¹⁹Dicebant ergo ei ubi est pater tuus. Respondit ihs neque me scitis neque patrem meum. si me sciretis forsitan et patrem meum isciretis.
- ²⁰Hec uerba locutus est ihs in gazafilacio docens in templo et nemo apprehendit eum manus quia nondum uenerat hora eius.
- ²¹Dixit ergo eis iterum ihs ego uado et queritis me et in peccato uestro moriemini quo ego uado uos non potestis uenire. ²²Dicebant autem ergo iudei inter se nunquid interficeret semetipsum quia dicit quo ego uado uos non potestis uenire.
- ²³Et dicebat eis uos deorsum estis ego de supernis sum. uos de mundo hoc estis ego non sum de hoc mundo ²⁴dixi ergo uobis quia

¹⁰ condemnauit *m*¹   ¹¹ filia *erasit m*^{*}   iam peccare *ipse*   ^{12, 13} lumen dñi
uitae aeternum. Responderunt: lumen uitae eternae. Responderunt | *ipse se corrigendo*
test. *pri.*: *erasit m*^{*}   ¹⁴ nescitis *ipse*   ¹⁸ sum; + qui *m*¹   et sps s̄s:
pater *ipse*   isciretis: i *pri.* *erasa*   ²² autem: *partim erasum*
interficiret: r *alt.* *erasa*

moriemini in peccato uestro. ²⁵ Dicebant ergo ei tu quis es. dixit eis ihs principium quod et loquor uobis ²⁶ multa habeo de uobis loqui iudicare. sed qui misit me uerax est. et ego quod audiui ab eo hec loquor in mundo. ²⁷ et non cognouerunt quia patrem dñm eis dicebat. ²⁸ **Dixit** ergo eis ihs et cum exaltaueritis filium hominis. tunc cognoscetis quia ego sum et a me ipso facio nihil. sed sicut docuit me pater hec loquor. ²⁹ et qui me misit mecum est et non reliquit me solum quia ego que placita sunt ei facio semper. ³⁰ hec illo loquente multi crediderunt in eum. ³¹ Dicebat autem ergo ihs ad eos qui crediderunt ei iudeos si uos mansieritis in sermone meo uere discipuli mei eritis ³² et cognoscetis ueritatem et ueritas liberabit uos. ³³ **Responderunt** ergo ei iudei semen abraham sumus et nemini seruiimus unquam quomodo tu dicitis quia liberi eritis. ³⁴ **Respondit** ihs eis amen amen dico uobis quia omnis qui facit peccatum seruus est peccati ³⁵ seruus autem non manet in domu in aeternum. filius autem manet in aeternum. ³⁶ si ergo uos filius liberaberit uere libere eritis. ³⁷ scio quia filii abraham estis sed queritis me interficere quia sermo meus non capitur in uobis ³⁸ ego quod uidi apud patrem loquor et uos que uidistis apud patrem uestrum facitis.

³⁹ **Responderunt** et dixerunt ei pater noster abrahaam est.

Et dicit eis ihs si filii abraham essetis opera abraham faceretis. ⁴⁰ **Nunc** autem queritis me interficere hominem qui ueritatem uobis locutus sum quam audiui a dño. hoc abraham non fecit ⁴¹ uos facitis opera patris uestri. **Dixerunt** itaque ei nos ex fornicatione non sumus nati unum patrem habemus dñm.

⁴² **Dixit** ergo eis ihs si dñs pater uester esset diligeretis me utique

³¹ autem: *erasum*mansieritis: i *pri. erasa*³³ dicitis: it *erasae*³⁸ patrem: + meum *m*³³⁹ abraham *m*¹facite *m*³

ego enim ex dō processi et ueni neque enim a me ipso ueni sed ille
 me misit ⁴³ quare loquelam meam non cognoscetis. quia non po
 testis audire sermonem meum ⁴⁴ uos ex patre diabulo
 estis et desideria patris uestri uultis facere. ille homi
 cidia erat ab initio et in ueritate non stetit quia non est ueritas
 in illo cum loquitur mendacium ex propriis loquitur quia mendax est et pater eius.
⁴⁵ ego autem qui ueritatem dico non creditis mihi. ⁴⁶ quis ex uobis arguit
 et me de peccato. si ueritatem dico quare uos non creditis
 mihi. ⁴⁷ quis est ex dō uerba dī audit. propterea uos non creditis
 quia ex dō non estis. ⁴⁸ **R**esponderunt igitur iudei et dixerunt ei nonne
 bene dicimus nos quia samaritanus es tu et demonium habes.
⁴⁹ **R**espondit ihs ego demonium non habeo sed honorifico
 patrem meum et uos inhonoratis me. ⁵⁰ Ego autem non quero gloriam
 meam est qui querit et iudicat. ⁵¹ amen amen dico uobis si quis
 sermonem meum seruauerit non uidebit mortem in aeternum. .
⁵² **D**ixerunt ergo iudei nunc cognouimus quia demonium habes. abra
 ham mortuus est et profetae mortui sunt et tu dicis si quis
 sermonem meum seruauerit non gustabit mortem in aeternum.
⁵³ **N**unquid tu maior es patre nostro abrahaam qui mortuus
 est et profetae mortui sunt quem te ipsum facis. ⁵⁴ **R**espondit ihs
 ergo glorifico me ipsum gloria mea nihil est pater meus qui glori
 ficat me quem uos dicitis quia dñs noster est. ⁵⁵ et non cognouistis eum.
 Ego autem noui eum et si dixero quia non scio eum ero similis uobis men
 dax sed scio eum et sermonem eius seruo ⁵⁶ abrahaam pater
 uester exultauit ut uideret diem meum et uidit et gauissus est.
⁵⁷ **D**ixerunt ergo iudei ad eum .I.. annos necdum habes et uidisti

⁴⁶ arguet *m*³⁴⁹ inhonorastis *m*³⁵⁴ ergo: si ego *m*³
+ credendo *m*³⁴⁷ quis: s *er*asa⁵⁰ querat et iudicet *m*³
est: + est *m*³non creditis: non auditis *m*³⁵³ facis: .i. dicis *m*³⁵⁶ uideret: + spe *m*³ uidit:

abraham. ⁵⁸ Dixit eis ihs amen amen dico uobis ante quam abraham fieret ego sum. ⁵⁹ **S**ustulerunt ergo lapides ut mitterent super eum. ihs autem abscondit se et exiuit de templo et transiens per medium eorum et ibat sic. ⁹ ¹ **E**t preteriens uidit hominem cecum a natiuitate ² et interrogauerunt eum discipuli sui dicentes. roba quis peccauit hic aut parentes eius ut caecus nasceretur.

³ **R**espondit eis dñs ihs neque hic peccauit neque parentes eius sed ut manifestentur opera dī in illo ⁴ in eo oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. uenit nox quando nemo potest operari ⁵ quandiu in mundo sum lux sum mundi. ⁶ **H**ec cum dixisset expuit in terram et fecit lutum ex puteo et linuit lutum super oculos eius. ⁷ Et dixit ei uade et laua ad natatoriam siloe quod interpretatur misus. Abiit et lauit oculos suos. et uenit uidens. ⁸ itaque uicini et qui uidebant eum prius qui mendicus erat dicebant nonne hic est qui sedebat et mendicabat. alii autem dicebant quia hic est. ⁹ alii autem dicebant nequaquam sed similis est eius. ille autem dicebat quia ego sum. ¹⁰ Dicebant ergo ei quomodo aperti sunt oculi tui. ¹¹ **R**espondit. ille homo qui dicitur ihs lutum fecit et unxit oculos meos. Et dixit mihi uade ad natatoriam siloe et laua et abii et laui et uidi. ¹² et dixerunt ei ubi est ille. ait nescio ¹³ adducunt eum ad fariseos qui cecus fuerat. ¹⁴ Erat autem sabbatum quando lutum fecit ihs et aperuit oculos eius. ¹⁵ **I**terum ergo interrogabant eum farisei dicentes quomodo uidisset. ille autem dixit lutum posuit mihi super oculos et laui et ecce uideo. ¹⁶ **D**icebant ergo ex fariseis quidam non est hic homo qui sabbatum non custodit. alii dicebant quomodo

⁵⁹ mitterent super : uel iacerent in *m*³   exhibat *m*¹   ² rabbi *m*³ *et suprascripsit*
 abla (*sic*) pater   ³ dñs *erasit m**   manifestarentur *m**   ⁴ donec dies
 est : .i. dum ego sum *m*³   ueniet *m*³   ⁶ ex sputo *m*¹   ⁷ in natatoria *m*³
⁸ uidebant : nouerant *m*³   ¹⁶ homo : + a dō *m*³   quia *m*¹, *sed* qui *restit.* *m*³

potest homo peccator hec signa facere et scisma erat in eis.

¹⁷ dicunt ergo ceco iterum tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos. ille autem dixit quia profeta est. ¹⁸ non crediderunt ergo iudei de illo quia cecus fuisset et uidisset donec uocauerunt parentes eius qui uiderant. ¹⁹ Et interrogauerunt eos dicentes hic est filius uester quem uos dicitis quia cecus natus est quomodo ergo nunc uidet. ²⁰ **R**esponderunt eis parentes eius et dixerunt scimus quia hic est filius noster. et quia cecus natus est ²¹ quomodo autem nunc uideat nescimus ipsum interrogate aetatem habet ipse pro se loquatur.

²² hec dixerunt parentes eius quia timebant iudeos. iam enim conspirauerunt iudei ut si quis eum confiteretur xpm extra sinagoga fieret. ²³ propterea parentes eius dixerunt quia aetatem habet ipsum interrogate. ²⁴ Uocauerunt ergo rursum hominem qui fuerat cecus et dixerunt ei da gloriam dō. nos scimus quia hic homo peccator est. ²⁵ **D**ixit ergo ille si peccator est nescio unum scio quia cecus cum essem modo uideo. ²⁶ **D**ixerunt ergo illi quid fecit tibi quomodo aperuit tibi oculos. ²⁷ **R**espondit eis uobis et au distis quid iterum uultis audire. nunquid et uos uultis discipuli eius fieri. ²⁸ **M**aledixerunt autem ei et dixerunt et tu discipulus illius es. nos autem discipuli moysi sumus ²⁹ scimus quia moysi locutus est d's. hunc autem nescimus unde sit. ³⁰ Respondit ille homo et dixit in hoc enim mirabile est quia nos nescitis unde sit et aperuit oculos meos. ³¹ scimus autem quia peccatores d's non audit. sed si quis d'i cultor est et uoluntatem eius facit hinc d's audit ³² a seculo non est auditum qui aperuit quis oculos ceci nati ³³ nisi esset hic a dō non poterat facere quicquam. ³⁴ **R**esponderunt et dixerunt ei in peccatis

¹⁶ uiderant : n *erasa*

²¹ uideat : a *erasa*

²⁷ eis : + dixi iam *m*³

²⁹ nos scimus *m*³

³⁰ dixit : + eis *m*³

nos : uos *m*³

³¹ hinc d's audit :

hunc exaudit *m*³

³² quia *m*³

quis *erasum sed restituit m*³

natus es totus et tu doces nos et iecierunt eum foras de sinagoga.

- ³⁵ audiuit ihs quia iecierunt illum foras et cum inuenisset eum dixit ei. tu credis in filium di. ³⁶ Respondit ille et dixit quis est dñe ut credam in eum. ³⁷ Et dixit ei ihs et uidisti eum qui loquitur tecum ipse est. ³⁸ At ille ait credo dñe et procedens adorauit eum. ³⁹ Et dixit ei ihs in iudicium ego in hunc mundum ueni ut qui non uident uideant et qui uident ceci fiant. ⁴⁰ Et audierunt quidam ex fariseis qui cum ipso erant. et dixerunt ei nunquid et nos ceci sumus. ⁴¹ Dixit eis ihs si ceci essetis non haberitis peccatum nunc ergo dicetis quia audiuius peccatum manet. ¹⁰ ¹ Amen amen dico uobis quia non intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde ille fur est et latro. ² qui autem per hostium intrat pastor est ouium ³ huic ostiarius aperit et oues uocem eius audiunt et suas proprias oues uocat nominatim. Et eduxit eas ⁴ et cum proprias oues miserit ante eas uadit et oues illum sequuntur et quia audiunt uocem eius. ⁵ Alienum autem non sequuntur quia nesciunt uocem eius. Alienum autem non sequuntur sed fugiunt quia non nouerunt uocem alienorum. ⁶ hoc prouerbium dixit illis ihs. illi autem non cognouerunt quid loqueretur eis. ⁷ Dixit ergo eis iterum ihs amen amen dico uobis quia ego sum ostium ouium ⁸ omnes quotquot uenerunt fures sunt et latrones sed non audierunt eos oues. ⁹ ego sum ostium per me si quis introiret saluabitur. et ingredietur et pascua inueniet. ¹⁰ et fur non uenit nisi ut furetur et mactet et perdat ego ueni ut uitam habñant et habundantius habeant. ¹¹ Ego sum pastor bonus bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. ¹² Mercinarius autem et qui non est pastor cuius non sunt oues propriae. uidit lupum uenientem et demittet oues et fugit et lupus rapit et disperdit oues. ¹³ Mercinarius autem fugit quia mercinarius est et non pertinet ad eum de ouibus. ¹⁴ ego sum pastor bonus et ego cognosco meas et cognoscunt me meae ¹⁵ sicut cognouit me pater et ego cognosco patrem et animam meam pono pro ouibus meis. ¹⁶ sed et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili et illas oportet me adducere et uocem meam audient et fiat

³⁴ eiecierunt *m*³   ³⁵ eiecierunt *m*³   ³⁸ procidens *corrector*   ⁴¹ dicitis *corrector*
audiuius: uidemus *m*³   peccatum: + uestrum *m*³   ¹ quia: qui *m*³
³ educit *m*³   ⁴ emisit *m*³   et *tert. erasum*   audiunt: uel sciunt *m*³
⁵ fugiunt: + ab eo *m*³   ⁹ introierit *m*¹   ingredietur: + et egredietur *m*³
¹² uidet *m*¹   demittit *corrector*   dispergit *m*³

unum ouile et unus pastor ¹⁷ propterea me pater diligit quia ego pono animam meam ut iterum sumam quod ¹⁸ nemo tulit eam a me. sed ego ponam quod potestatem a me ipso potestatem habeo ponendi eam. et potestatem habeo iterum sumendi eam. **Hoc** mandatum accepi a patre meo. ¹⁹ **Disentio** iterum facta est inter iudeos propter sermones hos.

²⁰ **Dicebant** autem multi ex ipsis demonium habet insanit. quid eum au disti. ²¹ Alii dicebant hec uerba non sunt demonium habentes. nun quid demonium potest cecorum oculos aperire. ²² **Facta** sunt autem tunc inchenia in hierusolimis et hiems erat. ²³ et ambulabat ihs in templo in portico salemonis. ²⁴ circundederunt ergo eum iudei et dixerunt ei. quousque suspendis animam nostram. si tu es ds dic nobis palam. ²⁵ **Respon** dit eis ihs. loquor uobis et non creditis. opera que ego facio in nomine patris mei hec testimonium perhibent de me. ²⁶ sed uos non creditis mihi quia non estis ex ouibus meis. ²⁷ oues meae uocem meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me. ²⁸ et ego uitam aeternam do eis et non peribunt in aeternum et non rapiet eas quisquam de manu mea ²⁹ pater meus qui dedit eas mihi omnibus maius omnibus est. et nemo potest rapere de manu patris mei ³⁰ et ego et pater unum sumus. ³¹ **Sustulerunt** ergo lapides iudei ut lapidarent eum. ³² **Respondit** eis ihs. multa opera bona ostendi uobis a patre meo propter quod eorum opus me lapidatis. ³³ **Responderunt** ei iudei. de bono opere non lapidamus te. sed de blasphemia et quod tu homo cum sis facis te ipsum dm. ³⁴ **Respondit** eis ihs nonne scriptum est in lege uestra quia ego dixi dii estis. ³⁵ si illos dixit deos ad quos sermo di factus est et non potest solui scriptura ³⁶ quam pater scificauit et misit in hunc mundum. uos dicitis quia blasfemat quia dixi filius di sum. ³⁷ si autem non facio opera patris mei nolite credere mihi. ³⁸ si autem facio et si mihi non uultis credere operibus credite ut cognoscatis et credatis quia in me est pater et ego in patre. ³⁹ **Querebant** ergo eum apprehendere et exiuit de manibus eorum.

¹⁷ quod : erasit et substituit eam ipse

¹⁸ tulit : tollit m³

ponam : pono eam m³

quod potestatem : erasit ipse et substituit a me ipso potest.

ipso : + quia m³

²⁰ audistis m³ ²¹ habentis corrector

²² enchenia .i. festa dedicationis templi m³

ierusolimis m²

hiemps m²

porticu m³

salomonis m³

²⁴ animam n.

tollis m^{*}

ds : erasit et substituit xps ipse

²⁹ qui : quod m¹

eas erasit m^{*}

omnibus pri. : expunxit m³

³⁰ et pri. erasim

³² opus expunxit m³

³³ quod : quia m^{*} uel m¹

tu improbauit m^{*} uel m¹

³⁶ quam : cur mihi quam

(sic) m³

blasfemas m³

³⁷ michi m²

⁴⁰ **E**t abiit iterum trans iordanen in eum locum ubi erat iohannes bap-
 zans primum et mansit illic. ⁴¹ **E**t multi uenerunt ad eum et dicebant quia io-
 hannes quidem signum fecit nullum. ⁴² Omnia autem quaecunque dixit iohannes
 de hoc uera erant. et multi crediderunt in eum. Ibi ¹¹ erat autem quidam langens
 lazarus nomine a bethania de castello mariae et marthae sorores
 eius. ² maria autem erat que unxit dñm ungento et extersit pedes eius capil-
 lis suis cuius frater lazarus infirmabatur. ³ miserunt ergo sorores ad eum dicentes.
 dñe ecce quem amas infirmabatur. ⁴ **A**udens autem ihs dixit eis infirmatas
 hec non est ad mortem sed pro gloria dñi. ut glorificetur filius dñi per eum. ⁵ **D**iligebat
 autem ihs martham sororem eius et mariam et lazarus ⁶ ut ergo audiuit quia infirma-
 tur. tunc quidem mansit in eodem loco biduo. ⁷ **D**einde post hec dicit discipulis
 suis eamus in iudeam iterum. ⁸ Dicunt ei discipuli robbi nunc querebant te
 iudei lapidare et iterum uadis illuc. ⁹ **R**espondit ihs nonne ex ii. horae
 sunt diei si quis ambulauerit in die non offendet quia lumen huius mundi uidit.
¹⁰ **N**am si quis ambulat per noctem offendit quia lux non est in eo. ¹¹ hec ait et post
 hoc dicit eis lazarus amicus noster dormit. sed uado ut a sompno exsusci-
 tem eum. ¹² **D**ixerunt ergo discipuli eius dñe si dormit saluus erit.
¹³ **D**ixerat autem ihs de morte eius. illi autem putauerunt quia de dormitatio-
 ne sompni diceret. ¹⁴ **T**unc ergo dixit eis ihs manifeste lazarus
 mortuus est ¹⁵ et gaudio propter uos ut credatis quoniam non eram ibi. sed
 eamus ad eum. ¹⁶ **D**ixit ergo thomas qui dicitur dedimus ad condiscipulos eamus
 et nos et moriamur cum illo. ¹⁷ **U**enit itaque ihs et inuenit eum. ^{III.} dies iam
 in monumento habentem. ¹⁸ **E**rat autem bethania iuxta hierusolimam quasi
 stadiis. xv. ¹⁹ multi autem ex iudeis uenerunt ad martham et mariam ut
 consularentur eas de fratre suo. ²⁰ **M**artha ergo ut audiuit quod ihs uenit
 occurrit illi maria autem domi sedebat. ²¹ **D**ixit ergo martha ad ihm
 dñe si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. ²² sed nunc scio quia quaecunque
 poposceris a dō dabit tibi dñs. ²³ dicit ei dñs ihs resurget frater tuus

³ sorores: + eius m³infirmatur m³⁴ Audiens m³per eam m³⁶ biduo: uel duobus diebus m³⁸ iterum m¹⁹ ex II.: XII. correctoroffendit m¹, sed offendet restituit m³lucem m³

huius (hs) primo fuit ihs

uidet m³¹⁵ gaudeo m³¹⁶ didimus correctoret alt.: ut m³

illo: eo m*

¹⁹ consolarentur m³²³ ei dñs: illi m*

²⁴ **D**icit ei martha scio quia resurget in resurrectione in nouissima die. ²⁵ Dixit ei ihs ego sum resurrectio et uita qui credit in me et si mortuus fuerit uiuet ²⁶ omnis qui uiuit et credit in me non morietur in aeternum credis hoc ²⁷ ait illi utique dñe ego credidi quia tu es xps filius dī uiui in hunc mundum qui uenisti. ²⁸ **E**t cum dixisset hec et abiit et uocauit mariam sororem suam silentio dicens magister adest uocat te. ²⁹ illa ut audiuit surgit cito et uenit ad eum. ³⁰ nondum autem uenerat ihs in castellum sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei martha. ³¹ iudei igitur qui erant cum ea in domu et consuebantur eam. cum uidissetnt mariam quia cito surrexit et exiit secuti sunt eam dicentes quia uadit ad monumentum ut ploret ibi.

³² maria autem cum uidisset ubi erat ihs uidens eum cecidit ad pedes eius et dixit ei dñe si fuisses hic non esset mortuus frater meus. ³³ ihs ergo ut uidit eam plorantem et iudeos qui uenerant cum ea plorantes. fremuit spū et turbabit se ipsum ³⁴ et dixit ubi posuistis eum et dicunt ei dñe ueni et uide

³⁵ et lacrimatus est ihs. ³⁶ **D**ixerunt ergo iudei ecce quomodo amat eum. ³⁷ quidam autem dixerunt ex ipsis non poterat hic qui aperuit oculos ceci facere ut et hic non morietur. ³⁸ ihs ergo rursus fremens intra semetipso uenit ad monumentum. **E**rat autem spelonca et lapis superpositus erat ei. amen. ³⁹ ait ihs tollite. **D**icit ei martha soror eius qui mortuus fuerat. dñe iam fetet quadriduarius est. ⁴⁰ **D**icit ei ihs nonne dixi tibi quia si credideris uidebis gloriam dī. ⁴¹ **T**ulerunt ergo lapides ihs ergo eleuatis rursum oculis dixit pater gratias ago tibi quoniam audisti me. ⁴² ego autem sciebam quia semper me audis sed propter populum qui circumstat dixi ut credant quia tu me misisti.

⁴³ **H**ec cum dixisset uoce magna exclamauit lazare ueni foras.

⁴⁴ **E**t statim prodiit qui fuerat mortuus ligatus manus et pedes institis **E**t facies illius sudario erat ligata. **D**icit ei ihs soluite eum et adducite eum abire. ⁴⁵ multi ergo ex iudeis qui uenerant ad mariam

²⁴ nouissimo *m*³²⁵ etiam si *m*³³¹ consolabantur *m*³³³ infremuit *m*³³⁶ amabat *m*³³⁷ moreretur *m*³³⁸ intra: in *m*³amen *improbauit m*³³⁹ tollite: + lapidem *m*³⁴¹ lapidem *m*³ergo *alt.: erasum*sursum *m*³⁴³ clamauit *m*³⁴⁴ institis: .i. ligamenibus *m*³Et *erasum*eis *m*³⁴⁵ mariam: + et martham *m*³

et uiderant signum ^{que fecit} crediderunt in eum. ⁴⁶ quidam autem ex ipsis abierunt ad fariseos et dixerunt eis que fecit ihs. ⁴⁷ Colligerunt ergo pontifices et farissei concilium et dicebant quid faciemus quia hic homo multa signa fecit. ⁴⁸ si dimittimus eum sic omnes credent in eum. et uenient et tollent romani et tollent locum nostrum et gentem. ⁴⁹ **U**nus ex ipsis caiphas cum esset pontifex anni illius dixit eis. Uos nescitis quicquam ⁵⁰ nec cogitatis quia expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat. ⁵¹ hoc autem non a semetipso dixit. sed cum esset pontifex anni illius profetauit quia ihs moriturus erat pro gente ⁵² et non tantum pro gente sed ut filios di qui erant dispersi congregaret in unum. ⁵³ Ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent eum. ⁵⁴ ihs ergo iam non in palam ambulabat apud iudeos. sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem que dicitur effraim et ibi morabatur cum discipulis suis.

⁵⁵ **P**roximum autem erat pascha iudeorum ascenderunt multi hierusolimam de regione ante pascha ut scificarent se ipsos ⁵⁶ querebant ergo ihm et colloquebantur ad inuicem in templo stantes. quid putatis quia non uenit ad diem festum. ⁵⁷ **D**ederant autem pontifices et farissei mandatum. ut si quis cognouerit ubi sit indiget ut apprehendant eum. ¹² ¹ ihs autem ante sex dies pascha uenit in bethaniam ubi fuerat lazarus mortuus quem suscitauit ihs. ² **F**ecerunt autem cenam ei ibi et martha ministrabat. lazarus uero unus erat ex discumbentibus cum eo. ³ maria ergo accipit libram ungenti nardis pretiosi pistici pretiosi ungeniti unxit xpm et tersit capillis suis pedes eius et domus omnis impleta est ex odore ungeniti.

⁴ **D**icit ergo unus ex discipulis eius iudas scariothis. qui erat eum traditurus ⁵ quare hoc unguentum non uendit .ccc. tis denariis et datum esset egenis. ⁶ **D**ixit autem non quia de egenis pertinebat ad eum. sed quia fur erat et loculos habens ea que mittebantur portabat. ⁷ **D**ixit ergo ihs sinete illam ut in die sepulturae meae seruet illud ⁸ pauperes enim habebitis uobiscum me autem non semper habebitis. ⁹ **C**ognouit ergo

⁴⁵ signum : *erasit ipse et substituit* que fecit*erasit ipse et inseruit* romani*effraim uoluit m³ ut uidetur*³ pretiosi *pri.* *erasit m***esset : est m³*ungeniti *pri.* *correxit m³ non sec.*⁶ autem : + hoc *m³*⁴⁷ facit *m³*⁵⁰ uobis *m³*⁵⁷ indicet *corrector*⁴⁸ et tollent *pri.*⁵⁴ in palam : palam *m³*¹ pasche *m³*⁵ uenditum *m³*

turba multa ex iudeis quia illic est et uenerunt non propter ihm tantum sed ut lazarum uiderint quem suscitauit a mortuis. ¹⁰ Cogitauerunt autem principes sacerdotum ut lazarum interficerent. ¹¹ quia multi propter illum abierunt et crediderunt in ihm. ¹² **I**N crastinum autem diem turbae multae que uenerant ad diem festum. cum audissent quia uenit ihs in hierusolimam ¹³ acciperunt ramos palmarum. et processerunt obuiam ei. et clamabant dicentes ossanna benedictus qui uenit in nomine dñi rex israhel. ¹⁴ **E**t inuenit ihs assinam et sedit super eam sicut scriptum est. ¹⁵ **N**oli timere filia sion. ecce rex tuus uenit sedens super pullum assinae. ¹⁶ hec non cognouerunt discipuli eius primum. sed quando glorificatus est dñs ihs tunc recordati sunt quia hec erant scriptura de illo et hec fecerunt ei ¹⁷ et testimonium ergo perhibebat turba que erat cum dño ihu quando lazarum exclamauit ad uocauit de monumento et suscitauit eum a mortuis. ¹⁸ Propterea et obuia uenitur turba que audierat eum fecisse hoc signum. ¹⁹ Farisei ergo dixerunt a semetipsos uidetis quia nihil proficimus. ecce mundus totus post diabolum habentem abiit. ²⁰ **E**rant autem gentiles quidam ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo. ²¹ hii ergo accesserunt ad pilippum qui erat a bethzaida a galileae. Et rogabant eum dicentes dñe uolumus ihm uidere ²² uenit pilippus et dicit andreae andreas rursum et pilippus dixerunt ihu. ²³ ihs autem respondit eis dicens uenit hora ut glorificetur filius hominis. ²⁴ **A**men amen dico uobis nisi granum frumenti cadens in terra et mortuum fuerit ipsum solum manet. si autem mortuum fuerit multum fructum affert. ²⁵ qui amat animam suam perdat eam et qui odit animam suam in hoc mundo in uitam aeternam custodit eam. . ²⁶ **S**i quis me sequitur minister mihi est. et ubi sum ego illic et minister meus erit. si quis mihi ministrauerit honorificauit eum pater meus. ²⁷ **N**unc anima mea turbata est et quid dicam pater saluiuifica me ex hac hora sed propterea ueni in hora hac. ²⁸ **P**ater clarifica filium tuum. uenit ergo uox

⁹ uiderent *m*³¹² turba multa que uenerat *m*³audisset *m*³in erasit *m*³¹³ accep. *m*³¹⁶ dñs: *erasit et scripsit ihs in rasura ipse*

scripta corrector

¹⁷ dño ihu: *erasit et substituit eo ipse*exclamauit ad *erasit m*^{*}¹⁸ uenit forsan *ipse*¹⁹ a: ad *m*³diabulum habentem: ipsum *m*^{*}, uel eum *m*³²¹ a *alt. erasa*²³ uenit: uel ueniet *m*³²⁵ perdet *m*³²⁶ me sequitur minister mihi est:ministrat mihi (+ me *m*³) sequatur *m*¹honorificabit *m*¹²⁷ in horam hanc *m*³

et de celo et clarificaui et iterum clarificabo. ²⁹ Turba ergo que sta-
bat et audiebat et dicebat tonitruum factum esse. Alii dicebant
angelus ei locutus est. ³⁰ Respondit ihs et dixit non propter me uox hec uenit
sed propter uos. ³¹ nunc iudicum mundi est. nunc princeps huius mundi eiicietur
foras. ³² et ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum.
³³ hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus. ³⁴ Respondit
ei turba nos audiuimus ex lege quia xps manet in aeternum. quomodo tu
dicis oportet exaltari a terra filium hominis. quis est iste filius hominis. ³⁵ Dixit ergo
eis ihs adhuc modicum tempus ego uobiscum sum. ambulate dum tempus est lumen
habetis in uobis. Ambulate cum in uobis lumen est ut filii lucis et tenebrae uos
non comprehendant. si quis ambulat in tenebris nescit quo uadit ³⁶ dum
lucem habetis credite in lucem ut filii lucis sitis. Hec locutus est ihs
et abiit et abscondit se ab eis. ³⁷ cum autem tanta signa fecisset
coram eis non credebant in eum. ³⁸ ut sermo issaiae profetae impleretur
quem dixit. dñe quis credidit auditui nostro et brachium dñi cui reuela-
tum est. ³⁹ Propterea enim non poterant credere quia iterum dixit issaia. ⁴⁰ excec-
auit oculos eorum et indurauit cor eorum ut non uideant oculis et intelli-
gant corde et conuertantur et sanem eos. ⁴¹ hec dixit issaia quando uidit
gloriam eius et locutus est de eo. ⁴² Uerum tamen ex principibus multi crediderunt
in eum sed propter fariseos non confitebantur ut de sinagoga non iicerentur.
⁴³ dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam dñi. ⁴⁴ ihs autem clama-
uit et dixit qui credit in nomine hoc non ne credit. sed in eum qui me misit
⁴⁵ et qui uidit me uidit eum qui me misit. ⁴⁶ Ego lux in hunc mundum
ueni. ut omnis qui credit in me non in tenebris non maneat. ⁴⁷ et si quis audi-
erit uerba mea et non custodierit ego non iudico eum. non enim ueni ut iudi-
cem mundum sed ut saluificem mundum ⁴⁸ qui spernit me et non accipit
uerba mea habet qui iudicet eum sermo quem locutus sum ego ille iudicabit
eum in nouissima die. ⁴⁹ quia ergo ipse ex me non sum locutus sed qui misit

²⁸ et *pri.*: *erasit ipse*   ²⁹ tonitrum *m*³   ³¹ eiicietur *m*³   ³² si: uel cum *m*³

³⁴ aeternum: + et *m*³   a terra: *erasit ipse*   ³⁵ t. ego uobiscum sum: lumen in
uobis est *m*^{*}   in u. lumen est: lucem habetis in uobis *m*^{*}   filii lucis et *erasit m*^{*}
si quis: et qui *m*^{*}   uadat *m*³   ³⁸ brachium dñi: .i. filius *m*³

⁴² eicerentur *m*³   ⁴⁴ in nomine hoc non ne: in me non in me *m*³   ⁴⁵ uidet *bis m*³
uidit *alt.*: + et *m*³   ⁴⁶ Ego: + sum *m*³ sed postea *erasit*   hunc *erasum*
mundum: + qui *m*³ sed postea *erasit*   non *pri.* *erasum*   ⁴⁷ non *pri.* *expunxit m*²

custodierit: + ea *m*²   ⁴⁸ sermo: + quidem *m*²   ego *erasit m*^{*}   nouissimo *m*²

⁴⁹ ego *m*³   ipse ex me: ex me ipso *m*³

- me dñs pater ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid loquar ⁵⁰ et sico quia mandatum eius uita aeterna est. que ergo ego loquor sicut mihi dixit pater sic loquor.
- 13 ¹**A**n te diem autem festum pascha sciens ihs quoniam uenit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad patrem cum dixisset suos qui erant in hoc mundo usque in finem dilexit eos. ²**E**t cena facta cum diabolus iam misisset se in corde iudae ut traderet eum iudas simon scariothis. ³ sciens quia omnia dedit ei pater in manus et quia a dño exiit et ad dñm uadit. ⁴ surgit a cena et ponit uestimenta sua. **E**t cum accipisset lintheum precinxit se.
- ⁵ **D**einde mittit aquam in piluem dñs ihs et cepit lauare pedes discipulorum suorum et extergere lintheo uenit ergo ad quo erat precinctus. ⁶ Uenit ergo ad simonem petrum. et dicit ei petrus dñe tu non lauabis pedes in aeternum. ⁷ **R**espondit ihs et dicit ei quod ego facio nescis sed scies postea. ⁸ **D**icit ei petrus non lauabis mihi pedes in aeternum. **R**espondit ihs ei si non lauauero pedes tuos non habes partem mecum. ⁹ **D**ixit ei simon petrus dñe non tantum pedes sed meos sed et manus et caput. ¹⁰ **D**icit ei ihs qui lotus est indiget nisi pedes lauare sed scs est. et uos scī estis sed non omnes.
- ¹¹ sciebat enim quisnam esset qui tradet eum. propterea dixit dñs ihs estis scī sed non omnes. ¹² **P**ostquam ergo lauit pedes eorum accipit uestimenta sua et cum recubisset iterum dixit eis. scitis quid fecerim uobis. ¹³ uos uocatis me magister et dñe et bene dicitis sum etenim. ¹⁴ si ergo laui pedes uestros dñs magister et uos debetis alter alterius lauare pedes.
- ¹⁵ exemplum enim dedi uobis ut quemadmodum ego feci uobis ita et uos faciatis. ¹⁶ **A**men amen dico uobis quia non est seruus maior dño suo neque apostulus maior eo qui misit illum. ¹⁷ si hec facitis beati eritis non de omnibus si feceritis ea ¹⁸ non de omnibus dico ego uobis enim scio quos elegebam sed ut impleatur scriptura. qui manducat mecum panem leuabit contra me calcaneum suum. ¹⁹ **A** modo dico uobis prius quam fiat ut credatis cum factum fuerit quia ego sum. ²⁰ **A**men amen dico uobis qui

⁴⁹ dñs : *erasit ipse et substituit pater*⁵⁰ scio *m*³¹ pasche *m*³dilexisset *m*³² diabolus *m*¹se *erasit m*^{*}iudas *erasit m*^{*}³ exiuit *ipse*⁴ accepisset *m*³⁵ misit *m*³peluem *m*³⁵ dñs ihs : *erasit ipse et**substituit et cepit*uenit ergo ad *pri. erasit ipse et substituit* quo erat precinctus⁶ non lauabis pedes in aeternum : mihi lauas pedes *m*¹⁷ nescis : tu nescis *m*³sed scies : *erasit et substituit modo scies autem ipse*⁸ mihi : mhi (*sic*) *MS.*habebis *m*^{*}⁹ sed *pri. erasit m*^{*}¹⁰ lotus est : + non *m*³nisi : + ut *m*³lauet *m*³scs est : est totus mundus *m*^{*}scī : mundi *m*^{*}¹¹ traderet *m*³dñs ihs *erasit m*^{*}non estis mundi omnes *m*^{*}¹² accepit *m*³¹⁷ facitis :scitis *corrector*¹⁸ non de o. *pri. erasit m*^{*}elegerim *m*^{*}mecum : meum *m*³

accipit siquem misero me accipit. qui autem me accipit accipit eum qui me misit. ²¹ **C**um hec dixisset ihs turbatus est in spū et prote status est et dixit. Amen amen dico uobis quia unus ex uobis tradet me.

²² **A**spiciebant ergo se ad inuicem discipuli eius hesitantes de quo diceret. ²³ **E**rat enim recumbens unus ex discipulis eius in sinu ihu quem diligebat ihs. ²⁴ **I**nnuit ergo huic simon petrus et dicit ei quis est de quo dicit. ²⁵ itaque cum recubisset ille sic supra pectus dñi ihu dicit ei dñe quis esset. ²⁶ **R**espondit ihs illi ille est cui intinctum panem porrexero. **E**t cum intinxisset dñs ihs panem dedit iudae simon scariothis. ²⁷ et post acceptam bucellam tunc introiuit in illum satanas. **D**icit ergo ei ihs quid facis fac citius ²⁸ hoc autem nemo sciuit di scumbentium ad quid dixerit ei. ²⁹ quidam enim putabant quia loculos habebat iudas quia dicit ei ihs eme ea que opus sunt nobis ad diem festum aut ut egenis aliquid daret. ³⁰ **C**um ergo accipisset ille bucellam exiuit continuo. Erat autem nox. ³¹ cum ergo exisset dicit eis ihs. **N**unc clarificatus est filius hominis. et dñs clarificatus est in eo. ³² si dñs clarificatus est in eo et dñs clarificatus est in semetipso et continuo clarificabit eum. ³³ **F**ilioli adhuc modicum tempus uobiscum sum queritis me. sicut dixi iudaeis quo ego uado uos non potestis uenire. et uobis dico modo ³⁴ mandatum nouum do uobis ut diligatis inuicem. sicut et ego dilexi uos ut et uos diligatis inuicem. ³⁵ in hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis. si dilectionem habueritis inuicem.

³⁶ **D**icit ei simon petrus dñe quo uadis. **R**espondit illi ihs quo ego uado non potes me modo sequi. sequeris autem postea. ³⁷ **D**icit ei petrus quare non possum te sequi animam modo animam meam pro te ponam. ³⁸ **R**espondit ihs animam tuam pro me pones. Amen amen dico petre quoniam non cantabit gallus donec me ter neges. ¹⁴ ¹ **N**on turbetur cor uestrum credite in dñm et in me credite ² in domu patris mei mansiones multae sunt si

²⁵ dñi erasit m*

est corrector

²⁶ illi ille est cui : ille est cui ego m*

dñs

ihs erasit m*

iude simonis m³ et suprascripsit .i. filio²⁷ quid : quod m³³⁰ accepisset m³³⁷ animam pri. erasit m*³⁸ petre qm : erasit et substituit tibi non ipse

quo minus dixissem uobis quia uado parare uobis locum ³quem post quam
ego preparauero uobis iterum uenio et accipiam uos ad me
ipsum et ubi sim ego et uos sitis ⁴et quo ego uado scitis et uiam
nostis. ⁵**D**icit ei tomas dñe nescimus quo uadis et quomodo possu
mus uiam scire. ⁶**D**icit ei ihs ego sum uia et ueritas et uita nemo
uenit ad patrem nisi per me. ⁷si cognouissetis me et patrem meum utique
cognouissetis et a modo cognoscetis eum et uidistis eum.

⁸**D**icit ei pilippus dñe ostende nobis patrem et sufficit nobis.

⁹**D**icit ei ihs tanto tempore uobiscum sum et non cognouistis me
pilippe qui uidit me et patrem meum uidit. quoniam tu dicis osten
de nobis patrem ¹⁰non credis quia ego in patre et pater in me est. uerba que ego
loquor uobis a me ipso non loquor uero pater autem qui in me manens ipse
facit opera ¹¹non creditis quia ego in patre et pater in me est. ¹²**A**lioquin
propter opera ipsa credite. Amen amen dico uobis qui credit patrem in me
opera que ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet. quia
ego ad patrem uado. ¹³**E**t quodcunque petieritis in nomine meo hoc
faciem ut glorificetur filius dī. ¹⁴si quid petiritis in nomine meo hoc
faciam. ¹⁵si diligitis me mandata mea seruare ¹⁶et ego ro
gababo patrem meum et alium paraclitum dabit uobis. ut ma
neat uobiscum in aeternum ¹⁷spm ueritatis quem mundus non potest accipere
quia non uidit eum nescit eum. Uos autem cognoscetis eum quia apud uos
manebit et in uobis erit. ¹⁸non relinquam uos orphanos ueniam
ad uos ¹⁹ahuc modicum et mundus me iam non uidebit. uos autem ui
debitis me. quia ego uiuo et uos uiuetis. ²⁰**I**N illo die uos
cognoscetis quia ego in patre meo et uos in me et ego in uobis ²¹qui
habet mandata mea et seruat ea ille est qui diligit me. qui
autem diligit me diligetur a patre meo et ego diligam eum
et manifestabo eum me ipsum. ²²dicit ei iudas non ille scarioth

³ quem p. q. ego p. uobis : *erasit ipse et substituit* et si abiero et preparauero uobis locum
sim : sum *m*³ ⁴ nostis : scitis *m*³ ⁵ thomas *m*¹ ⁹ uidet *bis m*³
quoniam : quomodo *m*³ ¹⁰ uero *erasum* qui *erasum* ¹² in in *rasura*
patrem *scripsit ipse* ¹³ faciam *m*³ filius dī : in filio *m*^{*}, + pater *m*³
petiritis : + me *m*³ ¹⁶ rogabo *m*³ ¹⁷ uidet *m*³ ¹⁹ uidet *m*³ uidetis *m*³
²¹ eum *alt.* : ei *m*³ ²² scariothis *m*³

dñe quid factum est quia nobis manifestaturus te ipsum et non in mundo

²³ Respondit ihs et dixit ei si quis diligit me sermonem meum
seruabit et pater meus diligit eum et ad eum ueniemus et sps scs apud eum et mansiones apud
eum faciemus. ²⁴ qui non diligit me sermones meos non seruat. et
sermo quem audistis non hominis est sed eius qui misit me patris ²⁵ hec locu-
tus sum uobis apud uos manens. ²⁶ paraclitus autem sps scs qui mit-
tet pater in nomine meo ille uos docebit omnia et suggerit uobis omnia
quecunque dixero uobis. ²⁷ Pacem meam do uobis pacem meam
relinquo uobis. non quomodo mundus dat ego ex do do uobis. non turbetur
cor uestrum neque formidet ²⁸ audistis que ego dixi uobis uado et
uenio ad uos. si diligeritis me gaudieritis utique quoniam
uado ad patrem. quia pater maior me est. ²⁹ et nunc dixi uobis pri-
us quam fiat ut cum factum fuerit credatis ³⁰ iam non multa loquar
uobiscum. uenit enim satanas princeps huius mundi et in me non habet quicquam
³¹ sed ut cognoscat mundus quia ego diligo patrem. et sicut mandatum
dedit mihi pater sic facio surgite eamus hinc. 15 ¹ ego sum uitis uera
et pater meus agricola est. ² omnem palmitem in me non ferentem fructum
tollet eum pater. et omnem qui affert fructum purgabit eum et ut
fructum plus afferat. ³ Iam uos mundi estis propter sermonem
quem locutus sum uobis ⁴ manete in me et ego in uobis. sicut palmis non
potest fructum ferre multum ab se nisi manserit in uitae sic nec
uos nisi manseritis in me. ⁵ ego sum uitis uos autem palmites estis
qui manet me et ego in eum hic affert fructum multum. quia
sine me nihil potestis facere. ⁶ si quis in me non manserit mittetur
precissus foras sicut palmis et proiectus arescit et collegent
et in ignem mittetur et ardit. ⁷ Si manseritis in me et uerba
mea in uobis manserint quodcunque uolueritis petite et fiet
uobis. ⁸ **IN** hoc clarificatus est pater meus ut fructum plurimum

²² manifestaturus : + es *m*³ in *improbauit m*³ ²³ diligit *alt.*: diligit *m*³
et sps scs apud eum *erasit m** ²⁴ sermonem *m*³ hominis est: est meus *m**
²⁶ qui: quem *m*³ suggeret *m*³ ²⁷ ex do: *improbauit ipse et partim erasit*
²⁸ que: quia *m*³ gaudieritis *m*³ ³⁰ satanas *erasit m** ⁴ uobis: + quia *m*³
palmes *m*³ multum ab se: a semetipso *m*³ uitae: a *erasa* ⁵ manet: + in *m*³
in eo *m*³ ⁶ arescet et colligent eum *m*³ mittent *m*³ ardebit *m*³

afferatis et efficiamini mei discipuli. ⁹ sicut dilexit me pater meus
et ego dilexi uos manete in dilectione mea. ¹⁰ si precepta
mea seruaueritis manebitis in dilectione mea sicut et ego patris
mei precepta seruauit et maneo in eius dilectione. ¹¹ hec locutus
sum uobis ut gaudium meum in uobis sit et gaudium uestrum impleatur.
¹² hoc est preceptum meum ut diligatis inuicem sicut dilexi uos. ¹³ **Ma**io
rem hanc dilectionem nemo habet ut animam suam quis ponat
pro amicis suis. ¹⁴ Uos amici mei estis si feceritis que ego precepit
uobis. ¹⁵ iam non dico uos seruos quia seruus nescit quod facit dñs
eius. Uos autem dixi amicos quia omnia quecumque audiui a patre meo nota
feci uobis. ¹⁶ non uos me elegistis sed ego elegi et possui uos ut eatis
et fructum afferatis et fructus uester maneat. ut quodcumque petie
ritis in nomine meo patrem det uobis. ¹⁷ **H**ec mando uobis ut diligatis
inuicem ¹⁸ si mundus odio uos habet uos odit scitote quia me prior^{em} uobis odio habu
it ¹⁹ si de mundo fuissetis mundus quod suum erat diligeret. quia uero
de mundo non estis sed ego elegi uos de mundo propterea odit uos
mundus. ²⁰ **M**ementote sermonis mei quem ego dixi uobis. non est seru
us maior dño suo. si me persecuti sunt et uos persequentur. si sermo
nem meum seruauerunt et uestrum seruabunt. ²¹ **S**ed hec omnia facient uobis
propter nomen meum quia nesciunt eum qui me misit. ²² si non uenissem et locutus
fuissem eis peccatum non haberent. nunc autem excussationem non habent
de peccato suo. ²³ qui me odit et patrem meum odit. ²⁴ si operam non fecissem
in eis quam nemo alius fecit peccatum non haberent. **N**unc autem et uiderunt
et oderunt me et patrem meum. ²⁵ sed ut impleatur sermo quem locutus
sum qui scriptum est in lege eorum quia odio habuerunt me gratis. ²⁶ **C**um autem
uenerit paraclitus quem ego mittam uobis spm ueritatis qui a patre
procedit ille testimonium perhibet de me ²⁷ et uos testimonium
perhibetis quia ab initio mecum estis. ¹⁶ ¹ hec locutus sum uobis ut non scandalize

mini

¹³ hanc: n *erasa*m *erasa* quam: que *m*²²⁶ uobis: + a patre¹⁸ odio uos habet *erasit ipse et substituit* uos odit²⁵ quem locutus sum *improbauit m*³²⁷ perhibebitis *m*³²⁴ operam:scriptus *m*³

² Absque ea que in sinagogis facient uobis. sed uenit hora ut omnes qui interficient uos arbitrentur se prestare obsequium dō. ³ Et hec facient uobis quia non cognouerunt patrem neque me. ⁴ sed hec locutus sum uobis ut cum uenerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi uobis. ⁵ hec autem uobis ab initio non dixi quia uobiscum eram. adhuc uado ad eum qui misit me. Et nemo ex uobis interroget me quo uadis ⁶ sed quia hec locutus sum uobis tristitia implebitur cor uestrum. ⁷ sed ego ueritatem dico expedit uobis ut ego uadam. si ergo non abiero paraclitus non ueniet ad uos si autem abiero mittam eum ad uos. ⁸ Et cum uenerit ille arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio. ⁹ de peccato quidem quia non crediderunt in me. ¹⁰ de iustitia uero qua ad patrem uado et iam non uidebitis me. ¹¹ de iudicio autem quia princeps mundi huius iudicatus est iam. ¹² Et adhuc multa habeo uobis dicere sed non potestis potare modo illa. ¹³ Cum autem uenerit ille sps ueritatis docebit uos omnem ueritatem. non enim loquatur a semetipso sed hec quecunque audiuit loquetur et que uentura sunt annuntiabit uobis. ¹⁴ ille me clarificabit quia de meo accipiet et annuntiabit uobis. ¹⁵ Omnia quecunque habet pater mea sunt. propterea dixi quia de meo accipiet et annuntiabit uobis. ¹⁶ modicum et iam non uidebitis me. et iterum modicum et uidebitis me quia uado ad patrem. ¹⁷ Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem quid est hoc quod dicit nobis modicum et non uidebitis me. et iterum modicum et uidebitis me et quia uado ad patrem. ¹⁸ Dicebant ergo quid est hoc quod dicit modicum nescimus quid loquitur. ¹⁹ Cognouit autem ihs quia uolebant eum interrogare et dixit eis de hoc queritis inter uos quia dixi modicum et non uidebitis me et iterum modicum et uidebitis me. ²⁰ Amen amen dico uobis quia plorabitis et flebitis uos. mundus autem gaudebit. uos autem contristamini sed tristitia uestra uertetur in gaudium. ²¹ Mulier autem cum parit habet tristitiam quia uenit hora eius. Cum autem peperit puerum

² Absque sinagogis *m*³ uobis: uos *m*³ ³ nouerunt *m*^{*} ⁵ adhuc: et nunc *m*³

⁶ impleuit *m*³ ⁷ ergo (*pro* ego): enim *m*³ ¹² portare *m*³ ¹³ loquatur: loquitur *m*³ ¹⁵ accipiet (*sic*) *m*³ ¹⁸ dicit: + nobis *m*³ ²⁰ tristabimini *m*³

²¹ habet parit *primo scripsit sed postea indicauit se uelle parit habet ipse*

iam non meminit presurae propter gaudium quia natus est homo in mundum.
²² et uos igitur nunc quidem tristitiam habebitis. Iterum autem uidebo uos
 et gaudebit cor uestrum et gaudium uestrum nemo tollit a uobis
²³ et in illo die non interrogabitis quicquam. **A**men amen dico uobis si quid
 petieritis patrem in nomine meo dabit uobis ²⁴ usque modo non peti
 stis quicquam in nomine meo. petite et accipietis et gaudium
 uestrum sit plenum. ²⁵ Hec in prouerbiis locutus sum uobis uenit hora
 cum iam non in prouerbiis loquar uobis de patre sed palam de patre an
 nuntiabo uobis. ²⁶ in illo die in nomine meo petitis. et non dico uobis
 quia ego rogabo de uobis patrem. ²⁷ ipse enim pater amat uos quia
 uos me amatis et credidistis quia ego a dō patre ²⁸ exiui
 et ueni in hunc mundum et iterum relinquo mundum et uado ad patrem.
²⁹ **D**icunt ei discipuli eius. ecce nunc palam loqueris et prouerbium
 nullum dicis. ³⁰ nunc scimus quia scis omnia et non opus est tibi ut quis te interro
 get. in hoc credimus quia a dō existi. ³¹ **R**espondit eis ihs modo cre
 ditis ³² ecce uenit hora et iam uenit et dispergamini unusquisque in propria
 et me solum relinquetis et non sum solus quia pater mecum est. ³³ **H**ec locutus
 sum uobis ut in me pacem habeatis in mundo presuram ha
 bebitis. sed confidete ego uinci mundum. 17 ¹ **H**ec locutus est ihs et sub
 leuatis oculis in celum dixit. **P**ater uenit hora clarifica filium
 tuum. ut filius tuus clarificet te ² dedisti ei potesta
 tem omnis carnis ut omne quod dedisti ei potestatem det eis uitam
 aeternam. ³ Hec est uita aeterna autem ut cognoscant te solum dñm
 uerum et quem misisti ihm xpm ⁴ ego te clarificaui super terram
 opus consummaui quod dedisti mihi ut faciem. ⁵ Et nunc clarifi
 ca me tu pater apud temetipsum claritatem quam habui prius quam
 mundus esset apud te ⁶ manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti
 mihi de mundo tui erunt et mihi nihil eos dedisti. et sermonem tuum

²² habetis *m*³   tollit *m*³   ²⁵ de patre *pri.*: erasit de et substituit sed et
improbauit patre *ipse*   ²⁶ petetis *m*³   ²⁷ amastis *m*³   ³² uenit et:
 et uenit ut *m*³   ³³ uici *corrector*   ² dedisti: sicut dedisti *m*^{*}   ut omne:
i. omnibus quod *i.* quos *m*³   ³ > autem uita aeterna *m*³   ⁴ clarificabo *m*³
 consummabo *m*³   ⁵ tu: o *m*³   *claritate corrector*   ⁶ erant *m*³   tuum: meum *m*³

seruauerunt ⁷ nunc cognouerunt quia omnia ⁸ que dedisti mihi pater dedi eis. et ipsi acciperunt uere quia a te exiui et crediderunt ueritati quia tu me misisti ⁹ ego pro eis rogo non pro mundo rogo sed pro his quos dedisti mihi quia tui sunt ¹⁰ et mea omnia tua sunt et tua mea sunt et clarificatus sum in eis. ¹¹ et iam non sum in mundo et isti sunt in mundo et ego ad te uenio.

Pater scē serua eos in nomine tui filii tuo quos dedisti mihi ut sint unum sicut et nos.

¹² cum essem cum eis ego seruabam eos in nomine tuo quos dedisti mihi custodi ui et nemo ex his periit nisi filius perditionis ut scriptura impleatur.

¹³ nunc ad te uenio et hoc loquor in mundo ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis ¹⁴ ego dedi eis sermonem tuum. et mundus odio eos habuit. quia non sunt de mundo sicut et ego non sum de mundo ¹⁵ non rogo ut tollas eos de mundo pater sed ut serues eos ex malo. ¹⁶ de mundo non sunt sicut et ego non sum de mundo. ¹⁷ scīfica eos in ueritate sermo tuus ueritas est. ¹⁸ sicut me misisti in mundum et ego misi eos in mundum

¹⁹ et pro eis scīfico me ipsum ut sint et ipsi scīficati in ueritate. ²⁰ non pro his autem rogo tantum. sed et pro eis qui credituri sunt per uerbum eorum in me ²¹ ut omnes unum sint. sicut tu pater in me et ego in te ut et ipsi in nobis in uobis unum sint. ut mundus creat quia tu me misisti. ²² et ego claritatem quam dedisti mihi dedi eis ut sint unum sicut et nos unum sumus. ²³ et ego in eis et tu in me ut sint consummati in unum. ut cognoscat mundus quia tu mī me misisti et dilexi eos sicut et me dilexisti. ²⁴ **P**ater quos dedisti mihi uolo ut ubi ego sum ibi et illi sint mecum. ut uideant claritatem meam quam dedisti mihi quia dilexisti me ante mundi constitutionem. ²⁵ Pater iuste mundus iste non cognouit te. ego autem te cognoui. et hii cognouerunt te quia tu me misisti. ²⁶ et notum feci eis nomen tuum et notum faciem ut dilectio qua dilexisti me in ip sis sit et ego in ipsis. ¹⁸ ¹ **H**ec cum dixisset ihs egressus est cum discipulis suis trans torrentem cedron ubi erat ortus in quem intrauit ipse et discipuli eius. ² sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum quia frequenter

⁷ et nunc *m*³   ⁸ acceperunt *m*³   ⁹ et ego *m*³   ¹¹ tui filii *partim erasit*
et *substituit* tuo quos *ipse*   ¹³ nunc: + haitem (*sic*) *m*³   hoc: hec *m*³

¹⁵ pater *erasit ipse et substituit* sed ut   ¹⁸ sicut: + tu *m*³   ²¹ et *all.*: etiam *m*³
in nobis *erasit et substituit* in uobis *ipse*   ²³ dilexisti *m*³   ²⁴ uideant claritatem
in *rasura* claritatem meam quam *scripsit ipse se corrigens*   constitutionem *m*³

¹ Hec cum dixisset: *scripsit in marg.* Tunc uenit ihs cum illis in uillam gethemani que dicitur *m*³   intrauit: introiuit *m*³

ihs conuenerat illuc cum discipulis suis. ³ Iudas ergo cum accipisset cohortem et pontificibus et phariseis ministros uenit illuc cum laternis et facibus et armis. ⁴ ihs itaque sciens omnia que ei uentura erant processit et dicit eis quid queritis. ⁵ **R**esponderunt ei ihm nazarenum. Dicit eis ihs ego sum. stabat autem et iudas qui tradebat eum cum ipsis ⁶ ut uero dixit eis ego sum abierunt retrorsum. et ceciderunt super terram. ⁷ Iterum ergo interrogans quem queritis illi autem dixerunt ihm nazarenum. ⁸ **R**espondit eis ihs. dixi uobis quia ego sum. si ergo me queritis sinete hos abire ⁹ ut impleatur sermo quem dixit quia quos dedisti mihi non perdam ex ipsis quenquam. ¹⁰ **S**imon ergo petrus habens gladium et eduxit eum et percussit pontificis serui et abscidit auriculam eius dexteram. erat autem nomen serui malchus. ¹¹ Dixit ergo ihs petro mitte gladium in uaginam. Calicem quem dedit mihi pater non uis bibam illum. ¹² Choors ergo et tribunus et ministri iudeorum comprehenderunt ihm et ligauerunt eum ¹³ et adduxerunt eum ad annam primum. erat autem socer caiphae qui erat pontifex anni illius. ¹⁴ Erat autem caiphas qui consilium dederat iudeis quia expedit unum hominem mori pro populo. ¹⁵ Sequebatur autem dñm ihm simon petrus et alius discipulus. discipulus autem ille erat notus pontifici et introiuit cum ihu in atrium pontificis. ¹⁶ petrus autem stabat ad hostium foris. exiuit autem discipulus alius qui erat notus pontifici et dixit ostiariae et introduxit petrum. ¹⁷ Dicit ergo petro ancilla hostiaria nunquid et tu ex discipulis es hominis istius. dicit ille non sum. ¹⁸ **S**tabant autem serui et ministri ad punas quia frigidus erat et califiebant. Erat cum eis petrus stans et califiaciens se. ¹⁹ Pontifex autem interrogabat ihm de discipulis suis et de doctrina eius. ²⁰ **R**espondit dñs ihs ego palam locutus sum mundo ego semper docui in sinagoga et in templo quo omnes iudei conueniunt. et in occulto locutus sum nihil. ²¹ Quid me interro-

gas

³ accepisset *m*³gauit *m*³¹⁵ dñm *erasit m*^{*}¹⁷ ancilla *m*³calefaciens *m*¹chohortem *m*¹seruum *m*¹¹⁶ ostium *m*³ostiaria *m*¹²⁰ dñs ihs *erasit ipse et substituit ei ihs*facibus *m*³¹¹ uis: + ut *m*³¹⁸ prunas *m*³¹⁹ frigus *m*³⁷ interrogans: eos interro-¹³ autem: enim *m*³et: + ipsa *m*³calefiebant *m*¹

interroga eos qui me audierunt quid locutus sum ipsis. ecce hii sciunt que dixerim ego. ²² hec cum audisset unus astans assistens ministrorum dedit alapam ihu dicens sic respondis pontifici. ²³ Respondit ei ihs si male locutus sum testimonium perhibeo de malo. si autem bene quid me cedis. ²⁴ Et misit eum annas ligatum ad chaifan pontificem. ²⁵ Erat autem simon petrus stans et calefaciens se.

Dixerunt ergo ei nunquid et tu ex discipulis eius es negavit et dixit non sum.

²⁶ dicit ei unus ex servis pontificis cognatus eius cuius abscidit petrus auricolam nonne ego te uidi in orto cum illo. ²⁷ Iterum ergo negavit petrus. et statim gallus cantauit. ²⁸ Adducunt ergo ihm ad chaifan principem in pretorium. Erat autem mane et ipsi non introierunt in pretorium ut contaminarentur sed manducarent pascha. ²⁹ Exiuit autem pilatus ad eos foras et dixit quam accusationem adfertis aduersus hominem hunc. ³⁰ Responderunt et dixerunt ei si non esset hic mefactor non tibi tradissemus eum. ³¹ Dixit ergo eis pilatus accipite ergo eum uos et secundum legem uestram iudicare eum. Dixerunt ergo ei iudei nobis non licet interficere quemquam ³² ut sermo dni ihu impleretur quem dixit significans qua morte esset moriturus. ³³ Introiuit autem in pretorium pilatus et uocauit ihm et dixit ei tu es rex iudeorum. ³⁴ et respondit ihs a semetipso hoc dicis an alii tibi dixerunt de me. ³⁵ Respondit ei pilatus nunquid et ego iudeus sum. gens tua et pontifices tradiderunt te mihi quid fecisti. ³⁶ Respondit ihs regnum meum non est de hoc mundo. si ex hoc mundo esset regnum meum ministri mei utique decertarent ut non traderer iudeis. Nunc autem meum regnum non est hic. ³⁷ Dixit itaque ei pilatus ergo rex es tu. Respondit ihs tu dicis quia rex sum ego. ego in hoc natus sum et ad hoc ueni in hunc mundum ut testimonium perhibebam ueritati omnis qui est ex ueritate audit uocem meam. ³⁸ Dicit ei pylatus quid est ueri

tas

²² astans *correxit ipse in* assistens

respondes *m*³

²³ perhibeo: o *erasa*

²⁶ auriculam *m*¹

²⁸ ut: + non *m*³

²⁹ affertis *m*³

³⁰ malefactor *m*³

tradidissemus *m*³

³¹ iudicate *m*³

³² dni *erasit m*^{*}

³⁴ temetipso *m*³

³⁵ pontifices: + tui *m*³ *sed postea erasit*

³⁷ perhibeam *m*³

et cum dixisset hoc iterum exiuit foras ad iudeos. et dixit eis ego nul-
lam inuenio in eo causam. ³⁹ est autem consuetudo uobis ut unum uinctum
dimittam uobis in pascha. uultis ergo eum dimittam uobis regem iudeorum.
⁴⁰ clamauerunt rursum omnes dicentes non hunc sed barabban. erat autem ba-
rabbas latro. ¹⁹ ¹ **T**unc apprehendit pylatus iħm et flagellauit
eum ² et milites plectentes ornatam coronam de spinis et imposuerunt capiti
eius et uestem porporeum circundederunt eum ³ et ueniebant ad eum
et dicebant aue rex iudeorum et dabant ei palmas. ⁴ **E**xiuit ergo
iterum pylatus foras et dicit eis adduco ecce adduco uobis eum foras ut cogno-
scatis quia in eo nullam inuenio causam. ⁵ Exiuit ergo iħs portans
spineam coronam et porporeum uestimentum et dicit eis ecce homo.
⁶ **C**um ergo uidissent eum pontifices et ministri clamauerunt dicentes
cruci fige cruci fige eum. **D**icit eis pilatus accipite eum uos et cruci
figite eum. ego enim non inuenio in eo causam. ⁷ **R**esponderunt ei iudei.
et dixerunt nos legem habemus et secundum legem debet mori quia filium dī se
fecit. ⁸ **C**um ergo audisset pylatus hunc sermonem magis timuit.
⁹ et ingressus est in pretorium iterum et dicit ad iħm unde es tu. iħs autem responsum
non dedit ei. ¹⁰ Dicit ergo ei pylatus mihi non loqueris nescis quia potestatem
habeo cruci figere te. et potestatem habeo dimittere
te. ¹¹ **R**espondit iħs non haberis potestatem aduersum me ullam
nisi sīt tibi datum esset de super. propterea qui tradidit me maius tibi peccatum
habet. ¹² Exinde querebat pylatus dimittere eum. iudei autem clamabant
dicentes si hunc dimittis non es amicus cessaris. omnis qui se regem fa-
cit contradicit cessari. ¹³ **P**ilatus ergo cum audisset hos sermones ad-
duxit foras iħm. et sedit pro tribunali in loco qui dicitur lithostrotus
ebraice autem golgotha. ¹⁴ **E**rat autem parasciue pascha hora
quasi sexta et dicit eis ecce rex uester. ¹⁵ illi autem clamabant tolle
tolle cruci fige eum. Dixit eis pylatus regem uestram cruci figam.

⁴⁰ baraban *m*³
et *alt. erasum*

barabas *m*³

¹ Tunc ergo *m*^{*}

² ornatam *erasit m*^{*}

⁴ adduco *pri. erasit et substituit ecce ipse*

¹¹ haberes *m*¹

¹³ lithostratos *m*³

ebraice *m*³

gabata *m*³

¹⁴ parasciue *m*³

pasche *m*³

¹⁵ uestrum *m*³

Responderunt pontifices non habemus regem nisi cessarem. ¹⁶Tunc ergo tradidit eis illum ut cruci figeretur. **S**usciperunt autem ihm et duxerunt ¹⁷et baiolans sibi crucem exiuit in eum locum qui dicitur caluariae ebreice autem golgotha ¹⁸ibi eum cruci fixerunt. Et cum eo alios duos hinc et hinc medium autem ihm. ¹⁹**S**cripsit autem et titulum pylatus et possuit super crucem eius. Erat autem scriptum ihs nazarenus rex iudeorum. ²⁰Hunc ergo titulum multi legunt iudeorum quia prope ciuitatem erat locus ubi cruci fixus est ihs et erat scriptum ebreice grece et latine. ²¹**D**icebant ergo pylato pontifices iudeorum noli scribere rex iudeorum sed quia ipse dixit rex iudeorum sum. ²²**R**espondit pylatus quod scripsi scripsi. ²³Milites autem cum cruci fixerunt eum acciperunt uestimenta eius et fecerunt quatuor partes uncuque militi partem et tunicam. erat autem tunica inconsutilis de super contexta per totum. ²⁴**D**ixerunt ad inuicem non ascendamus eam sed sortiamur de illa cui iussit ut impleatur scriptura dicens partiti sunt uestimenta mea sibi. et in uestem meam miserunt sortem et milites quidem hec fecerunt. ²⁵**S**tabant autem iuxta crucem ihu mater eius et soror matris eius maria cleopa et maria magdalena. ²⁶Cum uidisset ergo ihs matrem et discipulum stantem quem amabat ihs dicit matri suae mulier ecce filius tuus. ²⁷de inde dicit discipulo ecce mater tua. et ex illa hora suscepit eam discipulus in suam. ²⁸Postea sciens ihs quia iam omnia consummata sunt ut consummaretur scriptura dicit sitio. ²⁹Uas ergo possum acetum plenum. illi autem spongiam plenam aceto hysopo circumponentes obtulerunt ori eius. ³⁰**C**um accipisset dñs ihs accetum dixit consummatum est et inclinato capite tradidit spm. Cum autem expirasset uelum templi scissum est medium a summo usque deorsum. ³¹Iudei ergo quoniam parasceue erat. ut non remaneret corpora in cruce in sabbato. erat enim dies magnus sabbati

¹⁶ Susceperunt *m*³²⁰ ebraice *m*³²⁴ scindamus *corrector*cuius sit *m*³²⁵ cleopae *m*³magdalene *m*³²⁶ diligeat *m*^{*}²⁷ accepit *m*³²⁸ sitio *m*¹²⁹ possum : + erat *m*³aceto : *expunxit m*³hysopo : uirge *m*³³⁰ Cum ergo *m*^{*}accepiisset *m*³dñs *erasit m*^{*}

rogauerunt pylatum ut frangerentur eorum crura et tolle-
rentur. ³² Uenerunt ergo milites et primi quidem fregerunt eius crura
et alterius qui simul cruci fixus est cum eo. ³³ ad ihm autem con uenissent ut
uiderunt eum iam mortuum non fregerunt eius crura. ³⁴ sed unus
militum lancea latus eius aperuit exiuit sanguis continuo sanguis et
aqua. ³⁵ Et qui uidit testimonium perhibuit et uerum est testimonium
eius. et ille scit quia uera dicit et ut credatis uos. ³⁶ facta sunt enim hec ut
scriptura impleatur dicens. os eius non comminuetis ex eo. ³⁷ et iterum
alia scriptura dicit quem transfixerunt uidebunt. ³⁸ **P**ost hec autem ro-
gauit pylatum ioseph ab arimathia eo quod esset disci-
pulus ihu. occulte autem propter metum iudeorum ut tolleretur corpus
ihu et permisit pilatus. Uenit ergo et tulit corpus ihu . .

³⁹ **U**enit autem necodimus qui uenerat ad ihm nocte ferens primum fe-
rens mixturam mirre et aloes quasi libras centum.

⁴⁰ acciperunt ergo corpus ihu et ligauerunt eum lintheis cum aroma-
tibus sicut mos est iudeis sepilire. ⁴¹ Erat autem in loco ubi cru-
ci fixus est ortus et in orto monumentum nouum in quo nondum quisquam pos-
situs erat. ⁴² ibi ergo propter parasceuen iudeorum quia iuxta erat
monumentum possuerunt ihm. 20 ¹ **U**na autem sabbati maria mag-
dalena uenit mane cum adhuc tenebrae essent ad monu-
mentum et uidit lapidem sublatum ab hostio monumenti.

² **C**ucurrit ergo et uenit ad simonem petrum et alium discipu-
lum quem amabat ihs et dicit eis tulerunt dñm de monumento
et nescimus ubi possuerunt illum. ³ exiit ergo petrus et ille alius
discipulus et uenerunt ad monumentum. ⁴ Cucurrebant duo
simul et ille alius discipulus praeurrit citius petro et ue-
nit primus ad monumentum. ⁵ et cum se inclinasset uidit posita
linthiamina non tamen intrauit. ⁶ **U**enit ergo simon petrus subsequens

³² fregerunt: + eius ipse
substituit continuo ipse

³³ cum uenissent m¹
³⁶ impleatur m³

³⁴ sanguis pri.: erasit et
³⁷ dicit: + in m³

³⁹ nicodemus m³

ferens pri.: erasit et substituit primum ipse

mirrae m³

alloe: l pri. erasa
+ ad m³

⁴⁰ acceperunt m³

¹ magdalenae m³

² et alt.:

⁴ Currebant m³

eum. et introiuit in monumentum et uidit lintheamina posita ⁷ et sudarium quod fuerat supra caput eius. non cum lintheaminibus positum. sed separatim inuolutum in unum locum. ⁸ **T**unc ergo introiuit et ille discipulus qui uenerat primus ad monumentum. et uidit et credit ⁹ nondum enim sciebat scripturam quia oportet eum a mortuis resurgere. ¹⁰ **A**bierunt ergo ad semetipsos iterum discipuli.

¹¹ **M**aria autem stabat ad monumentum foris plorans dum ergo fleret inclinauit se et prospexit in monumentum. ¹² et uidit duos angelos in albis sedentes unum ad caput et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus ihu. ¹³ **D**icunt illi ei mulier quid ploras. dicit eis quia tulerunt dñm meum et nescio ubi possuerunt eum.

¹⁴ **H**ec cum dixisset conuersa est retrorsum et uidit ihm stantem et non sciebat quia ihs est. ¹⁵ **D**icit ei ihs mulier quid ploras quem queris. illa existimans quia ortulanus est. Dicit ei dñe si tu sustulisti eum dicito mihi ubi possuisti eum et ego eum tollam. ¹⁶ Dicit ei ihs. maria. conuersa illa dicit ei ebreice robboni quod dicitur magister et occurrit ut tangeret eum. ¹⁷ **D**icit ei ihs noli me tangere nondum enim ascendi ad patrem meum uade autem ad fratres meos et dic eis ascendo ad patrem meum et ad patrem uestrum ad dñm meum et ad dm uestrum. ¹⁸ **U**enit maria magdalena annuntians discipulis quia uidi dñm et hec dixit mihi. ¹⁹ **C**um esset ergo sero die illo una sabbatorum et fores essent clausae ubi erant discipuli propter metum iudeorum. Uenit ihs et stetit in medio et dixit eis pax nobiscum ²⁰ et hoc cum dixisset ostendit eis manus et latus suum. **G**audisi sunt ergo discipuli uiso dño. ²¹ Dixit ergo eis iterum pax uobis sicut misit me pater et ego mitto uos. ²² hoc cum dixisset insufflauit et dicit illis accipite spm scm. ²³ quorum remisistis peccata remittet ea sps scs et quorum detinueritis detinebit ea sps scs.

⁷ separatum (sic) m³
improbauit m³

⁹ sciebant m³
¹⁵ ortulanus : .i. cultor orti m³

¹³ > ei illi m³
esset m³

¹⁴ est pri.
¹⁶ rabboni m³

¹⁷ dñm : dm m³

¹⁹ una : + die m³

nobiscum : uobis m³

²³ remittet ea

sp̄s sc̄s : remittuntur (remituntur m³) eis m*

retinueritis m³

detinebet ea

sp̄s sc̄s : detenuerunt (sic) m*, retenta sunt m³

²⁴ **T**omas autem unus de .xii. qui dicitur dedimus non erat cum eis quando uenit ihs. ²⁵ Dixerunt autem ei alii discipuli uidimus dñm ille autem dixit

eis nisi uidero in manibus eius figuram clauorum et mittam degitum meum in locum clauorum et mittam manum meam in latus eius non credam.

²⁶ **E**t post dies octo iterum erant discipuli eius intus et tomas cum eis uenit ihs ianuis clausis et stetit in medio et dixit eis pax uobiscum. ²⁷ deinde dicit tomæ infer degitum tuum huc. et uide

manus meas et affer manum tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis. ²⁸ Respondit tomas et dixit ei dñs meus et dñs meus es tu. ²⁹ dicit ei ihs quia uidisti me et credidisti beati

qui me non uiderunt et crediderunt. ³⁰ **M**ulta quidem et alia signa fecit dñs ihs in conspectu discipulorum suorum que non sunt scripta in libro hoc. ³¹ hec autem scripta sunt ut credatis quia ihs xp̄s est filius hominis et filius dī et uitam æternam habeatis in nomine eius.

²¹ ¹ **P**ostea manifestauit se iterum dñs ihs ad mare tibra dis. manifestauit se sic. ² erant simul simon petrus et tomas qui dicitur dedimus et nathanel qui erat a chanan galileæ et filii zebedei et alii ex discipulis eius duo.

³ Dicit eis simon petrus uado piscari, dicunt ei uadimus et nos tecum et exierunt et ascenderunt nauim et illa nauī nihil nocte nihil apprehenderunt. ⁴ Mane autem iam facto stetit ihs in litore non tamen cognouerunt discipuli quia ihs esset. ⁵ dicit ergo eis ihs pueri nunquid pulmentarium non habetis. **R**esponderunt ei non ⁶ dixit eis mittite in dexteram partem nauis retem et inuenietis. Dixerunt autem per totam noctem laborantes nihil cepimus in uerbo autem tuo mittimus miserunt ergo retiam et iam non ualebant illud trahere a multitudine piscium. ⁷ Dicit ergo discipulus ille quem diligebat ihs dñs est petro dñs est. simon

²⁴ de .xii.: ex .xi. m³ didimus corrector ²⁶ uobis corrector ²⁹ et: toma m³

³⁰ dñs erasit et substituit ihs ipse ³¹ ut credatis usque ad uit. aet. hab. erasit et substituit in hoc libro ut credatis quia ihs est xp̄s filius dī ut credatis (credentes m³) uit. aet. hab. m*

² chanan: n alt. erasa

substituit nocte nihil ipse

⁶ nauigii rete m³

¹ dñs erasit m*

³ uadimus: uel uenimus m³

apprehenderunt m³

ergo rete m³

a: pre m³

se erasit et substituit autem m*

nauī nihil erasit et

⁵ non improbauit m³

⁷ dñs est pri. erasit m*

itaque petrus cum audisset quia dñs est tunicam succinxit se.
erat enim nudus et misit se in mare. ⁸ Alii autem discipuli nau
gio uenerunt non enim longue erant a terra. sed quasi accubitis du
centis trahentes retem piscium. ⁹ ut ergo descenderunt in terram
uiderunt pruinas possitas et piscem superpositum et panem.

¹⁰ Dicit eis dñs ihs affertite de piscibus quos coepistis nunc. ¹¹ **A**scen
dit simon petrus et traxit retem in terram plenum magnis pi
scibus .CL. tribus et cum dati essent non est scissum retem. ¹² Dixit eis ihs
uenite prandete. Et nemo audiebat discumbentium interroga
re eum tu quis es scientes quia dñs est. ¹³ **E**t uenit ihs et accepit
panem et benedixit et dedit eis et piscem similiter. ¹⁴ Hoc iam
tertio manifestatus est ihs cum discipulis suis cum resurrexis
set a mortuis. ¹⁵ **C**um ergo prandissent dicit simoni petro ihs si
mon iohannis diligis me. Dicit ei plus his. Dicit ei dñe tu scis quia
amo te dicit ei pasce agnos meos. ¹⁶ Dicit ei iterum simon io
hannis diligis me. Dicit ei etiam dñe tu scis quia amo te. Dicit ei
pasce agnos meos. ¹⁷ Dicit ei illi tertio. simon amas me.
contristatus est petrus quia dixit ei tertio amas me et dicit ei tertio
dñe tu omnia scis quia amo te. dicit ei pasce oues meas.

¹⁸ **A**men amen dico tibi cum esses iunior cingebas te et ambula
bas ubi uolebas cum enim senueris extendens manus tuas
et alius te cinget et ducet quod tu non uis. ¹⁹ hoc autem dixit signifi
cans qua morte clarificaturus esset dñm. **E**t hoc cum dixisset
dicit ei sequere me. ²⁰ Conuersus petrus uidit illum discipulum
quem diligebat ihs qui et recubuit sequentem. qui et recubuit in cenam super
pectus eius et dixit quis est dñe et qui tradet te. ²¹ hunc ergo cum uidis
set petrus dicit dño ihu dñe hic autem quid. ²² dicit ei ihs sic ego eum
uolo manere donec ueniam quid ad te tu me sequere. .

⁷ tunica m³ fere nudus m³ ⁸ cubitis m³ rete corrector ⁹ descenderunt m³
¹⁰ dñs erasit m* afferte corrector ¹¹ rete corrector dati: tanti m³
rete corrector ¹² audebat corrector ¹⁴ iam: hautem m³ sed erasum est
tertio: + die m³ cum pri. erasit forsan ipse ¹⁶ simon: .i. fili m³
Dicit ei pri. erasit m* ¹⁷ ei pri. erasit forsan ipse simon: + iohannis m³
scis: + tu scis m³ ¹⁸ extends corrector quod: quo m³ ¹⁹ dñm m³
²⁰ qui et recu. pri. erasit m* cenam: m erasa et quart. erasum ²¹ dño erasit m*

²³ exiuit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non morietur
 et non dixit ei ihs non moritur sed sic eum uolo manere donec uenio.
²⁴ Hic est discipulus qui testimonium perhibuit ueritati et scripsit
 hec et scimus quia uerum est testimonium est. ²⁵ Sunt autem et alia mul-
 ta que fecit ihs. que si scripbantur per singula nec ipsum arbi-
 tror mundum capere eos qui scribendi sunt libros. . .

FINIT Amen FINIT Amen.

²³ ueniam *m*³

²⁴ perhibet de his *m*³

est *tert.*: eius *m*³

Isti sunt libri ueteris testamenti .XLII.

In hoc quinque libri retinentur codice moysi
 Bella ducis iosue seniorum et tempora patrum
 Ruth iob et regum bis bini namque libelli
 Atque prophetarum s̄ci bis octo libelli
 Carmina preclari xpi pastoris ymnica dauid
 Et tria pacifici salamonis opuscula regis
 Iungiter his sophiae ieru simul atque libellos
 Et paralipemenonis enim duo nempe libelli
 Huic estraе noemi hester iudith atque libelli
 Et duo iamque libri machabea bella tenentes

Isti sunt libri noui testamenti

Mathei et marci lucae liber atque iohannis
 Inclita gesta tenens saluantis secula xpi
 S̄cs apostolicos lucas conscriberat actus
 Bis .VII. doctoris per cartas dogmata pauli
 Iacobi petri iudae et pia dicta iohannis
 Scribitur extrema iohannis in ordine thomus
 Hos lege tu lector felix feliciter omnes
 Ad laudem xpi propiamque in secla salutem. ,

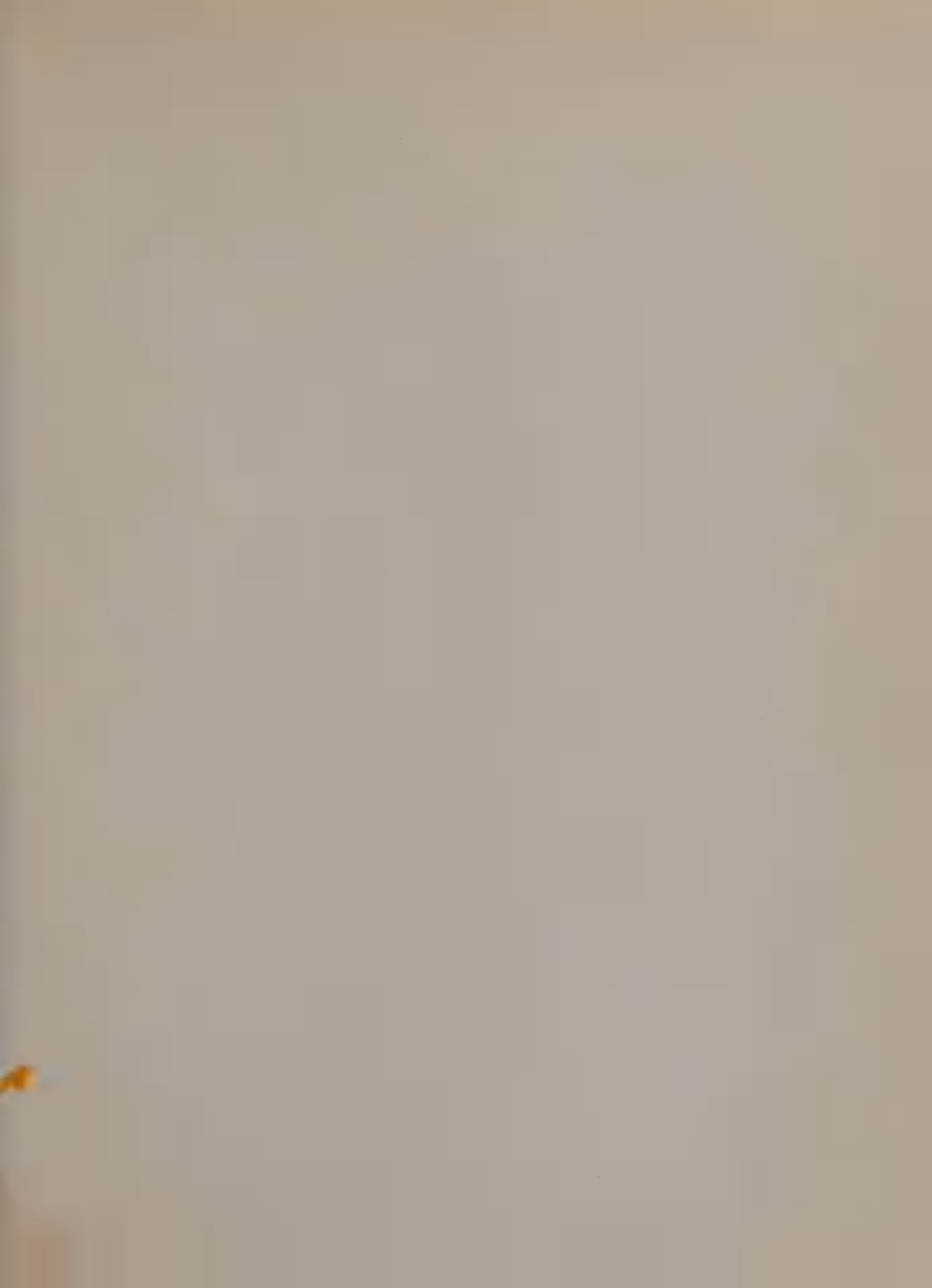
haec sunt nomina filiorum .viii. qui dormierunt in spelonca philope qui nati sunt
 et nutriti sunt in effesso uulgo dicit in effesso dormierunt .ciriacus. diomeus. hlidius.
 euagenius. Probat. Sabbates. Stephanus. , , [eius uiro fuisset
 bisse binae partes assis., quare ena non primitus est facta cum adam. ut subiecta persona uirginis

.c. ciriacus senior
 ceteris fratribus

3388883

644

28 42589

BS2552.H3 B8

Bible. N.T. Gospels. Latin. 1914.
The four Gospels from the Irish codex H

BS
2552
H3
B8

Bible. N. T. Gospels. Latin. 1914.

... The four Gospels from the Irish codex Harleianus numbered Harl. 1023 in the British museum library; now first edited with an introduction descriptive of the ms. and its correctors, by E. S. Buchanan ... with two collotype facsimiles. London, Heath, Cranton & Ouseley, ltd., 1914.

xxxii p., 88 numb. i. illua., ii facsim. (incl. front.) 22^{cm}. (Sacred Latin texts: no. iii)

Latin version based in part upon an "extremely ancient, certainly pre-Tatian" text with later corrections to make it correspond with the Vulgate. cf. *Introd.*, p. xviii.

1. Bible. N. T.—Versions, Latin (Old Latin) 1. Buchanan, Edgar
Simmons. 1872— ed. ii. Bible. N. T. Latin. Har-
leian 1023. iii. British museum. Mss. (Harleian 1023) IV. Title.
V. Series: Sacred Latin texts, no. 3.

Library of Congress

BS1967.R3 no. iii

25-13286
CCSC/ej

338883

